

JYVÄSKYLÄN

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

Y-TUNNUS 0208201-1

Hyväksytty valtuustossa
29.5.2020

Tilinpäätös ja toimintakertomus

2019

GRADIA

Sisällysluettelo

1. Toimintakertomus	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus	1
1.1.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	7
1.1.4 Kuntayhtymän henkilöstö	8
1.1.5 Muut ei-taloudelliset asiat	9
1.2 Selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	9
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	10
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	10
1.3.2 Toiminnan rahoitus	12
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	14
1.5 Kokonaistulot ja –menot	15
1.6 Kuntayhtymäkonsernin toiminta ja talous	16
1.6.1 Koulutuskuntayhtymäkonserni	16
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	16
1.6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	16
1.6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	17
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	19
2. Talousarvion toteutuminen	20
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	20
2.1.1 Gadian yhteiset tavoitteet	20
2.1.2 Gradia Jyväskylä	23
2.1.3 Gradia Jämsä	29
2.1.4 Gradia-lukiot	35
2.1.5 Gadian sisäiset palvelut	42
2.1.6 Gradia-ravintolat	45
2.1.7 Gradia-kiinteistöt-liikelaitos	49
2.1.8 Gradia-koulutuspalvelut Oy	52
2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosien toteutuminen	54
2.3 Investointien toteutuminen	65
2.3.1 Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit 1.1. - 31.12.2019	65
2.3.2 Irtaimistohankinnat	66
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	67
2.5 Yhteenvedo talousarvion toteutumisesta sitovuustasoittain	69
3. Henkilöstöraportti	70
3.1 Henkilöstömäärät	70
3.2 Sukupuolirakenne	73
3.3 Osa-aikaiset	73
3.4 Henkilöstökustannukset	74
3.4.1 Palkkauksen rakenne.....	74
3.5 Henkilöstön eläköityminen	75
3.5.1 Ennakoitu eläkkeelle siirtyminen	75
3.6 Osaamisen johtaminen	76
3.7 Terveystieteellinen toimintakyky ja sairauspoissaolot	77
3.7.1 Sairaalan lapsen hoito (tilapäinen hoitovapaa)	79
3.7.2 Sairastamisen kustannukset työnantajalle	79
3.8 Työterveyshuolto	80
3.8.1 Työterveyshuollon kustannukset vuosina 2016 - 2019	80
3.8.2 Henkilöstön tapaturmat, tapaturmista aiheutuneet poissaolot ja turvallisuus	81
3.9 Työhyvinvointi	81
3.9.1 Henkilöstöliikunta	81
3.9.2 Henkilökunta- ja senioriyhdistys	81
3.9.3 Työsuojelu ja turvallisuus	82
3.10 Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta	82

4. Tilinpäätöslaskelmat	83
4.1 Tuloslaskelma	83
4.2 Rahoituslaskelma	84
4.3 Tase	85
4.4 Konsernilaskelmat	87
5. Tilinpäätöksen liitetiedot	91
5.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	91
5.1.1 Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	91
5.1.2 Kuntayhtymän tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	91
5.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	91
5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	92
5.3 Tasetta koskevat liitetiedot	94
5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	94
5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	96
5.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	98
5.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	99
5.6 Muut liitetiedot	99
6. Eriytetty tilinpäätös	100
6.1 Johtajan katsaus	100
6.2 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen hallinto	100
6.2.1 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen johtokunta 2018 - 2021	100
6.2.2 Liikelaitoksen virkavastuut	101
6.2.3 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	101
6.2.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	103
6.3 Talousarvion toteutumisvertailu	108
6.3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	108
6.3.2 Tunnuslukujen toteutuminen	109
6.3.3 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen	110
6.3.4 Investointi- ja rahoitusosan toteutuminen vuonna 2019	112
6.3.4.1 Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit 1.1. - 31.12.2019	112
6.3.4.2 Kiinteistöjen irtaimistohankinnat 1.1. - 31.12.2019	112
6.3.4.2 Kiinteistöjen irtaimistohankinnat 1.1. - 31.12.2019	113
6.4 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tuloslaskelma	114
6.5 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tase	115
6.6 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen rahoituslaskelma	117
6.7 Tilinpäätöksen liitetiedot	118
6.7.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	118
6.7.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	118
6.7.3 Tasetta koskevat liitetiedot	120
6.7.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	121
6.8 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilintarkastajan taselauseke	123
7. Kuntayhtymän allekirjoitukset ja merkinnät	124
LIITE 1 Luettelo käytetyistä kirjanpito- ja tositelajeista	125
LIITE 2 Arvoltaan yli 100 000 euron hankkeet 31.12.2019	126
LIITE 3 Kaudella 1.9.-31.12.2019 päättyneiden hankkeiden taloudellinen toteutuma ja kehittämisen tulokset	131
LIITE 4 Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen tunnuslukujen mittariseloste	139
LIITE 5 Gradia-kiinteistöjen tunnuslukujen mittariseloste	141

1. Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus

Talous ja yhteiskunta: tasaantunut kasvu

Suomen bruttokansantuote kasvoi vuonna 2019 noin 1,5 prosenttia. Näkymiä varjostivat mahdollisina yllätyksellisinä tekijöinä protektionismia ruokkinut Yhdysvaltain ja Kiinan kauppasota ja Iso-Britannian eroprosessi EU-jäsenyydestä. Näkymänä oli hitaan kasvun vaihe.

Työllisyysaste parani vuonna 2019 edellisen vuoden tasosta. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysaste (työllisten osuus 15-64 vuotiaista) 12/2019 oli 73,0 prosenttia (vuotta aiemmin 72,1). Työllisiä oli 17 000 enemmän vuodentakaiseen nähden. Työttömyysaste 12/2019 oli 6,0 prosenttia (vuotta aiemmin 5,4). Työttömien määräksi arvioitiin 164 000.

Työttömyyttä seurataan Suomessa kuukausittain kahdella eri tilastolla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu otantaan ja työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilasto TE-toimistojen asiakasrekisteritietoihin, ja siksi tiedot poikkeavat toisistaan. Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan 12/2019 työ- ja elinkeinotoimistoissa oli 258 000 työtöntä työnhakijaa eli käytännössä sama määrä kuin vuotta aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,8 prosenttia eli 0,1 prosenttiyksikköä suurempi edelliseen vuoteen verrattuna.

Keski-Suomen työllisyystilanne säilyi edelliseen vuoteen nähden ennallaan. Keski-Suomessa oli 12/2019 työttömiä työnhakijoita 15 864 (12/2018: 15 795). Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita näistä oli 2 547. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta pysyi ennallaan 12,5 prosentissa maan keskiarvon ollessa 9,8 prosenttia.

Keski-Suomen yleinen tilannekuva 2019 hahmottuu Keski-Suomen Aikajana -katsauksessa (4/2019):

Keski-Suomen yritysten liikevaihdot kasvoivat vuoden 2019 toisella neljänneksellä 0,3 prosenttia, kasvun vauhti hiipui talvesta 2019. Koko maassa kasvua oli 3,5 prosenttia. Keski-Suomen kasvu oli kiivaimmillaan biotuotetehtaan rakentamisen ja käynnistymisen myötä vuosina 2016-2018. Parasta kasvu oli Saarijärven-Viitasaaren seudulla (5,6 %) taustanaan teollisuuden investoinnit. Jyväskylän kasvu oli vain 0,7 prosenttia eli selvästi viime vuotta heikompa (3,7 %). Heikkoa menestystä selittää teollisuuden liikevaihtojen kääntymisen laskuun Jyväskylän seudulla. Äänekosken seudun liikevaihdot laskivat toisella neljänneksellä 6,5 prosenttia. Laskua selittää muun muassa sellun hinnan lasku.

Kasvun kärjessä olivat matkailu, tukku- ja vähittäiskauppa sekä palvelut. Keski-Suomen kasvu oli kotimarkkinakäynnän varassa. Rakentamisen ja KIBS-alojen eli asiantuntijapalveluiden pitkään jatkuneet liki kymmenen prosentin kasvut laskivat prosentin tuntumaan. Viennin lasku jatkui toisella neljänneksellä. Maailmantalouden epävarmuus heijastui suoraan Keski-Suomen vientiyrityksiin.

Koulutuspolitiikka: uuden hallitusohjelman linjaukset

Juha Sipilän hallituksen (5/2015-6/2019) hallitusohjelman viitekehityksessä säädettiin uusi ammatillisen koulutuksen laki sekä lukiolaki. Hallituskauden aikana toteutettiin julkisen talouden haasteellisessa tilanteessa myös merkittävä koulutuksen rahoituksen leikkaus, joka koski vaikuttavimmin ammatillista koulutusta.

Antti Rinteen/Sanna Marinin hallituksen (6/2019-) hallitusohjelmassa on monia toisen asteen koulutukseen, erityisesti ammatilliseen koulutukseen liittyviä kirjauksia. Hallitusohjelmassa on myös merkittäviä koulutuspoliittisia ja koko koulutusjärjestelmän kokonaisuutta koskevia linjauksia kuten oppivelvollisuuden laventaminen, jatkuvan oppimisen jäsentäminen ja koulutuspoliittisen selonteon laatiminen.

Gradian koulutuksenjärjestämisen tehtävän näkökulmasta tärkeitä kirjauksia ovat erityisesti:

- Läpileikkaava kestävä kehityksen ja ilmaston lämpenemisen hillinnän tavoite,
- Osaamistason, jatkuvan oppimisen, työllisyysasteen noston (erityisesti osatyökykyiset) ja työurien pidentämisen tavoitteet,
- Työelämän muunto-, täydennys- ja erikoistumiskoulutuksien lisääminen,
- Nuorisotakuun edistäminen,
- Kotouttamisen tehostaminen,
- Oppisopimuskoulutuksen lisääminen,
- Työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja työpaikkahjaajien roolin vahvistaminen,
- Aikuiskoulutustuen uudistaminen tukemaan työn ja opiskelun yhteensovittamista,
- Osaamisen ja oppimisen tiekartan 2030 laatiminen (koulutus- ja osaamisjärjestelmän kokonaisuutta koskeva koulutuspoliittinen selonteko),
- Oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen laaja-alaisena kokonaisuutena (edellyttää ison lainsäädäntötyön),
- Parlamentarisesti (koko poliittinen kenttä mukaan ottaen) toteutettava jatkuvan oppimisen uudistus,
- Oppilas- ja opiskeluhoollon palvelujen vahvistaminen.

- minen kaikilla koulutusasteilla ja sitovat mitoitukset toisen asteen opiskelijahuollon palveluihin,
- Opinto-ohjauksen vahvistaminen kaikilla koulutusasteilla,
 - Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon vahvistaminen erityisesti kokonaisten opiskelupäivien ja -viikkojen toteutumisesta sekä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja oppisopimuskoulutusta kehittäen ja tukien,
 - Lisätään ammatillisten opettajien määrää,
 - Kasvatetaan ammatillisen koulutuksen rahoitustasoa,
 - Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen sivistyksellisiä opintoja,
 - Vahvistetaan ja päivitetään ammatillisen koulutuksen pedagogisia menetelmiä,
 - Selvitetään miten toisen asteen koulutuksessa opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet opiskella kokonaisuuksia sekä ammatillisessa että lukiokoulutuksessa toteutuvat, ja selvitetään miten kaikki koulutuksenjärjestäjät pystyvät tarjoamaan tämän mahdollisuuden muun muassa rahoituskannustimia kehittämällä ja vahvistamalla toisen asteen koulutuksenjärjestäjien yhteistyötä myös harvaanasutuilla seuduilla, jotta korkea-asteelle hakeutuminen lisääntyisi,
 - Vahvistetaan lukiokoulutuksen laatua ja uuden lukiolain toimeenpanoa,
 - Vahvistetaan ammatillista osaamisketjua korostamalla ammattikorkeakoulujen, oppilaitosten ja pk-yritysten merkitystä suomalaisessa TKI-järjestelmässä,
 - Taataan urheilua tavoitteellisesti harrastaville nuorille yhtäläiset edellytykset opiskella myös ammatillisen koulutuksen piirissä kuin urheilukiossissa.

Lainsäädäntötyöt ja valtion talousarvion kohdennukset konkretisoivat ohjelmaa hallituskauden kuluessa.

Hallituksen tavoitteena on koulutuksen rahoituksen parantaminen, mikä näkyy jonkin verran korkeampina lukiokoulutuksen yksikköhintoina rahoituksen pysyvän vuositason korotuksen vuoksi sekä kertaluontoisina investointeina ammatilliseen koulutukseen.

Rahoitustason nostaminen on sinänsä myönteistä, mutta ratkaisematon ongelma on lukiokoulutuksen noin 15 prosentin alibudjetointi valtionosuusrahoituksessa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa haasteena on merkittävän, kaikkiaan 235 milj. euron kertaluontoisten investointien kohdentaminen luomatta pysyviä rakenteellisia kuluja. Tästä rahoituksesta jaettiin 20 milj. euroa lisätalousarviossa syksyllä 2019.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön toimeenpanossa uusi hallitus on myös halunnut tehdä omia linjauksiaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön 1/2020 ilmoituksen mukaan, siirtymävaiheessa oleva ammatillisen

koulutuksen rahoitusmallin vaikuttavien elementtien osuudet halutaan jäädyttää vuoden 2020 tasolle. Lain mukaan vuodesta 2022 alkaen mallissa perusrahoituksen ja kannuste-elementtien osuudet olisivat 50-50. Jäädytyksen myötä kannusterahoitus jäisi 30 prosenttiin ja perusrahoituksen osuus olisi 70 prosenttia. Rahoituslain muuttaminen vaikuttaisi kielteisesti niihin koulutuksen järjestäjiin, joiden suhteellinen osuus tutkinnoista ja tutkinnonosista sekä laatulementeistä (työllistyminen, jatko-opintoihin siirtyminen ja palautteet) on keskimääräistä parempi. Gradia olisi suurin menettäjä, joka nykyisillä osuuksilla menettäisi vuodesta 2022 alkaen valtionosuutta noin kaksi milj. euroa / vuosi.

Kuntayhtymä: Sopeuttamisohjelman toteuma

Uusi yhdessä 2020+ strategia antaa toiminnalle suunta- viivat ja tavoitteet. Syksyn 2019 aikana tehtiin opiskelijoita, sidosryhmiä, henkilöstöä ja päättäjiä osallistanut strategian perusteellinen väliarvio. Kuntayhtymän valtuusto hyväksyi päivitetyn strategian 13.12.2019.

Strategiaa täydensi vuosina 2017-2019 sopeuttamisohjelman toteutettu Koris-toimenpideohjelma. Ohjelman tavoitteena oli laaja-alaisen keinovalikoiman hyödyntäminen kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Ydinajatus oli, että rahoituksen vähenemisen negatiivista vaikutusta kuntayhtymän perustehtävään ja sen laatuun minimoidaan.

Seuraavassa on todettu ohjelman viisi pääkoria linjauksineen ja niiden toteuma:

I KORI: Pedagogiset valinnat ja organisoituminen

Linjaus 1.1. Ammatillisen koulutuksen organisaatio ja rakenne kootaan uudeksi malliksi siten, että ammatillisen koulutuksen reformin ja sen myötä syntyvän lainsäädännön mahdollisuudet voidaan hyödyntää tehokkaasti ja asiakas- ja perustehtävälähtöisesti.

- Toteuma: Tehty tulosalueet Gradia Jyväskylä, Gradia Jämsä ja Gradian sisäiset palvelut ja niiden palveluprosessit.

Linjaus 1.2. Ammatillisen koulutuksen uuden organisoitumisen lähtökohta on yhtäältä uuden ammatillisen koulutuksen käsite ja toisaalta fyysinen saavutettavuus siten, että kuntayhtymän ammatillisen koulutuksen keskeisimmät toimintaympäristöt ovat Jyväskylässä ja Jämsässä sekä vahva toimipiste Laukaan Lievestuoreella.

- Toteuma: Gradia Jyväskylä ja Gradia Jämsä sekä maanrakennuksen ja logistiikan oppimisympäristö Lievestuoreella.

Linjaus 1.3. Lukiokoulutus organisoidaan liikelaitosmallin jälkeen kevyen hallinnon malliksi, joka hyödyntää maksimaalisesti kuntayhtymän yhteisiä palveluja.

- Toteuma: Oppilaitostulosalue Gradia-lukiot: Lyseo, Schildt ja aikuislukio ja malli yhteisten

palveluiden jakamiseen Gradian sisäisten palvelujen kautta sekä johtamisjärjestelmän uudistaminen.

Linjaus 1.4. Yhteiset palvelut jäsennetään asiakaslähtöisesti suhteessa oppilaitosten organisoitumiseen.

- Toteuma: Yhteiset palvelut järjestetty kootusti: Gradia-kiinteistöt, Gradia-ravintolat ja Gradian sisäiset palvelut.

II KORI: Pedagogiset valinnat ja henkilöstö

Linjaus 2.1. Säästötoimissa varmistetaan ajantasainen pedagoginen osaaminen ja asiantuntemus.

- Toteuma: Pyritty varmistamaan säästämiseen ja uuteen organisoitumiseen liittyvissä yhteistoiminnallisissa prosesseissa ja niiden pohjalta tehdyissä päätöksissä; henkilöstömenoista tehdyt säästöt ovat suhteellisesti noin neljä prosenttiyksikköä alemmat kuin kokonaissäästöt.

III KORI: Strategiset kumppanuudet

Linjaus 3.1. Työelämässä tapahtuvaa oppimista vahvistettaessa etsitään myös kustannusten jakamista ja infrastruktuurin synergioita ammatillisessa koulutuksessa.

- Toteuma: Painoalalla Roland-Akatemia ja pienempiä hankepohjalta, joitain puitesopimusjärjestelyjä.

Linjaus 3.2. EduFutura-yhteistyötä kehitetään konkreettisten toimintojen avulla.

- Toteuma: Suomalainen musiikkikampus, Yritystehdas Oy, EduFutura-työelämäprofessuurit, opintopolkujen ja -tarjonnan kehittäminen, koulutusvienti (EduCluster Finland Oy), henkilöstötapahtumat, yhteisviestintä ja oppilaitosyhteistyön strateginen johtaminen.

IV KORI: Muut

Linjaus 4.1. Ulkoisia palvelua ostetaan harkiten ja hankintakilpailutuksia maksimaalisesti hyödyntämällä.

- Toteuma: Ulkoisten palveluiden ostot pienenevät vuositasolla 4,0 milj. euroa eli 23,9 %. Siirrytty entistä enemmän hankintojen laajoihin puitesopimuksiin.

Linjaus 4.2. Ellei erityisosaaminen tai erityiset laatuvaatimukset muuta edellytä, hyödynnetään kuntayhtymän sisäisten palvelujen tarjontaa.

- Toteuma: Sisäisten palveluiden käyttö on laskenut samassa suhteessa kuin ulkoisten palveluiden käyttö.

Linjaus 4.3. Aineiden ja tarvikkeiden ostoissa sekä investointihankinnoissa tarkastellaan ennakkoluulottomasti kustannustehokkaat digitaaliset/virtuaaliset vaihtoehdot toiminnan ja pedagogiikan tämän mahdollistaessa.

- Toteuma: Aineiden ja tarvikkeiden ostamisen pieneni vuositasolla 1,5 milj. euroa eli 14,0 %.

Linjaus 4.4. Varmistetaan erityisesti suurten laiteinvestointien koordinaatio ja laitteiden joustava yhteiskäyttö.

- Toteuma: Sisäistä tiedonkulkua tehostettu ja entistä enemmän puitesopimuksia (Kuntahankinnat) ja mallinnusta leasing-ratkaisuista (tietokoneet, ajoneuvot).

Linjaus 4.5. Peruspääoman koron maksamisesta luopuminen valtuuston niin päättyessä.

- Toteuma: Valmistelussa esitetty, valtuusto omistajaohjauksen mukaisesti pidättäytynyt luopumasta.

Linjaus 4.6. Tarkastellaan mahdollisuudet sote-harjoittelumaksuista luopumiseen.

- Toteuma: Uuden ammatillisen koulutuksen lain myötä harjoittelumaksuista on luovuttu.

V KORI: Lisätulot

Linjaus 5.1. Tehdään aktiivien tavoiteasetanta lisätulojen saamiseksi ja niitä tuottavien mallien ja toimintatapojen resursoimiseksi.

- Toteuma: Gradia-koulutuspalvelut Oy:n toiminnan vakaannuttaminen ja koulutusviennin kehittäminen; tulosalueille myyntitavoitteita talousarvioissa.

Linjaus 5.2. Hankerahoituksen volyymia ja vaikuttavuutta pyritään aktiivisesti lisäämään.

- Toteuma: Hankesalkku lähes kaksinkertaistunut 4 milj. eurosta (2016) yli 9 milj. euroon (2019).

Linjaus 5.3. Gradia-koulutuspalvelut Oy:n (ent. ao-koulutus Oy:n) toimintaedellytyksiä kehitetään.

- Toteuma: Gradia-koulutuspalvelut Oy:n liikevaihto ja -voitto kasvanut tasaisesti (liikevaihto 1,2 milj. euroa 2016, 1,9 milj. euroa 2017, 2,5 milj. euroa 2018 ja 2,9 milj. euroa 2019) ja tuottanut vuosittain osinkoa kuntayhtymälle; yrityksen kasvuun ja kehittämiseen tehty strategia ja annettu konserniohje.

Linjaus 5.4. Koulutusviennillä haetaan lisätuloja.

- Toteuma: Koulutusviennin taso on noin 0,2 – 0,3 milj. euroa vuodessa, kasvu ei ole ollut merkittävää. Erityisesti EduCluster Finland Oy:ssä tehty merkittäviä konsepteja tulevaisuuteen.

Linjaus 5.5. Suunnitellaan ja arvioidaan toimiva ja lisätuloja tuova tilanvuokrausmalli strategisia kumppaneita tarpeen mukaan osallistaen.

- Toteuma: Gradia-kiinteistöt jäsentänyt mallia; merkittävät lisätulot lähinnä Jämsän Auvilan kampuksen vuokrauksista (ulkoiset vuokratulot 1,6 Me vuositasolla).

Koris-ohjelman tavoitteena oli 11-12 milj. euron vuositason säästö verrattaessa TP2016 ja TP2019 kokonaiskuluja. Säästöjä vuositasolla saatiin aikaan seuraavasti suurimmissa kuluryhmissä:

- Ulkoisten palveluiden ostot: 3,979 milj. euroa eli 23,9 %
- Aineiden ja tarvikkeiden ostot: 1,461 milj. euroa eli 14,0 %
- Opetustyön henkilöstökulut: 4,268 milj. euroa eli 9,4 %
- Muun työn henkilöstökulut: 1,740 milj. euroa eli 8,2 %
- Kaikki toimintakulut yhteensä: 12,534 milj. euroa eli 12,7 %

Kolmessa vuodessa toimintakulujen vuositaso aleni 98,2 milj. eurosta (TP2016) 85,7 milj. euroon (TP2019) eli tavoitetason mukaisesti 12,5 milj. euroa eli 12,7 prosenttia. Koulutuskuntayhtymän vuositason toimintatuotot alenivat samalla kolmivuotiskaudella 106,6 milj. eurosta (TP2016) 96,4 milj. euroon (TP2019) eli -10,2 milj. euroa ja -9,5 %.

Vuosi 2019 numeroina: niukka tasapaino

Koris-sopeuttamisohjelman 2017-2019 kehikossa tehdyt toimet tukivat toiminnan tasapainottamista ja tilikauden tulokseksi muodostui - 0,4 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 0,8 milj. euroa ja vuosikate 10,1 milj. euroa. Lainakanta (korollinen vieras pääoma) oli 32,1 milj. euroa (lainakanta TP2018: 29,7 milj. euroa). Luku- ja mukaisesti kuntayhtymän talous oli vuoden 2018 lopussa tasapainoinen. Tässä on kuitenkin huomattava, että vuoden 2020 talousarvio on laadittu selvästi alijäämäiseksi.

Valtionosuusrahoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa suoritettiin 6 399 opiskelijavuotta. Ammatillisen koulutuksen valmentavissa koulutuksissa (VALMA) suoritettiin 109 opiskelijavuotta. Ammatillisia perustutkintoja tehtiin 2 049, ammattitutkintoja 558 ja erikoisammattitutkintoja 283. Lukiokoulutuksen vuosiopiskelijamäärä oli 3 471 ja ylioppilastutkintoja tehtiin 665. Aikuisten perusopetuksessa ja perusopetuksen lisäopetuksessa opiskeli 306 pääosin maahanmuuttajataustaista opiskelijaa. Taiteen perusopetuksessa (lapset ja nuoret) oli 1 074 opiskelijaa. Lisäksi tuhansia opiskelijoita oli täydentämässä työelämän vaatimaa osaamista tai yleissivistystään. Kaikkiaan Gradian opiskelijamäärä oli noin 23 000 vuonna 2019.

Kuntayhtymän vuoden 2019 opiskelijatuotot olivat 81,0 milj. euroa eli 84,0 prosenttia ulkoisista 96,4 milj. euron toimintatuotoista. Sisäisten myynti- ja vuokratulojen kanssa koulutuskuntayhtymän toimintatuotot olivat 119,5 milj. euroa.

Ulkoiset toimintatuotot pienenevät 2,1 milj. euroa eli noin 2,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Merkittävien ja vakain rahoitus eli opiskelijatuotto pieneni 2,3 milj. euroa eli 2,7 prosenttia.

Koulutuskuntayhtymän kokonaishenkilöstömäärä oli vuoden 2019 lopussa 1 061 (2018: 1 056). Opetus- ja ohjaushenkilöstön ja välittömästi opiskelijatyössä työskentelevän henkilöstön osuus henkilöstöstä oli 72,6 prosenttia. Henkilöstökulut olivat yhteensä 60,7 milj. euroa (2018: 59,6 milj.). Henkilöstökulut olivat 1,1 milj. euroa edellisvuotta suuremmat.

Vuoden 2019 rakentamisinvestoinnit olivat 10,4 milj. euroa (2018: 8,9 milj. euroa).

Konsernitilinpäätöksessä kuntayhtymän tilinpäätöksen on yhdistetty Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tilinpäätös, jotka on käsitelty liikelaitosten johtokunnassa, ja Gradia-koulutuspalvelut Oy:n tilinpäätöslaskelmat.

1.1.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kuntayhtymän valtuusto 2017–2021

	Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hankasalmi	Jarkko Kinnunen	Anne Sundell
	Mirja Riipinen	Ari Korhonen
Joutsa	Leo Niinikoski	Raija Untolahti
Jyväskylä	Jari Blom, puh. joht.	Sowail Rasouli
	Mervi Hovikoski	Juha Paananen
	Sonja Karppinen	Taimo Halme
	Heli Kaunismaa, <i>30.9.2019 asti</i>	Irene Hallamäki, <i>30.9.2019 asti</i>
	Irene Hallamäki, <i>30.9.2019 alkaen</i>	Suvi Perttula, <i>30.9.2019 alkaen</i>
	Santeri Lohi	Mari Kyllönen, <i>19.8.2019 asti</i>
		Katja Isomöttönen, <i>19.8.2019 alkaen</i>
	Henna-Riikka Markkio	Eira Korpinen
Jämsä	Niina Simanainen	Simo Marttinen
	Juha Heikka	Mari Äikäs
	Pekka Kataja	Jukka Haaparanta
	Tuula Peltonen	Mikko Laitinen
	Kyösti Rahkonen	Eero Koskela
	Matti Similä	Marjatta Laitinen
Keuruu	Saara Kässi-Jokinen	Lauri Oinonen
	Unto Mikkonen	Hanna Nelimarkka
	Hannu Rantanen	Virpi Järvinen
Kuhmoinen	Ari Ampuja	Lea Aittolahti
Laukaa	Harri Hokkanen	Pirjo Leinonen
	Leena Kautto-Koukka	Verna Puttonen
	Pasi Puupponen	Anita Kuniala
	Harri Taipale	Tiia Lehtonen, <i>28.10.2019 asti</i>
		Katariina Kautto, <i>28.10.2019 alkaen</i>
Luhanka	Marjo Merivirta	Ari Ikonen
Muurame	Jesse Jääskeläinen	Riina Vilander
	Marja Raiskinmäki	Ari Airaksinen
Petäjävesi	Raija Harju-Kivinen	Jouko Pekkanen, <i>26.8.2019 asti</i>
		Juha Niiles, <i>26.8.2019 alkaen</i>
Toivakka	Sakari Ainali, 1. vpj	Markku Kauppinen
Uurainen	Pia Bärlund, 2. vpj	Jari Flyktman

Valtuuston 2017-2021 puheenjohtajana toimi Jari Blom, 1. varapuheenjohtajana Sakari Ainali ja 2. varapuheenjohtajana Pia Bärlund. Valtuuston pöytäkirjanpitäjänä toimi kuntayhtymän suunnittelusihteeri Matti Liukkonen 30.9.2019 saakka ja hallintoasiantuntija Sonja Julkunen 1.10.2019 alkaen. Valtuusto kokoontui vuonna 2019 neljä kertaa ja käsitteli 41 asiaa. Valtuusto käsitte-
li/päätöksi mm. seuraavista asioista:

- Valtuuston puheenjohtajan sekä I ja II varapuheenjohtajan valinta valtuustokauden loppuun saakka
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje
- Tilintarkastuskertomus vuodelta 2018

- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus Jyväskylän koulutuskuntayhtymän toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2018
- Vuoden 2018 tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän perussopimuksen täsmennykset
- Peruspääoman korko vuoden 2020 talousarviossa
- Valtuuston pöytäkirjanpitäjän ja sihteerin valinta
- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma 2019-2021 ja työohjelma 2019
- Kuntayhtymän talousarvio 2020 ja taloussuunnitelmat 2021-2022
- Koulutuskuntayhtymän strategian väliarvio

Kuntayhtymän hallitus 2017–2021

Jäsen

Juha Suonperä, **puh. joht.**
 Timo Taskinen, **1. vpj.**
 Jyri Ylönen, **2. vpj.**
 Eija Aaltonen
 Merja Koivisto
 Erja Laaksonen
 Marianne Lukkarila
 Harri Oksanen
 Matti Vesa Volanen

Henkilökohtainen varajäsen

Katja Isomöttönen
 Emilia Lakka
 Terhi Ala-Keturi
 Tomi Tuuliranta
 Aila Kruus
 Jaakko Peltola
 Matti Similä
 Ossi Karjalainen
 Sonja Karppinen

Hallituksen 2017–2021 puheenjohtajana toimi Juha Suonperä, 1. varapuheenjohtajana Timo Taskinen ja 2. varapuheenjohtajana Jyri Ylönen. Esittelijänä toimi kuntayhtymän johtaja Vesa Saarikoski ja pöytäkirjanpitäjänä kuntayhtymän suunnittelusihteeri Matti Liukkonen 30.9.2019 saakka ja hallintoasiantuntija Sonja Julkunen 1.10.2019 alkaen. Hallitus kokoontui 12 kertaa ja käsittelee 136 asiaa. Vuoden 2019 aikana hallitus käsittelee/päättee mm. seuraavat asiat:

- Sitoutuminen KL-kuntahankintojen puitesopimukseen KLKH157 esitystekniikka vuosille 2019-2023
- Sitoutuminen Jyväskylän kaupungin järjestämään hygieniatuote- ja vaihtomattopalvelua koskevan hankinnan kilpailutukseen
- Musiikkikampuksen laajennuksen vuokrasopimus (Pitkäkatu 18-22)
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistajastrategia Educluster Finland Oy:ssä
- Viranhaltijapäätösten tekeminen opintohallintojärjestelmässä
- Jyväskylän Pienteollisuustalo Oy:n osakassopimukseen liittyminen ja osakkeiden kauppa

- Lukiokoulutuksen kahden erityisopetuksen lehtorin virkojen perustaminen
- Kiinteistöhallintajärjestelmän hankinta
- Gradia Jyväskylän koulutuspäällikkövirkojen vapauttaminen Gradia Jyväskylän toimintayksikkörakenteesta ja yhden uuden koulutuspäällikön viran perustaminen
- Strateginen yhteistyökumppanuus Kuortaneen urheiluopiston kanssa
- Wilhelm Schildtin katu 2 kiinteistön myynti
- Kiinteistönhoitopalveluiden hankinta
- Kuntayhtymän talous- ja hallintojohtajan viran haettavaksi julistaminen
- Sitoutuminen Hansel Oy:n puitesopimukseen teleoperaattoripalvelut 2020-2024
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja omistajakuntien kumppanuussopimukset
- Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistajastrategia Gradia-koulutuspalvelut Oy:n suhteen
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän henkilöstön kunnalliset luottamustoimet

Kuntayhtymän tarkastuslautakunta 2017–2021

Jäsen

Pekka Kataja, **puh. joht.**
 Tuula Peltonen, **vpj.**
 Yrjö Damskägg
 Pipsa Häkkänen
 Pentti Niekka
 Susanna Sinisaari-Kaislo
 Henry Träff

Henkilökohtainen varajäsen

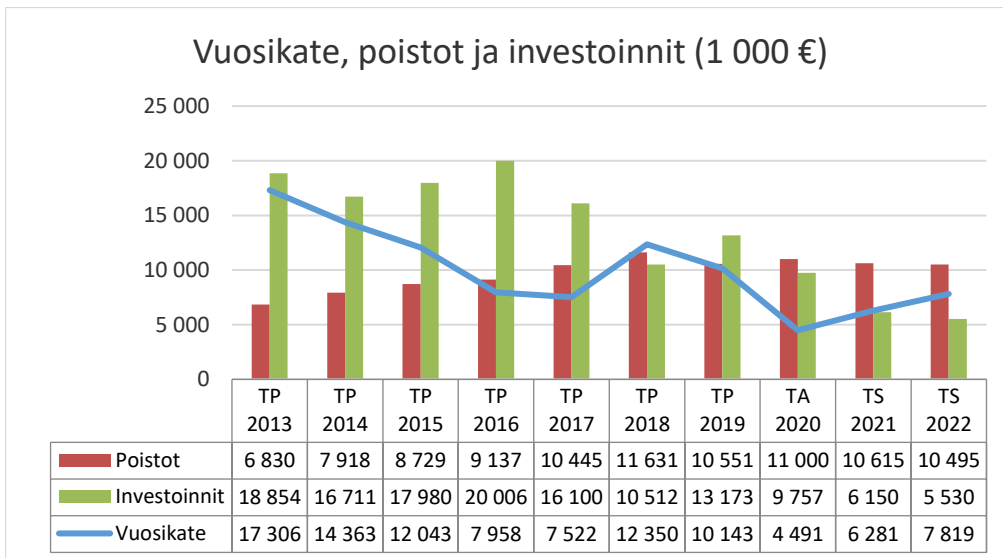
Satu Nieminen
 Leo Niinikoski
 Riitta Jyrinki
 Jari Koskenranta
 Tiina Leppänen
 Jorma Jolanki
 Leena Kautto-Koukka

Tarkastuslautakunnan 2017-2021 puheenjohtajana toimi Pekka Kataja ja varapuheenjohtajana Tuula Peltonen. Pöytäkirjanpitäjänä toimi kuntayhtymän suunnittelusihteeri Matti Liukkonen 5.9.2019 saakka ja hallintoasian-tuntija Sonja Julkunen 6.9.2019 alkaen. Tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa ja käsitteli 92 asiaa. Vuoden 2019 aikana tarkastuslautakunta kuuli mm. seuraavia tahoja ja seuraavista aiheista:

- Schildtin lukio ja lukion opiskelijat
- Henkilöstöjärjestön edustajat
- Gradia Jämsä ja Gradia Jämsän opiskelijat
- Auvilan kampuksen tilanne
- Jamo ry:n edustajat
- Henkilöstöpalvelut

- Tilinpäätöksen 2018 ja tavoitteiden toteutuminen
- Kuntayhtymän talous- ja hallintokatsaus
- Digipalvelut
- Gradia Jyväskylän opiskelijat
- Sisäisten palveluiden kustannusten jyvittämisen periaatteet
- Gradia-kiinteistöt-liikelaitos
- Gradia Jyväskylä ohjaus- ja urapalvelut
- Yhteyspalvelut
- Gradia-lukiot ja Jyväskylän aikuislukio
- Gradia-koulutuspalvelut Oy
- Keskustelu kuntayhtymän valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien kanssa
- Media-alan esittely

1.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

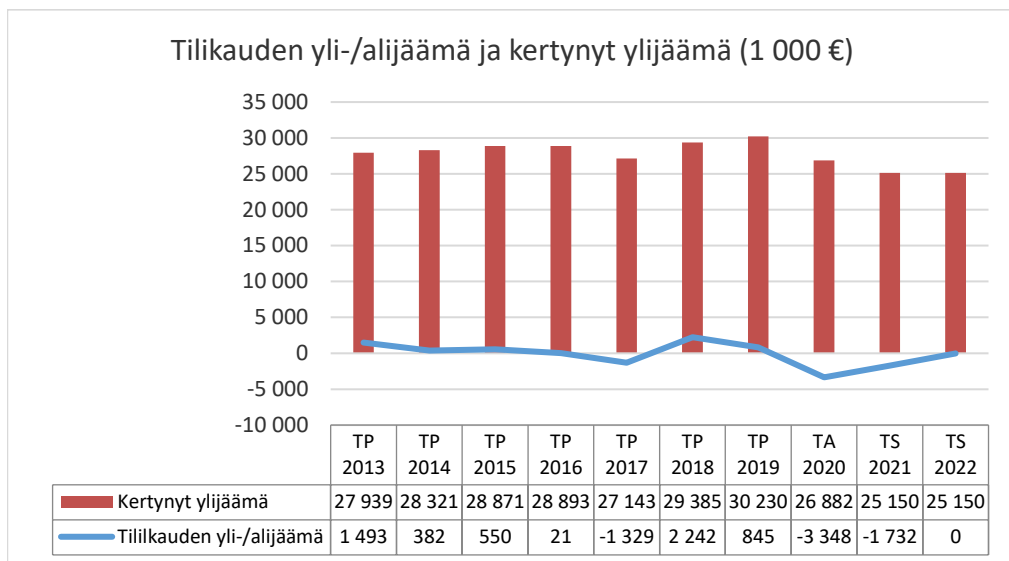
Kuvio 1. Vuosikate, poistot ja investoinnit

Kuviossa 1 on vuosikatteen, suunnitelman mukaisten poistojen ja investointien kehitys vuosina 2013–2019 ja arvio vuosille 2020–2022. Vuoden 2020 talousarvion perusteella vuosikate jää vuonna 2020 noin 5,7 milj. euroa alemmalla tasolle kuin vuonna 2019. Tämä johtuu

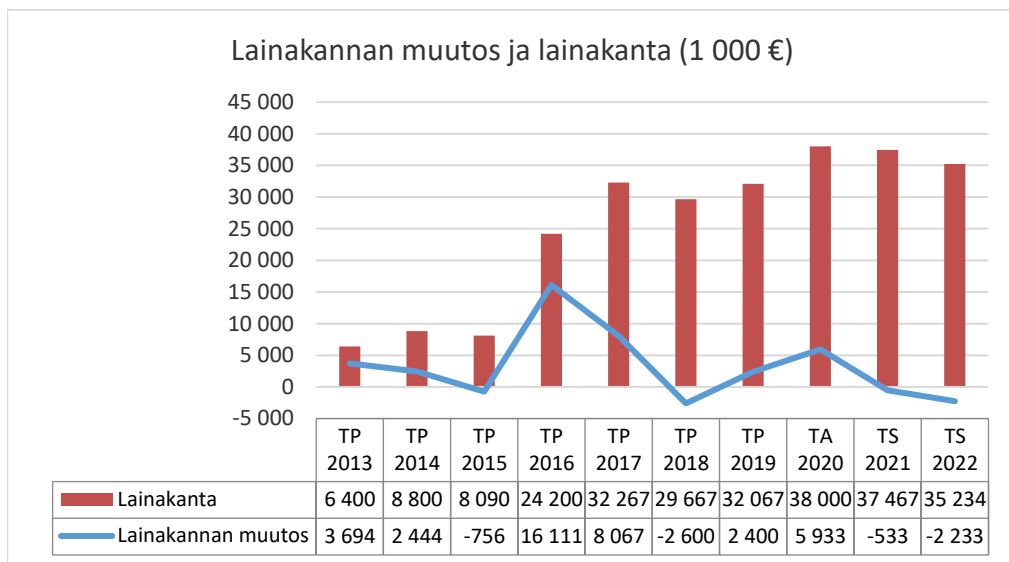
siitä, että vuodelle 2020 toimintatuottaja on budjetoitu 6,9 milj. euroa ja toimintakuluja 12,4 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 toteumat olivat. Vuosien 2021 ja 2022 vuosikatteiden arvioidaan olevan 6,3 ja 7,8 milj. euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot pienenevät noin miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna poistosuunnitelman muutoksen vuoksi. Poistot ovat noin 10,5–11,0 milj. euroa vuosina 2020–2022, jolloin vuosikate/poistot -tunnusluku olisi talousarviovuonna 2020 41 % ja taloussuunnitelmavuonna 2022 75 %. Suunnitellulla poistoeron ja rahastojen purkamisella vuosien 2020–2022 tilinpäätöksen yli-/alijäämä olisi alijäämäinen 2020–2021 ja vuonna 2022 tilikauden yli-/alijäämä olisi nolla. (ks. Kuvio 2).

Kuntayhtymän investointitaso on vuoteen 2019 asti poistotasoa korkeampi, mikä johtaa lisävelkaantumiseen (ks. Kuvio 3). Vuosina 2020–2022 investointitaso kääntyy laskuun ja investoinnit jäävät alle poistotason. Taloussuunnitelman mukaan vuosikate riittäisi kattamaan investoinnit vuonna 2021, jolloin päästäisiin lyhentämään lainakantaa, jonka arvioidaan olevan suurimmillaan 38,0 milj. euroa vuonna 2020.

Kuvio 2. Tilikauden yli-/alijäämä ja kertynyt ylijäämä

Kuvio 3. Lainakannan muutos ja lainakanta

1.1.4 Kuntayhtymän henkilöstö

Henkilöstöraportti on tämän tilinpäätös- ja toimintakertomuksen luvussa 3.

1.1.5 Muut ei-taloudelliset asiat

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia huomioi päätöksissään, toiminnassaan sekä talouden ja hallinnon prosesseissaan korruption ja lahjonnan torjunnan. Tähän on viitattu myös Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa (Kohta 8. Väärinkäytösten ehkäisy ja tunnistaminen).

Lisäksi kuntayhtymä turvaa ihmisoikeuksien toteutumista toiminnassaan ja päätöksenteossään perustuslain 22§:n mukaisesti.

1.2 Selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen, arviointi ja kehittäminen

Valtuuston 17.12.2015 hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan sisäinen valvonta on osa kuntayhtymän johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Edelleen em. asiakirjassa todetaan, että kuntayhtymän tehtävät on järjestettävä siten, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta, josta vastaavat kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat sekä esimiehet.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Sisäinen valvonta käsittää (1) luottamushenkilöille kuuluvan seurannan, (2) esimiesten suorittaman, toimivaltansa piiriin kuuluvan toiminnan tarkkailun ja korjaavat toimenpiteet (sisäisen tarkkailun) sekä (3) sisäisen tarkastuksen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää kuntayhtymän lyhyen ja pitkän aikavälin strategiset, taloudelliset, toiminnalliset ja vahinkoriskit, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä. Riskienhallinnan tulee kohdistua koko kuntayhtymään sekä ulkoistettuihin palveluihin.

Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kuntayhtymän hallitus antaa selonteon merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä kuntayhtymän valvonnan järjestämisestä. Kuntayhtymän hallituksen selonteot perustuvat toimielinten ja tytäryhteisöjen toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjes-

tämisestä, havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kuntayhtymän hallituksen tietoon ei ole tullut sellaisia oikaisuvaatimuksia tai valituksia, joiden tekemisen perusteena olisi ollut selkeästi sisäisen valvonnan puutteellisuudesta aiheutunut lakien, ohjeiden, päätösten tai hyvän hallintotavan noudattamisen laiminlyönti.

Hallituksen tietoon ei ole saatettu johtokunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevassa selonteossa sellaista säännöistä, ohjeista, sopimuksista tai päätöksistä poikkeavaa viranomaistoimintaa, jonka seurauksena kuntayhtymä olisi joutunut syytteeseen tai muutoin korvausvastuuseen.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty toimintakertomuksen muissa kohdissa. Keskeiset poikkeamat talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin sekä niiden johdosta mahdollisesti suoritettut toimenpiteet on esitetty kunkin tulosalueen kohdalla.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntayhtymässä tehtiin laaja riskikartoitus marraskuussa 2018. Kartoituksessa pyrittiin johtoryhmätyöskentelyllä ja LähiTapiolan edustajan johdolla tunnistamaan toimintaa ja toimintaympäristöä uhkaavat tekijät, arvioimaan ja priorisoimaan tunnistetut riskit sekä keräämään toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Kartoituksessa kirjattiin yhteensä 37 erilaista kuntayhtymän toimintaan liittyvää riskiä, arvioitiin niiden toteutumisen todennäköisyys ja toteutumisen seuraukset. Toiminnan kannalta kriittisimmiksi riskeiksi arvioitiin tietojärjestelmien käytettävyyden ja jatkuvuuden ongelmat, kuntayhtymän strategian toteutumattomuus, johtamisinformaation puutteellisuus, väkivallan uhka ja kustannusten nousu.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kuntayhtymän riskienhallinnan ja -raportoinnin tietoon ei ole tullut merkittäviä edellä määritettyjen tai muiden riskien realisoitumisia vuonna 2019. Alkuvuonna 2020 on kuntayhtymä lähtenyt aktiivisesti varautumaan erityisesti toiminnallisiin ja taloudellisiin riskeihin, jotka ovat nousseet esiin kansainvälisen koronaviruksen (COVID-19) leviämisen kautta. Kuntayhtymä päivittää riskikarttaa aktiivisesti ja jatkuvasti huomioiden myös muut laajan riskikartoituksen 2018 jälkeen määritetyt riskit ja epävarmuustekijät.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kuntayhtymän hallituksella ei ole tiedossa omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai muuta virheellistä menettelyä, josta saat- taisi aiheutua kuntayhtymälle korvausvaade tai muu oikeudellinen vastuu.

Sopimustoiminta

Kuntayhtymällä ei ole kattavaa keskitettyä sopimuksen- hallintajärjestelmää, minkä vuoksi sopimusseuranta on osin haasteellista. Vuonna 2019 on valmisteltu ja pää- tetty sopimushallintaohjelmiston hankinta. Ohjelma on tarkoitus ottaa käyttöön 2020.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen tarkastus edistää sisäistä valvontaa ja riskien- hallintaa kuntayhtymän toimintaa arvioimalla ja tar- vittaessa konsultoimalla. Sisäinen tarkastus tuottaa johdolle riippumatonta ja objektiivista arviointitietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävydestä ja tehokkuudesta hallituksen hyväksymän sisäisen tarkas- tuksen toimintasuunnitelman mukaisesti vuosittain. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kun- tayhtymän johtajalle ja kuntayhtymän hallitukselle ja toimenpiteitä varten tarkastuskohteiden johdolle.

Sisäinen tarkastus on ostettu vuonna 2019 tilintarkas- tussyhteisö KPMG Oy Ab:ltä. Vuonna 2019 tarkastuskoh- teena oli ostojen ja maksutapahtumien data-analyytit sekä maksukorttien käyttö.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos	
						1 000 €	%
Toimintatuotot	112 033	106 576	97 265	98 470	96 410	-2 060	-2,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0	43	90	0	0	0	
Toimintakulut	-99 548	-98 199	-89 236	-85 456	-85 666	-210	0,2 %
Toimintakate	12 484	8 420	8 119	13 014	10 744	-2 270	-17,4 %
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korko- ja muut rahoitustuotot	89	56	34	67	117	50	73,9 %
Korko- ja muut rahoituskulut	-530	-518	-631	-731	-717	13	-1,8 %
Vuosikate	12 043	7 958	7 522	12 350	10 143	-2 207	-17,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 729	-9 137	-10 445	-11 631	-10 551	1 080	-9,3 %
Tilikauden tulos	3 314	-1 179	-2 923	719	-409	-1 128	-156,8 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	906	-4 786	1 292	1 523	1 254	-269	-17,7 %
Varausten lisäys (-)/vähennys(+)	-2 047	5 986	302	0	0	0	
Rahastojen lisäys (-)/vähennys(+)	-1 623	0	0	0	0	0	
Tilikauden ylijäämä	550	21	-1 329	2 242	845	-1 397	-62,3 %
Tuloslaskelman tunnusluvut							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	113 %	109 %	109 %	115 %	113 %		
Vuosikate/Poistot, %	138 %	87 %	72 %	106 %	96 %		

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikaudel- la syntyneet tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tu- loslaskelmassa esitetään ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kuntayhtymän ulkopuolelta, ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kuntayhtymän ulkopuolel- ta. Kuntayhtymän sisäiset taloudelliset tapahtumat on laskelmasta eliminoitu.

Toimintatuotot/Toimintakulut, % = $100 \cdot \frac{\text{Toimintatuotot}}{\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön}}$

Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 113 %. Tun- nusluvun arvo laski jonkin verran edellisen vuoden ta- sosta. Toimintatuotot pienenevät 2,1 milj. euroa (-2,1 %) vuodesta 2018 ja toimintakulut nousivat 0,2 milj. euroa (0,2 %). Toimintakate heikkeni 2,3 milj. euroa (-17,4 %).

Toimintatuotot	2018	2019	Muutos	Muutos-%
Opiskelijatuotot	83 235	80 954	-2 281	-2,7 %
Myyntituotot	7 772	7 252	-521	-6,7 %
Maksutuotot	296	314	18	6,2 %
Tuet ja avustukset	4 764	5 601	837	17,6 %
Vuokratuotot	1 666	1 565	-101	-6,1 %
Muut toimintatuotot	738	724	-14	-1,9 %
Yhteensä	98 470	96 410	-2 060	-2,1 %

Toimintatuottojen alenemista selittää ennen kaikkea ammatillisen koulutuksen perusrahoituksen pienentyminen.

Toimintakulut	2018	2019	Muutos	Muutos-%
Palkat ja palkkiot	48 115	49 336	1 220	2,5 %
Eläkekulut	9 762	9 965	203	2,1 %
Henkilösivukulut	1 725	1 369	-356	-20,6 %
Palvelujen ostot	13 084	12 678	-406	-3,1 %
Aineet ja tarvikkeet	9 094	8 996	-98	-1,1 %
Varastojen muutos	21	-26	-47	-223,9 %
Avustukset	261	240	-21	-8,2 %
Muut toimintakulut	3 394	3 108	-286	-8,4 %
Yhteensä	85 456	85 666	210	0,2 %

Toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,2 milj. euroa. Henkilöstökulut nousivat yhteensä 1,0 milj. euroa. Palkkasumma kasvoi 1,2 milj. eurolla, eläkekulut 0,2 milj. eurolla ja henkilösivukulut pienenevät 0,4 milj. eurolla. Ammatillisen koulutuksen opettajat siirtyivät vuosityöaikaan 1.8.2019. Lomapalkkajaksotus vuosityöaikaan siirtyneiden opettajien osalta kirjattiin elokuussa, joka pienensi henkilöstökuluja 2,1 milj. euroa. Lomapalkkajaksotus pienensi kokonaisuutena 1,2 milj. euroa henkilöstökuluja.

Palvelujen ostot pienenevät 0,4 milj. euroa sekä aineet ja tarvikkeet 0,1 milj. euroa. Avustukset ja muut toimintakulut pienenevät myös hieman.

Rahoitustuotot nousivat hieman. Nousuun vaikutti merkittävimmin Gradia-koulutuspalvelut Oy:n maksamat noin 104 000 euron osingot. Rahoituskulut pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Vuosikate/Poistot, % = 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate oli 10,1 milj. euroa ja kattoi 96 % poistoista. Vuosikate heikentyi 2,2 milj. euroa (-17,9 %) vuodesta 2018. Poistot ja arvonalentumiset olivat 10,6 milj. euroa, ja ne pienenevät 1,1 milj. euroa (9,3 %) vuodesta 2018. Tilikauden tulos oli -0,4 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 0,8 milj. euroa tilinpäätöserien eli poistoeron muutoksen jälkeen (1,3 milj. euroa). Poistoeron vähennys (1,254 milj. euroa) koostui Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen (1,137 milj. euroa) ja Gradia Jyväskylän poistoeron purkamisesta (0,116 milj. euroa)

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos	
						1 000 €	%
Vuosikate	12 043	7 958	7 522	12 350	10 143	-2 207	-17,9 %
Tulorahoituksen korjauserät	-171	-145	-456	-244	-232	12	-5,0 %
Toiminnan rahavirta	11 871	7 813	7 066	12 106	9 911	-2 195	-18,1 %
Investointimenot	-18 166	-20 006	-16 100	-10 512	-13 173	-2 662	25,3 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin			40	0	122	122	100,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	187	149	807	1 121	257	-864	-77,1 %
Investointien rahavirta	-17 979	-19 858	-15 253	-9 391	-12 795	-3 404	36,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 108	-12 045	-8 188	2 715	-2 884	-5 599	-206,2 %
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	20 000	10 000	0	0	0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-756	-689	-1 933	-2 600	-2 600	0	0,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-3 200	0	0	5 000	5 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 158	-3 916	5 791	-1 151	-3 278	-2 126	184,7 %
Rahoituksen rahavirta	1 402	12 195	13 858	-3 751	-878	2 874	-76,6 %
Rahavarojen muutos	-4 706	150	5 670	-1 036	-3 762	-2 726	263,0 %
Rahavarat 31.12.	7 767	7 917	13 587	12 551	8 789	-3 762	-30,0 %
Rahavarat 1.1.	12 473	7 767	7 917	13 587	12 551	-1 036	-7,6 %
Rahoituslaskelman tunnusluvut							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-5 156	-15 453	-28 122	-23 626	-26 510		
Investointien tulorahoitus, %	66 %	40 %	47 %	117 %	77 %		
Lainanhoitokate	14,3	10,7	3,6	4,3	3,6		
Kassan riittävyys, pv	24	24	46	46	31		

Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki rahan lähteet ja rahan käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta rahavaroihin eli rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö rahavarat tilikauden aikana. Tuloslaskelman tavoin rahoituslaskelma sisältää ainoastaan ulkoiset erät, jotka ovat syntyneet kuntayhtymän kannalta ulkopuolisiin yksiköihin nähden.

Kuntayhtymän toiminnan rahavirta oli 9,9 milj. euroa, joka muodostui 10,14 milj. euron vuosikatteesta ja siihen tehdyistä 232 000 euron tulorahoituksen korjauseristä, joilla eliminoidaan omaisuuden myyntivoittojen vaikutus toimintatuottoihin ja jotka siirretään investointien rahavirtaan pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot -riville. Tulorahoituksen korjauserät koostuivat irtaimen omaisuuden myynnistä saaduista myyntivoitoista (Gradia Jyväskylä noin 74 000 euroa, Gradia Jämsä noin 111 000 euroa ja muut tulosalueet yhteensä noin 47 000 euroa)

Investointien rahavirrassa investointimenot vuonna 2019 olivat 13,2 milj. euroa (10,5 milj. euroa vuonna 2018). Investointien rahoitusosuuksiin kirjattiin Biopakausinnovaatiolla -hankkeen osalta 121 700 euron rahoitus kone- ja laitehankintoihin. Irtaimen omaisuuden myynnistä saatiin varsin suuria myyntivoittoja ajoneuvojen ja muun kaluston realisoinneista.

Rahoituksen rahavirrassa pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 2,6 milj. eurolla ja lyhytaikaisia lainoja nostettiin 5,0 milj. eurolla, joten lainakannan muutos oli 2,4 milj. euroa. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa vaikutti merkittävimmin lyhytaikaisten saamisten muutos, joka liittyi lyhytaikaisen lainan jaksotuskirjaukseen.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on tunnusluku, jonka positiivinen (yli jäämäinen) määrä kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää lainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistami-

seen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omahoidituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omahoiditusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Kuntayhtymän toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta heikkeni hieman eli 0,4 milj. eurolla.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 100, erotus on rahoitettava pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien myynnillä, lainoilla ja rahavarojen määrää vähentämällä. Kuntayhtymän investointien omahankintamenosta rahoitettiin 77 % tulorahoituksella.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Tunnusluvun arviointiasteikko on seuraava:

- Lainanhoitokyky on hyvä, kun lainanhoitokate on suurempi kuin 2.
- Lainanhoitokyky on tyydyttävä, kun lainanhoitokate on 1 – 2.
- Lainanhoitokyky on heikko, kun lainanhoitokate on pienempi kuin 1.

Kuntayhtymän lainanhoitokate oli 3,6 (4,3 vuonna 2018). Tunnusluvun heikkenemiseen vaikutti vuosikatteiden pieneneminen 12,4 milj. eurosta 10,1 milj. euroon.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla. Kassan riittävyys 31.12.2019 oli 31 päivää.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

T A S E

VASTAAVAA (1 000 €)	2018	2019	VASTATTAVAA (1 000 €)	2018	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	138 932	141 407	OMA PÄÄOMA	80 844	81 689
Aineettomat hyödykkeet	155	106	Peruspääoma	13 671	13 671
Aineettomat oikeudet	0	0	Arvonkorotusrahasasto	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	155	106	Muut omat rahastot	37 787	37 787
Aineelliset hyödykkeet	138 083	140 787	Edellisten tilikausien ylijäämä	27 143	29 385
Maa- ja vesialueet	4 715	4 728	Tilikauden yli-/alijäämä	2 242	845
Rakennukset	121 098	129 398	POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET	23 018	21 765
Kiint. rakenteet ja laitteet	0	0	Poistoero	23 018	21 765
Koneet ja kalusto	6 162	6 218	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	230	244	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	486	473
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	5 878	199	Lahjoitusrahastojen pääomat	486	473
Sijoitukset	693	514	VIERAS PÄÄOMA	50 349	54 308
Osakkeet ja osuudet	570	391	Pitkäaikainen	27 067	24 467
Muut saamiset	123	123	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	27 067	24 467
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	486	473	Muut velat	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	486	473	Lyhytaikainen	23 283	29 842
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 280	16 355	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 600	7 600
Vaihto-omaisuus	124	150	Ostovelat	7 334	11 774
Aineet ja tarvikkeet	124	150	Muut velat	166	26
Saamiset	2 605	7 416	Siirtovelat	13 183	10 441
Lyhytaikaiset saamiset	2 605	7 416	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	154 697	158 235
Myyntisaamiset	806	778	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Muut saamiset	980	551	Omavaraisuusaste, %	67,1 %	65,4 %
Siirtosaamiset	818	6 086	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	51,1 %	56,3 %
Rahoitusarvopaperit	0	0	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	29 385	30 230
Osakkeet ja osuudet	0	0	Lainakanta 31.12., 1 000 €	29 667	32 067
Rahat ja pankkisaamiset	12 551	8 789	Lainat ja vastuut 31.12., 1000 €	35 887	37 621
VASTAAVAA YHTEENSÄ	154 697	158 235			

Kuntayhtymän taseen loppusumma oli 158,2 milj. euroa (154,7 milj. euroa vuonna 2018). Taseen loppusumman kasvuun 3,5 milj. eurolla vaikuttivat merkittävimmin taseen vastaavissa aineellisten hyödykkeiden (2,7 milj. euroa) ja vaihtuvien vastaavien (1,1 milj. euroa) tasearvojen nousut. Taseen vastattavissa oma pääoma kasvoi 0,8 milj. eurolla. Poistoero pieneni 1,3 milj. eurolla ja vieras pääoma kasvoi 4,0 milj. eurolla.

Tasearvojen muutoksia arvioitaessa on huomioitava mm. seuraavat asiat:

- Sijoitukset tiliryhmässä (Muut osakkeet ja osuudet) tehtiin arvonalennus 179 018 eur. Arvonalennus kohdistui Viitasaaren Koulutuskiihteistö Oy:n osakkeisiin, koska kiinteistölle ei ollut enää tulo-odotuksia.
- Rakennukset tiliryhmässä omaisuuden lisääntyminen johtuu peruskorjauksien ja uudisrakennusten valmistumisesta.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kuntayhtymän omavaraisuusaste oli 65,4 % (67,1 % vuonna 2018). Tunnusluvun heikkeneminen johtuu siitä, että oman pääoman ja poistoeron määrä yhteensä pieneni 0,4 milj. eurolla samalla, kun taseen loppusumma kasvoi 3,5 milj. euroa.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista (toimintatuotoista) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Kuntayhtymän suhteellinen velkaisuus oli 56,3 % (51,1 % vuonna 2018). Tunnusluku heikkeni 5,2 prosenttiyksikköä, mihin vaikutti vieraan pääoman kasvu 4,0 milj. eurolla 50,3 milj. eurosta 54,3 milj. euroon ja käyttötulojen pieneneminen 2,1 milj. eurolla 98,5 milj. eurosta 96,4 milj. euroon.

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 € = Edellisten kausien ylijäämä + Tilikauden ylijäämä

Tunnusluku osoittaa, paljonko kuntayhtymälle on kertynyt ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko on kertynyt alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kuntayhtymän taseen ylijäämien kertymä on 30,2 milj. euroa.

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kuntayhtymän lainakanta oli 32,1 milj. euroa (29,7 milj. euroa vuonna 2018). Lainakanta kasvoi siis 2,4 milj. eurolla.

Lainat ja vastuut 31.12, 1 000 €

Lainat ja vastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

1.5 Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitus-toiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kokonaistuloista 94,8 % muodostui toimintatuotoista, 4,9 % lyhytaikaisten lainojen lisäyksestä ja 0,3 % pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloista (pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot -0,2 %). Kokonaismenoista 83,9 % koostui toimintakuluista, 0,7 % korko- ja muista rahoituskuluista, 12,9 % investointimenoista ja 2,5 % pitkäaikaisten lainojen vähennyksistä. Kokonaistulojen ja -menojen erotus oli noin 0,5 milj. euroa.

KOKONAISTULOT JA -MENOT 2019

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	96 410	94,8	Toimintakulut	85 666	83,9
Korkotuotot	0	0,0	- Valmistus omaan käyttöön	0	0,0
Muut rahoitustuotot	117	0,1	Korkokulut	291	0,3
Tulosrahoituksen korjauserät			Muut rahoituskulut	426	0,4
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-232	-0,2	Investoinnit		
Investoinnit			Investointimenot	13 173	12,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	122		Rahoitustoiminta		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	257	0,3	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 600	2,5
Rahoitustoiminta			Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	5 000	4,9			
Kokonaistulot yhteensä	101 673	100	Kokonaismenot yhteensä	102 157	100

1.6 Kuntayhtymäkonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Koulutuskuntayhtymäkonserni

Jyväskylän koulutuskuntayhtymäkonserniin kuuluu kuntayhtymän 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö Gradia-koulutuspalvelut Oy, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2015 alussa. Yhtiöön on siirretty koulutuskuntayhtymän kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittama toiminta eli muu kuin koulutuksen järjestämislupaan, toimilupaan tai oppilaitoksen ylläpitämislupaan perustuva koulutus sekä siihen kiinteästi liittyvien oppilas- ja opiskelijatöiden tuottaminen.

Koulutuskuntayhtymäkonserniin kuuluvat osakkuusyhtiöt Jyväskylän Yritystehdas Oy (kuntayhtymän omistusosuus 25 %) ja Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy (omistusosuus 24 %). Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, koska yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna olennaisella tavalla oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (KPL 6:12.2 §).

Kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaan epäolennaiseksi konsernitilinpäätöksen kannalta voidaan katsoa yhteisö, jolla ei ole merkittävää varallisuutta eikä velkaa eikä takaussitoumuksia ja jonka oma pääoma vastaa kunnan taseeseen osakkeisiin ja osuuksiin merkittyä erää. Edelleen yleisohjeessa todetaan, että pienet kiinteistöyhteisöt voidaan usein jättää yhdistelemättä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Oikean ja riittävän kuvan antamista arvioitaessa tulee ensisijaisesti kiinnittää huomiota yhdistelemättä jättämisen vaikutukseen konsernin tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan.

- Jyväskylän Yritystehdas Oy:n vaikutus konsernin tilikauden tulokseen on -1 753,81 euroa ja omaan pääomaan 45 871,94 euroa. Yhtiöllä ei ole merkittävää varallisuutta eikä velkaa eikä takaussitoumuksia.
- Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy:n vaikutus konsernin tilikauden tulokseen on -1 539,81 euroa ja omaan pääomaan 146 525,72 euroa. Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy:n taseen loppusumma on 614 537,01 euroa, yhtiöllä ei ole lainaa eikä takaussitoumuksia.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntayhtymän tytäryhtiön toiminnan ja talouden ohjaus perustuu valtuuston 17.12.2015 V 18 hyväksymään omistajapolitiikkaan ja konserniohjeeseen, jonka mukaan

- Tytäryhteisöt noudattavat talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnassa kuntayhtymän antamia ohjeita ja aikatauluja. Tytäryhteisöt ovat velvollisia raporttoimaan toiminnastaan ja taloudellisesta tilanteestaan kuntayhtymän raportointiaikataulujen mukaisesti.
- Tytäryhteisöjen investoinnit, rahoitus-, takaus- ja vakuusasiat valmistellaan yhdessä kuntayhtymän kanssa.
- Tytäryhteisön hallitus vastaa siitä, että oleellisiin muutoksiin on etukäteen saatu kuntayhtymän lupa.
- Kuntayhtymän hallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai muihin päättäviin elimiin sekä nimeää ehdokkaat tytär- ja osakkuusyhteisöjen hallituksiin.

1.6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuntalain (410/2015) 48 §:n mukaan konsernijohto (kuntayhtymässä hallitus ja kuntayhtymän johtaja) vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Kuntayhtymän hallintosäännön 23 §:ssä on täsmennetty kuntayhtymän hallituksen ja kuntayhtymän johtajan tehtäviä ja toimivallan jakoa omistajaohjauksessa ja konsernivalvonnassa. Kuntalain (410/2015) 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Konserniohjaus ja -valvonta on perustunut läheiseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen tytäryhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen sekä kuntayhtymän johtajan ja hallituksen välillä. Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeiden anto kuntayhtymän edustajille tytäryhtiössä, konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi sekä tytäryhtiön toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi on ollut toimivaa ja riittävää. Tytäryhtiö on muutoin käyttänyt kuntayhtymän keskitettyjä konsernipalveluita ja -toimintoja, paitsi että yhtiön talous- ja palkkahallinto on ulkoistettu yksityiselle tilitoimistolle.

1.6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos	
						1 000 €	%
Toimintatuotot	112 086	106 730	97 511	98 967	97 058	-1 909	-1,9 %
Toimintakulut	-99 619	-98 269	-89 253	-85 688	-85 920	-232	0,3 %
Toimintakate	12 467	8 462	8 257	13 279	11 138	-2 141	-16,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	23	0	12	14	13	-1	-5,5 %
Muut rahoitustuotot	66	56	22	0	0	0	
Korko- ja muut rahoituskulut	-93	-63	-219	-316	-291	25	-7,8 %
Muut rahoituskulut	-437	-455	-412	-415	-426	-11	2,7 %
Vuosikate	12 026	7 999	7 660	12 562	10 433	-2 128	-16,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 729	-9 137	-10 445	-11 631	-10 551	1 080	-9,3 %
Tilikauden tulos	3 297	-1 137	-2 785	931	-118	-1 049	-112,7 %
Tilinpäätössiirrot	-794	0	0	0	0	0	
Tilikauden verot	0	0	0	0	0	0	
Laskennalliset verot	0	0	0	0	0	0	
Tilikauden yli-/alijäämä	2 503	-1 137	-2 785	931	-118	-1 049	-112,7 %
Tuloslaskelman tunnusluvut							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	113 %	109 %	109 %	115 %	113 %		
Vuosikate/Poistot, %	138 %	88 %	73 %	108 %	99 %		

Kuntayhtymäkonsernin toimintatuotot olivat 97 milj. euroa ja ne laskivat 1,9 milj. euroa (-1,9 %). Toimintakulut olivat 86 milj. euroa ja ne nousivat 0,2 milj. euroa (0,3 %). Konsernituloslaskelman ja sen tunnuslukujen erot kuntayhtymän tuloslaskelmaan ovat pieniä.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernirahoituslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos	
						1 000 €	%
Vuosikate	12 026	7 999	7 660	12 562	10 433	-2 128	-16,9 %
Tulosrahoituksen korjauserät	-171	-145	-456	-244	-232	12	-4,9 %
Toiminnan rahavirta	11 855	7 854	7 204	12 318	10 201	-2 116	-17,2 %
Investointimenot	-18 166	-20 006	-16 100	-10 512	-13 173	-2 662	25,3 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin			40	0	122	122	100,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	187	149	807	1 121	257	-864	-77,1 %
Investointien rahavirta	-17 980	-19 858	-15 253	-9 391	-12 795	-3 404	36,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 125	-12 004	-8 050	2 927	-2 593	-5 520	-188,6 %
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	20 000	10 000	0	0	0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-756	-689	-1 933	-2 600	-2 600	0	0,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-3 200	0	0	5 000	5 000	100,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 160	-3 878	5 730	-1 055	-3 280	-2 225	210,8 %
Rahoituksen rahavirta	1 405	12 233	13 797	-3 655	-880	2 775	-75,9 %
Rahavarojen muutos	-4 720	230	5 747	-729	-3 474	-2 745	376,8 %
Rahavarat 31.12.	7 810	8 040	13 787	13 058	9 584	-3 474	-26,6 %
Rahavarat 1.1.	12 531	7 810	8 040	13 787	13 058	-729	-5,3 %
Rahoituslaskelman tunnusluvut							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-5 173	-17 908	-30 439	-25 731	-25 845		
Investointien tulorahoitus, %	66 %	40 %	48 %	120 %	79 %		
Lainanhoitokate	14,3	10,7	3,7	4,4	3,7		
Kassan riittävyys, pv	24	25	47	48	34		

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut vastaavat hyvin pitkälti kuntayhtymän rahoituslaskelmaa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE

VASTAAVAA (1 000 €)	2018	2019	VASTATTAVAA (1 000 €)	2018	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	138 872	141 347	OMA PÄÄOMA	104 234	104 117
Aineettomat hyödykkeet	155	106	Peruspääoma	13 671	13 671
Aineettomat oikeudet	0	31	Arvonkorotusrahasto	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	155	74	Muut omat rahastot	37 787	37 787
Aineelliset hyödykkeet	138 083	140 787	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	51 845	52 776
Maa- ja vesialueet	4 715	4 728	Tilikauden yli-/alijäämä	931	-118
Rakennukset	121 098	129 398	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	0
Kiint. rakenteet ja laitteet	0	0	PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Koneet ja kalusto	6 162	6 218	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	486	473
Muut aineelliset hyödykkeet	230	244	VIERAS PÄÄOMA	50 473	54 428
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	5 878	199	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	27 067	24 467
Sijoitukset	633	454	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 600	7 600
Osakkeet ja osuudet	510	331	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	20 806	22 362
Muut saamiset	123	123	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	155 193	159 018
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	486	473	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 835	17 198	Omavaraisuusaste, %	67,2 %	65,5 %
Vaihto-omaisuus	124	150	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	51,3 %	56,5 %
Saamiset	2 653	7 463	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	52 776	52 658
Lyhytaikaiset saamiset	2 653	7 463	Lainakanta 31.12., 1 000 €	29 667	32 067
Rahoitusarvopaperit	0	0	Lainat ja vastuut 31.12., 1000 €	35 898	37 621
Rahat ja pankkisaamiset	13 058	9 584			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	155 193	159 018			

Konsernitase ja sen tunnusluvut vastaavat hyvin pitkälti kuntayhtymän taseen tietoja. Merkittävin ero on se, että kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevaan ohjeen mukaisesti kuntayhtymän taseessa olevat vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntayhtymän hallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä (kuntalaki 115 §). Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen poistoeron, varausten ja rahastojen muutoksia. Kuntayhtymän tilikauden tulos on -408 520,68 euroa. Hallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- vähennetään poistoeroa yhteensä 1 253 532,13 euroa, joka koostuu

- Kuntayhtymän ilman liikelaitosta poistoeron vähennyksestä 116 312,24 euroa ja
- Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen poistoeron vähennyksestä 1 137 219,89 euroa

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen kuntayhtymän tilikauden ylijäämäksi muodostuu 845 011,45 euroa, joka esitetään siirrettäväksi edellisten tilikausien yli-/alijäämättilille.

Kuntayhtymän kertynyt ylijäämä vuoden 2019 lopussa oli 30 230 118,99 euroa. Vuoden 2020 talousarvio ja vuoden 2021 taloussuunnitelma ovat alijäämäiset -5,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuonna 2022 arvioidaan tilikauden yli-/alijäämän olevan nolla. Näin ollen kuntayhtymällä ei ole kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaista alijäämän kattamisvelvoitetta.

2. Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Gradian yhteiset tavoitteet

Uuden organisaation myötä vuodelle 2018 asetettiin ensimmäistä kertaa koko Gradiaa koskevat yhteisesti linjatut mittaritavoitteet. Ammatillisen koulutuksen reformin tuoman tilastollisen epäjatkuvuuden vuoksi

vertailutieto tavoitteista saatiin ensimmäistä kertaa käyttöön vuodelle 2019. Opiskelijavirtoja koskevien talousarvion tavoitteiden toteutumista vuonna 2019 on kuvattu oppilaitostulosalueittain seuraavassa taulukossa, jossa toteutuneet tavoitteet on merkitty lihavoituna:

	Gradia Jyväskylä	Gradia Jämsä	Jyväskylän Lyseon lukio ja Schildtin lukio	Jyväskylän aikuislukio	Yhteensä
1. aloittaneiden opiskelijoiden määrän lisäys*	2018: 4 148 2019: 3 918 = -5,54 %	2018: 628 2019: 675 = +7,48 %	2018: 823 2019: 870 = +5,71 %	2018: 131 2019: 165 = +25,95 %	2018: 5 730 2019: 5 628 = -1,78 %
2. tutkinnon suorittaneiden määrän lisäys**	2018: 3 056 2019: 2 471 = -19,14 %	2018: 681 2019: 419 = -38,47 %	2018: 648 2019: 656 = +1,23 %	2018: 30 2019: 50 = +66,67 %	2018: 4 415 2019: 3 596 = -18,55 %
3. eronneiden opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista - suhteen alentaminen ***	2018: 282/7 965 = 3,54 % 2019: 257/7459 = 3,45 %	2018: 35/1 606 = 2,18 % 2019: 57/1 430 = 3,99 %	2018: 11/2 237 = 0,49 % 2019: 6/3 085 = 0,19 %	2018: 17/228 = 7,46 % 2019: 16/290 = 5,52 %	2018: 345/12 036 = 2,87 % 2019: 336/12 264 = 2,74 %
4. eronneeksi katsottujen opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista - suhteen alentaminen****	2018: 211/7 965 = 2,65 % 2019: 199/7 459 = 2,67 %	2018: 40/1 606 = 2,49 % 2019: 26/1 430 = 1,82 %	2018: 14/2 237 = 0,63 % 2019: 16/ 3 085 = 0,52 %	2018: 90/228 = 39,47 % 2019: 41/290 = 14,14 %	2018: 355/12 036 = 2,95 % 2019: 282/12 264 = 2,30 %

*tarkastelussa kaikki tutkintotavoitteiset opiskelijat

**tarkastelussa kaikki ammatillisen koulutuksen tutkintotavoitteiset opiskelijat ja lukion/aikuislukion koko oppimäärän suorittaneet (päättötodistuksen saaneet) opiskelijat.

***tarkastelussa alle 30-vuotiaat perustutkinto-opiskelijat ja lukio-opiskelijat, eronneiden lukumäärä sisältää väärän valinnan, motivaation puutteen tai henkilökohtaisten syiden vuoksi eronneet. Ikärajaus nuorisolain määritelmän mukainen.

****tarkastelussa alle 30-vuotiaat perustutkinto-opiskelijat ja lukio-opiskelijat. Ikärajaus nuorisolain määritelmän mukainen.

1. Aloittaneiden tutkinto-opiskelijoiden määrässä oli kasvua Gradia Jämsässä ja Gradia-lukioissa. Gradia Jyväskylässä oli pientä vuosittaisen vaihtelun piirissä olevaa laskua, mikä vaikutti kokonaismäärään laskevasti. Perustutkinnoissa aloittaneiden määrä kuitenkin nousi myös Gradia Jyväskylässä. Lisäksi huomioitavaa, että myös Valmassa aloittaneiden määrä oli hieman suurempi (+26). Laskua selittää pudotus ammattitutkinnoissa (-199) ja erikoisammattitutkinnoissa (-55) aloittaneiden määrässä. Suurin yksittäinen syy tähän on ammatti- ja

erikoisammattitutkintojen osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmien uudistus. Uudet toteutussuunnitelmat tulivat voimaan pääsääntöisesti vasta loppuvuodesta 2019. Uusien tutkintonimikkeiden vuoksi tarjontaa on ollut vaikeampi löytää useilla aloilla (esim. saha-ala, levyala ja puualan ammattitutkinnot muuttuivat puuteollisuuden ammattitutkinnoiksi). Lisäksi liikenneopettajan erikoisammattitutkintojen kysyntään on vaikuttanut merkittävästi uudistunut autokoululainsäädäntö, joka vähensi autokouluopetuksen kysyntää.

2. Tutkinnon suorittaneiden määrä oli laskussa vuonna 2019 Gradia Jyväskylässä ja Gradia Jämsässä johtuen siitä, että vuonna 2015 aloitti erityisen paljon opiskelijoita, mikä näkyi vuonna 2018 poikkeuksellisen suurena valmistuneiden määränä. Tähän vaikutti myös ammatillisten tutkintojen perusteiden uudistuminen, mikä vuoksi vuonna 2018 mahdollisimman moni, erityisesti näyttötutkinto-opiskelija kiri opintonsa loppuun ennen perusteiden uudistusta. Tämä pienensi suhteessa seuraavan vuoden valmistuneiden määrä ”normaalista” vuodesta. Vuoden 2019 valmistuneiden määrä oli korkeampi kuin vuosina 2016 ja 2017 eli trendikäyrä valmistuneiden määrässä on nouseva vuoden 2018 huippuvuoden jälkeisestä laskusta huolimatta. Gradia-lukioissa tutkinnon suorittaneiden määrien muutokset selittyvät tavanomaisella satunnaisvaihtelulla. Aikuislukiossa suhteellisen suuret vuosittaiset vaihtelut ovat tyypillisiä monimuotoisen ja vuosittain suuresti muuttuvan opiskelijajoukon vuoksi.

3.–4. Opintojen keskeyttämisen ehkäisyssä on oppilaitoksissa onnistuttu aiempaa paremmin. Vuosien 2018 ja 2019 välillä sekä eronneiden että eronneeksi katsottujen määrät ovat pienentyneet tehostuneen ohjauksen ja varhaisen puuttumisen ansiosta. Yhdessä Jyväskylän kaupungin kanssa järjestettävään ViVo-valmennukseen on osallistunut vuosittain noin 100 eroamisvaarassa olevaa opiskelijaa. Näistä opiskelijoista lähes 90 % on palannut opintoihinsa. Gradia Jämsässä eronneiden määrä nousi hieman, mitä selittää erityisesti terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäminen. Väärän valinnan ja motivaation vuoksi eronneita oli myös Gradia Jämsässä edellisvuotta vähemmän. Kokonaisuudessaan tavoitteet eronneiden osalta ovat toteutuneet ja suunta on ollut laskeva vuonna 2019.

Talousarvion 2019 tavoitteena oli opiskelijavirtojen uudelleen mallintaminen uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön pohjalta. Tämä on tehty päivittämällä Koppari-hankkeessa vuosina 2010-2012 kehitettyä ns. aurinkokuvaa (kuva 1). Aurinkokuva kuvaa opiskelijoiden polun vaiheita hakuvaiheesta tutkinnon suorittamiseen, vaiheiden tilaa opiskelijan näkökulmasta sekä eri tahojen (perusaste, kunnat, toinen aste) vastuita opiskelijan vaiheissa. Kuvassa esitetyt luvut on poimitu rekisteriaineistoista 19.-24.2.2020 välisenä aikana, mutta tietojen päivittyessä lukuihin voi tulla muutoksia pitkälläkin viiveellä.

Vuonna 2019 Keski-Suomen maakunnan perusasteen päättänyt ikäluokka oli 3 027 ja Jyväskylässä 1 469. Gradian oppilaitoksiin sai ja otti vastaan opiskelupaikan 1805 opiskelijaa, joista 1 685 oli keski-suomalaisia (56 % ikäluokasta) ja 1 163 Jyväskylästä (79 % ikäluokasta).

Jatkuvan haun kautta opiskelijoita ammatilliseen perustutkintoon tuli 647 alle 30-vuotiaasta opiskelijaa vuonna 2019. Yhteensä koulutuskuntayhtymän oppilaitoksissa aloitti 3 402 alle 30-vuotiaasta ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijaa tai päivälukio-opiskelijaa.

Valtaosa opiskelijoista suorittaa tutkinnon ilman katkoksia ja siirtymiä. Vuonna 2019 yhteensä 2 238 alle 30-vuotiaasta opiskelijaa sai suoritettua tutkintonsa loppuun. Tutkinnon osan/osia suoritti 143 valmistunutta opiskelijaa. 269 opiskelijaa vaihtoi opiskelupaikkaa koulutuskuntayhtymän sisällä ja 171 siirtyi muihin oppilaitoksiin. Tämä vaihdos tulkitaan opiskelijan näkökulmasta positiiviseksi, koska sitä kautta on löytynyt opiskelijan tarpeita paremmin vastaava opiskelusuunta. On tärkeää, että suurin osa siirtymistä voidaan tehdä joustavasti Gradian oman koulutustarjonnan sisällä. Muualle siirtyneet ovat lähinnä asuinpaikkaa vaihtaneita.

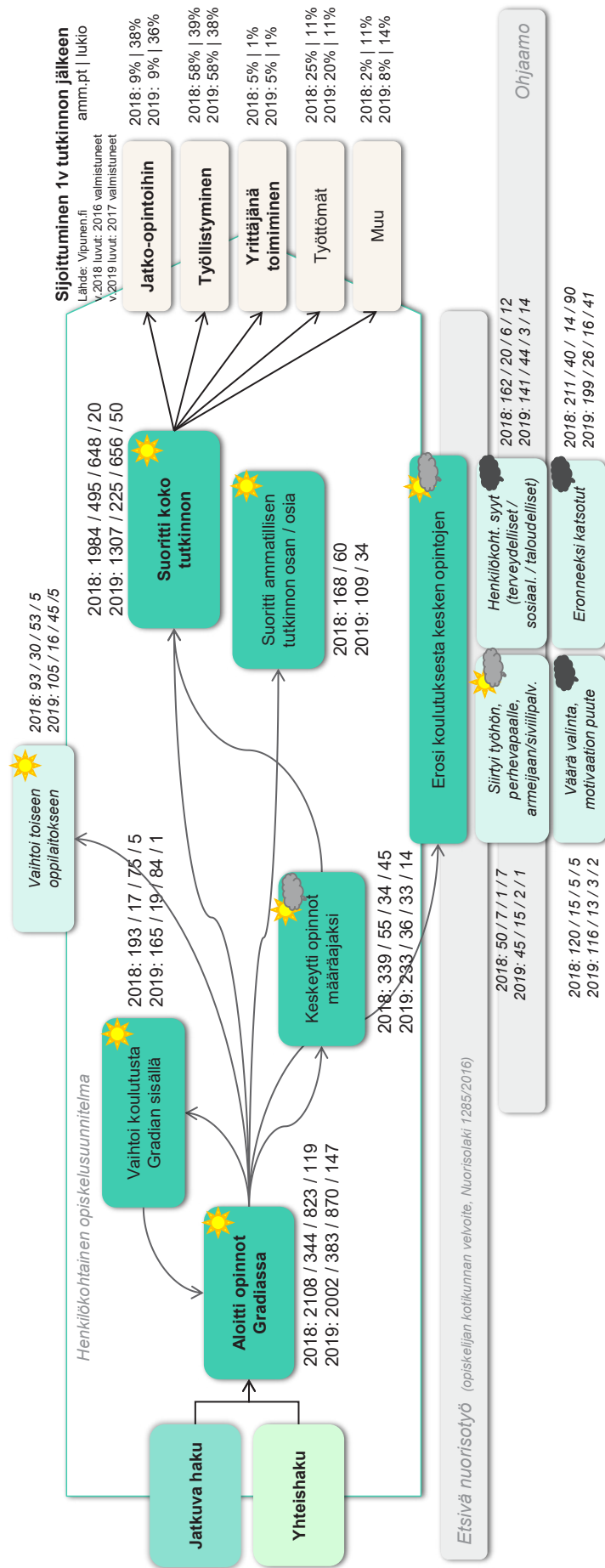
Opiskelun keskeyttäminen katsotaan neutraaliksi tilaksi, koska se sisältää suunnitelman palata opintoihin, kun keskeytyksen syy (esim. sairaus, perhevapaa, armeija) on takana. Samoin työhön, perhevapaalle, armeijaan tai siviilipalvelukseen siirtyminen on opiskelijan polulla lähtökohtaisesti neutraaliksi katsottu asia.

Negatiivisia keskeyttäjiä oli yhteensä 336. Suurin keskeyttämisen syy ovat henkilökohtaiset (erityisesti terveydelliset) syyt. Eronneeksi katsottuja opiskelijoita oli 282. Luvut ovat merkittävästi pienentyneet tehostuneen ohjauksen ja varhaisen puuttumisen ansiosta. Tiedot eronneista on toimitettu opiskelijan kotikuntiin, jotta kunnan etsivä nuorisotyö voi jatkaa opiskelijan kanssa uusien vaihtoehtojen etsimistä.

Opiskelijoiden sijoittumisen tiedot saadaan jälkikäteen vuoden viiveellä. Sijoittuminen kuvaa pääasiallista toimintaa valmistumisvuoden jälkeisen vuoden viimeisenä päivänä.

Gratia opiskelijavirtojen seuranta, ns. aurinkokuva

Ammatillinen peruskoulutus Jyväskylässä / Jämsä / päiväluokkien varsinaiset / aikuiskoulun varsinaiset opiskelijat
Tarkastelussa alle 30-vuotiaat tutkintotavoitteiset opiskelijat kalenterivuonna 2018 ja 2019

Kuva 1. Opiskelijavirrat seurantavuosien 2018-2019 tietojen mukaisesti (luvuissa: alle 30-vuotiaat opiskelijat, ammatilliset perustutkinnot, Jyväskylän ammattiopisto / ammatilliset perustutkinnot, Jämsän ammattiopisto / päiväluokiot, Jyväskylän lukiokoulutus).

(Lähde: Jyväskylän koulutuskuntayhtymän opintohallintorekisteri)

1 aurinko = opinnot etenevät suunnitellusti, musta pilvi = mitä tummempi pilvi sitä suurempi pudokkuuden vaara, puolipilvinen = sisältää riskin vaaran mutta ohjauksen avulla riski voidaan välttää

2.1.2 Gradia Jyväskylä

Koulutustoiminta

Vuonna 2019 Gradia Jyväskylän tutkintotavoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa opiskeli yhteensä 10 311 opiskelijaa. Opiskelijoista 35 % oli alle 20-vuotiaita ja 21,5 % oli 20-25-vuotiaita. Yli 26-vuotiaita oli opiskelijoista 43,5 %. Nivelvaiheen koulutuksissa opiskeli yhteensä 678 opiskelijaa (VALMA 372 ja aikuisten perusopetus 306). Lyhytkurssi-, lupakortti- ym. ei -tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistui yhteensä 4 048 opiskelijaa. Edellä mainittujen lisäksi Gradia Jyväskylä on merkittävä taiteen perusopetusta järjestävä oppilaitos (musiikki ja tanssi, 1 074 opiskelijaa).

Ammatillisia tutkintoja suoritettiin tavoitetason mukaisesti, yhteensä 2 471 tutkintoa. Ammatillisia ylioppilaita valmistui 87.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosimäärä oli 5 580, mikäli oli vuoden 2018 tasoa. Vuoden 2019 tavoitteeseen (6 039) ei tältä osin päästy. Jatkuva haku ja erityisesti opintojen joustava aloittaminen edellyttävät edelleen prosessien kehittämistä ja systematisointia.

Koulutustoiminnan ohessa Gradia Jyväskylässä valmistaututtiin toukokuussa 2020 Jyväskylässä järjestettäviin ammattitaidon SM-kilpailuihin. Gradialla on kilpailutapahtuman järjestämisvastuu. Kilpailulajien ja lajitehtävien suunnittelu jatkui kaikkien 50 kilpailulajin/ammattinäytösten osalta. Laji- ja varavastaaville järjestettiin valmennusta ja esimiehiä perehdytettiin kilpailutoimintaan. Kilpailutapahtumalle tehtiin opinnollistamissuunnitelma. Yritysten ja eri sidosryhmätoimijoiden kanssa solmittiin yhteistyösopimuksia (vahvistettuja kumppanuuksia yhteensä 65, arvoltaan noin miljoona euroa). Yhtenä merkittävänä yhteistyökumppanina toimii Jyväskylän kaupunki. Kilpailutapahtuman kokonaisbudjetti on runsaat viisi miljoonaa euroa.

Yhteistyö työelämän kanssa

Työelämäyhteistyötä syvennettiin erilaisilla piloteilla yhteistyössä työelämän kanssa, yhtenä esimerkkinä Keskimaa-polku. Uusia koulutussopimuksia solmittiin vuoden aikana yhteensä 7 011 ja uusia oppisopimuksia 934. Opiskelijoiden laadukkaan ohjauksen ja työpaikkaohjaajien osaamisen vahvistamiseksi toteutettiin työpaikkaohjaajavalmennuksia.

Gradia Jyväskylä on vastannut yritysten ja yhteisöjen työvoiman saatavuusongelmiin rekrytoivien koulutusten, kuten oppisopimus- ja yhteishankintakoulutusten avulla. Rekrytoivia koulutuksia toteutui yhteensä 18 kappaletta (98 opiskelijaa) muun muassa kone- ja metallialalla, kuljetusalalla, muovialalla, ravitsemisalalla. Rekrytoivia oppisopimuksia tehtiin 245. Koulutusyhteistyötä tiivistettiin erityisesti omistajakuntien kanssa haettaessa ratkaisuja alueen veto- ja pitovoimaan.

Koulutusvienti

Gradia Jyväskylän toimijat osallistuivat aikaisempien vuosien tapaan koulutusliiketoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen Kiinassa yhteistyössä EduCluster Finland Oy:n kanssa. Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinnosta järjestettiin kaksi tutkinnonosakoulutusta ja liiketoiminnan perustutkinnosta yksi tutkinnonosakoulutus.

Henkilöstö

Vuoden lopussa Gradia Jyväskylän henkilöstömäärä oli 574, josta opetus- ja ohjaushenkilöstöä 474, johtoa ja esimiehiä 25 sekä muuta henkilöstöä 75. Henkilöstömäärä oli edellisen vuoden tasoinen. Vakituksia henkilöstöstä oli 505 (88 %) ja määräaikaisia 69 (12 %). Määräaikaisten määrä kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Syynä on suurelta osin Taitaja-kilpailutapahtuman määräaikaisten rekrytoinnit ja sijaistarpeet sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön määräaikainen sijoittuminen kehittämishankkeisiin.

Gradia Jyväskylän opetus- ja ohjaushenkilöstö (lukuun ottamatta musiikin ja tanssin opetusta) siirtyi ammatillisen koulutuksen vuosityöaikaan 1.8.2019. Vuosityöajan käyttöönotto on edellyttänyt työnantaja- ja työntekijäpuolen yhdessä tekemiä linjauksia ja käytännöistä sopimista. Henkilöstöä ja esimiehiä on perehdytetty vuosityöajan soveltamiseen. Kokemuksia on kerätty ja niiden pohjalta soveltamista ja sen ohjeistusta kehitetty. Vuosityöajan joustava käyttö, yhtenäisten käytäntöjen luominen ja sovitusta kiinnittäminen edellyttävät edelleen kehittämistyötä.

Oppimisympäristöt

Gradia Jyväskylä toimii Jyväskylässä kuudella kampusalueella. Lisäksi sillä on toimintaa Laukaan Lievestuoreella ja Jämsässä. Syksyllä 2019 kaikki sosiaali- ja terveysalan koulutukset pääsivät ensimmäistä kertaa yhteiselle kampusalueelle Kukkulalle, mikä vahvistaa osaltaan alan eri toimijoiden yhteistyötä ja Kukkulan ekosysteemin kehittymistä. Suomalaisen Musiikkikampuksen peruskorjaus- ja uudisrakentaminen aloitettiin vuonna 2019. Uudistuva oppimisympäristö mahdollistaa musiikin ja tanssin alan koulutusten monipuolisen kehittämisen EduFutura -yhteistyönä.

Toiminnan arviointi

Gradia Jyväskylän opiskelijapalaute oli hyvällä tasolla, palautteen keskiarvo 4,3 ylitti asetetun tavoitteen. Opintojen keskeyttämisessä tapahtui muutos positiiviseen suuntaan. Tehostunut ohjaus ja varhainen puuttuminen edesauttoivat opiskelijoita kiinnittymään paremmin opintoihinsa. Työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen pysyivät kuta kuinkin edellisen vuoden tasolla.

Vuoden 2019 tulos oli 1,4 milj. euroa ylijäämäinen. Toimintatuotoissa jäätin tavoitteesta -2,4 milj. euroa. Syynä ulkoisten myyntituottojen ja valtionosuuden toteutuminen budjetoitua pienempänä. Taitaja2020 -kilpailujen kustannukset toteutuivat ennakoitua pienempinä vuoden 2019 osalta, joten siihen osoitettu strategiarahoituksen tuloutus toteutui myös ennakoitua pienempänä (tuet ja avustukset -rivillä) ja siirtyy käytettäväksi vuodelle 2020. Toimintaa pystyttiin edelleen tekemään kustannustehokkaasti, mikä näkyy budjetoitua pienempinä toimintakuluina.

Gradia Jyväskylän sisäistä toiminnan organisoitumista arvioitiin vuoden 2019 aikana. Analysoinnin tuloksena sekä kevään 2019 henkilöstökyselyn tulosten pohjalta sisäistä organisaatiota muutettiin siten, että yksiköiden kokoa sekä yksikönjohtajien ja koulutuspäälliköiden vastuualueita tasapuolistettiin. Uudistettu organisaatio aloitti toimintansa 1.1.2020.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Gradia Jyväskylä

Strateginen linjaus	Toimenpiteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Lisätään opintotarjonnan näkyvyyttä eri asiakasryhmiä (nuoret, aikuiset, yritys- ja yhteisöasiakkaat, harrastaja-asiakkaat) palvelevilla opintotarjottimilla. Rakennetaan kattava lyhytkoulutustarjonta ja systematiikka sen ylläpitoon. - Vahvistetaan joustavaa opintojen aloittamista hyviä käytänteitä hyödyntäen.	- Gradian www-sivujen "Yrityksille" -osio uudistettiin. - Lyhytkoulutustarjontaa monipuolistettiin, tarjonnassa yht. 64 lyhytkoulutus- ja lupakorttituotetta. - Jatkuva haku – joustava aloitus -mallia kehitettiin (koulutusten hakujaksot ja aloitusajankohdat määriteltiin, opinto-ohjausta ja HOKS-ohjausta kehitettiin). Jatkuvan haun kautta hakeutui 3713 opiskelijaa ja heistä opinnot aloitti 1607 opiskelijaa. - Joustavia opintopolkuja rakennettiin mm. autoalalle, puhtauspalvelualalle, hius-kauneusalalle. - Yhteisten tutkinnon osien eri asiakasryhmille soveltuvia toteutustapoja kehitettiin ja verkkokursistarjontaa (153 verkkokurssitoteutusta) lisättiin. - VALMA-koulutuksessa otettiin käyttöön moduulimalli (opintojen valinnaisuus ja henkilökohtais-taminen).

Aktiivinen vuorovai- kutuksen tarpeiden ja laadun varmistami- seksi.	- Toteutetaan sisäiset auditoinnit laa- tujärjestelmän mukaisesti. - Parannetaan koulutussopimuksen ja oppisopimuksen sujuvien siirty- mien toimivuutta ja joustavuutta. - Rakennetaan koulutus -ja resurssi- suunnitteluun uusia toimintatapoja, joilla vahvistetaan Gradian kyvyk- kyyttä vastata eri asiakasryhmien osaamistarpeisiin ja varmistetaan koulutusprosessien kustannuste- hokkuutta.	- Sisäiset auditoinnit eivät toteutuneet. - Sujuvien siirtymien (koulutussopimuksesta oppi- sopimukseen) prosessi mallinnettiin ja sujuvien siirtymien opas päivitettiin. Sujuvia siirtymiä to- teutui 96 kpl. - Gradian JKL:n kaikkia koulutusaloja koskevat yh- teiset työvoimakoulutuksen suunnittelupäivät to- teutettiin keväällä ja syksyllä laajan työvoima- koulutustarjonnan ja opiskelijavuosisikertymän varmistamiseksi. - Koulutussuunnittelutyöstä tehtiin syksyllä 2019 kysely, jonka pohjalta rakennettiin kehittämis- suunnitelma koulutussuunnittelutyölle. Eri alojen koulutussuunnittelijoiden yhteistyötä lisättiin. Koulutussuunnittelutyötä tekevien osaamista vahvistettiin järjestämällä perehdytystä ja yhtei- siä työpajoja (15 työpajaa n. 25 osallistujaa/työ- paja).
Työelämä, korkea- koulut ja omistajat kumppaneina.	- Määritellään keskeiset asiakaspro- sessit (yritys- ja yhteisöasiakkaat) ja niihin liittyvät toimintatavat Gra- dian, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Laaditaan asiakkuudenhoi- tosuunnitelma työelämäasiakkaille. - Rakennetaan "Gradian-rekry" tehos- tamaan opiskelija-asiakkaan työllis- tymistä ja vastaamaan työelämä- asiakkaan osaajatarpeeseen.	- Gradian asiakkuudenhallinnan kehittämisohjel- man 2020 -2023 laadinta käynnistettiin ja toteu- tettiin CRM-hankinnan vaatimusmäärittelytyö- pajat (3kpl). "Gradian yhden luokun toimintamalli" -koko- naisvaltainen työelämäasiakkaan palvelukon- septi mallinnettiin ja otettiin käyttöön. - Duuni Keski-Suomi -palvelu otettiin käyttöön tu- kemaan Gradian opiskelijoiden työelämässä oppimista ja työllistymistä osana "Gradian- Rekry" -konseptia.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvin- vointi yhdessä teke- mällä.	Kehitetään yhteisöllisiä toiminta- malleja (ja järjestetään verkostoyh- teistyönä toiminnallisia tapahtumia) pääteettömyyden edistämiseksi.	"Terveystiedon edistämispajaa" pilotoitiin yhteis- työssä KSSH:n kanssa auto- ja logistiikan alalla (savuttomuus, pääteettömyys, hyvin- vointi). - Valtakunnallista Kampus-rauhaa -hanketta to- teutettiin Viitaniemen kampuksella. Tavoitteena oli kehittää opiskelijoiden ja henkilöstön yhteis- työnä koulun arkea ja opiskelijoiden osallisuutta. - Opiskelijajärjestötoimintaa laajennettiin Kukkulan ja Priimuksen kampuksille.
Keskusteleminen ja sel- keä johtaminen.	Otetaan käyttöön vuosityöaika 1.8.2019 alkaen. Valmennetaan henkilöstöä.	- Opetus- ja ohjaushenkilöstö (poikkeuksena mu- siikin ala) siirtyi vuosityöaikaan 1.8.2019 alkaen. - Henkilöstö osallistui vuosityöaikaan liittyviin yk- sikkö- ja alakohtaisiin perehdytyskursseihin: 2 pereh- dytystä esimiehille ja 33 henkilöstölle sekä hen- kilökohtaisia perehdytyskursseja. Henkilöstön kanssa käytiin syksyllä 2019 yksilö- tai ryhmäkeskuste- lut vuosityöajan toteutumisesta.

	Selkiinnytetään prosesseihin liittyvät roolit ja työnjako.	- Esimiehet osallistuivat Parasta johtamista –, Kajo- ja JYMY-hankkeen esimiesvalmennuksiin (22 esimiestä, 13 valmennuspäivää aiheena esimiesten koulutusjohtamisen osaaminen ja esimiestyön prosessit sekä 23 esimiestyötä koskevaa haastattelua) - Tehtävänjaon ja roolien (ohjaus-opettaminen-koulutussuunnittelu) selkiyttäminen jatkuu vuonna 2020.
Ajantasainen organisaatio.	Tehdään itsearviointi organisaation toimivuudesta ja kehitetään rakennetta tulosten pohjalta.	- Gradia Jyväskylän organisaation toiminta arvioitiin (esimiestyön tasapuolisuus, tutkintouudistukset jne.) ja tehtiin tarvittavat muutostoimenpiteet vuoden 2020 alussa. Lähiesimiesten määrää lisättiin yhdellä. 5 uutta kokoaikaista koulutussuunnittelijaa palkattiin esimiestyön tueksi.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Kehitetään tiimityöskentelyn malleja erityisesti opetus- ja ohjaushenkilöstölle. Muodostetaan opettajatiimejä tukemaan alojen kehittymistä ja keskeisiä opetusprosesseja (mm. opetuksen toteutus, näytöt, Wilma, asiakasvastaavuus).	Erlaisia tiimimäisen työskentelyn malleja kehitettiin (mm. alan opettajatiimit: sote ja liiketoiminta; monialaiset tiimit: ERVA-tiimi, työpaikka-ohjaajavalmennuksen tiimi; teknologian alakohdalliset kehittäjätiimit jne.).
Opettajien osaamisen avainasemassa.	- Vahvistetaan edelleen opettajien HOKS-osaamista. - Vahvistetaan asiakasymmärrystä (työelämäasiakas). - Kehitetään opetushenkilöstön koulutusjohtamisen osaamista (esim. EduFuturan KAJO-hanke).	- Opetus- ja ohjaushenkilöstö osallistui HOKS-osaamista kartoittavaan kyselyyn (yht. 437 henkilöä). - Alakohtaisia HOKS-työpajoja järjestettiin 28 kpl, joihin osallistui 438 opetus- ja ohjaushenkilöä. - Opetus- ja ohjaushenkilöstö osallistui työpaikkaohjaajan perehdytysvalmennukseen (yht. 377 henkilöä). - Sujuvien siirtymien toteuttamiseen valmennettiin 38 opettajaa. - Esimiehille järjestettiin johdon valmennusohjelma asiakasymmärryksen vahvistamiseksi (Parasta Palvelua -hanke, 3pv, 15 hlö). - Taitaja 2020 lajivastaavat ja varavastaavat (83 hlöä) perehdytettiin työelämäasiakkaan palveluihin. - Hankkeessa keskityttiin vuonna 2019 esimiesten valmennuksiin.

• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	• Varmistetaan pedagogisten ratkaisujen toimivuus eri asiakasryhmillä rahoitusmuutokset huomioiden ("Suunnitelmallisesti ryhmissä, Omaa polkua rakentaen sekä Ohjautusti ja tuetusti" -väylät, kustannustietoisuus, asiakaslähtöisyys). • Tuetaan ensimmäistä toiseen asteen tutkintoa suorittavien opiskelijoiden opintoihin kiinnittymistä. • Määritellään yksikkö- ja alakohtaiset tavoitteet verkko-opintotarjonnan rakentamisesta (eGradia yhteistyönä). • Hyödynnetään Jyväskylän Yritystehtaan yrittäjyyskoulutusten tarjontaa. • Turvataan joustavat jatko-opintoihin siirtymät EduFutura-yhteistyönä.	• Uusia työelämässä oppimisen malleja ja oppimisympäristöjä rakennettiin ja pilotoitiin työelämäasiakkaiden tarpeiden pohjalta (mm. Keskimaa-polku, Villa Tauluhovi, Aki Korpinen, Kylän Kattaus, Elonen, Procemex). • Joustavaa 5- jaksojärjestelmää hyödynnettiin erilaisten opintoväylien rakentamisessa (esim. opintojen valitseminen toisesta tutkinnosta tai alalta). • "Hohtava Kangas" –tapahtuma (osana Jyväskylän Valon kaupunkia) toteutettiin monialaisena yhteistyönä, joka mahdollisti eri alojen opiskelijoiden yhteisen oppimistapahtuman. • Taitaja 2020 –kilpailutapahtuman opinnollistaminen käynnistettiin. • Ensimmäistä toisen asteen tutkintoa suorittavien opiskelijoiden tarpeet riittävään ohjaukseen ja opetukseen huomioitiin koulutus- ja resurssisuunnittelussa henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien mukaisesti. Kehittämistyö jatkuu v. 2020. • OPVA-opintojen (opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot) uutta toteuttamismallia pilotoitiin. • Opettajia valmennettiin uuden verkko-oppimisolustan käyttöön (Moodle) ja vahvistettiin verkkopedagogiikan osaamista. Uusia verkko-kursseja rakennettiin. • Yrittäjyyden koulutuspolun koulutustuotteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuttiin yhteistyössä Jyväskylän Yritystehtaan kanssa. • Korkeakoulupolkuja kehitettiin EduFutura-yhteistyöllä: ○ Korkeakoulupolku on mallinnettu (30 + 10 op). ○ Polkuopintomahdollisuudet: sote, liiketointa, ravintola ja catering, matkailu, musiikki, ICT, ns. insinööripolku (v. 2019 yht. 64 opiskelijaa)
---	--	--

Yhteenveto Gradia Jyväskylän tunnusluvuista

Gradia Jyväskylä	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asiakas (kenelle)			
Opiskelijamäärä (vuoden aikana kirjoilla olleet)			
Perusopetus	268	220	306
Taiteen perusopetus	1 042	1 000	1 074
Opiskelijavuodet			
Ammatilliset perustutkinnot	4 439	^{*)} 4557	4 320
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	1 050	^{*)} 1059	1 151
VALMA-koulutus	103	109	109
Työvoimakoulutuksen osuus em. ammatillisesta koulutuksesta	103	314	225
Opiskelijapalaute	4,2	4,2	4,3
Yhteisö (me)			
Henkilöstön kehittäminen			
Koulutuspäivät / henkilö	5,1	5	4
Kansainvälisyys			
Työntekijät ulkomailla, alle 5 vrk	74	80	104
Työntekijät ulkomailla, 5 vrk tai enemmän	82	75	100
Pedagogiikka (miten)			
Suoritetut tutkinnot			
Ammatilliset perustutkinnot	1 984	1 700	1 716
Ammattitutkinnot	643	450	485
Erikoisammattitutkinnot	429	300	270
Ylioppilastutkinnot (kaksoistutkinnot)	90	110	87
Suoritetut tutkinnon osat (määrä)			
Ammatilliset perustutkinnot	14 210	13 500	14 492
Ammattitutkinnot	821	1 800	1 422
Erikoisammattitutkinnot	518	950	638
Yrittäjyys			
NY- ja osuuskuntayrittäjät	389	350	304
Työpaikalla tapahtuva oppiminen			
Solmitut koulutussopimukset	7 818	9 000	7 011
Solmitut oppisopimukset	820	1 150	934
Koulutetut työpaikkaohjaajat vuoden aikana		180	166
eGradia			
Vuoden aikana tarjotut verkkokurssit		65	238
Kansainvälisyys			
Opiskelijat ulkomailla, henkilöä	256	240	236
Ulkomailla suoritettut viikot	1 245	1 290	1 115

^{*)} selvennys TA2019 opiskelijavuosilukuihin

Mittariseloste (ks. liite 4)

2.1.3 Gradia Jämsä

Koulutustoiminta

Gradia Jämsän koulutustarjonnassa keskityttiin oppilaitoksen vahvuusaloille, jotka tukevat oppilaitoksen vetovoimaa. Tilinpäätösvuoden aikana lakkautettiin rakennusalan sekä kone- ja tuotantotekniikan perustutkintokoulutukset. Opiskelijoiden hakeutuminen niihin on ollut jo vuosia vähäistä ja työllistyminen heikkoa. Ravintola- ja cateringalan perustutkintokoulutusta päätettiin jatkaa seutukunnan työvoimatarpeen tyydyttämiseksi, vaikka opiskelijahankinta alalle on haasteellista. Lakkautettujen koulutusalojen työvoimatarpeet voidaan jatkossa hoitaa esimerkiksi yhteishankintakoulutuksella tai oppisopimuksella.

Gradia Jämsän vuoden 2019 talousarvioon suunniteltiin 1 066 opiskelijavuotta. Toteuma oli 928 opiskelijavuotta, joista 850 kertyi perustutkinnoista ja loput ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista.

Opiskelijarekrytoinnin haasteiden vuoksi käynnistettiin yhteyspalveluiden kanssa markkinoinnin tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä. Gradia Jämsän koulutusalat polarisoituvat opiskelijahankinnan suhteen. Osalle koulutusaloista hakeudutaan hyvin laajalta maantieteelliseltä alueelta, ja osa aloista on seutukuntariippuvaisia opiskelijarekrytoinnissa. Seutukunnalta hakeutuvien opiskelijamäärässä onkin tapahtunut jo huolestuttavaa laskua jatkuvasti pienenevien ikäluokkien vuoksi. Väestökehityksestä huolimatta Gradia Jämsän vetovoimaisuus pysyi kohtuullisen hyvänä.

Gradia Jämsässä on otettu käyttöön erilaisia opiskelumalleja, jotka ovat nopeuttaneet opiskelijoiden valmistumista. Nopeasti oppivien oppimisprosessien sujuvuuden varmistamisen ohessa on kuitenkin varmistettava, että opiskelun nopeus ja tempo ovat jokaiselle opiskelijalle mahdollisimman sopivat.

Henkilöstö

Gradia Jämsän henkilöstön ytimen muodostaa 86 työntekijää, joista opettajia on 69, ammattimiehiä 5, opiskeluavustajia 4, koulutussuunnittelijoita 2, koulutuspäälliköitä 3, projektihenkilöitä 2 sekä 1 rehtori. Gradia Jämsän esimiestyön ja opetushenkilöstön resurssit olivat erittäin tiukasti mitoitettut. Resurssiniukkuus näkyi osin rajoitettuna panoksena kuntayhtymätasoiseen kehittämiseen osallistumisessa sekä henkilökohtaisen esimiestyön mahdollisuuksissa. Toisaalta perinteisesti vahvassa työelämäyhteistyössä ja tiimimäisessä toiminnassa kehitettiin ja vahvistettiin hyviä käytänteitä.

Kaikkiaan Gradia Jämsän kampuksilla työskenteli 131 henkilöä. Vuoden 2018 organisaatiouudistuksen myötä Gradia Jämsään tuotetaan hallinto- ja opiskelijapalvelut sekä opiskelijoiden ohjaus- ja työelämäpalvelut Gradian eri toimijoiden toimesta. Toiminta jäsenyi talousarviovuoden aikana, mutta jatkossa on vielä kiinnitettävä huomioita tiedon ja informaation saantiin, eri yksiköiden toimijoiden oppilaitokselle tuottamien palvelujen saatavuuden selkiyttämiseen ja eri osapuolten välisen joustavan yhteistyön kehittämiseen sekä opiskelija-asikkaan palvelun toimivuuteen. Yhteisten opintojen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä on myös kehitettävä.

Gradia Jämsä profiloitui jo aiemman painotuksen mukaisesti pedagogisessa kehittämisessä tiimioppimiseen ja -kulttuuriin. Aiemmin perustetun ”Strategiaa arjessa” -ryhmän nimeksi vakiintui Veturitiimi. Se perustettiin ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä ja sen tehtävänä oli viedä reformi läpi organisaatiossa. Nykyisin Veturitiimi arvioi, kehittää ja linjaa Gradia Jämsän toimintaa yhdessä rehtorin ja koulutuspäälliköiden kanssa.

Gradia Jämsän opetushenkilöstö siirtyi vuosityöaikaan elokuussa 2019 samaan aikaan kuin Jyväskylässäkin. Vuosityöaikaan siirtyminen tapahtui ilman suurempia ongelmia. Siirtymää on tukenut kuntayhtymätasoinen vuosityöaikaryhmä.

Oppimisympäristöt

Metsäoppilaitoksentielle valmistui talousarviovuoden lopulla uusi tekniikan rakennus ajoneuvotekniikan, logistiikan ja metsäkonetekniikan oppimisympäristöksi. Samassa yhteydessä muutettiin rakennusalan käytössä olleiden V- ja U-rakennusten käyttötarkoitusta. Niihin sijoittui ja tulee sijoittumaan pienkonekorjaamo ja -huolto, taideteollisuuden ammattitutkintokoulutus (vanhojen ajoneuvojen korikorjaus), logistiikan varastoalan koulutus, moottori- ja raivaussahojen huolto ja säilytys, henkilöstön tiloja sekä opiskelijoiden sosiaali- ja taukotilat. Metsäalan simulaattorit siirrettiin niille remontoituun tilaan T-rakennukseen, jossa on puutarhatalouden ja logistiikan opetustilat. Tilinpäätösvuonna kiinteistökustannukset olivat noin 21 prosenttia toimintatuotoista. Vuonna 2020 kiinteistökustannusten osuus toimintatuotoista pienenee hieman.

Toiminnan arviointi

Perustehtävän varmistaminen onnistui hyvin, mikä on luettavissa toiminnan mittareista ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Myös taloudellista tulosta voidaan pitää kohtuullisena. Alijäämä oli -312 000 euroa (TA -997 000 euroa). Toimintatuotot laskivat 562 000 euroa edellisestä vuodesta, ja toimintakulut 463 000 euroa.

Gradia Jämsällä on ollut Jämsänjokilaaksossa selkeä seutukunnallinen kehittämisen ja työelämän palvelurooli sekä vahva suhteiden ylläpito ja kehittäminen Jämsän kaupungin ja sen eri toimintojen suuntaan. Gradia Jämsä on pyrkinyt olemaan mukana seutukunnallisena toimijana suhteessa yritys- ja työelämän tarpeisiin sekä julkishallinnon haasteisiin. Suhteet koulutoimen suuntaan ovat avoimet ja luottamukselliset.

Seutukunnallinen toisen asteen johtoryhmä kokoontui aktiivisesti. Gradia Jämsä oli myös mukana korkeakouluopintojen suunnittelu- ja valmisteluprosessissa.

Gradia Jämsällä ja Jämsän lukiolla on yhteisiä opiskelijoita mm. kaksoistutkinnon suorittajia, aineopiskelijoita ja urheiluvalmennettavia. Urheiluvalmennuksen opiskelijamäärä oli 48, joista Gradia Jämsän opiskelijoita 19, Jämsän lukion opiskelijoita 23 ja Jämsän yläasteen opiskelijoita 6.

Gradia Jämsän toiminnallisten tavoitteiden toteuma on koottu seuraavaa taulukkoon.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2019, Gradia Jämsä

Strateginen linjaus	Toimenpiteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	Jatketaan opiskelun erilaisten esimerkkipolkujen laadintaa, jotta sekä opiskelijoille että henkilökunnalle avautuu opiskelun ja valinnaisuuden tutkinnonuudistuksen mukanaan tuomat mahdollisuudet.	- Opiskelijoille on laadittu tarpeen mukaan opintopolkuja, joissa on yhdistetty eri tutkinnoista tutkinnonosia ja osanosia. - Henkilöstön koulutuspäivässä on esitelty tutkintokohtaisesti erilaisia tutkinnonosavaihtoehtoja, joita voisi ajatella liitettäväksi opiskelijan opintopolkuun. Henkilöstö on toivonut, että edellä mainitun tietoisuuden kehittämistä jatketaan edelleen.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Tehdään muutama käytännön kokeilu, joilla edesautetaan ja jatketaan monialaisten tiimien syntymistä Gradia Jämsässä sekä opiskelijoiden että henkilöstön keskuudessa. - Kehitetään edelleen koulutuskuntayhtymä Gradian ja Gradia Jyväskylän yhteisten palveluiden ja toimintojen saatavuutta ja toiminnan sujuvuutta.	- Yli koulutusalojen tapahtuvaa tiimityöskentelyä on alkanut kehittyä. Hyvinä esimerkkeinä voidaan mainita Museoalueen ympäristössä tehdyt asiakasproduktiot kiinalaisille lapsiperheille ja brasilialaisille opettajille. Produktioissa on yhdistetty kasvatus- ja ohjausalan, matkailualan, luontoalan sekä metsäalan osaamista. - Ohjeistusta ja toimintatapoja on yhdenmukaistettu. Gradia Jämsä on ollut mukana keskeisissä toimintaa kehittämässä ja linjaavissa ryhmissä.

• Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	• Osallistutaan verkostoihin ja verkostohankkeisiin. • Jatketaan ja kehitetään seutukunnan toisen asteen yhteistyötä. • Jatketaan ja kehitetään urheiluvalmennusta sekä päivitetään urheiluvalmennuksen sopimus Jämsän kaupungin kanssa. • Edistetään korkea-asteen opintojen toteuttamista seutukunnalla.	• Toiminta on ohjautunut koulutuskuntayhtymän kautta. • Gradia Jämsä on osallistunut toisen asteen johtoryhmän työskentelyyn aktiivisella työotteella. • Jämsän kaupungin kanssa ei ole päivitetty urheiluvalmennuksen sopimusta. • Urheiluvalmennusta on toteutettu hyväksi havaitulla pohjalla. • Oppilaitos on ollut mukana suunnittelemassa ja markkinoimassa seutukunnalla toteutettuja avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston opintoja. Korkeakouluopintoja on myös tarjottu toisen asteen opiskelijoille, esimerkiksi seutuviikolla.
YHTEISÖ (me)		
• Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	• Kiinnitetään huomiota henkiseen turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen sekä yhteisön hyvinvointiin. • Ratkaistaan Koulutie 19 kiinteistöjen sisäilmahaasteet.	• Henkistä turvallisuuden tunnetta ovat selkeästi kuormittaneet Gradia Jämsän mittavat tilamuutokset, opiskelijamäärän vähenemä ja ennuste sekä ammatillisen koulutuksen reformi. • Oppilaitos on panostanut kuntayhtymän turvallisuusorganisaation ja sisäilmastoryhmän kanssa yhteistyössä fyysisen turvallisuuden kehittämiseen. Henkilöstölle on tuotettu turvakävelyt, sammutus- ja poistumisharjoitukset, Secapp-järjestelmä ja turvanapit niitä tarvitseville. Fyysisen turvallisuuden kehittämisellä on pyritty edesauttamaan myös henkisen turvallisuuden tunteen vahvistumista. • Koulutien 19 B-rakennuksesta on luovuttu lähes kokonaan. Rakennuksessa toimii enää laboratorioalan koulutus ja opetuskäytössä on lisäksi kolme luokkatilaa. Muuten opiskelijat ja henkilöstö on siirretty korvaaviin tiloihin. • Koulutie 19 A-rakennuksen toisessa ja kolmannessa kerroksessa on tehty ulkoseinien ja ikkunoiden tiivistyksiä sekä pintaremonttia. Tilat on myös kalustettu uudelleen ja kaikki tarpeeton on hävitetty. • Koulutie 12 rakennuksessa on tehty ilmastoinnin säädöt ja joidenkin tilojen LVI on uusittu.

Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Vahvistetaan koulutusalojen sisäisten sekä rajat ylittävien tiimien työskentelyä. Samalla lisätään tiiminvetäjien tiimiosaamista. - Valmistaudutaan siirtymään ammatillisen koulutuksen vuosityöaikaan 1.8.2019. - Tehdään strategiakauden 2018–2022 väliarviointi Gradia Jämsän näkökannalta.	- Oppilaitokseen on muodostunut koulutusalojen tiiminvetäjien verkosto. - Gradia Jämsän opetushenkilöstö siirtyi vuosityöaikaan elokuussa. - Gradia Jämsän henkilöstö ja opiskelijat ovat olleet mukana päivittämässä koulutuskuntayhtymän strategiaa.
Ajantasainen organisaatio.	- Osallistutaan Gradia-organisaation toimivuuden arviointiin Gradia Jämsän näkökulmasta. - Selkiytetään rooleja ja vastuuta, koska matriisimaisessa organisaatiossa johtamisjärjestelmän monimutkaisuus on aiheuttanut selvästi epätietoisuutta siitä, kuka vastaa ja päättää mistäkin.	- Gradia organisaation toimivuuden väliarviointia ei ole tehty kuntayhtymätasolla. - Gradia Jämsän sisäistää toimintaa on arvioitu oppilaitoksen johtoryhmässä, kuntayhtymän henkilöstökyselyssä, Veturitiimissä ja sisäisissä keskusteluissa. - Veturitiimissä on aloitettu ryhmänohjaajien, tiiminvetäjien, koulutussuunnittelijoiden ja koulutuspäälliköiden välisen työnjaon ja roolituksen työstäminen tilikauden loppupuolella.

PEDAGOGIIKKA (miten)

Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	- Kehitetään edelleen tiimipedagogiikkaa ja tiimiperusteista organisaatiota. - Gradia Jämsälle myönnettiin perustason tiimisertifikaatti yrittäjyysopintojen tiimipedagogiikasta. Haetaan perustason sertifiointia kokonaisuutena muutamalle koulutusosalalle. - Edistetään yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen edelleen kehittämistä.	- Muutama vuosi sitten perinteisen linjaorganisaation rinnalle aloitettu selkeämmän tiimiorganisaation jäsentäminen on jatkunut. Koulutusaloista on muodostunut kahdeksan tiimiä ja niillä on nimetyt tiiminvetäjät, jotka toimivat koulutuspäälliköiden esimiestyön tukena. Gradia Jämsän koulutuspäälliköt vastaavat useista koulutusaloista. Koulutuspäälliköiden, koulutussuunnittelijoiden, tiiminvetäjien ja muutamien kehittäjäopettajien sekä rehtorin muodostama Veturitiimi arvioi, kehittää ja linjaa Gradia Jämsän toimintaa. - Gradia Jämsän matkailualan tapahtumatorpan valmennusohjelmalle haettiin ja myönnettiin syksyllä 2019 Tiimiakatemia® -Perustason sertifikaatti. Yrittäjyysopintojen monialaisen valmennusohjelman Silver-tason sertifikaatin sekä kasvatus- ja ohjausalan Perustason sertifikaatin hakeminen siirrettiin vuoteen 2020. - Henkilöstökeskustelujen mukaan yhteisöllisyyden ”raketin” nousukiito on hidastunut. Henkilöstö peräänkuuluttaa tekoja, joilla eri koulutusalojen tiimityöskentely jatkuu ja laajenee sekä kehittyy tulevaisuudessa.
--	--	---

• Opettajien osaaminen avainasemassa.	• Vahvistetaan edelleen opettajien valmiuksia opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) laadinnassa ja toteuttamisessa. • Vahvistetaan henkilöstön HOKS-osaamista esittelemällä Gradia Jämsän omaa koulutustarjontaa esim. yhteisissä koulutuspäivissä. • Jaetaan ja vahvistetaan osaamista opettajien kesken (vertaisarviointi ja vertaismentorointi). • Ollaan mukana toteuttamassa Taitaja 2019 semifinaaleja ja valmistaudutaan Taitaja 2020 kilpailuun.	• Opetushenkilöstö on osallistunut kuntayhtymän yhteisiin koulutuksiin. Oppilaitoksen sisällä on myös jaettu hyviä käytänteitä. Opittavaa on vielä paljon. • HOKS-osaamista on kehitetty kuntayhtymätasoisissa koulutuksissa ja oppilaitoksen omissa HOKS-työskentelyn ohjausseteissä. • Vertaismentorointiryhmän työskentely on käynnistynyt syksyllä 2019. • Gradia Jämsässä järjestettiin tammikuussa 2019 Taitaja2019-semifinaalit kolmessa lajissa: autonasennus, floristiikka ja metsäkoneen käyttö. Gradia Jämsän vastuut ja toimet on sovittu Taitaja2020-organisaation kanssa.
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	• Jaetaan opetuksessa käytettävät toimivat menetelmät, työkalut ja välineet kaikkien käytettäväksi - tiimiorganisaatio. • Yhdistetään lähitulevaisuuden teknologian kehitys pedagogiseen kehittämistyöhön, esimerkiksi ajoneuvotekniikassa. • Tekniikan uusi oppimisympäristö mahdollistaa autoalan, logistiikan ja metsäkonetekniikan rajapinnoilla uudet innovaatiot sekä työelämän ja tutkimuksen kytkemisen arkeen – tiimiorganisaatio. • Selvitetään vaihtoehtoiset rahoitusmallit metsäalan opetuksessa käytössä olevan osittain hyvin vanhentuneen kone- ja laitekannan uusimiseksi ja päivittämiseksi. • Osallistutaan aktiivisesti kokeilutoimintoihin esim. hankkeiden kautta. Seurataan ja hyödynnetään aktiivisesti oppimisympäristöjen ja -menetelmien yleistä kehitystä – tiimiorganisaatio.	• Yli koulutusalojen tapahtuva hyvien käytänteiden jakaminen on mahdollistunut esimerkiksi Veturitiimissä ja henkilöstön koulutuspäivien keskusteluissa. • Autotekniikan henkilöstö ja Gradian kehittämispalvelut ovat aloittaneet vaihtoehtoisten energiamuotojen hankevalmistelun. • Tekniikan alojen uusi oppimisympäristö valmistui joulukuussa 2019 ja se otetaan käyttöön tammikuussa 2020. • Koneellisen puunkorjuun opetuksen kehittämissuunnitelma on esitelty kuntayhtymän hallitukselle, joka on sen hyväksynyt. Kehittämissuunnitelmaan sisältyy pedagoginen uudistuminen ja metsäkonekannan uudistamisohjelma. • Tapahtumatorppa ja museoalue ovat muotoutumassa uudenaikaisiksi oppimisympäristöiksi, jossa eri koulutusalat pystyvät rajat ylittävään yhteistyöhön. Uuden tekniikan rakennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on lähdetty siitä ajatuksesta, että koulutusalat synnyttävät rajapinnoille uutta.

Yhteenveto Gradia Jämsän tunnusluvuista

Gradia Jämsä	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asiakas (kenelle)			
Opiskelijamäärä (vuoden aikana kirjoilla olleet)			
Perusopetus	-	-	-
Taiteen perusopetus	-	-	-
Opiskelijavuodet			
Ammatilliset perustutkinnot	950	954	850
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	68	112	78
VALMA-koulutus	-	-	-
Työvoimakoulutuksen osuus em. ammatillisesta koulutuksesta	-	-	-
Opiskelijapalaute	4,2	4,2	4,23
Yhteisö (me)			
Henkilöstön kehittäminen			
Koulutuspäivät / henkilö	2,0	5,0	6,8
Kansainvälisyys			
Työntekijät ulkomailla, alle 5 vrk	21	8	9
Työntekijät ulkomailla, 5 vrk tai enemmän	21	10	9
Pedagogiikka (miten)			
Suoritetut tutkinnot			
Ammatilliset perustutkinnot	551	464	333
Ammattitutkinnot	126	104	73
Erikoisammattitutkinnot	4	3	13
Ylioppilastutkinnot (kaksoistutkinnot)	3	8	3
Suoritetut tutkinnon osat (määrä)			
Ammatilliset perustutkinnot	2 519	1 850	2 936
Ammattitutkinnot	355	296	291
Erikoisammattitutkinnot	16	6	59
Yrittäjyys			
NY- ja osuuskuntayrittäjät	135	120	122
Työpaikalla tapahtuva oppiminen			
Solmitut koulutussopimukset	1 851	2 500	1 474
Solmitut oppisopimukset	38	40	83
Koulutetut työpaikkaohjaajat vuoden aikana	-	-	-
eGradia			
Vuoden aikana tarjotut verkkokurssit		53	228
Kansainvälisyys			
Opiskelijat ulkomailla, henkilöä	14	25	9
Ulkomailla suoritettut viikot	101	150	61

Mittariseloste (ks. liite 4)

2.1.4 Gradia-lukiot

Gradia-lukiot ovat Jyväskylän Lyseon lukio ja Schildtin lukio sekä Jyväskylän aikuislukio. Lukiokoulutuksen tehtävä on nuorten ja aikuisten yleissivistävän koulutuksen kehittäminen ja siten vahvojen valmiuksien antaminen jatko-opintoihin ja työelämään.

Opiskelijoiden yksilöllisten opinpolkujen valintoja vahvistavat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät erityiset koulutustehtävät (linjat): englanninkielinen IB-opetus Jyväskylän Lyseon lukiossa (IB World School), urheilupainotteinen opetus ja musiikki-ilmaisupainotteinen opetus Schildtin lukiossa.

Kummatkin päivälukiot ovat vahvoja ja monipuolisia yleislukioita, joiden tarjontaa laventavat virallisten erityistehtävien lisäksi omat painotukset: luonnontieteen polku, tiimipolku ja yrittäjyyspolku Lyseon lukiossa sekä LUMA-polku ja kansainvälisyyspolku Schildtin lukiossa. Jyväskylän aikuislukio puolestaan on Keski-Suomen ainoa aikuislukio. Se tarjoaa myös maahanmuuttajille ja vieraskielisille tarkoitettua yhden lukuvuoden kestävästä lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta (LUVA), johon ei keväällä 2018 valmistuneen vuosikurssin jälkeen ole tullut riittävästi hakijoita koulutuksen aloittamiseksi. Tästä syystä LUVA-koulutuksen tarvetta selvitetään edelleen ja tutkitaan mahdollisuutta järjestää sitä päiväopetuksena yhteistyössä päivälukioiden ja Gradia Jyväskylän aikuisten perusopetuksen kanssa. Samoin opiskelijamäärien vähäisyyden vuoksi aikuisten tutkintotavoitteinen perusopetus päätettiin jättää kokonaan Gradia Jyväskylän tehtäväksi, jolloin aikuislukioon jäi vain muutaman kysytyn aineen aineopiskelijoita.

Gradia-lukiot ovat kansallisesti ja kansainvälisesti aktiivisia toimijoita lukiokoulutuksen toteuttamisessa ja kehittämisessä. Ne toimivat vuorovaikuttisesti koko Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian kokonaisuudessa ja ovat osa Gradian, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston muodostamaa EduFutura-osaimiskeskittymää. Lukiokoulutuksen edunvalvomiseksi ja uudistamiseksi toimitaan mm. Kuntaliiton lukiofoorumeissa, Kuntatyönantajien palkkatyöryhmässä ja valtakunnallisissa verkostoissa kuten JOTTE (Jyväskylä, Oulu, Turku, Tampere, Espoo) ja Viisiapila (Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Hämeenlinna, Mikkeli) sekä kansainvälisissä verkostoissa esimerkiksi IB-koulutukseen liittyen. Lukiot ovat olleet aktiivisesti mukana koulutusviennissä tuke-
massa asiantuntijuudellaan lukioasteen perustamista Educluster Finlandin ylläpitämään kouluun Qatarissa. Koulutuksen kehittämistä tuetaan aktiivisella hanke-työllä, jota toteutetaan Gradian kehittämispalveluiden tukemana.

Lukioiden laskennallinen opiskelijamäärä oli 2 460 opiskelijaa vuoden 2019 laskentapäivien keskiarvona lasketuna. Kummassakin päivälukiossa oli keskimäärin hieman yli 1 100 tutkintotavoitteista opiskelijaa ja aikuislukiossa hieman alle 200 opiskelijaa, kun mukaan lasketaan ns. laskennalliset aineopiskelijat. Suurimmillaan opiskelijamäärät olivat syksyn laskentapäivänä 20.9., jolloin Lyseossa oli 1 224, Schildtin lukiossa 1 158 ja aikuislukiossa n. 170 tutkintotavoitteista opiskelijaa. Aineopiskelijoita aikuislukiossa oli lukio-opinnoissa kolmisensataa ja perusopetuksessa vajaat sata. Lyseon lukio jatkoi yhteistyötä Gradia Jyväskylän kanssa kahden tutkinnon opiskelijoiden ylioppilastutkinnon järjestämisessä. Lukioiden henkilöstömäärä oli 163 henkilöä siten, että opetus-
henkilöstöä oli 155 ja muuta henkilöstöä 8.

Gradia-lukiot saavuttivat vuoden 2019 keskeisimmät tavoitteensa:

- Säilytetään vuonna 2018 saavutettu vuoden 2015 opetustarjonnan taso (opetusresurssit, kurssitarjonta, ryhmäkoot) Jyväskylän kaupungin lisärahoitusta kohdentamalla samalla, kun jatketaan talouden tasapainottamista (painottaen muusta kuin opetustarjonnasta säästämistä ja hyödyntäen Gradian synergiaa).
- Jatketaan yhteistyörakenteiden ja -siteiden vahvistamista koulutustarjonnan volyymin ja laadun kehittämiseksi: Gradia-lukiot, eGRADIA, koko Gradia, EduFutura sekä työelämäyhteydet.
- Uudistetaan lukioiden johtamisjärjestelmää Gradian yhteisiä palveluita hyödyntäen, niin että saadaan lisää voimavaroja suurten lukioiden päivittäisjohtamiseen ja lähiesiemiestyöhön.
- Tehdään lukioiden tavoiteohjelma, jossa määritellään keskipitkän aikavälin tavoitteet lukioiden kehittämiselle lähtien uudistuvasta lukiolainsäädännöstä, Gradian strategiasta sekä Jyväskylän kaupungin ja EduFutura-kumppanien strategisista painopisteistä. Erityistä huomiota kiinnitetään lukioiden omaleimaiseen profiloitumiseen ja yhteistyöhön sekä siihen, miten Gradian viestintä tukee profiloitumista.
- Jatketaan lukioiden oppimisympäristöjen kehittämistä tavoitteena opiskelijoiden ja henkilöstön näkökulmasta keskenään yhdenvertaiset sekä seudun ja valtakunnan muiden lukioiden suhteen kilpailukykyiset oppimisympäristöt.

Näistä on tarkempaa kuvausta toimenpiteiden toteuma 2019 -taulukossa sekä lukioiden tunnusluvut -taulukossa. Lukioiden tavoiteohjelman osalta voidaan todeta, että tulevaisuuskuva ja konkreettisia askeleita lähivuosille on määritetty, mutta tulevaisuuskuvan kirkastamista ja askeleiden tarkentamista jatketaan.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2019, Gradia-lukiot

Strateginen linjaus	Tavoitteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Kerätään 5-jaksojärjestelmän toimivuudesta palautetta, jonka perusteella käytänteitä kehitetään erityisesti päättöviikkojen osalta. - eGradian kehikossa laajennetaan lukion kurssien yksilöllisen ajasta ja paikasta riippumattoman opiskelun mahdollisuuksia erityisesti aikuislukion osaamista hyödyntäen ja päivälukioihin levittäen. - Nivelvaiheyhteistyö perusopetuksen kanssa: erityisen tuen tarpeet ja mahdollisuudet lukion aineopintoihin jo peruskoulun aikana.	- Opettajille ja opiskelijoille tehtiin jokaisen jakson jälkeen kysely eri päättöviikkomallien kokemuksista. Kyselyn perusteella päätettiin käyttää 7-päiväistä päättöviikkoa kaikissa lukuvuoden 2019-2020 jaksoissa. - eGradian kehikossa tarjottiin useille opettajille mahdollisuus tuottaa aineryhmien yhteiseen käyttöön sähköistä materiaalia ja verkkokursseja. Aikuislukion laaja verkkokurssitarjonta on ollut myös päivälukioiden opiskelijoiden käytettävissä. Oppiaineiden yhteisiä kursseja on kehitetty erityisesti tiimiopinnoissa. - Erityisen tuen tarpeita on kartoitettu perusopetuksen ja lukioiden erityisopettajien nivellyspalavereissa. Muutaman yläkoulun opiskelijat ovat voineet opiskella lukion matematiikan ja englannin ensimmäisiä kursseja.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Jatketaan laadunhallintajärjestelmässä määriteltyjen laatuvalausteiden keräämistä Inka-kyselyinä ja tehdään niiden tuloksista johtopäätöksiä toiminnan kehittämiseksi - Lisätään opiskelijajäsenten vuorovaikutusta laajennetussa johtoryhmässä. - Toisen asteen sisäisen yhteistyön konkretisointi ja kehittäminen: kahden tutkinnot opinnot, aikuisten perusopetus, Musiikkikampuksen hyödyntäminen, työelämäyhteistyö, urheiluyrittäjyys, eGradia.	- Inka-kyselyt on tehty suunnitellusti ja niiden tuloksia on käsitelty lukioiden johtoryhmissä sekä kehityskeskusteluissa. Laatutyötä on systematisoitu sekä Gradian että lukiokoulutuksen työryhmissä ja työ jatkuu uudistetun Gradian laatukäsikirjan pohjalta. - Opiskelijajäsenet on kutsuttu kaikkiin laajennetun johtoryhmän kokouksiin. Erityisesti seuraavan lukuvuoden päättöviikkojen suunnittelussa kuultiin opiskelijoiden kantoja. Gradian opiskelijakunnat järjestivät yhdessä Gradian päättäjille ja henkilöstölle ns. käänteisen seminaarin, jossa he toivat keskusteluun opiskelijoille tärkeitä asioita. - Kahden tutkinnon opintojen järjestämisessä on jatkettu aiempaa yhteistyömallia. Lukiolaisille on ollut tarjolla ammatillisen koulutuksen vaihtojaksoja. Aikuisten tutkintotavoitteinen perusopetus keskitettiin Gradia Jyväskylään, koska aikuislukion opiskelijamäärät olivat hyvin pieniä. Uuden musiikkikampuksen suunnitteluun on osallistuttu. Työelämäyhteistyötä, (urheilu) yrittäjyyttä ja eGradiaa on

	• Tiimimäisen toimintakulttuurin edistäminen. • Syötteiden antaminen ja kommentointi opetussuunnitelman perusteiden ja lukioiden rahoitusjärjestelmän uudistamisprosesseihin verkostoja ja kumppanuuksia hyödyntäen. • Kehitetään Kuntaikkunan käyttöä vertailutietoa antavana mittarina.	kehitetty yhdessä ammatillisen koulutuksen ja kehittämispalveluiden kanssa. • Kaikkien lukioiden henkilöstöä on osallistunut tiimimestarikoulutuksiin ja tiimimäisiä toimintatapoja on lisätty sekä henkilöstön että opiskelijoiden työskentelyssä ja opiskelussa. • Lausuntoja on annettu ja niitä on valmisteltu mm. Jotte- ja Viisiapila-verkostoissa. • Kuntaikkunan käyttöä on valmisteltu, mutta lisävalmistelua tarvitaan kaikkien tietojen keräämiseksi ja syöttämiseksi järjestelmään.
• Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	• EduFutura-yhteistyön ja työelämäyhteyksien syventäminen ja näiden näkyminen ohjauksessa, opintosuunnitelmassa ja osaamisen tunnustamisen käytännöissä sekä tulevassa opetussuunnitelmassa. • Yrittäjyyden opintopolun kehittämistä jatketaan osana lukioiden teemaopintoja, työelämälähtöisyyttä ja tiimiopintoja; haetaan yrittäjyyden erityistä koulutustehtävää, jos se on haettavissa. • Varmistetaan omistajakunta Jyväskylän lisärahoituksella vuonna 2018 saavutetun vuoden 2015 opetustarjonnan tason (opetettavat kurssit/opiskelija) jatkuminen samalla kun jatketaan talouden tasapainottamista.	• EduFutura-yhteistyö on merkittävästi konkretisoitunut vuoden 2019 aikana – erityisesti kaikkien oppilaitosten opetussuunnitelmien uudistamisessa on tehty tiivistä ja tuloksellista yhteistyötä ja opiskelijoiden ristiinopiskelun mahdollisuudet ovat lisääntyneet. Opiskelijoita on ohjattu tutustumaan verkosta löytyvään korkeakoulujen opintotarjontaan lukiolaisille. • Yrittäjyyden opintopolun kehittämistä on jatkettu. Työelämäyhteistyön toimintamallien kehittämiseksi on saatu ESR-rahoitus hankkeelle, joka alkoi elokuussa 2019. Jyväskylän Yritystehtaan palvelutarjonta on uudistunut ja sen lukiolaisille tarjoamia mahdollisuuksia on tutkittu. Erityisen koulutustehtävän saaminen mihinkään koulutukseen on arvioitu epätodennäköiseksi tässä vaiheessa hallituskautta. • Jyväskylän kasvaneen lisärahoituksen avulla opetustarjontaa kyettiin hieman kasvattamaan samalla kun talouden alijäämää pienennettiin.
YHTEISÖ (me)		
• Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	• Hyvinvoinnin yhteisön tukeminen mm. hyödyntämällä Liikkuva koulu -hanketta; lukioiden hyvinvointimallin rakentaminen.	• Hyvinvointia on kehitetty koulujen hyvinvointiryhmissä ja niiden yhteistyönä sekä OPH:n rahoittamassa koko Gradian Voi hyvin -hankkeessa. Opiskelijahuollon toimivuus ja yhdenmukaisuus on varmennettu uudistamalla koko Gradian yhteinen

		opiskeluhuollon käsikirja. Lukiokoulutuksen läpäisyaste on hyvällä valtakunnallisella tasolla ja negatiivisten keskeyttäjäiden määrä on pieni. Syrjäytymistä on ehkäisty mm. Kasvun maisema -hankkeen pajatoiminnan avulla. Opiskelijatutortoimintaa on vahvistettu ja opiskelijakuntien edustajat ovat osallistuneet laajennetun johtoryhmän kokouksiin sekä TA- ja kehittämiseminaareihin, joiden kautta he ovat päässeet vaikuttamaan päätöksiin. Työhyvinvointiin on kiinnitetty huomioita lukioiden omissa henkilöstötilaisuuksissa ja uutta henkilöstöä on rekrytoitu kurssitarjotinsuunnitelun ja henkilöstömuutosten perusteella sekä vakinaisiin että määräaikaisiin virkasuhteisiin. Työyhteisöissä on kiinnitetty huomiota jokaisen vastuuseen yhteisestä hyvinvoinnista ja ryhmänohjaustoimintaa on kehitetty osana tätä kokonaisuutta ohjaussuunnitelman mukaisesti. Liikuntatutortoimintaa on vahvistettu. Yhteisöllisyyttä on vahvistettu yhteisillä tapahtumilla ja osallistavalla suunnittelulla. Liikkuva koulu -toiminta on ollut vahvasti läsnä opiskelijoiden ja opettajien arjessa. Henkilöstöä on koulutettu tiimitoimintaan ja tiimimäisiä toimintatapoja on otettu käyttöön myös opetuksessa. Hyvinvointimalli vaatii vielä lisäkehitystä.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	Edistetään vuorovaikutteista viestintää henkilöstön, opiskelijoiden, koulutuksen johdon, johtoryhmän ja rehtoreiden kesken. Tarkastelun kohteena ovat systemaattisuus suunnittelussa, aikataulutuksessa, käytännön toteutuksissa ja viestinnässä.	Lukuvuoden kurssitarjotin suunniteltiin vakiintuneen toimintatavan mukaisesti kurssitarjotinryhmän koordinoimana ja opettajakuntien kanssa vuorovaikuttaen. Lukioiden johtamisjärjestelmän uudistaminen ja tulevan lops-prosessin suunnittelu vaikuttivat siihen, että seuraavan lukuvuoden lukiokoulutuksen yhteisten tapahtumien kiinnittäminen jäi varsin myöhäiseksi – tulevana lukuvuotena tätä pyritään aikaistamaan, jotta oppilaitokset ehtivät suunnitella seuraavan lukuvuoden toimintaansa yksityiskohtaisemmin ennen lukuvuoden loppua. Lops-prosessille valittiin jokaisesta lukiosta koordinaattori ja ainevastaavat, jotka ryhtyivät lops-töitä seuraavana lukuvuotena. Heidät resursoidaan OPH:n hankerahoituksen avulla. Opetussuunnitelmayhteistyötä on

		tehty EduFuturan-oppilaitosten kanssa ja työtä jatketaan seuraavana lukuvuonna. Lukioden yhteinen pedagogiaryhmä on toiminut suunnitellusti ja syksyllä 2019 sitä laajennettiin lops-ainevastaavien ryhmäksi. Henkilöstön edustaja on osallistunut lukion johtoryhmätyöskentelyyn ja lisäksi laajennettuun johtoryhmään ovat osallistuneet myös opiskelijakuntien edustajat. He ovat vieneet tietoa henkilöstölle ja opiskelijoille. Lisäksi kokousmuistiot on julkaistu intrassa ja yhteisistä asioista on tiedotettu sähköpostitse ja muillakin kanavilla. Tiedottamista voidaan tulevina vuosina vielä systematisoida esim. säännöllisten tiedotteiden avulla. Gradian opiskelijakunnat järjestivät yhdessä Gradian päättäjille ja henkilöstölle ns. käänteisen seminaarin, jossa he toivat keskusteluun opiskelijoille tärkeitä asioita. Gradian henkilöstökyselyn tuloksia on käsitelty johtoryhmissä ja koko henkilöstön kanssa ja sen tuloksena panostetaan erityisesti henkilöstön hyvinvointiin tulevina lukuvuonna. Opiskelijoiden laatupalautteita (Inkaykselyt) on käsitelty lukioden johtoryhmissä.
Ajantasainen organisaatio.	Lukioden johtamisjärjestelmän uudistaminen Gradian yhteisiä palveluita hyödyntäen, niin että saadaan lisää voimavaroja suurten lukioden päivittäisjohtamiseen ja lähiesiemiestyöhön.	Lukiokoulutuksen johtamis- ja hallintotehtävien järjestämistä koskevan selvitystyön tuloksena uudistettu hallintomalli otettiin käyttöön 1.8.2019 alkaen ja ensimmäiset kokemukset indikoivat lähiesiemiestyön vahvistuneen myönteisesti.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Gradian yhteiset palvelut – sisäiset palvelut, kiinteistöt ja ravintolat – ja lukion koko henkilöstö vuorovaikutteisesti ja työnjaollisesti mukana vastuussa ja ohjauksessa.	Gradian sisäiset palvelut, Gradia-kiinteistöt ja Gradia-ravintolat ovat tukenneet vahvasti lukioden perustehtävän toteuttamista. Digipalvelut ovat olleet ensiarvoisen tärkeitä ja hyvin toimivia samoin kuin ruoka-, kiinteistö-, talous-, hallinto- ja yhteyspalvelut. Yhteistyö hakupalveluiden kanssa on kehittynyt merkittävästi, kun yksi lukiokoulutuksen opinto-ohjaaja on työskennellyt siellä osan työajastaan – hakupalveluiden käytettävyys lukioden osalta on lisääntynyt ja päällekkäisyyksiä on purettu.

• Opettajien osaaminen avainasemassa.	• Opettajien osaamisen kartoittaminen kehityskeskusteluissa, minkä pohjalta sisäisen ja ulkoisen täydennyskoulutuksen kohdentaminen lukioden priorisoihin osaamistarpeisiin: osaamisen kehittämisohjelma. • Lukiokoulutusta koskevan hanketoiminnan vaikuttava kohdentaminen lukioden painopisteisiin • Vahvistetaan yli oppilaitosrajojen ja ainerajojen tapahtuvaa opettajien yhteistyötä.	• Kehittämiskeskustelut on toteutettu koko henkilöstölle. Muuttuvaa opettajuutta ja pedagogian monipuolistamista on käsitelty opetushenkilöstön ys-tilaisuuksissa. Selkeytystyö jatkuu ops-työn yhteydessä. Suuri osa hallinto- ja opetushenkilöstöstä on osallistunut erilaisiin tiimikoulutuksiin. Aineryhmät ovat kokoontuneet ys-ai-koina. • Kehittämishankkeissa ja kansainvälisessä toiminnassa yhteistyö ja tuki sisäisten palveluiden kanssa on ollut vahvaa: molempien koordinointi ja kohdentaminen lukioden painopisteisiin on edennyt hyvin • Opettajille on ollut tarjolla runsaasti osaamisen kehittämismahdollisuuksia: lukioden yhteisiä pedagogisia iltapäiviä, Gradian henkilöstökoulutusta sekä pitkä- ja lyhytkestoisia ulkopuolisia koulutuksia. Yhtenä painopisteenä on ollut tiimipedagogiikan ja -toiminnan kehittäminen. OPS-työtä on tehty lukioden yhteisissä ryhmissä. Jokaisessa lukiossa on ops-koordinaattori, jotka ovat tehneet tiivistä yhteistyötä yhteisen ops-prosessin suunnittelussa ja toimeenpanossa.
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	• Lukioden oppimisympäristöjen (fyysiset ja sähköiset) edelleen kehittäminen tavoitteena opiskelijoiden ja henkilöstön näkökulmasta keskenään yhdenvertaiset sekä seudun ja valtakunnan muiden lukioden suhteen kilpailukykyiset oppimisympäristöt.	• eGradian kehikossa tarjottiin useille opettajille mahdollisuus tuottaa aineryhmien yhteiseen käyttöön sähköistä materiaalia ja verkkokursseja. Aikuislukion laaja verkkokurssitarjonta on ollut myös päivälukioden opiskelijoiden käytettävissä samoin kuin ammatillisen koulutuksen vaihtojaksot. Oppiaineiden yhteisiä kursseja on kehitetty erityisesti tiimiopinnoissa. Uutta opetussuunnitelmaa tehdään kaikkien opettajien yhteistyönä ja samassa yhteydessä kehitetään oppimistapojen monimuotoisuutta. Lukioden sähköisiä ja fyysisiä oppimisvälineitä ja -kalusteita on uudistettu määrärahojen puitteissa.

Yhteenveto Gradia-lukioiden tunnusluvuista

Gradia-lukiot	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asiakas (kenelle)				
Opiskelijamäärä				
Lukiokoulutus tutkintotavoitteiset	3 303	3 321	3 400	3 432
Laskennallinen (sis. lask. aineopisk.)	2 450	2 439	2 507	2 460
Opiskelijavirrat				
Ensisijaiset hakijat / aloituspaikat	0,86	1,05	1,1	1,16
Eronneet (negat., päivälukiot)	21	27	25	24
- osuus opiskelijoista (%)	0,9	0,9	1,0	0,8
Läpäisyaste 3v / 3,5v (%) <i>*Laskutapa muuttunut 2018!</i>	87	63 / 74	87	65 / 76
Opiskelijapalaute		3,87		3,9
Yhteisö (me)				
Henkilöstön kehittäminen				
Henkilöstön koulutuspäivät / kalenterivuosi	579	685	450	447
Henkilöstökulut				
Opetuksen henkilöstökulut (euroa / opiskelija)	3 635	3 774	3 826	3 885
Kaikki henkilöstökulut (euroa / opiskelija)	4 103	4 030	4 163	4 186
Pedagogiikka (miten)				
Päivälukion kurssia/opiskelija/vuosi	0,89	0,91	0,91	0,92
Suoritettut ylioppilastutkinnot	670	718	650	633
- yo-tutkintoja / opettaja	4,6	4,8	4,4	4,1
Työelämäkontaktit	6 408	3 767	6 000	2 992
Kansainvälisen toiminnan osuus työpäivinä	2 903	3 197	3 500	4 012
Vuokrakustannukset (euroa / opiskelija)	1 199	1 154	990	1 003
Ulkoisten ja sis. palvelujen ostot (euroa / opiskelija)	882	897	826	848
NY- ja osuuskuntayrittäjien määrä (opiskelijaa)	-	35		17

Mittariseloste (ks. liite 4)

2.1.5 Gradian sisäiset palvelut

Gradian sisäiset palvelut koostuvat hallinto- ja tukipalveluista, jotka palvelevat koko kuntayhtymän henkilöstöä, opiskelijoita ja muita asiakkaita tehtäväkenttensä mukaisesti. Sisäisiin palveluihin kuuluvat hallinto-, kehittämis- ja opiskelijapalvelut. Gradian hallintopalvelut ja kauduvat johtamisen tukipalveluihin, talouspalveluihin ja henkilöstöpalveluihin. Gradian kehittämispalveluihin on koottu palvelutoiminta, joka tukee oppilaitosten kehittämistoimintaa monipuolisesti. Kehittämispalveluihin kuuluvat hanke- ja kv-palvelut, digipalvelut sekä yhteyspalvelut. Gradian opiskelijapalvelut palvelee kaikkia kuntayhtymän opiskelijoita ja opiskelijaksi hakeutuvia.

Kokonaisuuteen kuuluvat hakeutumisen palvelut, opintotoimistopalvelut sekä opiskeluhuollon järjestämiseen hallinnointi, tieto- ja vapaa-ajanpalvelut sekä asuntolapalvelut.

Sisäisten palveluiden päätavoite on tukea perustetäväänsä mukaisesti oppilaitoksia Gradian yhteisten ja oppilaitoskohtaisten tavoitteiden toteutumisessa. Sen lisäksi sisäiset palvelut ovat toteuttaneet palveluiden kehittämiseen liittyviä tavoitteita, joiden toteumaa on kuvattu seuraavassa taulukossa.

Tavoitteiden toteutuminen, Gradian sisäiset palvelut

Strategiset linjaukset	Tavoitteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Otetaan käyttöön kansainvälisyysohjelma ja laaditaan yhdessä oppilaitosten kanssa kansainvälisyyden toimenpideohjelmat - Selkeytetään ja mallinnetaan opiskelijaliikkuvuuden uudet mahdollisuudet - Haku- ja opintotoimistopalveluiden digitaalisten palveluiden käyttöönotto	- Kansainvälisyysohjelma on otettu käyttöön ja sen tueksi on laadittu oppilaitos- ja koulutus- alakohtaiset toimenpidesuunnitelmat. - Lukiolaisten kv-opintojakso on mallinnettu ja ensimmäiset opiskelijat lähtevät opintojaksolle keväällä 2020 (5 kohdemaata). Ammatillisen koulutuksen osalta on mallinnettu kv-toiminnan kehittämisohjelmaan erilaisia opiskelijapolkuja (esim. aikuisopiskelijat). - Otettu hakupalveluille käyttöön sähköinen asiakaspalveluratkaisu (puhelin, sähköposti, chat).
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Ennakointijärjestelmän systemaattinen ja linkittäminen koulutuksen suunnitteluun - Uusien sähköisten välineiden ja toimintatapojen käyttöönotto kohdennetussa markkinoinnissa	- Gradian johtoryhmä on aloittanut systemaattisen ennakointi- ja tulevaisuustarkastelun. Henkilöstöä osallistettiin strategia- ja tulevaisuustyöhön monin eri tavoin, esimerkiksi hanke- ja tulevaisuuspaikoissa. Lisäksi n. 1100 opiskelijaa osallistui yhteiseen tulevaisuustyöskentelyyn osana strategian päivittämistä. Ennakointijärjestelmän rakentaminen jatkuu vuonna 2020. - Uuden uutiskirjetyökalun käyttöönotto. Haku- sanamainonnan laajempi hyödyntäminen digitaalisessa markkinoinnissa. Käynnistetty tavoitteellinen ja mitattava markkinointisuunnitelmatyö. Luotu ja otettu käyttöön asiakaskuuntelun toimintamalli perusopetuksen ohjauksen tukemiseksi.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	- EduFutura-puheenjohtajuuskauden aikana toisen asteen korkeakoulupolut vahvemmiksi ja markkinoinnin tehostaminen opiskelijoille - Hankeyhteistyön tiivistäminen työelämäkumppaneiden ja omistajakuntien kanssa	- Ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksella on rakennettu korkeakoulupolkuopintoja useille pilottialueille. EF-yhteistyössä on mallinnettu korkeakouluviikko, rakennettu ristiinopiskelutarjontaa ja kehitetty ohjauksen prosesseja vahvistamalla opetus- ja ohjaushenkilöstön tietämystä korkeakoulupoluista. - Hankeyhteistyön mahdollisuuksia on käsitelty omistajakuntakierroksella sekä erillisissä työpajoissa. Omistajakuntien kanssa aloitettu Kuntaliiton Koulutus palveluna -hanke.

YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Kemikaaliturvallisuuden edelleen kehittäminen yhdessä oppilaitosten kanssa - Työn riskien ja vaarojen arvioinnin kehittäminen - Matkustusturvallisuuden kehittäminen - Opiskeluhoitoryhmien aktiivinen toiminta ja johtaminen yhteisöllisyyden vahvistamiseksi - Kriisiviestinnän kokonaisuuden kuvaaminen ja tilanteiden harjoittelu - Tietoturva-auditointikierroksen aloittaminen	- Kemikaaliturvallisuuden työpistekohtaista vastuujakoa selkeytettiin nimeämällä kemikaalivastaavia, joiden tehtävä on koordinoida kemikaaleihin liittyvää hankintaa, hallintaa, turvallisuutta ja toimintatapoja. Määriteltiin myös kemikaaliturvallisuuden tavoitteita, ohjelmiston hankintaa varten määriteltiin tavoitteet ja varattiin rahoitus ja sekä valmisteltiin kilpailutusta. - Sovittiin koko Gradian työn riskien ja vaarojen arvioinnin vuosittaisesta toteuttamisesta ja raportoinnista. Lisäksi parannettiin arviotyökalua siten, että siihen kirjataan riskien lisäksi toimenpiteet riskin pienentämiseksi, riskin omistaja ja toimien aikataulu, jolloin arviointi niveltyy toiminnan johtamiseen. Sovittiin myös vaa- ra aiheuttavien töiden ja ohjeistettiin konei- den riskiarviointien vuosittainen toteuttaminen. - Gradialle valittiin uusi matkatoimisto, johon keskitetysti ohjataan matkajärjestelyt. Toimisto tarjoaa matkustajille globaalia turvallisuusin- formaatiota- ja turvatoimintoja. - Opiskeluhoitoryhmät perehdytetty päivitettyi- hin ohjeisiin. Luotu sähköiset työskentelyalus- tat yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ja toimin- nan laadun varmistamiseksi. - Kuntayhtymän johdon ja viestinnän ohje kriisi- viestintätilanteisiin on laadittu. - Toteutettu Gradian O365-pilvipalveluiden tie- toturva-auditointi.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Kuntayhtymätasoinen hakeutumi- sen ja ohjauksen kehittämisen työ- ryhmä aloittaa toimintansa ohjaus- prosessien uudistamisessa - Ajantasaisen raportoinnin koko- naissuunnittelu ja käyttöönotto tie- dolla johtamisen tueksi	- Hakeutumisen ja ohjauksen kehittämisen työ- ryhmä on aloittanut toimintansa. Työryhmä on laatinut Gradia-tasoinen hakeutumisen ja oh- jauksen kokonaisprosessin. Jatkuvassa haussa on otettu käyttöön ammatillisten perus- tutkintojen yhtenäiset valintakriteerit sekä yhte- näiset haku- ja valintajaksot. - Esimiestyön tueksi laadittu ensimmäisiä raport- teja keskeisistä taloutta, henkilöstöstä ja opiske- lijämääriä koskevista tunnusluvuista. Gradian tiedolla johtamisen kehittäminen jatkuu vuonna 2020.
Ajantasainen organisaatio.	- Perussopimuksen uudistaminen ja kuntayhtymän virallisen nimen määrittely - Sopimusten hallinnan kehittäminen - Leasing-mallien käyttö ICT-laittei- den ja ajoneuvojen hankinnassa - Työterveyspalveluiden uusien toi- mintakäytänteiden jalkauttaminen - HR-järjestelmäselvitys - Henkilöstökysely 2019 - Reportronic-järjestelmän kehittämi- nen aidoksi hanketoiminnan työka- luksi - Hakeutumisen markkinoinnin sys- tematisointi	- Perussopimus uudistettu ja virallinen nimi on Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia 1.3.20 alkaen. - Valmisteltu sopimustenhallinnan sähköistä- mistä. Uuden järjestelmän käyttöönotto on ai- kataulutettu vuodelle 2020. - Tehty selvitys leasing-mallin käytöstä ict-lait- teiden hankinnassa ja tehty päätös, että kus- tannussyistä leasing-mallia ei toistaiseksi oteta käyttöön. - Terveystalo aloitti vuoden vaihteessa uutena työterveyspalveluiden tuottajana kilpailutuksen jälkeen. Palvelun tuottajan vaihtuessa kehitet- tiin erityisesti palvelukokonaisuutta, asiakasra- portointia, tilastointia ja sähköisiä palveluita mm. otettiin käyttöön Sirius HR-järjestelmä,

	- Sähköisen allekirjoituksen käyttöönoton valmistelu - Opintohallintojärjestelmän kehittäminen vastaamaan nykytarpeita	joka auttaa esimiehiä ja HR-palveluita sairauspoissaolojen seurannassa (mm. sähköpostihälytykset poissaolorajojen ylityessä) ja varhaisen tuen toiminnassa, - HR-järjestelmäselvitys ei toteutunut. - Toteutettiin uusittu henkilöstökysely, joka aloitti kolmen, joka toinen vuosi toistuvan kyselyn sarjan. Henkilöstökyselyn tavoitteena oli selvittää työntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia toiminnan kehittämisen ja arvioinnin tueksi sekä seurata niiden kehitystä. - Repotronicissa on otettu käyttöön hankkeiden kustannusten seurantatyökalut sekä hankkeiden siirtyminen www-sivuille järjestelmän kautta. - Hakijoille suunnattuja tapahtumia (esim. avoimet ovet ja hakijoiden illat) on konseptoitu ja toteutettu Gradian tasoisesti keskitettyinä ajan-kohtina ja markkinoitu yhtenäisesti. - Sähköisen allekirjoituksen käyttökohteita ja kustannuksia selvitetty. Käyttöönotto kytkeytyy uuden tiedonhallintalain edellyttämän sähköisen arkiston yhteyteen. - Ammatillisen ja lukiokoulutuksen opintohallintojärjestelmät yhdistetty samaan tietokantaan varmistamaan tietojen oikeellisuutta ja oikeiden tietojen siirtymistä kansallisiin rekistereihin (mm. OKM KOSKI-palvelu).
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	- Hankkeiden ohjaaminen vaikuttaviin ja pedagogiikkaa uudistaviin hankkeisiin - Gradian yhteisten pedagogisten linjausten ja painopisteiden kirkastaminen	- Esimiesten roolia hankevalmistelussa on vahvistettu varmistamaan, että hankkeet palvelevat arjen tarpeita ja uudistavat koulutusta tulevaisuussuuntautuneesti. - Oppimisen uudistamisen työryhmä on laatinut tiekartan Gradian tulevaisuuden pedagogiikasta. Tiekarttaa on hyödynnetty koko toisen asteen koulutuksen kehittämis- ja hankeyhteistyössä.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	- Henkilöstön kansainvälisyys-, kieli- ja kulttuuriosaamisen edistäminen - Palveluportaalin avulla henkilöstön pedagogisen osaamisen jakaminen	- Kv-liikkuvuusmahdollisuuksista on viestitty henkilöstölle aiempaa kattavammin. Kielikoulutustarjontaa on laajennettu ja henkilöstön liikkuvuus on lisääntynyt. - Palveluportaali on suunnittelussa ja varsinainen toteutus tehdään vuoden 2020 ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksella.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	Uuden verkko-oppimisympäristön käyttöönotto ja pedagogisten mallien tuki	Otettu Moodle käyttöön Gradian yhteisenä verkko-oppimisympäristönä. Luotu verkkokurssien suunnittelulle ja toteuttamiselle pedagogisia malleja ja järjestetty opettajille toiminnallisia työpajoja verkko-opintojen rakentamiseksi.

2.1.6 Gradia-ravintolat

Gradia-ravintolat tulosalueeseen kuului vuoden 2019 alussa kahdeksan opiskelija- ja henkilöstöravintolaa eli Oppilikka, Voionmaa, Hoivakka, Lounastuuli, Kyytipoika, Popina, Ykkönen, Kahveli sekä Jyväskylän Steinerkoulun ravintola. Gradia-ravintolat toimivat Jyväskylän koulutuskuntayhtymän kiinteistöissä Jyväskylässä Kukkulan, Viitaniemen, Kankaan ja Harjun kampuksilla sekä Jämsässä ja Lievestuoreella.

Gradia-ravintoloiden perustehtävänä on tuottaa lounas-, kahvio- sekä kokouspalveluja Jyväskylän koulutuskuntayhtymän opiskelijoille ja henkilöstölle. Lisäksi merkittävä osa perustehtävää on toimia opiskelijoiden ammatillisesti esimerkillisenä ja oppimista tukevana oppimisympäristönä sekä työelämän oppimispäikkänä. Perustehtävien lisäksi Gradia-ravintoloissa oli vuoden aikana monipuolista ulkoista palvelutoimintaa.

Henkilöstö

Gradia-ravintoloissa oli vuoden 2019 lopussa 45 työntekijää. Henkilöstöä koulutettiin edelleen aktiivisesti Gradia Jyväskylältä hankitulla ja ruokapalvelualalle räätälöidyllä monipuolisella koulutuksella. Henkilöstön sisäisiä koulutuspäiviä oli vuonna 2019 yhteensä 120 koulutuspäivää ja henkilöstön kehittämiseen käytettiin 1 156 euroa/henkilö. Gradia-ravintolat koulutti henkilöstöään myös oppisopimuskoulutuksella. Vuoden 2019 aikana valmistui yksi tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto ja neljä henkilöä jatkoi opintojaan erilaisissa tutkintoon johtavissa oppisopimuskoulutuksissa.

Sisäinen yrittäjyys ja tuloksellisuus

Opiskelijaravintoloiden toiminta kasvoi edelleen vuonna 2019 ja budjetoidut tulot ylittyivät merkittävästi. Liikevaihdoksi oli budjetoitu 5,076 miljoonaa euroa ja liikevaihto toteutui 5,344 miljoonana euronä. Kasvua oli 268 000 euroa. Ulkoisiksi myyntituotoiksi oli budjetoitu 1,616 miljoonaa euroa ja ne toteutuivat 1,78 miljoonana euronä. Ulkoiset myyntituotot nousivat 164 000 euroa budjetoitua suuremmiksi.

Opiskelijaravintoloiden liiketoimintaan sisältyi merkittävästi monipuolista ulkoista palvelutoimintaa, jonka tuotolla katettiin olemassa olevia kiinteitä kustannuksia. Näillä toiminnoilla tarjottiin monipuolisia oppimistilanteita ja osaamisen näyttämisen mahdollisuuksia työelämäjaksolla oleville opiskelijoillemme ja siten käytettiin myös tehokkaasti olemassa olevia resursseja eli tiloja, koneita ja laitteita sekä ammattitaitoisen henkilöstön työaika. Mahdollisuutta myydä tuotteitamme Cafe-myyrmälä Oppipuodissa hyödynnettiin myös.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän oppilaitokset maksoivat toisen asteen ammatillisesta opiskelijaaruokailusta sekä lukio-opiskelijoiden ruokailusta Gradia-ravintoloille vuonna 2019 yhteensä 3,21 miljoonaa euroa. Opiskelija-aterian hinnaksi oli budjetoitu 4,32 eur/ toteutunut eli syöty ateria. Opiskelija-aterian hinnaksi tuli 4,13 eur/ toteutunut eli syöty ateria. Opiskelijoista noin 55 % ruokaili ravintoloissamme koulupäivittäin koko lukuvuonna. Osuutta pienentävät ammattiopistojen opiskelijoiden yhä lisääntyneet työelämäjaksot, poissaolopäivät sekä lukion koeviikot ja abiturienttien lukuloma.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2019, Gradia-ravintolat

Strateginen linjaus	Toimenpiteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Tarjotaan monipuolisia oppimismahdollisuuksia etenkin erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. - Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja kilpailukykyisesti, seurataan kustannusrakenteita ja toiminnan tehokkuutta sekä tuloksellisuutta.	- Eritystä tukea tarvitsevat opiskelijat suorittivat työelämäjaksoaan ja osoittivat osaamistaan Gradia-ravintoloissa henkilöstömme ohjauksessa. - Tulosalueen toiminta oli tehokasta ja kilpailukykyistä. Olemassa olevat resurssit hyödynnettiin tehokkaasti tuottavaan työhön.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Jatkuva ja aktiivinen vuoropuhelu ja yhteistyö työpaikalla tapahtuvaa oppimista ohjaavien opettajien sekä koulutusjohdon kanssa kuntayhtymän perustehtävän tukemiseksi. - Toimivat asiakaspalautejärjestelmät ja asiakastytytyväisyyskyselyt vuosittain.	- Työelämässä tapahtuvaa oppimista ohjaavat opettajat olivat aktiivisesti mukana ohjaamassa opiskelijoiden näyttösuunnitelmia ja arvioimassa osaamisen karttumista. - Asiakastytytyväisyyskyselyyn tuli 1 438 vastausta ja kyselyn kokonaistulos oli 2,46 asteikolla 1-3.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	Gradia-ravintolat toimivat aitoina työelämän koulutuspaikkoina koulutuskuntayhtymän sekä muiden koulutusorganisaatioiden opiskelijoille.	Gradia-ravintoloissa on osoitettu eri tutkinnoisien osaamista perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Huomioidaan työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus ja tuetaan työkykyä erilaisin työjärjestelyin. - Työnilo on yksi toimintaperiaatteista. - Henkilöstö sitoutetaan ja valtuutetaan toimimaan vastuullisesti työssään.	- Henkilöstöä on pystytty siirtämään fyysisesti kevyempään työhön ja osa-aikaisiin tehtäviin heidän niin halutessaan. - Palveluasenteemme oli vahvuutemme asiakaskyselyssä. Arvosana oli 2,85 asteikolla 1-3. - Gradia-ravintoloissa teki työtään ammatillisesti osaava ja sitoutunut henkilökunta.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Johtaja ja esimiehet ovat jokapäiväisenä osana työyhteisöä ja mukana työssä. - Palaute ja kiitos ovat luonteva osa jokapäiväistä työtä. - Arviointi ja jatkuva parantaminen ovat luonteva osa jokapäiväistä työtä	- Johtamisen tavoitteena oli yhdessä tekeminen ja hyvä yhteistyö kaikkien kanssa. - Molemminpuolinen palaute oli osa arjen toimintaa. - Arviointi ja jatkuva parantaminen olivat luonteva osa jokapäiväistä työtä.
Ajantasainen organisaatio.	Ammatillisesti vahva ja moniosaava henkilöstö liikkuu joustavasti eri työyksiköiden välillä tarpeen mukaan.	Palvelukeittöiden toimintaa hoidettiin muista yksiköistä lounasajaksi siirtyvällä henkilöstöllä ja tarvittavat sijaisuudet hoidettiin sisäisin järjestelyin.

PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	- Koko henkilöstöllä on ajantasainen työpaikkaohjaajakoulutus. - Koko henkilöstö sitoutuu opiskelijoiden kannustamaan ja ammatillista kasvua tukevaan ohjaamiseen. - Koko henkilöstö toimii ohjaajina ammatillisesti esimerkillisesti. - Gradia-ravintolat työelämän koulutustaikana mahdollistaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden osaamisen osoittamisen ja opintojen etenemisen	- Henkilöstöllä oli ajantasainen työpaikkaohjaajakoulutus. - Henkilöstö ohjasi ja arvioi kannustavasti opiskelijoiden eri tutkinnonosissa osoitettavaa osaamista. - Ammattitaitoa ja ammatillisuutta ylläpidettiin erilaisin yhteisin koulutuksin ja osaamista jaettiin koko tulosalueella. - Gradia-ravintoloissa oli v.2019 aikana työelämässä tapahtuvassa oppimisessa pääsääntöisesti erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita suorittaen perustutkintoonsa kuuluvia tutkinnonosia.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	Aktiivinen yhteistyö ja vuoropuhelu työpaikalla tapahtuvaa oppimista ohjaavien opettajien kanssa	Työelämässä tapahtuvaa oppimista ohjaavat opettajat olivat aktiivisesti mukana ohjaamassa opiskelijoiden näyttösuunnitelmia ja arvioimassa osaamisen karttumista.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	- Kaikkea päivittäistä toimintaa kehitetään ja vakioidaan laatutyön, itsearvioinnin, prosessien jatkuvan parantamisen ja arvioinnin sekä jatkuvan koulutuksen avulla. Vakioruokaohjeita ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän avulla. - Osa kampusten ruokapalveluista hoidetaan palvelukeittiötoimintoina valmistuskeittiöiden sijaan. - Kehitetään kaikkia Gradia-ravintoloiden toimintoja ja palveluja ympäristövastuu huomioiden. - Koko henkilöstö sitoutuu yrittäjämäiseen ja kannattavaan toimintaan sekä omassa työssään että opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjyyteen.	- Gradia-ravintoloiden laatujärjestelmää on päivitetty. Ruokatuotantoamme on vakioitu ja kehitetty jatkuvasti Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän avulla. - Tulosalueella oli neljä tuotantokeittiötä ja neljä palvelukeittiötä. - Energian- ja vedenkäyttöön kiinnitettiin erityistä huomiota astiahuollossa ja kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Valmistuskeittiöiden astianpesukoneisiin hankittiin sähkön ja vedenkulutusta mittaavat mittarit. Gradia-ravintoloiden oma ympäristöohjelma ohjasi työtämme ympäristöohjelman mukaiseen vastuulliseen toimintaan ja Gradia-ravintolat alkoi rakentaa Ekokompassi-ympäristöohjelmaa kestäväen toimintansa tueksi. - Gradia-ravintoloissa oli merkittävä määrä ulkoista myynti- ja palvelutoimintaa sekä erilaisia asiakastilaisuuksia, jotka hoidettiin osana oppimistapahtumia yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Yhteenveto Gradia-ravintoloiden tunnusluvuista 2016 - 2019

Gradia-ravintolat	TAV.	TOTEUMAT			
	2019	2019	2018	2017	2016
Sisäinen yrittäjyys					
Sisäinen laskutus, %-liikevaihdosta	66 %	64 %	65 %	65 %	64 %
Ulkoinen laskutus, %-liikevaihdosta	34 %	36 %	35 %	35 %	36 %
Toiminnan laatu asteikolla 1-3 ¹⁾	2,50	2,46	2,50	2,57	2,53
Henkilöstön kehittäminen euroa/hlö	1 500	1 156	1 334	1 047	1 682
Tilikauden tulos vähintään 0 euroa	0	35 000	76 000	-17 000	38 000
Asiakasmäärän vakiinnuttaminen, aterial/päivä ²⁾	5 000	5 292	5 074	5 085	4 957
Työelämässä tapahtuvan oppimisen määrä ja hyväksytyt näytöt					
Työelämässä tapahtuva oppiminen, opiskelijaa/jakso/ravintola ³⁾	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3
Hyväksytyt osanäyttäjät yhteensä / vuosi ⁴⁾	240	240	480	480	480

¹⁾ Asiakastyytyväisyys-mittauksen tuloksena kaikkien osa-alueiden yhteenlaskettu ka yli 2,50

²⁾ Lounaita budjetoitu ka 5 000 / pvä / 190 koulupäivää (vaihteluväli 3 600-5 500).

³⁾ Työelämässä tapahtuva oppiminen: vähintään 2 opiskelijaa / jakso,

jokaisessa ravintolassa suorittaen ao. jaksoihin liittyvät osaamisen näytöt

⁴⁾ Oppimisympäristönä suoritettut osanäytöt: vähintään 240 hyväksyttyä osanäyttöä yhteensä Gradia-ravintoloissa

2.1.7 Gradia-kiinteistöt-liikelaitos

Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tulos vuonna 2019 oli budjetoitua parempi. Liikelaitokselle asetettu sitova tulostavoite, vuosikate, toteutui 0,692 milj. euroa talousarvion tavoitetta suurempana.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistamien rakennusten tekninen nykyarvo oli vuoden 2019 lopussa yhteensä noin 192 milj. euroa, josta Jyväskylässä käytössä olevien rakennusten osuus oli noin 153 milj. euroa ja Jämsän noin 39 milj. euroa. Kuntayhtymän omistamien tilojen laajuus on 142 000 m². Kiinteistöomaisuudesta on pidetty hyvää huolta ja kuntayhtymä on vienyt läpi mittavan kiinteistöinvestointiohjelman, jossa erityistä huomiota on kiinnitetty mm. Terve talo -kriteerien noudattamiseen ja kiinteistöjen elinkaaren hallintaan, energiatehokkuuteen sekä tilojen monikäyttöisyyteen ja muuntojoustavuuteen. Vuoden 2019 merkittävimpiä rakentamisinvestointeja olivat Kukkulan kampuksen A-rakennuksen peruskorjaus sekä uusi Tekniikan rakennus Jämsään.

Investointiohjelmaan kuuluvien hankkeiden yhteydessä on tähdätty tilatehokkuuteen ja tiloja on jäänyt tyhjilleen uusien tilojen valmistuttua. Tyhjistä tiloista aiheutuu kuluja liikelaitokselle. Tilankäytön tehostamista on tarkoitus jatkaa edelleen liikelaitoksella laaditun Kiinteistöjen kehittämisohjelman 2020-2030 mukaisesti. Kehittämisohjelmassa on huomioitu Jyväskylän koulutuskuntayhtymän strategia. Laatiminen aloitettiin määrittelemällä kiinteistöjen omistamiselle, tilojen käytölle ja kiinteistöjen ylläpidolle tavoitteita sekä visioimalla tulevaisuuden digitalisoitumisen mukanaan tuomia mahdollisuuksia sekä turvallisuusnäkökulmaa. Tulevaisuuden tilatarpeita ja toimintojen sijoittumista eri kampuksille visioitiin Skenaariotyöryhmässä, jossa olivat mukana Kiinteistöryhmän jäsenet sekä yksiköiden erikseen nimeämät henkilöt. Kehittämisohjelma sisältää kiinteistöjen käytön suunnitelman kymmenen vuoden aikajänteelle kiinteistöistä ja tiloista luopumisineen. Kehittämisohjelma hyväksyttiin liikelaitoksen johtokunnassa 19.11.2019.

Digitalisoinnin hyödyntäminen kiinteistötiedon hallinnassa on yksi keskeisistä tavoitteista. Kiinteistönhallinnan uusi ohjelmisto kilpailutettiin ja kilpailutuksen tuloksena uudeksi ohjelmistoksi valittiin Optimaze-järjestelmä, jonka käyttöönotto aloitettiin syyskuussa 2019. Kiinteistöjen huoltokirjaohjelmisto päivitettiin vuoden 2019 lopulla ja samalla laadittiin rakennusten ja teknisten laitteistojen huolto-ohjelma vastaamaan paremmin nykytilannetta.

Liikelaitos on mukana kuntien energiasäästöohjelmassa ja on rakennuttanut aurinkopaneelijärjestelmiä jo usealle kampukselle. Peruskorjausten yhteydessä on parannettu rakennusten energiatehokkuutta valitsemalla uusia energiaa säästäviä teknisiä ratkaisuja. Lisäksi vuoden 2019 aikana aloitettiin energiayhtiö Alvan kanssa yhteistyönä kysyntäjoustopalvelu, jossa suurimpien kiinteistöjen lämmitysjärjestelmien huipputehoa rajoitetaan kaukolämpöverkon tarpeen mukaan. Palvelussa on mukana Harjun ja Viitaniemen kampukset. Hankkeen tavoitteena on saada aikaan kustannussäästöjä kaukolämmön huipputehomaksuissa.

Viitaniemen kampuksen C-rakennuksella otettiin käyttöön automaatiojärjestelmän ohjaama analytiikkaohjelmisto. Tarkoituksena on seurata jatkuvasti kiinteistön taloteknisten järjestelmien toimintaa ja ilmoittaa ennakoitusti huoltotarpeesta ja poikkeamista.

Kaikilla vuoden aikana tehdyillä toimenpiteillä on tähdätty toiminnan tehostamiseen, energiatehokkuuteen sekä tilatehokkuuteen ja näiden kautta kustannusten karsimiseen tukien koko kuntayhtymän taloudellisten tavoitteiden toteutumista, unohtamatta kuitenkaan laadukasta asiakaspalvelua ja henkilöstön työhyvinvointia.

Toimenpiteiden toteuma 2019: Gradia-kiinteistöt-liikelaitos

Strateginen linjaus	Toimenpiteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
• Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	• Kiinteistöhuollon, vuosikorjaushankkeiden ja puhtauspalvelun laadun varmistukseen otetaan käyttöön mobiilitekniikkaan perustuva laadunseurantajärjestelmä.	• Huoltokirjaohjelmisto päivitettiin uuteen alustaan vuoden lopussa, joten mobiililaadunseurantaa ei ehditty ottaa käyttöön vuoden 2019 aikana.
• Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	• Toteutetaan rakennusprojektit sekä tilojen käytön suunnittelu tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten ja oppilaskuntien kanssa. Varmistetaan kaikkien osapuolten sitoutuminen toteutettaviin investointeihin ja kustannuksiin.	• Toteutettavista investoinneista on sovittu Kiinteistöryhmässä. • Kiinteistöjen kehittämisohjelmaa työstettiin yhdessä Kiinteistöryhmän sekä muiden yksiköiden nimeämien henkilöiden kanssa. • Nimetyt kiinteistöyhteyshenkilöt ovat toimineet linkkeinä kiinteistöasioissa liikelaitoksen henkilöstön suuntaan.
YHTEISÖ (me)		
• Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	• Tuetaan työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä mm. järjestämällä yhteisiä koulutus- ja työhyvinvointitilaisuuksia.	• Järjestettiin työhyvinvointipäivä koko liikelaitoksen henkilöstölle sekä työhyvinvointipäivät tiimeittäin.
• Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	• Hyödynnetään edelleen digitalisoinnin mukanaan tuomia mahdollisuuksia toiminnan tehostamisessa: mm. kilpailutetaan kiinteistöhallintaohjelmiston hankinta ja aloitetaan käyttöönottoprojekti. • Kilpailutetaan kiinteistöhuollon palvelusopimukset	• Kilpailutettiin kiinteistöhallintaohjelma ja tehtiin palvelusopimus. Aloitettiin ohjelmiston käyttöönottoprojekti. • Kilpailutettiin kiinteistöhuollon palvelusopimus. Sopimukseen sisältyy jo aikaisemminkin ulkoistetuilla palveluilla hoidetut Harjun ja Kukkulan kampukset.
• Ajantasainen organisaatio.	• Laaditaan Gradia-kiinteistöjen koulutussuunnitelma.	• Aloitettiin koulutussuunnitelman laadinta.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.		

Yhteenveto Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tunnusluvuista 2016–2019

Gradia-kiinteistöt-liikelaitos	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asiakas (kenelle)					
Asiakastytyväisyyskysely *)					
Siivous (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,27	3,46	3,52	3,3	
Kiinteistöhoito (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,06	3,16	3,37	3,2	
Virastomestaripalvelut (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,62	3,6	3,6	3,6	
Yhteisö (me)					
Henkilöstön kehittäminen					
Koulutuspäivät / kalenterivuosi **)				100	66
Ammattitutkintojen suorittaneet vakituisesta henkilöstöstä (%)	100	98	98	100	100
Kiinteistöjen ylläpito					
Kiinteistöhuollon kulut: euroa / m ² / kk	3,84	3,84	3,84	3,86	3,63
Siivous: euroa / siivousneliö / kk	1,45	1,48	1,44	1,41	1,41
Vuosikorjauskulut: euroa / m ² / kk			0,81	0,59	0,55
Ominaiskulutuksen muutos, sähkö	-1,50 %	-4,00 %	-1,90 %	-1,00 %	-1,80 %
Ominaiskulutuksen muutos, lämpö	4,70 %	3,50 %	-0,70 %	-1,00 %	-0,30 %
Ominaiskulutuksen muutos, vesi	5,60 %	-5,30 %	-5,80 %	-1,00 %	-5,40 %
Kuntien energiatienokkuussopimuksen saastotavoite, 9 %:n kokonaistavoite kaudella 2009–2016 ja 10,5 %:n kokonaistavoite kaudella 2017-2025	10,50 %	2,90 %	4,00 %	4,59 %	4,90 %
Jätteiden kierrätysaste	48 %	49 %	58 %	55 %	57 %
Kuntoluokka, %	68,5	73,6	74	75	75
Tyhjät tilat, %			8,4	0	13,4
Tilankäytön tehokkuus, m ² /opiskelija			13,2	12,4	12,4
Rakentamisinvestointien kustannusarvion pitävyys: kustannusarvion ylitys %					
-Schildtin lukion tilat VN B			-2		
-Kukkulan A-rakennuksen peruskorjaus				0	-8,3

*) Ei toteutettu vuonna 2019

**) Tunnusluku ensimmäisen kerran käytössä talousarviossa 2019, korvaa tunnusluvun "koulutuskustannukset / henkilö"

Mittariseloste (ks. liite 5)

2.1.8 Gradia-koulutuspalvelut Oy

Gradia-koulutuspalvelut Oy on Gradian 100-prosentti-sesti omistama tytäryhtiö, jonka tehtävä on toimia kilpailuilla koulutusmarkkinoilla. Yhtiön toiminta käynnistyi vuoden 2015 alusta, joten takana on viides tilikausi.

Kilpailutilanne koulutusmarkkinoilla jatkui kireänä ja uusia toimijoita on tullut mukaan kilpailutuksiin. Yhtiön liiketoimintaa vakautti Keski-Suomen Ely –keskuksen kanssa aikaansaadut volyymisesti merkittävät ammatilliset kapasiteettisopimukset sekä yhteishankintasopimukset, joilla on voitu toteuttaa ei tutkintoon johtavaa työvoimakoulutusta sekä rekrytoivia koulutuksia. Vuoden 2019 aikana saatiin uusia koulutussopimuksia myös Etelä-Savon Ely –keskuksen alueelle.

Yhtiön kilpailukyky pelkästään koulutukseen hinnan perusteella hankittavaksi ei edelleenkään ollut tyydyttävä. Kilpailuilla koulutusmarkkinoilla on jatkunut selkeä markkinoiden uusjako eli uusia toimijoita on tullut mukaan tarjoamaan koulutuspalveluja erityisesti niissä koulutuksissa, joissa ei ole kytkentää ammatillisiin sisältöihin. Edellisten vuosien tapaan yhtiön kilpailukyky oli hyvä sellaisissa koulutustarjouskilpailuissa, joissa oli vahva ammatillinen kytkentä.

Gradia-koulutuspalvelut Oy:n keskeisin tavoite vuodelle 2019 oli kehittää nykyistä toimintamallia Gradian eri tulosalueiden kanssa ja varmistaa sujuva toiminta uudessa organisaatorakenteessa. Selkeä tavoite vuodelle 2019 oli osallistua aktiivisesti koulutustarjouskilpailuihin ja hyödyntää yhtiön kautta tapahtuva koulutusmyynti täysimääräisesti. Tavoitteiden osalta liikevaihtotavoitteesta jäätin 0,3 milj. euroa kun taas asiakasmäärätavoite ylitettiin 55 %. Tulevalle tilikaudelle lähdetään sopimuskannan ollessa noin 4,1 milj. euroa.

Yhtiö tuotti koulutukset pääosin Gradialta ostetuilla resursseilla. Yhtiö osti tukipalvelut Gradialta lukuun ottamatta talous- ja palkkahallintoa, jotka tuotti tilitoimisto.

Gradia-koulutuspalvelut Oy:n liikevaihto tilikaudella 2019 oli 2 905 667,12 euroa ja talousarviossa liikevaihtotavoite oli 3,2 milj. euroa. Yhtiö tuotti koulutuspalveluja yhteensä 3 187 asiakkaalle ja opiskelijatyöpäiviä kertyi 37 132. Yhtiön kassavirtatilanne oli tasapainossa koko päättyneen tilikauden ajan eikä konsernin sisäistä lainanantoa ole tarvittu. Yhtiön tilinpäätös on yhdistelty sisäiset erät eliminoiden Gradian ja sen liikelaitoksen tilinpäätöksiin muodostaen näin konsernin tilinpäätöksen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, Gradia-koulutuspalvelut Oy

Strateginen linjaus	Toimenpiteet 2019	Toteuma 2019
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	Kehitetään koulutustarjontaa yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa niin, että varmistetaan kilpailuilla markkinoilla tarjottavien koulutuspalveluiden saatavuus joustavasti sekä yritys- että yksilöasiakkaille.	Toteutettu koulutussuunnittelua ja koulutustarjontaa yhteistyössä Gradian tulosalueiden kanssa.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Toteutetaan työ- ja elinkeinoelämälle yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa koulutusprosesseja ja osaamisen kehittämisen hankkeita. - Vahvistetaan asiakkuuksien hallintaa.	- Toteutettu yrityksille ja työyhteisöille koulutusprosesseja yhteistyössä Gradian tulosalueiden kanssa. Esim. yhteishankintakoulutukset, lupa- ja korttikoulutukset ja muut lyhytkestoiset koulutukset. - On jatkettu asiakkuuksien hallinnan kehittämistyötä (asiakkuuksien hallinnan kehittämisohjelma).
Työelämä, korkea-koulut ja omistajat kumppaneina.	Järjestetään omistajakuntien henkilöstölle, yksilöasiakkaille sekä työ- ja elinkeinoelämälle yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa ennakointiin perustuvaa koulutustarjontaa.	Toteutettu ennakointiin perustuvaa koulutusta omistajakuntien henkilöstölle, yksilö- ja työyhteisöasiakkaille.

YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	Vahvistetaan osallistavaa työtapaa koulutuskuntayhtymän tulosalueiden ja Gradia-koulutuspalvelut Oy:n välillä.	Toteutettu toiminnan ja talouden vuosisuunnittelu yhteistyössä Gradian tulosalueiden ja Gradia-koulutuspalvelut Oy:n välillä.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	Toteutetaan sisäistä viestintää niin, että se edistää koulutuskuntayhtymän henkilöstön tietoisuutta hyödyntää Gradia-koulutuspalvelut Oy:n tuomat mahdollisuudet kilpailuilla koulutusmarkkinoilla.	Pidetty info- ja perehdytystilaisuuksia Gradian koulutusaloilla. Toteutettu yhtiön strategiaproessin loppuunsaattaminen ja strategiasta tiedottaminen.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Gradia-koulutuspalvelut Oy hankkii koulutuspalvelut ja muut tukipalvelut pääsääntöisesti koulutuskuntayhtymältä ja mitoittaa ne projektikohtaisesti voimassa olevan puitesopimuksen mukaisesti.	Gradia-koulutuspalvelut Oy hankki koulutuspalvelut ja muut tukipalvelut pääsääntöisesti Gradialta.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	- Vahvistetaan osallistavaa työtapaa koulutuskuntayhtymän opettajien ja Gradia-koulutuspalvelut Oy:n välillä. - Gradia-koulutuspalvelut Oy osallistuu yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa opettajien olemassa olevan osaamisen sekä tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamiseen.	- Pidetty info- ja perehdytystilaisuuksia Gradian koulutusaloilla. - Gradia-koulutuspalvelut Oy osallistui yhteistyössä Gradian tulosalueiden kanssa opettajien olemassa olevan osaamisen sekä tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamiseen.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	Gradia-koulutuspalvelut Oy on mukana toteuttamassa pedagogista kehittämistyötä yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa.	Gradia-koulutuspalvelut Oy oli toteuttamassa pedagogista kehittämistyötä yhteistyössä Gradian tulosalueiden kanssa.

Yhteenveto Gradia-koulutuspalvelut Oy:n tunnusluvuista 2018–2019

Gradia-koulutuspalvelut Oy	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Vaikuttavuus ja asiakas			
Päättöpalautteiden keskiarvo, asteikolla 1-5	4,0 (OPAL)	4,0 (OPAL)	4,0 (OPAL)
Työvoimakoulutuksen %-osuus liikevaihdosta	86 %	75 %	90 %
Asiakasmäärä	2 308	2 000	3 187
Opiskelijatyöpäivät	30 142	40 000	37 132
Kv-liiketoiminnan %-osuus liikevaihdosta	2,5 %	4 %	0,5 %

2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosien toteutuminen

1 000 €

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ YHTEENSÄ

- ilman sisäisiä eriä

Tästä tuloslaskelmasta on eliminoitu pois kuntayhtymän tulosalueiden sisäinen myynti ja ostot. Euromäärät kertovat kuntayhtymän ulkopuolelta tulevien tuottojen ja ulkopuolelle maksettavien kulujen määrän.

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	83 235	82 577	80 954	-1 623
Myyntituotot (ulkoiset)	7 772	8 416	7 252	-1 164
Tuet ja avustukset, hankerah.	4 764	6 231	5 601	-630
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 666	1 477	1 565	88
Muut toimintatuotot	1 036	507	1 038	531
*TOIMINTATUOTOT YHT.	98 470	99 208	96 410	-2 798
Valmistus omaan käyttöön				
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-42 345	-44 318	-41 275	3 043
Henkilöstökulut, muu työ	-17 257	-20 374	-19 395	979
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-13 084	-13 279	-12 678	601
Aineet ja tarvikkeet	-9 114	-8 544	-8 970	-426
Avustukset	-261	-179	-240	-61
Vuokrat (ulkoiset)	-1 695	-1 662	-1 586	76
Verot	-1 439	-1 400	-1 402	-2
Muut toimintakulut	-260	-135	-120	15
*TOIMINTAKULUT YHT.	-85 456	-89 891	-85 666	4 225
*TOIMINTAKATE	13 014	9 317	10 744	1 427
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-664	-704	-601	103
*VUOSIKATE	12 350	8 613	10 143	1 530
Sumu-poistot	-11 631	-10 614	-10 551	63
*TILIKAUDEN TULOS	719	-2 001	-409	1 592
Poistoeron muutos	1 523	1 253	1 254	1
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	800	0	-800
*YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 242	52	845	793

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN TILINPÄÄTÖS 2019

1 000 €

	Gradia Jyväskylä	Gradia Jämsä	Gradia- lukiot	Gradian sisäiset palvelut	Gradia- ravintolat	Gradia- kiinteistöt	Koulutus- kuntayhtymä yhteensä
TOIMINTATUOTOT							
Opiskelijatuotot	48 498	8 648	12 385	11 423	0	0	80 954
Myyntituotot (ulkoiset)	4 889	350	44	132	1 780	55	7 252
Myyntituotot (sisäiset)	533	8	13	418	3 446	2 129	6 547
Tuet ja avustukset, hankerah.	798	16	1 761	2 917	109	0	5 601
Vuokratuotot (ulkoiset)	7	4	0	29	5	1 520	1 565
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0	4	16 569	16 573
Muut toimintatuotot	260	413	91	62	0	215	1 041
*TOIMINTATUOTOT YHT.	54 986	9 440	14 295	14 980	5 344	20 488	119 534
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut, opetustyö	-27 709	-3 976	-9 558	-33	0	0	-41 275
Henkilöstökulut, muu työ	-5 410	-1 038	-740	-8 751	-1 717	-1 739	-19 395
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-3 844	-824	-425	-3 562	-112	-3 912	-12 678
Palveluiden ostot (sisäiset)	-3 403	-557	-1 661	-302	-557	-58	-6 537
Aineet ja tarvikkeet	-2 660	-803	-125	-495	-1 760	-3 139	-8 983
Avustukset	-156	-38	-5	-41	0	0	-240
Vuokrat (ulkoiset)	-185	-30	-95	-37	-11	-1 228	-1 586
Vuokrat (sisäiset)	-9 434	-1 994	-2 372	-1 662	-1 109	-4	-16 575
Verot	-36	-44	0	-8	-7	-1 308	-1 402
Muut kulut	-57	-5	-2	-50	0	-6	-120
*TOIMINTAKULUT YHT.	-52 892	-9 310	-14 982	-14 940	-5 273	-11 393	-108 790
*TOIMINTAKATE	2 094	130	-687	40	72	9 095	10 744
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-7	-4	0	76	0	-666	-601
*VUOSIKATE	2 087	126	-687	116	72	8 430	10 143
Sumu-poistot	-780	-438	-104	-113	-37	-9 080	-10 551
*TILIKAUDEN TULOS	1 307	-312	-791	3	35	-651	-409
Poistoeron muutos	116	0	0	0	0	1 137	1 254
Varausten muutos	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0	0
*YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 423	-312	-791	3	35	487	845

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ YHTEENSÄ

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	83 235	82 577	80 954	-1 623
Myyntituotot (ulkoiset)	7 772	8 416	7 252	-1 164
Myyntituotot (sisäiset)	6 519	6 230	6 547	317
Tuet ja avustukset, hankerah.	4 764	6 231	5 601	-630
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 666	1 477	1 565	88
Vuokratuotot (sisäiset)	16 858	16 497	16 573	76
Muut toimintatuotot	1 036	507	1 041	534
*TOIMINTATUOTOT YHT.	121 850	121 935	119 534	-2 401
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-42 345	-44 318	-41 276	3 042
Henkilöstökulut, muu työ	-17 257	-20 374	-19 395	979
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-13 084	-13 279	-12 678	601
Palveluiden ostot (sisäiset)	-6 505	-6 230	-6 537	-307
Aineet ja tarvikkeet	-9 132	-8 544	-8 983	-439
Avustukset	-261	-179	-240	-61
Vuokrat (ulkoiset)	-1 695	-1 662	-1 586	76
Vuokrat (sisäiset)	-16 858	-16 497	-16 575	-78
Verot	-1 439	-1 400	-1 402	-2
Muut toimintakulut	-260	-135	-120	15
*TOIMINTAKULUT YHT.	-108 836	-112 618	-108 790	3 828
*TOIMINTAKATE	13 014	9 317	10 744	1 427
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-664	-704	-601	103
*VUOSIKATE	12 350	8 613	10 143	1 530
Sumu-poistot	-11 631	-10 614	-10 551	63
*TILIKAUDEN TULOS	719	-2 001	-409	1 592
Poistoeron muutos	1 523	1 253	1 254	1
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	800	0	-800
*YLI/ALIJÄÄMÄ	2 242	52	845	793

Koulutuskuntayhtymä ilman liikelaitosta

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	83 235	82 577	80 954	-1 623
Myyntituotot (ulkoiset)	7 725	8 355	7 197	-1 158
Myyntituotot (sisäiset)	4 311	4 086	4 418	332
Tuet ja avustukset, hankerah.	4 746	6 231	5 601	-630
Vuokratuotot (ulkoiset)	53	30	45	15
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	4	4
Muut toimintatuotot	785	325	826	501
*TOIMINTATUOTOT YHT.	100 855	101 604	99 045	-2 559
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-42 345	-44 318	-41 276	3 042
Henkilöstökulut, muu työ	-15 429	-18 382	-17 656	726
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-8 701	-9 460	-8 766	694
Palveluiden ostot (sisäiset)	-6 428	-6 195	-6 479	-284
Aineet ja tarvikkeet	-5 921	-5 040	-5 843	-803
Avustukset	-261	-179	-240	-61
Vuokrat (ulkoiset)	-375	-421	-358	63
Vuokrat (sisäiset)	-16 858	-16 497	-16 571	-74
Verot	-102	-64	-95	-31
Muut toimintakulut	-79	-135	-114	21
*TOIMINTAKULUT YHT.	-96 498	-100 691	-97 397	3 294
*TOIMINTAKATE	4 357	913	1 648	735
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	24	-38	65	103
*VUOSIKATE	4 381	875	1 713	838
Sumu-poistot	-1 601	-1 739	-1 471	268
*TILIKAUDEN TULOS	2 780	-864	242	1 106
Poistoeron muutos	164	116	116	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	800	0	-800
*YLI/ALIJÄÄMÄ	2 944	52	358	306

Gradia Jyväskylä

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	49 949	49 272	48 498	-774
Myyntituotot (ulkoiset)	5 343	6 262	4 889	-1 373
Myyntituotot (sisäiset)	480	294	533	239
Tuet ja avustukset, hankerah.	1 456	1 528	798	-730
Vuokratuotot (ulkoiset)	8	0	7	7
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	246	77	260	183
*TOIMINTATUOTOT YHT.	57 480	57 433	54 986	-2 447
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-28 515	-30 050	-27 709	2 341
Henkilöstökulut, muu työ	-4 408	-5 170	-5 410	-240
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-4 310	-3 917	-3 844	73
Palveluiden ostot (sisäiset)	-3 312	-3 269	-3 403	-134
Aineet ja tarvikkeet	-3 073	-2 500	-2 660	-160
Avustukset	-159	-108	-156	-48
Vuokrat (ulkoiset)	-166	-140	-185	-45
Vuokrat (sisäiset)	-9 352	-9 364	-9 434	-70
Verot	-53	-11	-36	-25
Muut toimintakulut	-32	-52	-57	-5
*TOIMINTAKULUT YHT.	-53 381	-54 581	-52 892	1 689
*TOIMINTAKATE	4 100	2 852	2 094	-758
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-1	0	-7	-7
*VUOSIKATE	4 099	2 852	2 087	-765
Sumu-poistot	-819	-968	-780	188
*TILIKAUDEN TULOS	3 280	1 884	1 307	-577
Poistoeron muutos	164	116	116	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	3 443	2 000	1 423	-577

Gradia Jämsä

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	9 081	8 803	8 648	-155
Myyntituotot (ulkoiset)	409	449	350	-99
Myyntituotot (sisäiset)	9	0	8	8
Tuet ja avustukset, hankerah.	127	7	16	9
Vuokratuotot (ulkoiset)	3	0	4	4
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	374	193	413	220
*TOIMINTATUOTOT YHT.	10 002	9 452	9 440	-12
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-4 615	-4 676	-3 976	700
Henkilöstökulut, muu työ	-727	-855	-1 038	-183
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-903	-983	-824	159
Palveluiden ostot (sisäiset)	-598	-554	-557	-3
Aineet ja tarvikkeet	-707	-698	-803	-105
Avustukset	-17	-44	-38	6
Vuokrat (ulkoiset)	-89	-113	-30	83
Vuokrat (sisäiset)	-2 070	-1 981	-1 994	-13
Verot	-25	-47	-44	3
Muut toimintakulut	-20	-2	-5	-3
*TOIMINTAKULUT YHT.	-9 773	-9 953	-9 310	643
*TOIMINTAKATE	229	-501	130	631
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	-4	-4
*VUOSIKATE	229	-501	126	627
Sumu-poistot	-467	-496	-438	58
*TILIKAUDEN TULOS	-238	-997	-312	685
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-238	-997	-312	685

Gradia-lukiot

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	12 505	12 479	12 385	-94
Myyntituotot (ulkoiset)	21	28	44	16
Myyntituotot (sisäiset)	11	11	13	2
Tuet ja avustukset, hankerah.	1 198	1 700	1 761	61
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	112	55	91	36
*TOIMINTATUOTOT YHT.	13 847	14 273	14 295	22
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-9 204	-9 592	-9 558	34
Henkilöstökulut, muu työ	-624	-844	-740	104
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-420	-400	-425	-25
Palveluiden ostot (sisäiset)	-1 767	-1 670	-1 661	9
Aineet ja tarvikkeet	-147	-110	-125	-15
Avustukset	-4	-4	-5	-1
Vuokrat (ulkoiset)	-91	-91	-95	-4
Vuokrat (sisäiset)	-2 725	-2 392	-2 372	20
Verot	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-2	-10	-2	8
*TOIMINTAKULUT YHT.	-14 985	-15 113	-14 982	131
*TOIMINTAKATE	-1 138	-840	-687	153
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0
*VUOSIKATE	-1 138	-840	-687	153
Sumu-poistot	-112	-110	-104	6
*TILIKAUDEN TULOS	-1 250	-950	-791	159
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 250	-950	-791	159

Gradian sisäiset palvelut

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	11 700	12 023	11 423	-600
Myyntituotot (ulkoiset)	209	0	132	132
Myyntituotot (sisäiset)	360	417	418	1
Tuet ja avustukset, hankerah.	1 821	2 900	2 917	17
Vuokratuotot (ulkoiset)	40	30	29	-1
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	53	0	62	62
*TOIMINTATUOTOT YHT.	14 183	15 370	14 980	-390
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-10	0	-33	-33
Henkilöstökulut, muu työ	-7 964	-9 832	-8 751	1 081
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 945	-4 030	-3 562	468
Palveluiden ostot (sisäiset)	-240	-144	-302	-158
Aineet ja tarvikkeet	-266	-197	-495	-298
Avustukset	-81	-23	-41	-18
Vuokrat (ulkoiset)	-18	-65	-37	28
Vuokrat (sisäiset)	-1 580	-1 642	-1 662	-20
Verot	-17	0	-8	-8
Muut toimintakulut	-25	-71	-50	21
*TOIMINTAKULUT YHT.	-13 145	-16 004	-14 940	1 064
*TOIMINTAKATE	1 038	-634	40	674
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	26	-38	76	114
*VUOSIKATE	1 064	-672	116	788
Sumu-poistot	-151	-128	-113	15
*TILIKAUDEN TULOS	913	-800	3	803
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	800	0	-800
*YLI/ALIJÄÄMÄ	913	0	3	3

Gradia-ravintolat

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	1 744	1 616	1 780	164
Myyntituotot (sisäiset)	3 451	3 364	3 446	82
Tuet ja avustukset, hankerah.	145	96	109	13
Vuokratuotot (ulkoiset)	2	0	5	5
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	4	4
Muut toimintatuotot	0	0	0	0
*TOIMINTATUOTOT YHT.	5 342	5 076	5 344	268
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	0	0
Henkilöstökulut, muu työ	-1 705	-1 680	-1 717	-37
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-123	-130	-112	18
Palveluiden ostot (sisäiset)	-510	-558	-557	1
Aineet ja tarvikkeet	-1 727	-1 535	-1 760	-225
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	-11	-12	-11	1
Vuokrat (sisäiset)	-1 131	-1 118	-1 109	9
Verot	-7	-6	-7	-1
Muut toimintakulut	0	0	0	0
*TOIMINTAKULUT YHT.	-5 215	-5 039	-5 273	-234
*TOIMINTAKATE	128	37	72	35
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0
*VUOSIKATE	128	37	72	35
Sumu-poistot	-52	-37	-37	0
*TILIKAUDEN TULOS	76	0	35	35
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	76	0	35	35

Gradia-kiinteistöt

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	47	61	55	-6
Myyntituotot (sisäiset)	2 209	2 144	2 129	-15
Tuet ja avustukset, hankerah.	18	0	0	0
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 613	1 447	1 520	73
Vuokratuotot (sisäiset)	16 857	16 497	16 569	72
Muut toimintatuotot	252	182	215	33
*TOIMINTATUOTOT YHT.	20 995	20 331	20 488	157
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	0	0
Henkilöstökulut, muu työ	-1 828	-1 992	-1 739	253
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-4 383	-3 819	-3 912	-93
Palveluiden ostot (sisäiset)	-77	-35	-58	-23
Aineet ja tarvikkeet	-3 211	-3 504	-3 139	365
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	-1 320	-1 241	-1 228	13
Vuokrat (sisäiset)	0	0	-4	-4
Verot	-1 337	-1 336	-1 308	28
Muut toimintakulut	-181	0	-6	-6
*TOIMINTAKULUT YHT.	-12 338	-11 927	-11 393	534
*TOIMINTAKATE	8 657	8 404	9 095	691
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-688	-666	-666	0
*VUOSIKATE	7 969	7 738	8 430	692
Sumu-poistot	-10 030	-8 875	-9 080	-205
*TILIKAUDEN TULOS	-2 061	-1 137	-651	486
Poistoeron muutos	1 359	1 137	1 137	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-702	0	487	486

Gradia-koulutuspalvelut Oy

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0		0
Myyntituotot (ulkoiset)	2 541	3 200	2 906	-294
Myyntituotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	0	0	0	0
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0
*TOIMINTATUOTOT YHT.	2 541	3 200	2 906	-294
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	-273	0	273
Henkilöstökulut, muu työ	-58	-125	-58	67
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 152	-2 400	-2 356	44
Palveluiden ostot (sisäiset)	0	0	0	0
Aineet ja tarvikkeet	0	-50	0	50
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	0	-50	0	50
Vuokrat (sisäiset)	0	0	0	0
Verot	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-66	-50	-97	-47
*TOIMINTAKULUT YHT.	-2 276	-2 948	-2 511	437
*TOIMINTAKATE	265	252	395	143
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	-5	0	5
*VUOSIKATE	265	247	395	148
Sumu-poistot	-5	-7	-5	2
*TILIKAUDEN TULOS	260	240	390	150
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	260	240	390	150

2.3 Investointien toteutuminen

Vuoden 2019 talousarviossa investointien sitovuustaso määriteltiin seuraavasti: Rakentamisinvestointien ja irtaimistohankintojen kokonaismäärä ilman mahdollisia investointiavustuksia ja -varauksien purkua enintään 14 802 000 euroa. Rakentamisinvestointien

ja irtaimistohankintojen kokonaismäärä vuonna 2019 oli yhteensä noin 13 173 000 euroa. Investoinneista jäi siis toteutumatta 1 630 000 euroa (rakentamisinvestoinnit 1 046 000 euroa ja irtaimistohankinnat 584 000 euroa)

INVESTOINNIT 2019 (1 000 €)

Investoinnit (1 000 €)	TA 2019	TP 2019	Ero
Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit	11 480	10 434	-1 046
Irtaimistohankinnat	3 322	2 738	-584
Investoinnit yhteensä	14 802	13 173	-1 630

2.3.1 Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit 1.1. - 31.12.2019

Investointien toteutuminen

Vuoden 2019 talousarviossa varattiin rakentamisinvestoinneille 11,480 milj. euroa. Toteutuneiden rakentamisinvestointien loppusumma oli 10,434 milj. euroa. Irtaimistohankintoihin varattiin talousarviossa 0,75 milj. euroa ja toteuma oli 0,457 milj. euroa. Kokonaisuudessaan Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen investointeihin budjetoitu 12,23 milj. euroa riitti kattamaan toteuman 10,892 milj. euroa.

Kukkulan A-rakennuksen peruskorjaus valmistui urakkasopimuksessa mainitusta valmistumisajankohdasta vajaa kaksi kuukautta etuajassa vastaanoton ollessa 28.6.2019. Projektiin varattiin tavoitehinta-arvion mukaan 7,67 milj. euroa ja toteuma oli 7,032 milj. euroa sisältäen av-laite- ja irtokalustehankinnat. Talousarvioon budjetoitu 3,13 milj. euroa vuodelle 2019 ei ylittynyt toteuman ollessa 2,684 milj. euroa. Projektin kokonaiskustannukset jäivät alle tavoitehinta-arvion.

Jämsän yläkampuksen uudisrakennushanke valmistui urakkasopimuksen mukaisesti vastaanoton ollessa 1.11.2019. Projektin kokonaisbudjetti oli 5,65 milj. euroa ja vuoden 2019 toteuma oli 4,208 milj. euroa. Vuodelle 2020 on varattu loppulaskuihin 0,4 milj. euroa.

Harjun asuntolan muutostöiden 1.vaihe vastaanotettiin 20.9.2019. Hankkeelle oli varattu talousarviossa 0,4 milj. euroa. Suunnittelu, tilojen kuntotutkimukset ja suunnittelun aikana tehdyt pitkän aikavälin päätökset lisäsivät hankkeen kustannuksia reilusti lopullisen toteuman ollessa 0,7 milj. euroa.

Harjun A5 -osaan rakennetun Kasvun maisema -hankkeen tilat valmistuivat 22.2.2019. A5-osan rakentamiselle oli varattu vuodelle 2019 yhteensä 0,4 milj. euroa ja toteuma oli 0,167 milj. euroa.

Viitaniemen pihahankkeelle oli varattu 2,1 milj. euroa. Suunnitteluhaasteiden takia hanke päätettiin jakaa kahdelle vuodelle. 2019 vuoden suunnittelu rajattiin koskemaan LPA-aluetta ja Wilhelm Schildtin kadun pihaa. 1.vaiheen toteuma oli 0,755 milj. euroa.

Lievestuoreen 3.vaiheen tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaihe käynnistettiin syksyn 2019 aikana. Hanke tulee koskemaan Lievestuoreen maanrakennushallia sekä viereistä varasto-/terminaalirakennusta. Hanke jatkuu vuonna 2020 hanke- ja rakennussuunnittelulla. Vuodelle 2019 ei ollut varauduttu talousarviossa toteuman ollessa 0,018 milj. euroa.

Aktivointi vuosiin vuosikorjauksiin varattiin 1,5 milj. euroa. Hankkeiden toteuma oli 1,884 milj. euroa. Vuosikorjauksissa toteutettiin talousarvion mukaisia hankkeita ja muita vuoden aikana eteen tulleita muutostöitä.

KIINTEISTÖJEN RAKENTAMISINVESTOINNIT 2019

1 000 euroa

	Toteuma	Talousarvio	Poikkeama
	2019	2019	
<i>Maa- ja vesialueet:</i>			
Viitaniemen määräala	13	0	13
<i>Rakennukset:</i>			
Aktivoitavat vuosikorjaukset	1 884	1 500	384
Viitaniementie 1 / piha-alue	755	2 100	-1 345
Kukkulan kampus / A-rakennuksen peruskorjaus	2 684	3 130	-446
Harju A5 Kasvun maiseman tilat	167	400	-233
Harjun asuntolan huoneet	705	400	305
Jämsän Myllymäen kampussaneeraukset	4 208	3 950	258
Lievestuore 3. vaihe	18	0	18
Investointimenot yhteensä	10 434	11 480	-1 046
Investointitulot yhteensä	0	0	0

2.3.2 Irtaimistohankinnat

Gradia Jyväskylän yksiköt investoivat vuonna 2019 yhteensä 937 109 eurolla, mikä on noin 375 000 euroa vähemmän kuin mihin talousarviossa 2019 varauduttiin (TA 1 312 000 euroa).

Teknologia-yksikön irtaimistoinvestointien yhteismäärä oli 612 571 euroa. Kuljettajakoulutukseen hankittiin koukkulaitteella varustettu kuorma-auto, käytetty puoliperävaunu ja vaihtolavoja (3 kpl). Maarakennus- ja varastoalan investoinnit pitivät sisällään GPS-mittalaitteen sekä kaksi 3D-mittalaitetta ja iskuvasaran kaivukoneisiin. Sähkö- ja ICT alalle hankittiin robotiikan oppimis-

ympäristö. Autoalalla uusittiin nelipyöräsuuntauslaite. Kone- ja tuotantotekniikkaan hankittiin työstökeskus sekä uusittiin levyleikkuri ja CNC-sorvi. Puualan opetus- käyttöön hankittiin tarkistuspyörösaha. Lisäksi yksikkö uusi tietokoneita eri aloille.

Palvelut-yksikkö teki irtaimistoinvestointeja yhteensä 300 899 eurolla. Sosiaali- ja terveysalan jalkojenhoidon opetuskäyttöön hankittiin hoitopöytiä ja -tuoleja sekä muuta kalustoa. Kankaan kampukselle hankittiin opetusvälineiden ja tarvikkeiden kuljetukseen käytetty pakettiauto. Media-alalla uusittiin kamera- ja objektiivikalustoa. Lisäksi yksikkö uusi eri aloille tietotekniikkaa ja hankki media-alalle tehotietokoneita.

IRTAIMISTOHANKINNAT 2019 (1 000 €)

Irtaimistohankinnat (1 000 €)	TA 2019	TP 2019	Ero
Gradia Jyväskylä	1 312	955	-357
Gradia Jämsä	705	755	50
Gradia-lukiot	110	107	-3
Gradian sisäiset palvelut	405	465	60
-Rahoitusosuus	0	-122	-122
Gradia-ravintolat	40	0	-40
Gradia-kiinteistöt	750	457	-293
Irtaimistohankinnat yhteensä	3 322	2 738	-705
-Rahoitusosuus	0	-122	-122
Irtaimistohankinnat yhteensä, netto	3 322	2 616	-826

Ohjaus- ja urapalvelut yksikkö uusi opetuskäytössä olevia tietokoneita 23 0639 euron edestä.

Gradia Jämsä teki investointeja tilikaudella noin 764.000 eurolla, talousarviossa oli varauduttu hankkimaan pysyviä vastaavia 705.000 eurolla. Koulutite 19 jouduttiin remontin yhteydessä uusimaan oppimisympäristöjen tietokoneita ja autoalalle hankittiin iskuvasara ja levyleikkuri suunnitelmasta poiketen.

Metsäala uusi metsäkoneiden siirtokuljetusauton ja metsätraktorin, hankintojen arvo oli noin 385.000 €. Logistiikalle hankittiin pakettiauto, pyöräkuormaaja ja henkilöauto ajo-opetukseen, logistiikan investoinnit kustansivat yhteensä noin 203.000 €. Sähkö ja ICT investoivat sähköiseen ajoneuvojen analysointilaitteistoon 19.000 €. Autoala osti iskuvasaran ja levyleikkurin, joiden hankintahinta oli yhteensä 38.000 €. Urheiluvalmennuksen käyttöön uusittiin pakettiauto, jonka hankintahinta oli 44.000 €. Koulutus yhteiset kustannuspaikalle hankittiin oppimisympäristön tietokoneita ja AV-laitteistoa Metsäoppilaitoksenteen uuteen rakennukseen, nämä kustansivat n. 75.000 €

Gradia-lukioiden irtaimistohankinnat olivat 107 000 euroa (TA 110 000 euroa). Kaikkiin lukioihin hankittiin ict- ja opetusteknologiaa, erityisesti uusittiin henkilöstön kannettavia tietokoneita ja matkapuhelimia. Lisäksi uudistettiin oppimisympäristöjen ja toimistojen kalusteita muutamien tilamuutosten takia.

Gradian sisäisten palveluiden irtaimistohankinnat olivat 465 000 euroa (TA 405 000 euroa). Digipalveluiden investoinnit kohdistuivat Pegasos-palvelimen vaihtoon,

HCI-palvelinratkaisuun sekä tukiasemien ja kytkinten uusintaan. Opiskelijapalveluissa hankittiin kalusteita Harjun asuntolaan. Kehittämispalveluiden investoinnit liittyivät EAKR-hankkeessa hankittuun media-alan pakkaussuunnittelun laitteistoon.

Gradia-kiinteistöt-liikelaitos Gradia-kiinteistöt-liikelaitos käytti vuonna 2019 kone-, laite- ja kalusteinvestointeihin yhteensä 456 754 euroa. Suurimpina erinä hankinnoissa olivat Kyllön A-siiven muutostöiden taide-, irtokaluste- ja AV-kalustehankinnat 391 254 euroa sekä Myllymäen kampussaneerauksen irto- ja AV-kalusteet 33 923 euroa.

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Vuoden 2019 talousarviossa rahoituksen sitovuustaso määriteltiin siten, että lainakannan muutos saa olla enintään 6,4 milj. euroa.

Verrattaessa toteutuneita tilinpäätöslukuja talousarvioon voidaan todeta, että toiminnan rahavirta eli kuntayhtymän tulorahoitus oli 1,3 milj. euroa budjetoitua suurempi ja investointien rahavirta 2,0 milj. budjetoitua pienempi (investoinnit toteutuivat 1,6 pienempinä ja rahoitusosuudet investointimenoihin ja pysyvien vastaavien luovutustulot 0,4 milj. euroa suurempina). Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 3,3 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä heijastui siihen, että lainanotto jäi alhaisemmalle tasolle kuin budjetissa oli arvioitu. Lainakannan muutos oli 2,4 milj. euroa, joten lainakanta kasvoi 29,7 milj. eurosta 32,1 milj. euroon.

KUNTAYHTYMÄN RAHOITUSLASKELMA 2019

1 000 €

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	12 350	8 613	10 143	1 530
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-244 12 106	0 8 613	-232 9 911	-232 1 298
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-10 512	-14 802	-13 173	1 629
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	122	122
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	1 121 -9 391	0 -14 802	257 -12 795	257 2 007
Toiminta ja investoinnit, netto	2 715	-6 189	-2 884	3 305
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0		0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	9 000	0	-9 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 600	-2 600	-2 600	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0 -2 600	0 6 400	5 000 2 400	5 000 -4 000
Oman pääoman muutokset		0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	115	211	-484	-695
Lainakanta 31.12.	29 667	36 067	32 067	-4 000

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ ILMAN LIKELAITOKSIA RAHOITUSLASKELMA 2019

1 000 €

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 381	875	1 713	838
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-244 4 137	0 875	-203 1 510	-203 635
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-767	-2 572	-2 281	291
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	122	122
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	261 -506	0 -2 572	207 -1 953	207 619
Toiminta ja investoinnit, netto	3 631	-1 697	-443	1 254
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0 0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 500	0	-1 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0 0	0 1 500	0 0	0 -1 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 631	-197	-443	-246
Lainakanta 31.12.	0	1 500	0	-1 500

GRADIA-KIINTEISTÖT-LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 2019

1 000 €

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 969	7 738	8 430	692
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0 7 969	0 7 738	-29 8 401	-29 663
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-9 745	-12 230	-10 892	1 338
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	860 -8 885	0 -12 230	50 -10 842	50 1 388
Toiminta ja investoinnit, netto	-916	-4 492	-2 441	2 051
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0 0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	7 500	0	-7 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 600	-2 600	-2 600	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0 -2 600	0 4 900	5 000 2 400	5 000 -2 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-3 516	408	-41	-449
Lainakanta 31.12.	29 667	34 567	32 067	-2 500

2.5 Yhteenveto talousarvion toteutumisesta sitovuustasoin

Vuoden 2019 talousarvion sitovuustasot (1 000 €)	TA 2019	TP 2019	Poikkeama
Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa			
Kuntayhtymän vuosikate ilman liikelaitosta (Gradia Jyväskylä, Gradia Jämsä, Gradia-lukiot, Gradian sisäiset palvelut ja Gradia ravintolat) vähintään	875	1 713	838
Gradia Jyväskylä	2 852	2 087	-765
Gradia Jämsä	-501	126	627
Gradia-lukiot	-840	-687	153
Gradian sisäiset palvelut	-672	116	788
Gradia-ravintolat	37	72	35
Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen vuosikate vähintään	7 738	8 430	692
Koulutuskuntayhtymä yhteensä	8 613	10 143	1 530
Investointiosa			
Rakentamisinvestointien ja irtaimistohankintojen kokonaismäärä ilman mahdollisia investointiavustuksia ja -varauksien purkua	-14 802	-13 173	1 630
Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit	-11 480	-10 434	1 046
Irtaimistohankinnat	-3 322	-2 738	584
Rahoitusosa			
Lainakannan muutos enintään	6 400	2 400	-4 000

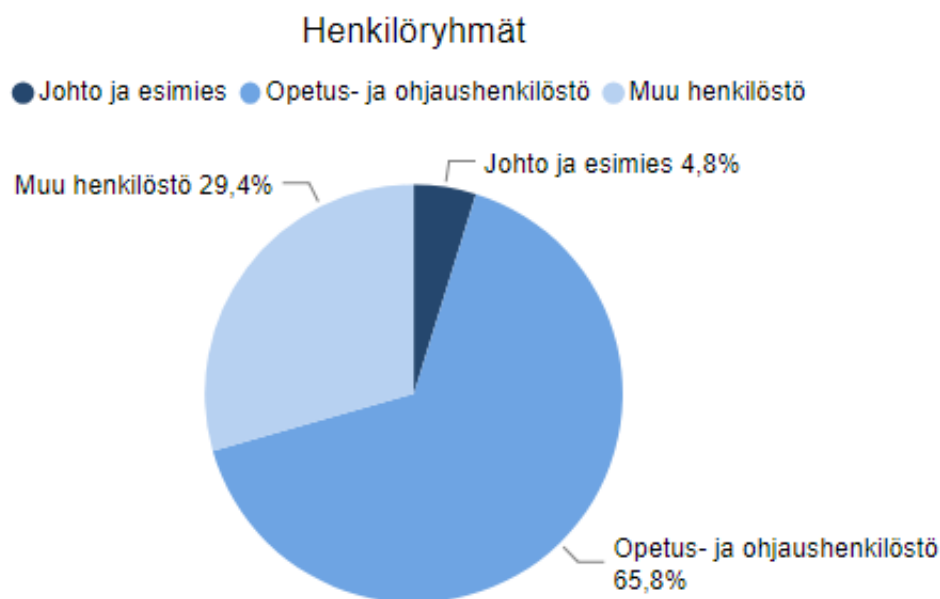
Lisäinformaatiota - ei-sitova tavoite

3. Henkilöstöraportti

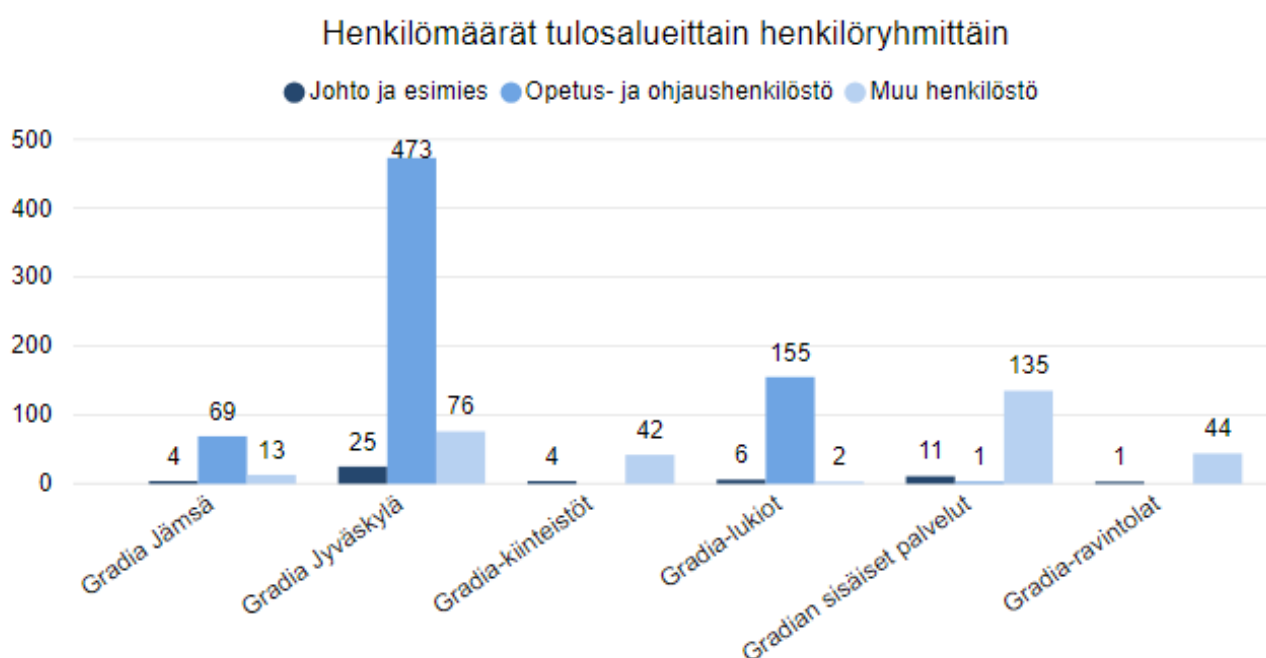
Henkilöstöraportin tehtävänä on antaa henkilöstölle ja sidosryhmille tietoa Jyväskylän koulutuskuntayhtymän henkilöstövoimavaroista kokonaisuutena tilinpäätös-vuonna ja lähitulevaisuudessa. Henkilöstöraporttiin on koottu toiminnan kannalta keskeisiä henkilöstötunnus-lukuja tiiviissä esitysmuodossa.

3.1 Henkilöstömäärät

Kuntayhtymän palveluksessa oli tilikauden päättyessä 31.12.2019 yhteensä 1 061 päätoimista, vakinaista tai määräaikaista henkilöä. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 1 056, joten kokonaisuudessaan henkilöstömäärä on noussut 5 henkilöllä. Edellisten lisäksi kuntayhtymän palveluksessa työskentelee jonkin verran sivutoimisia opettajia ja palkkioita maksettiin näytönarvioijille, luennoitsijoille, erilaisten toimikuntien ja ohjausryhmi- en jäsenille sekä asiantuntijoille ja luottamushenkilöille. Palkanlaskennasta lähti viime vuonna maksuun keski- määrin 1 151 (v. 2018 1 136, v. 2017: 1 199) palkkalas- kelmaa kuukausittain.

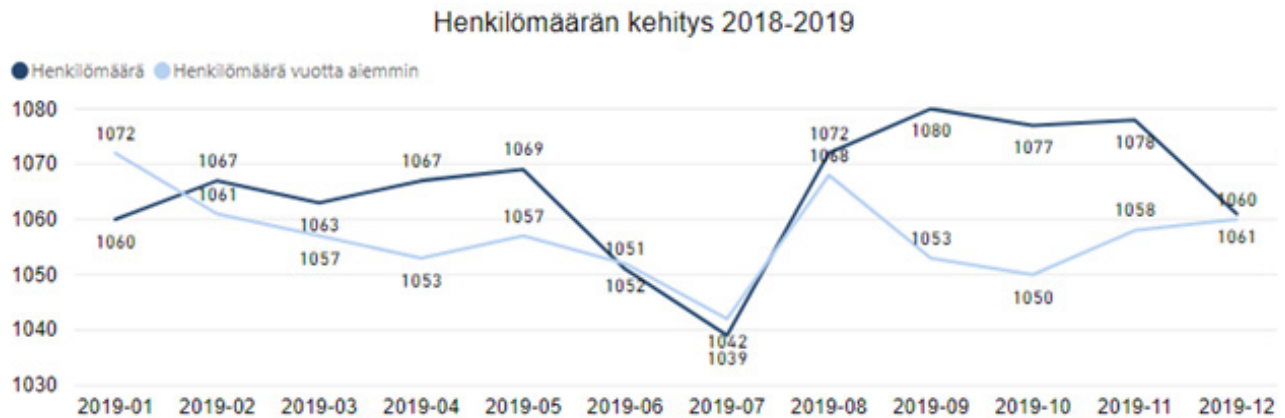
Kuvio 4. Kokonaiskuva Gradian henkilöstön rakenteesta

Kuvio 5. Henkilöstömäärät tulosalueittain ja henkilöryhmittäin

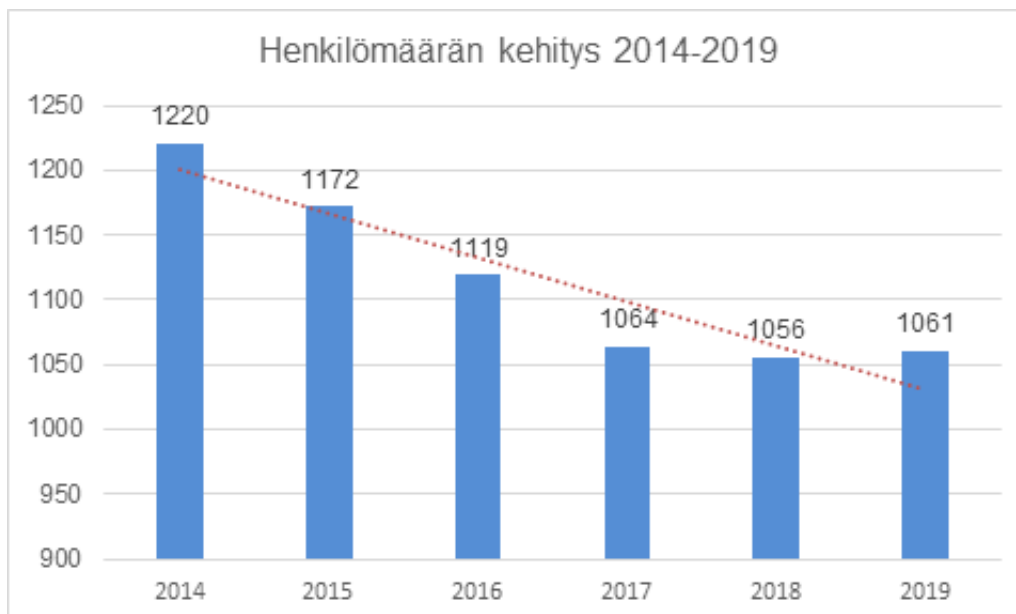
Opetus- ja ohjaushenkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli 65,8 %. Opetus- ja ohjaushenkilöstöön on tässä laskettu vain OVTES sopimusalan opettajat ja opinto-ohjaajat eli ei muuta opetusta tukevaa henkilöstöä. Kun opetus- ja ohjaushenkilöstön osuuteen lisätään vielä välittömästi opiskelijatyössä olevat mm. opiskelija-avustajat ja ammatinohjaajat ko. ryhmän osuus henkilöstöstä nousee 72,6 %:iin. Gradian johto- ja esimiestehtävissä työskentelee yhteensä 51 henkilöä, joka on 4,8 % kokonaishenkilöstömäärästä. Henkilöstön keski-ikä on 49,3 vuotta.

Alla oleva kuvio kuvaa henkilöstömäärän vaihtelua kuukausittain vuosina 2018-2019. Syyskuussa 2019 rekrytointilupamenettelyä kevennettiin siten, että rekrytointilupa haettiin vain yli 2 kuukauden rekrytoinneista aiemman 2 viikon käytännön sijaan. Tämä näkyy henkilöstömäärän kasvuna syyskuusta alkaen vertailuvuoteen nähden, tosin henkilöstömäärän lisäys tasaantuu vuoden loppuun mennessä.

Kuvio 6. Henkilöstömäärän vaihtelu kuukausittain vuosina 2018-2019

Alla oleva kuvio kuvaa kuntayhtymän päätoimisen vakituksen ja määräaikaisen henkilöstömäärän kehitystä vuodesta 2014 alkaen. Kokonaishenkilöstövahvuus näyttäisi vakiintuneen 1 060 työntekijän paikoille.

Kuvio 7. Henkilöstömäärän kehitys

Gradian henkilöstöstä 87 % (v. 2018: 90 %, v. 2017: 91 %) työskenteli toistaiseksi voimassaolevassa palvelusuhteessa. Määräaikaisten osuus henkilöstöstä oli näin ollen 13 % (v. 2018:10 %). Sivutoimisia opettajia oli vuoden lopussa kaikkiaan 37 henkilöä, joista Gradia Jyväskylässä 31, Gradia Jämsässä 2 ja Gradia-lukioissa 4. Edellisenä vuonna sivutoimisia opettajia oli 45.

	2018		2019	
	Vakituiset	Määräaikaiset	Vakituiset	Määräaikaiset
Gradia Jyväskylä	521	53	504	70
Gradia Jämsä	80	11	78	8
Gradian sisäiset palvelut	127	11	123	24
Gradia-ravintolat	31	18	32	13
Gradia-lukiot	142	13	144	19
Gradia-kiinteistöt	48	1	45	1
Yhteensä	949	107	926	135

Taulukko 1. Vakituiset ja määräaikaiset 2018 - 2019

Henkilöstömäärä kääntyi kokonaisuudessaan nousuun viimeisenä sopeuttamisvuonna. Nousu oli maltillista ja liittyy määräaikaisen henkilöstön käytön lisääntyneeseen tarpeeseen mm. sijaistarpeisiin, kehittämistehtäviin ja valmistautumiseen Ammattitaidon SM-kilpailu Taitajien kotikisoihin.

Kuntayhtymässä on jatkettu kuitenkin melko tiukkaa rekrytointilinjaa ja koko koulutuskuntayhtymän yhteinen rekrytointeja, virka- ja työvapaita sekä ylitoita koskeva toimintamenettelyohje oli edelleen voimassa mm. kaikista yli kahden kuukauden rekrytoinneista tehtiin täyttölupahakemus ja selvitettiin jo olemassa olevan henkilöstön käyttömahdollisuus tehtävässä. Täyttölupia

haettiin yhteensä 186 kertaa. Työpaikkoja oli avoinna 86, joista julkisessa rekrytoinnissa oli 82 ja sisäisesti täytettiin 4 tehtävää (hankkeisiin liittyviä työtehtäviä). Täyttölupa haetaan vakituisen tai määräaikaisen työntekijän rekrytoinnin lisäksi myös työntekijän vakinaistamisesta, tukityöllistety-, siviilipalvelusmiehen tai palkallisen harjoittelijan työhön ottamiseksi.

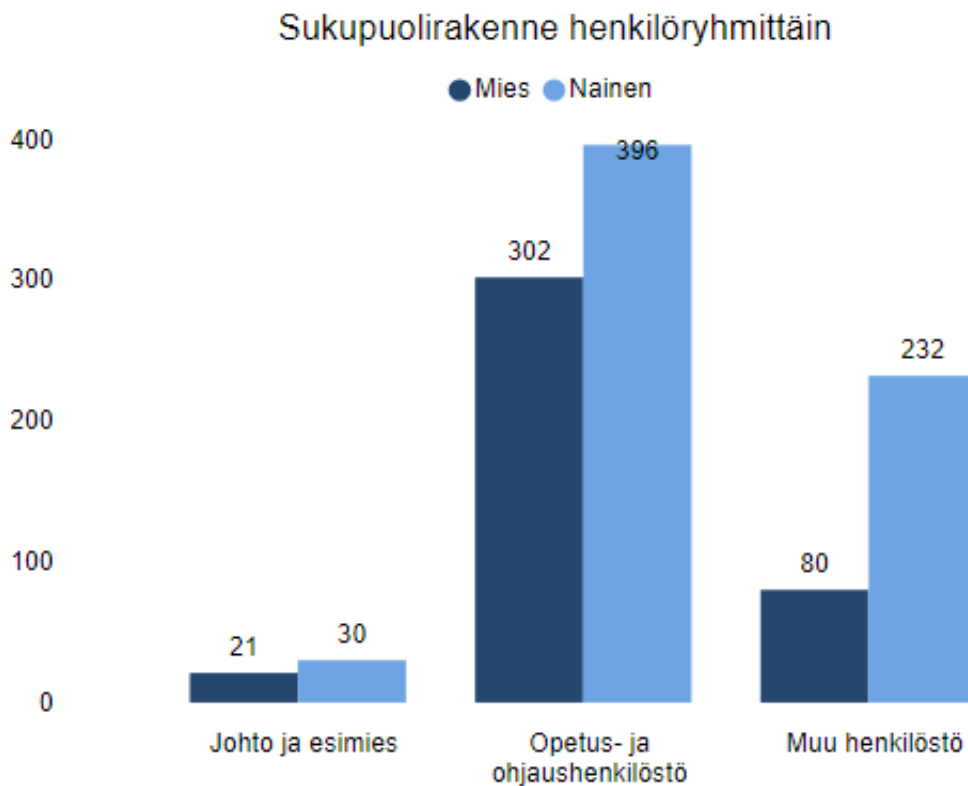
Pääasiallisesti opetustyötä tehdään tällä hetkellä Gradiassa lehtorin virassa. Lisäksi myös oppilaitosten opinto-ohjaajat ja erityisopettajat ovat viroissa. Tämä on muutos muutaman vuoden takaiseen, jolloin pääasiallinen palvelussuhteen muoto oli vielä tuntiopettaja.

Nimike	Gradia Jyväskylä	%	Gradia Jämsä	%	Gradia-lukiot	%	Kaikki yhteensä	%
Lehtori (opettaja)	342	80,7	49	81,7	86	55,8	477	74,8
Tuntiopettaja (päätoiminen)	82	19,3	11	18,3	68	44,2	161	25,2
Kaikki yhteensä	424		60		154		638	

Kuvio 8. Lehtoreiden ja tuntiopettajien osuudet

3.2 Sukupuolirakenne

Koko henkilöstöstä miehiä on 38 % ja naisia 62 %.

Kuvio 9. Sukupuolirakenne

3.3 Osa-aikaiset

Osa-aikaisena työskenteli vuoden vaihteessa 108 henkilöä (10,2 %), kun edellisvuonna osa-aikaisia oli 75 (7 % henkilöstöstä). Osa-aikaisia virka- tai työsuhdetta Gradiassa oli 85 (v. 2018: 49). Osa-aikaeläkeläisiä oli 9 (v. 2018: 16) ja muilla osa-aikaisuuksilla oli 11 työntekijää (v. 2018:

10). Muun osa-aikaisuuden perusteena olivat työntekijän oma pyyntö. Osa-aikainen virka-/työsuhde sisältää tässä tarkastelutavassa erilaiset osa-aikaiset kuntoutustuot, osa-aikaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja sellaiset päätoimiset tuntiopettajat, joiden vuosityöaika on alle 1 500 tuntia tai työaika jää alle opetusvelvollisuuden.

	Osa-aikaeläke	Osa-aikainen virka-/työsuhde	Osittainen hoitovapaa	Muu osa-aikaisuus	Yhteensä	Osa-aikaisten %-osuus henkilömäärästä
Yhteensä henkilöitä	9	85	3	11	108	10,2 %

Kuvio 10. Osa-aikaisuudet

3.4 Henkilöstökustannukset

Henkilöstökulut olivat yhteensä 61 milj. euroa (70,8 % toimintakuluista). Henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta noin miljoonan (+1,8 %).

Henkilöstökulut

		% toiminta- kuluista		% toiminta- kuluista		% toiminta- kuluista		% toiminta- kuluista
	2016		2017		2018		2019	
Palkat ja palkkiot	52 376	53,3	48 822	54,7	48 115	56,3	49 335	57,6
Eläkekulut	11 016	11,2	9 945	11,1	9 762	11,4	9 965	11,6
Muut henkilösivukulut	3 286	3,4	2 220	2,5	1 725	2,0	1 369	1,6
Yhteensä	66 678	67,9	60 987	68,3	59 602	69,7	60 669	70,8

Kuvio 11. Henkilöstökustannukset vuosina 2016-2019

3.4.1 Palkkauksen rakenne

Taulukossa on esitetty sopimusaloittain kuntayhtymän henkilöstön palkkauksen rakenne keskimäärin sekä miesten ja naisten keskiansiot. Keskiansioiden nousuun viime vuonna on vaikuttanut paikallisesti jo vuonna 2018 sovitun järjestelyvaran konkretisoituminen, jolla harmonisoitiin ammattiryhmien sisällä palkkoja. KVTES puolella

palkkaharmonisointiin käytettiin enemmän rahaa kuin mikä oli järjestelyvaraerän minimivaatimus. Ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön siirtymisen vuosityöaikaan nosti palkkoja keskimäärin 4 %:a. Teknisten sopimuksen piirissä henkilöstömäärä on pieni, joten palkkaharmonisoinnit ovat nostaneet palkkakuluja suhteessa isoja sopimusaloja enemmän.

2019	KVTES	OVTES	TS
Tehtäväkohtainen palkka	92,23 %	91,08 %	85,83 %
Palveluaikaan sidotut lisät	6,24 %	4,67 %	6,77 %
Määrävuosilisä	0,13 %	0,00 %	0,00 %
Henkilökohtainen lisä	1,40 %	1,41 %	7,40 %
Yli- ja lisätyötunnit	0,00 %	2,80 %	0,00 %
kouluk.opet.kehitt.	0,00 %	0,04 %	0,00 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %
keskiansio keskim. €/kk	3 096,72 €	4 177,07 €	2 846,64 €
muutos ed. vuoteen	4,28 %	4,06 %	6,00 %
Miesten keskiansio €/kk	3 285,82 €	4 111,77 €	2 797,43 €
Naisten keskiansio €/kk	3 050,22 €	4 227,81 €	3 102,53 €
2018 Miesten keskiansio €/kk	3 366,39 €	3 997,68 €	2 635,91 €
2018 Naisten keskiansio €/kk	2 879,53 €	4 026,41 €	2 982,58 €

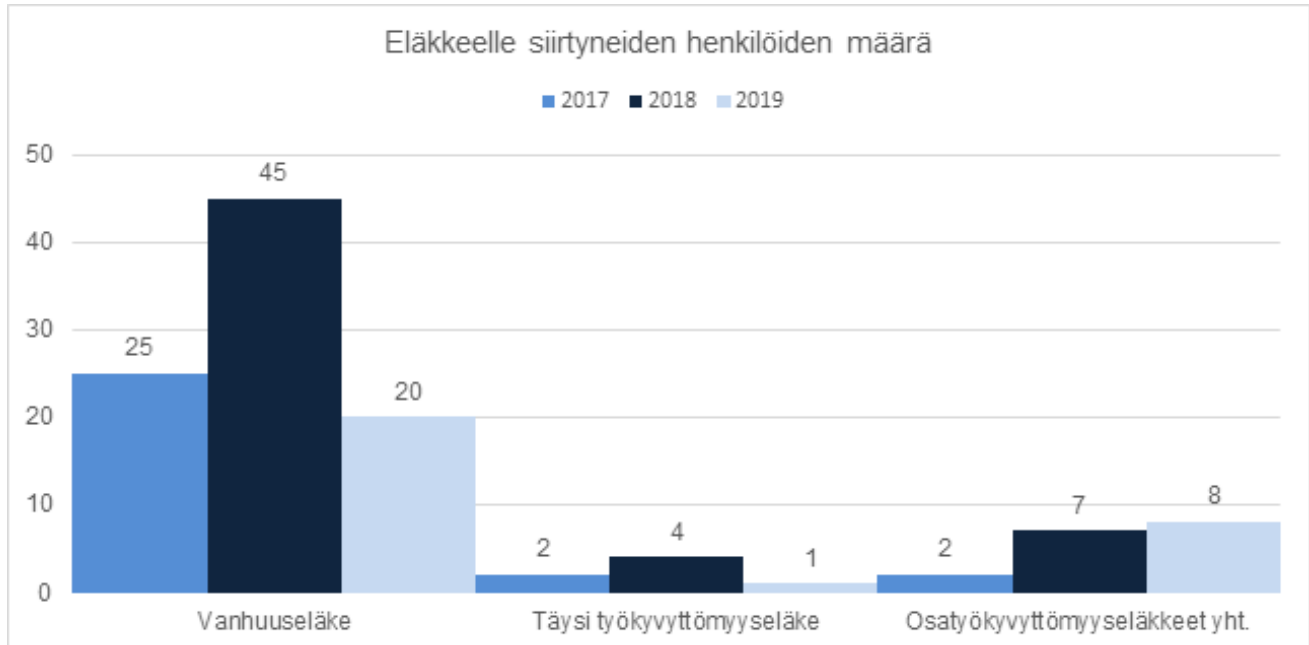
*Gradian opettajan/opinto-ohjaajan mediaanipalkka v. 2019 oli 4 207,95 €

Kuvio 12. Sopimusaloittain palkkauksen rakenne keskimäärin (%-osuudet kokonaisansioista)

3.5 Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstö voi siirtyä vanhuuseläkkeelle 63–68 -vuotiaana. Pääsääntöisesti henkilöstö jatkaa työssä henkilökoh-
taiseen vanhuuseläkeikään saakka, joka on useimmilla

korkeampi kuin yleinen vanhuuseläkeikä. Eläkkeelle jää-
dään tyypillisesti 64-vuotiaana, viime vuonna vanhuu-
seläkkeelle jäätin keskimäärin 64,6 vuotiaana (v. 2018:
64,1 vuotiaana). Osatyökyvyttömyyseläkkeelle jäätin
keskimäärin 59,5 vuoden iässä.

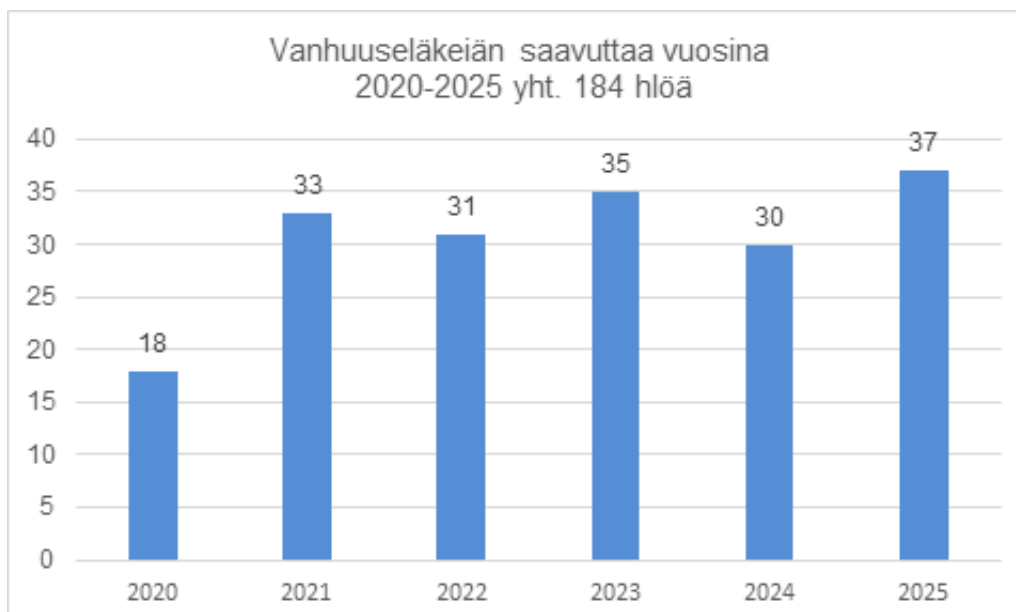
Kuvio 13. Erilaisille eläkkeille siirtyneet vuosina 2017-2019

3.5.1 Ennakoitu eläkkeelle siirtyminen

Seuraamalla eläkepoistumaa ja eläke-ennusteita sekä yhdistämällä tietoja strategiaan tavoitteisiin ja toi-
minnan painopisteisiin kyetään ennakoimaan tulevaa
työntekijätarvetta, osaamisen poistumaa ja työurien pi-
tuutta. Kuntayhtymän henkilöstöstä vanhuuseläkkeelle

jäi edellisvuotta vähemmän työntekijöitä, vain 20. Sen
sijaan osatyökyvyttömyyseläkkeet kasvoivat yhdellä
henkilöllä.

Vanhuuseläkeiän saavuttaa ajanjaksolla 2020 - 2025 yh-
teensä 184 henkilöä eli 18 % tämän hetkisestä henkilös-
tövahvuudesta. Vuonna 2019 vanhuuseläkeiän saavutti
20 henkilöä.

Kuvio 14.
Vanhuuseläkeiän
saavuttavat työntekijät
(Ikä)

3.6 Osaamisen johtaminen

Kuntayhtymän henkilöstöllä on monialaisena asiantuntija- ja oppimisyhteisönä käytettävissä kattavasti mahdollisuuksia myös oman osaamisen kehittämiseen. Valtaosalla henkilöstöstä on erilaista täydennyskoulutusta, jatkokoulutusta, uusia tutkintoja parhaillaan työn alla tai tehtynä sekä erilaisia ammatteja tukevia lyhytkursseja työuransa aikana. Työntekijöiden ammatillinen osaaminen ja sitä tukeva laaja täydennyskoulutus on nähty työntekijöiden vahvuutena monissa työyhteisöissä. Myös talon sisäistä koulutus- ja tutkintotarjontaa hyödynnetään enenevässä määrin.

Liki puolella henkilöstöstä on ylempi korkeakoulututkinto joko yliopistosta eli vähintään maisterin tutkinto tai korkeampi tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Seuraavaksi eniten henkilöstöllä on amk-tasoinen tutkinto. Kolmanneksi eniten työntekijöillä on jokin keskiasteen tai toisen asteen tutkinto.

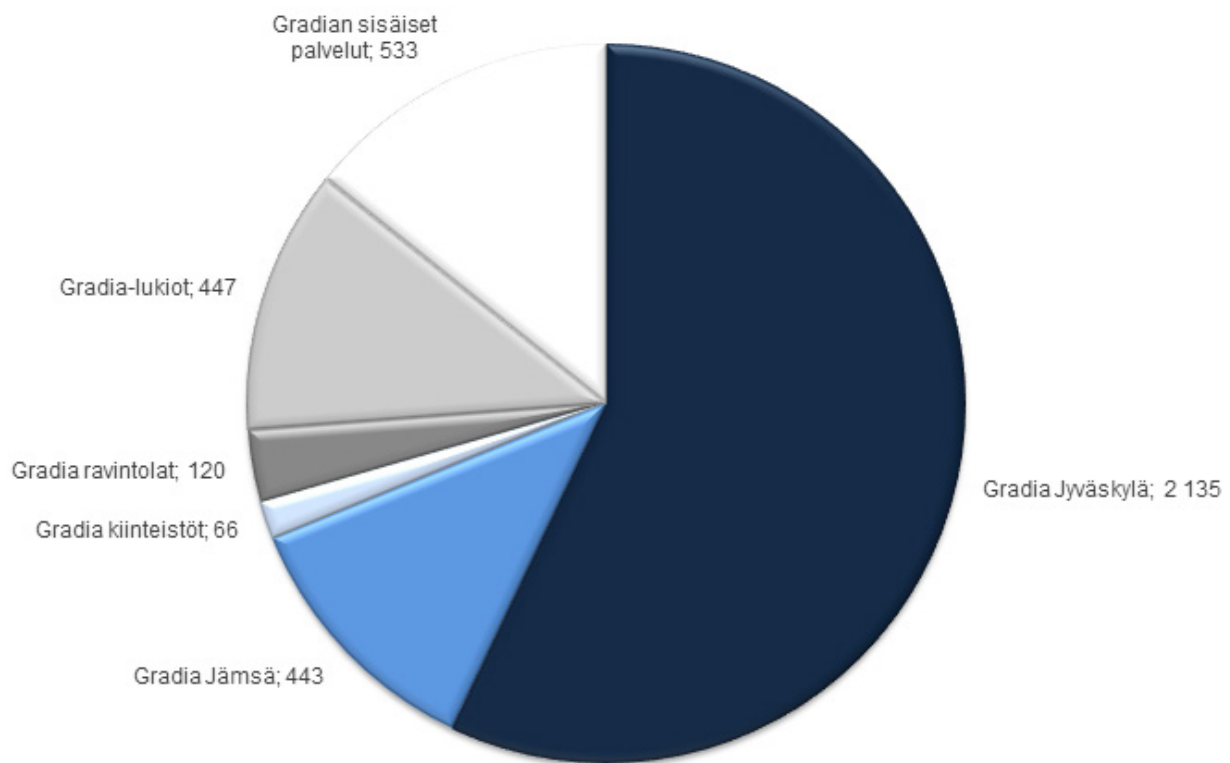
Työyhteisöjen tukitoimiin kuuluu tarpeen mukaan työnohjaus ja pienryhmissä tapahtuva työnohjaussellinen kehittäminen. Kynnys tämän tyyppiseen kehittämiseen ja tukeen on pidetty matalana. Johdolla ja esimiehillä on tarvittaessa mahdollisuus kehittää johtajuuttaan erilaisen vertaisryhmätoiminnan tai johtajuuscoachingin

keinoin. Esimiesjoukon yhteen kokoaminen on koettu tärkeäksi. Esimiesten yhteistyö oppilaitoksen sisällä ja kesken on tärkeää esimiesosaamisen kehittämistä. Henkilöstöviestintää on tehostettu hr-palveluissa viime vuosina. Esimiehille järjestettiin yhteisiä esimiestilaisuuksia keväällä ja syksyllä, jonka lisäksi hr-palvelut lähettävät ajankohtaisista ohjeista tietoa esimieskirjeellä. Lisäksi hr-palvelut lähettävät henkilöstöviestintä noin kerran kuukaudessa koko henkilöstölle ajankohtaisista henkilöstöasioista.

Opintovapaalla (lakisääteinen) vuonna 2019 oli yhteensä 40 työntekijää (v. 2018: 33 hlöä, v. 2017: 25 hlöä) kuntayhtymän työntekijää yhteensä 4 730 kalenteripäivää (v. 2018: 3 391, v. 2017: 3 535).

Vuorotteluvapaalla oli kolme työntekijää yhteensä 326 päivää.

Työntekijää kohden laskettuna koulutuspäiviä kertyi 3,53 päivää eli yhteensä 3 743 pv (v. 2018: 4,5 päivää 4 768). Koulutuspäivien sisältöalueissa on vuosittaista vaihtelua riippuen kehittämistoiminnan painopisteistä ja ulkopuolisen hankerahoituksen kohdentumisesta. Eniten koulutusta annettiin omaan alaan ja työtehtävään kiinteästi liittyvissä asioissa.

Kuvio 15. Henkilöstön koulutuspäivät tulosalueittain

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä esimiehet käyvät kehityskeskustelut joko yksilö- tai ryhmäkehityskeskusteluna aina keväätalvesta alkaen. Esimiehet kirjaavat käydyt kehityskeskustelut yhteiseen järjestelmään, josta henkilöstöpalvelut ottavat raportin käydyistä kehityskeskusteluista.

Hr-järjestelmään kirjattuja ja rekisteröityjä kehityskeskusteluja oli kuntayhtymässä viime vuonna yhteensä 512 kpl (v. 2018: 359 kpl), mikä merkitsee sitä, että kehityskeskusteluprosentti nousi 48 %:iin, kun määrä suhteutetaan vakituiseen ja määräaikaisen henkilöstön määrään vuoden vaihteessa (v. 2018: 34 %). Isot muutokset ja esimiesten vaihtumiset ovat olleet syynä alhaisiin kehityskeskuste-

luprosentteihin parina viime vuonna, myös kirjaaminen järjestelmään unohtuu usein. Tavoite on, että kehityskeskustelut käydään vuosittain henkilöstön kanssa ja ne kirjataan yhteisesti sovitulla tavalla tietojärjestelmään raportointia ja seuranta varten. Kehityskeskustelujen käymiseen on yhtenäinen malli, jota esimies voi muokata henkilöstöryhmän ja vuosittaisen tilanteen mukaan sopivaksi painotuksiltaan. Painotus kuntayhtymän kehityskeskusteluissa on hyvä dialogi ja työntekijöiden kohtaaminen, osaamisesta puhuminen, kehittämisen suunnittelu, tavoitteiden kirkastaminen, toiminnan ja yhteistyön arviointi. Olennaista on osata huomioida työntekijöiden ja eri henkilöstöryhmien erilaiset ja vuosittaiset tarpeet kehityskeskustelujen sisällöille.

3.7 Terveystieteellinen toimintakyky ja sairauspoissaolot

Tulosalue	Sairauspoissaolot kalenteripäivinä		
	2018	2019	Muutos %
Gradia Jyväskylä	5 267	5 415	3 %
Gradia Jämsä	568	538	-5 %
Gradia-kiinteistöt	424	535	26 %
Gradia-lukiot	593	856	44 %
Gradian sisäiset palvelut	1 449	1 466	1 %
Gradia-ravintolat	518	749	45 %
Kaikki yhteensä	8 819	9 559	8 %

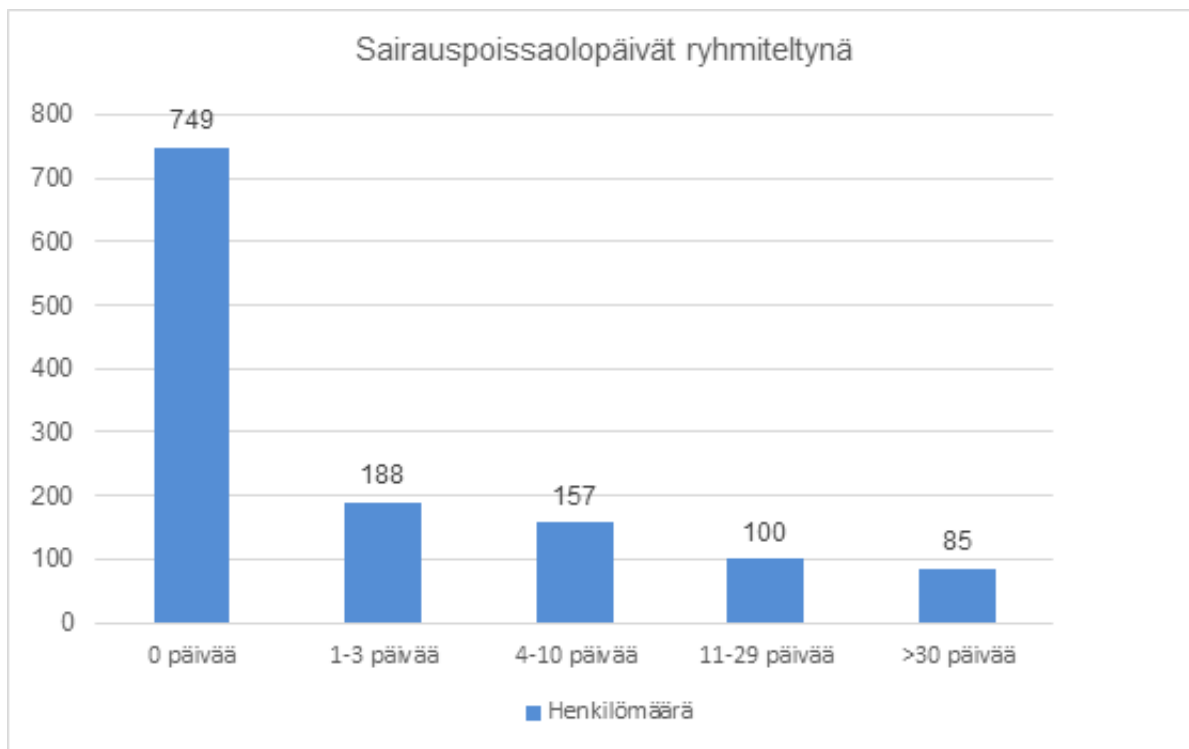
Taulukko 2. Sairauspoissaolopäivät tulosalueittain ja muutos edelliseen vuoteen

Sairauspoissaolopäivät/henkilö on 9,0 päivää. Sairauspoissaolopäivissä on huomioitu kaikki sairauspoissaolot eli palkalliset, osapalkalliset (2/3 palkkaa) ja palkattomat. Sairauspoissaolojen määrä nousi edellisvuodesta.

	2016		2017		2018		2019
Kalenteripäivät ja muutos %	10 977	-18,4 %	8 955	-1,5 %	8 819	8,4 %	9 559
Työntekijää kohden laskettuna	9,8		8,4		8,4		9,0

Taulukko 3. Sairauspoissaolopäivät työntekijää kohden

Alla oleva kuvio kuvaa henkilömääriä ja sairauspoissaolopäiviä keston mukaan ryhmiteltynä. Lyhyet 1-3 päivää kestävät sairauslomat ovat Gradiassa ns. normaalia sairastamista eli nuhakuume poissaoloja.

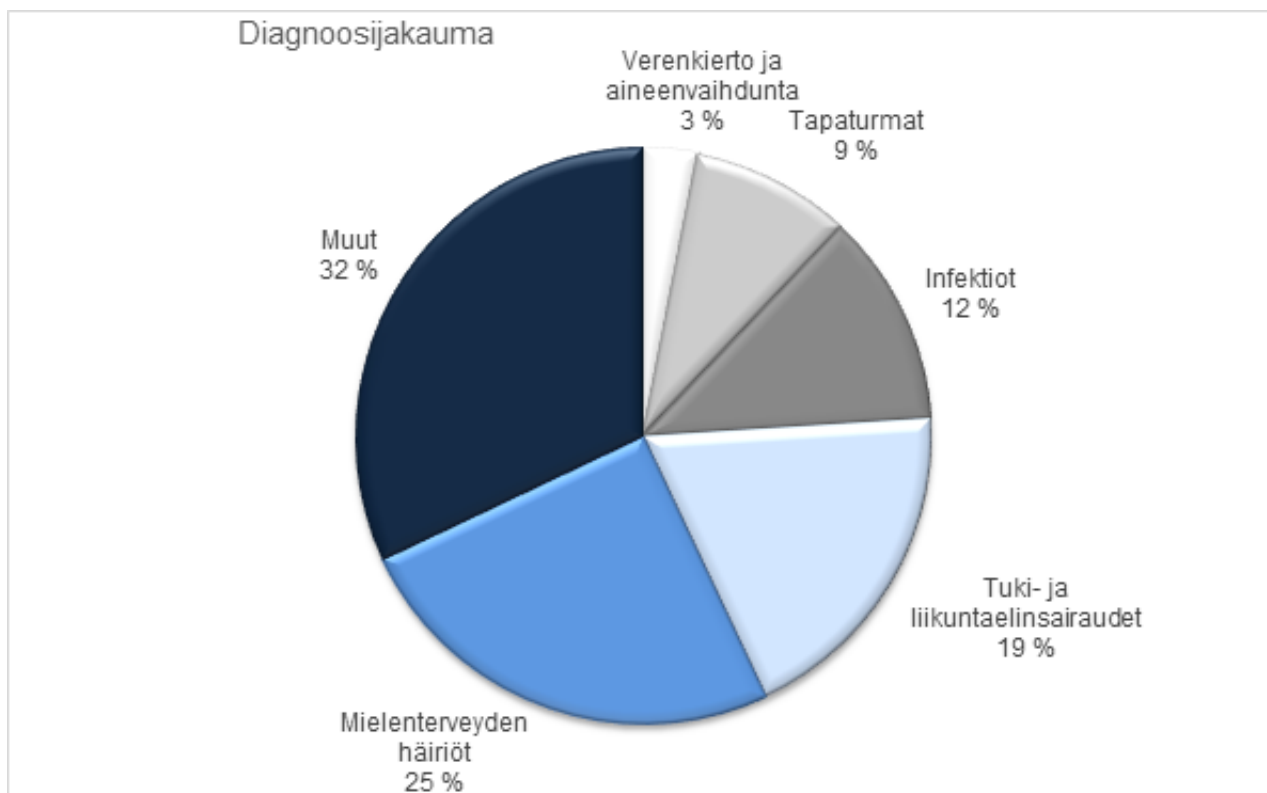
Kuvio 16. Sairauspoissaolopäivät ryhmiteltynä keston mukaan ja henkilömäärät

Lyhyiden 1-3 päivää kestäneiden sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä oli 14,7 % sairauspoissaoloista. Lyhyiden sairauslomien osuus laski edellisvuodesta 1,7 % prosenttiyksikköä. Lyhyiden sairauspoissaolojen osuus sairauspoissaoloista on osoittanut seuraavaa kehitystä:

- 21,0 % vuonna 2016
- 12,1 % vuonna 2017
- 16,4 % vuonna 2018
- 14,7 % vuonna 2019.

Sairauspoissaoloprosentti oli 2,47 (ko. tunnusluku lasketaan sairauspoissaolopäivien osuutena koko henkilöstön kalenteripäivistä).

Terveysprosentti oli 58,6 % (Huom: tämä luku on saatu jakamalla $749/1\,279 \cdot 100$ eli 1 276 on kuviossa olevien henkilömäärä yhteensä) eli 749 henkilöllä ei ollut yhtään sairauspoissaolopäivää vuoden 2019 aikana.

Kuvio 17. Poissaolot diagnosoisryhmittäin

Erilaiset mielenterveyden häiriöt olivat yleisin sairauspoissaolon syy viime vuonna (25 %:ia). Niiden taustalta työterveyshuolto raportoi erilaisia käyttäytymisen häiriöitä, akuutteja stressireaktioita, univaikeuksia, väsymystä ja uupumusta. Toiseksi eniten sairauspoissaoloja aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (19 %:ia).

Flunssakauden varalle kuntayhtymä on tarjonnut työterveyshuollon kautta influenssarokotteen henkilöstölle. Edellisvuosien tapaan henkilöstölle järjestettiin syksyllä rokotuspäiviä. Rokotuksen on ottanut vuosittain parisataa työntekijää Jyväskylässä ja Jämsässä.

Kuntayhtymässä henkilöstön sairauspoissaolot ovat edelleen alhaisia ja sairastaminen on koulutustoimialalle keskimääräisissä määrissä. Henkilöstö on pääsääntöisesti sitoutunutta ja motivoitunutta työhönsä, jolloin kynnys jäädä sairauslomalle on hyvin korkea, ellei kyseessä ole vakavampi sairaus. Vähäiset työntekijöiden sairauspoissaolot ovat yhteydessä usein myös työyhteisön hyvään ilmapiiriin. Sairauspoissaolojen vähäisyyttä voi koulutustoimialalla selittää myös opettajien pitkällä keskeytys- ja vapaajaksoilla lukuvuoden aikana.

3.7.1 Sairaalan lapsen hoito (tilapäinen hoitovapaa)

Henkilöstöllä on oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen alle 12 vuotiaan lapsen tai vammaisen lapsen äkillisen sairastumisen takia. Tilapäistä hoitovapaata voi saada enintään neljä työpäivää kerrallaan lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Kuntayhtymässä on sovittu henkilöstöjärjestöjen kanssa käytännöstä, jossa esimiehen on mahdollista myöntää tilapäinen hoitovapaa työntekijälle ilman lapsen terveydentilan todistusta. Yhteensä näitä päiviä kertyi viime vuonna 278 kalenteripäivää eli 0,26 päivää työntekijää kohden laskettuna (v. 2018: 220 kalenteripäivää eli 0,21 päivää).

3.7.2 Sairastamisen kustannukset työnantajalle

Sairausajan palkkaa maksettiin yhteensä 1,2 milj. euroa (v. 2018: 1 122 015 milj. euroa). Sairausajan palkan lisäksi kustannuksia aiheutuu mm. mahdollisten sijaisten palkkaamisesta.

Tapaturmien aiheuttamat sairausajan palkkakustannukset olivat yhteensä 37 398 euroa (v. 2018: 30 178 euroa). Tapaturmien osalta kustannukset nousivat 7 220 euroa edellisestä vuodesta.

Tulosalue	Sairauslomiat €	Työtapaturmat €
Gradia Jyväskylä	612 924	26 570
Gradia Jämsä	60 965	0
Gradia-kiinteistöt	34 781	746
Gradia-lukiot	106 160	0
Gradian sisäiset palvelut	117 465	738
Gradia-ravintolat	41 175	1 467
Yhteensä	973 471	29 522
Sivukulut 26,68%	259 722	7 876
Yhteensä	1 233 193	37 398

Taulukko 4. Sairauspoissaolojen ja työtapaturmien kokonaiskustannukset 2019

3.8 Työterveyshuolto

Kulunut vuosi oli ensimmäinen vuosi Terveystalon työterveyshuoltoasiakkaana Terveystalon vaihtuessa kilpailutuksen jälkeen työterveyspalveluiden tuottajaksi. Henkilöstöllä on käytössä sopimuksella määritellyt laajat työterveyspalvelut (Kela korvausluokka I ja II). Akuutin sairaanhoidon palveluita voi käyttää kaikissa Suomen Terveystalon toimipisteissä ja lääkäri chat on käytettävissä mistä päin maailmaa 24/7. Kokonaisuudessaan työterveyspalveluissa otettiin käyttöön monia sähköisiä työntekijöitä helpottavia palveluita (mm. ajanvaraus, videovastaanotot, reseptien uusiminen, varhaisen tuen sähköiset lomakkeet Sirius HR:ssä, raportointi, tilastointi, Kela-korvauksen hakeminen sähköisesti ja sairauspoissaolohälytykset esimiehille poissaolorajojen

täyttyessä). Siirtyminen Terveystalon asiakkaaksi mahdollisti myös iltavastaanotot kello 21.00 asti.

Kuntayhtymän ja Terveystalon ohjausryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden aikana. Tapaamisissa arvioitiin yhteistyötä, seurattiin kustannusten muodostumista sekä toiminnan ja käytien volyyymiä ja syitä sekä keskusteltiin toimintasuunnitelman toteutumisesta ja työpaikkaselvitysten tuloksista.

Kustannukset vähennettynä Kela-korvauksella olivat yhteensä 297 903 euroa. Kustannus laskettuna henkilöä kohden oli 280,78 euroa. Työterveyshuollon kustannukset nousivat 46 % edellisestä vuodesta palvelun tarjonnan ja saatavuuden laajentuessa. Kysyntää oli erityisesti alkuvuodesta, kun uusi palveluntuottaja vaihtui.

3.8.1 Työterveyshuollon kustannukset vuosina 2016 - 2019

Työterveyshuollon kustannukset 1 000 euroa

- Kelan korvauksella vähennettynä

	2016	Muutos%	2017	Muutos%	2018	Muutos%	2019
Yhteensä	282 819	-14,73 %	241 165	-15,57 %	203 616	46,31 %	297 903
euroa/henkilö	252,74		226,66		192,82		280,78

3.8.2 Henkilöstön tapaturmat, tapaturmista aiheutuneet poissaolot ja turvallisuus

Tapaturmista aiheutuneita sairauspoissaoloja oli kuntayhtymän tilaston perusteella 270 kalenteripäivää. Sairauspoissaoloa aiheuttaneiden tapaturmien lukumäärä oli yhteensä 24 kpl (v. 2018: 226).

Vakuutusyhtiölle vuonna 2019 ilmoitettuja henkilöstön tapaturmia oli yhteensä 57 (v. 2018: 48). Työssä tai työtehtäviä hoitaessa näistä aiheutui 30 ja työmatkalla 24 kappaletta, 3 sattui työtehtäviin kuuluvan matkustamisen yhteydessä. Liukkaat kulkuväylät ja alustat sekä erilaiset aineet aiheuttivat valtaosan työssä aiheutuneista tapaturmista.

Kuntayhtymään turvaryhmän tehtävänä on kehittää järjestelmällisesti kuntayhtymän turvallisuutta, painotuen ennen muuta oppilaitosympäristöjen ja opiskelijoiden ja henkilöstön turvallisuuteen ja vahvistaa turvallisuuden toimintakulttuuria. Turvallisuuteen liittyvää tietoa, havaintoja ja kehittämistoimia kootaan tarpeen mukaan turvallisuusselontekoihin. Turvaryhmä huolehtii keskitetystä informatiivisesta yhteydenpidosta relevantteihin poliisi- ja pelastustoimen viranomaistahoihin ja osallistaa tarvittaessa viranomaisia turvaryhmän toimintaan. Turvaryhmä toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa kuntayhtymän johdon, oppilaitosten johdon, kiinteistöliikelaitoksen sekä työsuojelutoimikunnan kanssa.

Tulosalue	Työtapaturmapoissaolot kalenteripäivinä		
	2018	2019	Muutos %
Gradia Jyväskylä	110	229	108 %
Gradian sisäiset palvelut	9	9	0 %
Gradia Jämsä	0	0	0 %
Gradia-kiinteistöt	11	10	-9 %
Gradia-lukiot	26	0	-100 %
Gradia-ravintolat	81	22	-73 %
Kaikki yhteensä	237	270	14 %

Taulukko 5. Tapaturmapoissaolot

3.9 Työhyvinvointi

3.9.1 Henkilöstöliikunta

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä on tarjonnut henkilöstölleen henkilöstöliikunnan palveluja jo vuodesta 2009 alkaen. Henkilöstöliikuntatarjonta ja henkilöstön hyvinvointivalmennus nähdään Gradiassa tärkeänä työkykyä ja yhteisöllisyyttä ylläpitävänä asiana. Ryhmähenki ja tunnelma liikuntaryhmissä vaikuttaisivat olevan merkittäviä osallistumisen motivaation lisääjiä. Tuttu ryhmä helpottaa tunnille tulemistä, ja hyvä henki auttaa uusia tulemaan tunnille. Toiminnan katsotaan olevan merkittävä henkilöstöetu työntekijöille. Oman liikunnan kannustimena Gradia tarjoaa henkilöstölle kerran vuodessa maksimissaan 50 euron arvoisen osallistumismaksuedun kunkin itse valitsemaansa massaliikuntapahtumaan.

3.9.2 Henkilökunta- ja senioriyhdistys

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä toimii henkilöstön jäsenistä koostuva henkilökuntayhdistys. Henkilökuntayhdistyksen jäseneksi voi halutessaan liittyä maksamalla yhdistyksen jäsenmaksun.

Kuntayhtymä tuki toimintaa 5 000 eurolla. Päättynyt tilikausi oli yhdistyksen 22. toimintavuosi. Henkilökuntayhdistys järjesti jäsenilleen kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä tuki senioriyhdistystä 500 euron avustuksella. Senioriyhdistys tarjoaa kuntayhtymästä eläkkeelle jääneille työntekijöille mm. liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia.

3.9.3 Työsuojelu ja turvallisuus

Työsuojelun tavoitteena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia fyysisiä ja henkisiä työn haittoja.

Työsuojelutoimintaa varten on nimitetty kahdeksanjäseninen työsuojelutoimikunta, jonka puheenjohtajana toimii työsuojelupäällikkö. Henkilöstöllä on yksi päätoiminen työsuojeluvaltuutettu. Lisäksi ensimmäiselle varavaltuutetulle on resursoitu työaikaa työsuojeluasioita varten. Toimihenkilöiden valtuutettu hoitaa työsuojelutehtävät oman toimensa ohella. Kuntayhtymässä on kymmenen työsuojeluasiamiestä.

Työsuojelutoimikunta kokoontui neljä kertaa käsitellen mm. työterveyshuollon toteuttamia työpaikkaselvityksiä, työpaikkakäyntejä, työergonomiaselvityksiä, organisatiomuutosta ja sen vaikutusta työhyvinvointiin, riskien ja vaarojen arviointia, läheltä piti/turvallisuuspoikkeamailmoituksia sekä yleiseen oppilaitosturvallisuuteen, sisäilmaan ja peruskorjaamiseen liittyviä asioita.

Työympäristön ja -yhteisön kehittämiseen osallistuttiin tekemällä sisäisiä työsuojelukäyntejä, tukemalla risti-riitojen ratkaisua ja osallistumalla työpaikkaselvitysten käsittelyyn työpaikoilla.

Aluehallintovirasto teki kymmenkunta tarkastuskäyntiä Gradia Jyväskylän ja Gradia Jämsän koulutusaloille. Tarkastukset tuottivat joukon toimenpiteitä ja antoivat hyviä eväitä työpaikkakohtaisen työturvallisuuden kehittämiseen.

Sisäilmastoasioiden käsittelyä varten kuntayhtymässä on moniammatillinen työryhmä, joka kokoontui seitsemän kertaa. Ryhmässä on opiskeluterveyden, työterveyden, työsuojelun, rakennuttajan, Jyväskylän kaupungin ympäristöterveystarkastuksen ja kuntayhtymän edustajat. Tätä ydinryhmää täydennetään kampuskohtaisesti käsiteltävän kohteen mukaisesti.

Viime vuonna oli kolme laajaa sisäilmaselvitystä: Musiikkikampuksella osoitteessa Pitkäkatu 19-21 suljettiin sisäilmasyistä varotoimenä kellarikerros ja osa opetuksesta siirtyi Kukkulan kampukselle. Gradia Jämsässä A-, E- ja T-rakennusten sisäilmaselvitykset johtivat korjaussuunnitelmiin ja korjauksiin. Viitaniemen C-rakennuksen Valma- ja Oksa-koulutusten sisäilmaan liittyvät selvityksen valmistuivat ja osaksi tästä syystä tiloista siirryttiin pois loppuvuonna.

Kemikaaliturvallisuuden kehittämistyö eteni. Työpitekohtaista vastuujakoa selkeytettiin nimeämällä kemikaalivastaavia, joiden tehtävä on koordinoida kemikaaleihin liittyvää hankintaa, hallintaa, turvallisuutta ja toimintatapoja.

Koko Gradian työn riskien ja vaarojen arvioinnin sekä koneiden vaarojen arvioinnin toteutus, aikataulu ja raportointi määriteltiin vuosittaiseksi toiminnaksi.

Kuntayhtymän turvallisuutta kehittää ja koordinoi kuntayhtymän tulosalueilta ja organisaation eri tasoilta koottu yhdeksänjäseninen turvaryhmä, joka kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Matkustamisen turvallisuus parani, kun matkajärjestelyt keskitettiin uuteen matkatoimistoon, joka tarjoaa matkustajille globaalia turvallisuusinformaatiota- ja turvatoimintoja.

Yleisen turvallisuuden kehittämisessä keskeisenä työnä oli Secapp-kriisiviestintäsovelluksen laajentaminen opiskelijoiden käyttöön ja hälyttämisestä vastaavien henkilöiden turvallisuusosaamisen vahvistaminen.

Poliisin kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä. Väkivallan uhaan varautumiseen ja ennaltaehkäisyyn kiinnitettiin erityistä huomiota.

3.10 Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta

Kuntayhtymässä toteutetaan yhteistoimintaa yhteistointilain hengen mukaisesti. Yhteistoiminnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan asioihin. Yhteistoiminta näyttäytyy muun muassa henkilöstön kuulemisena, muutostilanteiden perusteiden selvittämisenä ja henkilöstön osallistamisena. Esimiehen ja työntekijän välitön yhteistoiminta toteutuu muun muassa työpaikkakokouksissa. Henkilöstön edustaja on mukana myös johtoryhmissä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä toimii koko kuntayhtymän yhteinen yhteistyötoimikunta, jonka puheenjohtaja on kuntayhtymän johtaja. Lisäksi Gradian tulosalueille on nimetty yhteistyöryhmät.

Yhteistoiminnassa käsiteltiin mm. talousarviota, tilinpäätöstä, henkilöstöraporttia, työterveyshuollon- ja työsuojelun toimintaohjelmaa ja henkilöstöhallinnon toimintaohjeita. Suurin yhteistoiminnallinen ponnistus oli vuosityöaikaan siirtyminen 1.8.2019.

Lisäksi kuntayhtymän johtaja ja henkilöstöpalveluiden edustus tapaavat pääsopijajärjestöjen pääluottamusmiehiä pääluottamusmiestapaamisissa, joiden tavoitteena on vapaamuotoisesti keskustella ja vaihtaa kuulumisia ajankohtaisista asioista puolin ja toisin.

4. Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018
Toimintatuotot			
Myyntituotot	88 206 087,23		91 007 137,76
Maksutuotot	313 907,46		295 705,89
Tuet ja avustukset	5 600 905,30		4 763 584,80
Muut toimintatuotot	2 288 738,55	96 409 638,54	2 403 677,96
Valmistus omaan käyttöön	0,00		98 470 106,41
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	49 335 598,69		48 115 352,15
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	9 965 041,86		9 761 543,19
Muut henkilösivukulut	1 369 192,88		1 725 022,51
Palvelujen ostot	12 678 435,55		13 084 381,31
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8 970 417,22		9 114 830,39
Avustukset	239 597,74		261 007,99
Muut toimintakulut	3 107 643,75	85 665 927,69	3 393 753,10
Toimintakate		10 743 710,85	13 014 215,77
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	0,00		0,00
Muut rahoitustuotot	116 545,76		66 803,76
Korkokulut	-291 351,92		-316 029,02
Muut rahoituskulut	-426 072,37	-600 878,53	-414 828,02
Vuosikate		10 142 832,32	12 350 162,49
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	10 372 335,00		11 630 970,95
Arvonalentumiset	179 018,00	10 551 353,00	0,00
Tilikauden tulos		-408 520,68	719 191,54
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)		1 253 532,13	1 522 572,65
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)		0,00	0,00
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)		0,00	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä		845 011,45	2 241 764,19

4.2 Rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2019		1.1. - 31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	10 142 832,32		12 350 162,49	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-231 914,58</u>	9 910 917,74	<u>-243 876,32</u>	12 106 286,17
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 173 358,67		-10 511 740,55	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	121 692,97		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>256 726,03</u>	<u>-12 794 939,67</u>	<u>1 120 695,11</u>	<u>-9 391 045,44</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-2 884 021,93		2 715 240,73
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,00		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-2 599 998,00		-2 599 998,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		7 599 998,00		0,00
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		-2 599 998,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-25 857,86		20 878,85	
Saamisten muutos	-4 811 069,80		177 364,27	
Korottomien velkojen muutos	1 559 017,42		-1 349 686,68	
Korollisten velkojen muutos	<u>0,00</u>	<u>-3 277 910,24</u>	<u>0,00</u>	<u>-1 151 443,56</u>
Rahoituksen rahavirta		-877 908,24		-3 751 441,56
Rahavarojen muutos		-3 761 930,17		-1 036 200,83
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	8 788 659,31		12 550 589,48	
Rahavarat 1.1.	<u>12 550 589,48</u>	<u>-3 761 930,17</u>	<u>13 586 790,31</u>	<u>-1 036 200,83</u>

4.3 Tase

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	31 481,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	74 250,00	155 250,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 728 262,95	4 715 312,95
Rakennukset	129 398 299,58	121 098 030,29
Koneet ja kalusto	6 217 694,20	6 162 036,34
Muut aineelliset hyödykkeet	244 069,79	229 569,80
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	199 109,58	5 878 448,47
	140 787 436,10	138 083 397,85
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	390 923,98	569 941,98
Muut saamiset	123 264,00	123 264,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	472 805,95	485 507,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	150 058,37	124 200,51
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	778 494,55	806 382,58
Muut saamiset	551 026,05	980 295,28
Siirtosaamiset	6 086 395,17	818 168,11
	7 415 915,77	2 604 845,97
Rahat ja pankkisaamiset	8 788 659,31	12 550 589,48
VASTAAVAA YHTEENSÄ	158 234 794,48	154 696 997,03

31.12.2019

31.12.2018

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	13 671 480,50		13 671 480,50	
Muut omat rahastot	37 787 249,15		37 787 249,15	
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	29 385 107,54		27 143 343,35	
Tilikauden yli/alijäämä	<u>845 011,45</u>	81 688 848,64	<u>2 241 764,19</u>	80 843 837,19

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	21 764 807,74	23 018 339,87
-----------	----------------------	----------------------

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Lahjoitusrahastojen pääomat	472 805,95	485 507,24
-----------------------------	-------------------	-------------------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen				
Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta		24 466 674,00		27 066 672,00
Lyhytaikainen				
Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta	7 599 998,00		2 599 998,00	
Ostovelat	11 774 245,65		7 334 360,11	
Muut velat	26 275,57		165 767,08	
Siirtovelat	<u>10 441 138,93</u>	29 841 658,15	<u>13 182 515,54</u>	23 282 640,73

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**158 234 794,48****154 696 997,03**

4.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
Toimintatuotot	97 058 104,91		98 966 999,59	
Toimintakulut	<u>-85 920 097,47</u>		<u>-85 687 887,98</u>	
Toimintakate		11 138 007,44		13 279 111,61
Verotulot				
Valtionosuudet				
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	12 831,26		13 571,03	
Muut rahoitustuotot	0,00		0,00	
Korkokulut	-291 351,92		-316 029,02	
Muut rahoituskulut	<u>-426 078,97</u>	-704 599,63	<u>-414 857,14</u>	-717 315,13
Vuosikate		10 433 407,81		12 561 796,48
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 372 335,00		-11 630 970,95	
Omistuksen eliminointierot	0,00		0,00	
Arvonalentumiset	<u>-179 018,00</u>	-10 551 353,00	<u>0,00</u>	-11 630 970,95
Satunnaiset erät		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Tilikauden tulos		-117 945,19		930 825,53
Tilinpäätössiirrot	0,00		0,00	
Tilikauden verot	0,00		0,00	
Laskennalliset verot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä		<u>-117 945,19</u>		<u>930 825,53</u>

Konsernirahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	10 433 407,81		12 561 796,48	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-231 914,58</u>	10 201 493,23	<u>-243 876,32</u>	12 317 920,16
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 173 358,67		-10 511 740,55	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	121 692,97		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>256 726,03</u>	<u>-12 794 939,67</u>	<u>1 120 695,11</u>	<u>-9 391 045,44</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-2 593 446,44		2 926 874,72
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,00		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-2 599 998,00		-2 599 998,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		7 599 998,00		0,00
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		-2 599 998,00		0,00
Oman pääoman muutokset				0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-25 857,86		20 878,85	
Saamisten muutos	-4 810 168,92		206 240,59	
Korottomien velkojen muutos	1 555 628,09		-1 282 617,44	
Korollisten velkojen muutos	<u>0,00</u>	<u>-3 280 398,69</u>	<u>0,00</u>	<u>-1 055 498,00</u>
Rahoituksen rahavirta		-880 396,69		-3 655 496,00
Rahavarojen muutos		<u>-3 473 843,13</u>		<u>-728 621,28</u>
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	9 584 178,15		13 058 021,28	
Rahavarat 1.1.	<u>13 058 021,28</u>	<u>-3 473 843,13</u>	<u>13 786 642,56</u>	<u>-728 621,28</u>

Konsernitase

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	105 731,00	155 250,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 728 262,95	4 715 312,95
Rakennukset	129 398 299,58	121 098 030,29
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	6 217 694,20	6 162 036,34
Muut aineelliset hyödykkeet	244 069,79	229 569,80
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn	<u>199 109,58</u>	<u>5 878 448,47</u>
	140 787 436,10	138 083 397,85
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	330 923,98	509 941,98
Muut saamiset	<u>123 264,00</u>	<u>123 264,00</u>
	454 187,98	633 205,98
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	472 805,95	485 507,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	150 058,37	124 200,51
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	7 463 404,92	2 653 236,00
Rahat ja pankkisaamiset	<u>9 584 178,15</u>	<u>13 058 021,28</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>159 017 802,47</u>	<u>155 192 818,86</u>

	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	13 671 480,50	13 671 480,50
Muut omat rahastot	37 787 249,15	37 787 249,15
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	52 775 761,29	51 844 935,76
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-117 945,19</u>	<u>930 825,53</u>
	104 116 545,75	104 234 490,94
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	472 805,95	485 507,24
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	24 466 674,00	27 066 672,00
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	7 599 998,00	2 599 998,00
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	<u>22 361 778,77</u>	<u>20 806 150,68</u>
	54 428 450,77	50 472 820,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>159 017 802,47</u>	<u>155 192 818,86</u>

5. Tilinpäätöksen liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

5.1.1 Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti (s. 93).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän valtuusto on muuttanut suunnitelman mukaisia poistoajoja vuodesta 2013 alkaen vastaamaan Kirjanpitolautakunnan (Kilan) Kuntajaoston suosituksen alarajoja. Vuodesta 2013 alkaen tehtyihin investointeihin sovelletaan Kilan kuntajaoston mukaisia poistoajojen alarajoja. Ennen vuotta 2013 tehdyt investoinnit poistetaan vanhojen poistoajojen mukaan.

Sijoitukset tiliryhmässä (Muut osakkeet ja osuudet) tehtiin arvonalennus 179.018,00 euroa. Arvonalennus kohdistui Viitasaaren Koulutuskilteistö Oy:n osakkeisiin, koska kilteistölle ei ollut enää tulonodotuksia.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaan hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.

5.1.2 Kuntayhtymän tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

2) Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutokset

Kirjanpitoasetuksen 1 luvun 11 §:n mukaan nimikettä ei merkitä tuloslaskelmaan tai taseeseen, jos yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudelta ja edeltävältä tilikaudelta. Tällaiset nimikkeet ja rivit on poistettu laskelmista.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Taseessa lomapalkkavelan muutos on 1.238.920,54 euroa, jonka muutos johtuu suuremmalta osalta ammatillisen koulutuksen opettajien siirtymisestä vuosityöaikaan 1.8.2019. Vuosityöaikaan siirtymisellä oli myös vaikutusta henkilöstökuluja alentavasti.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ollut.

5.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty koulutuskuntayhtymän täysin omistama tytäryhtiö Gradia-koulutuspalvelut Oy.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Sisäisiä katteita ei ole.

Konsernin tilikauden verot

Konsernitilinpäätöksen laatimisen yleisohjeen mukaan välittömät ja laskennalliset verot tulee merkitä omaan kohtaan. Niiden vähäisen määrän (77 905,10 euroa) vuoksi niitä ei ole siirretty kyseiseen kohtaan, vaan ne sisältyvät toimintakuluihin kuten emoyhteisöllä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa kuntayhtymän taseessa oleva kertynyt poistoero on siirretty vapaaseen omaan pääomaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kuntayhtymän ja tytäryhtiön keskinäinen omistus on eliminoitu.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty sen vähäisen merkityksen vuoksi.

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Kuntayhtymän toimintatuotot tulosalueittain ja konsernin toimintatuotot (ulkoiset erät)

	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Gradia Jyväskylä				
Valtionosuusrahoitus	48 498	49 949	48 498	49 949
Muut toimintatuotot	5 157	3 715	5 157	5 596
Saadut tuet ja avustukset	798	1 456	798	1 456
Gradia Jämsä				
Valtionosuusrahoitus	8 648	9 081	8 648	9 081
Muut toimintatuotot	767	730	767	786
Saadut tuet ja avustukset	16	127	16	127
Gradian sisäiset palvelut				
Valtionosuusrahoitus	11 423	11 700	11 423	11 700
Muut toimintatuotot	220	197	220	302
Saadut tuet ja avustukset	2 917	1 821	2 917	1 821
Gradia-ravintolat				
Valtionosuusrahoitus	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 786	1 746	1 786	1 746
Saadut tuet ja avustukset	109	145	109	145
Gradia-lukiot				
Valtionosuusrahoitus	12 385	12 505	12 385	12 505
Muut toimintatuotot	135	131	135	133
Saadut tuet ja avustukset	1 761	1 198	1 761	1 198
Gradia-kiinteistöt (liikelaitos)				
Valtionosuusrahoitus	0	0	0	0
Muu liikevaihto	1 790	1 911	1 790	1 911
Saadut tuet ja avustukset	0	18	0	18
*Kuntayhtymän toimintatuotot yhteensä (teur)	96 410	96 428	96 410	98 473
Gradia-koulutuspalvelut Oy				
Liikevaihto	2 906	2 541		
*Konsernin toimintatuotot yhteensä (teur)	99 316	98 969		

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistosuunnitelma 1.1.2019 alkaen (yhtymävaltuusto 7.9.2018, V 19)

PYSYVÄT VASTAAVAT

	Poistoaika	Poistomenetelmä
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
<i>Aineettomat oikeudet</i>		
Atk-ohjelmat	2	Tasapoisto
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		
Kehittämismenot	2	Tasapoisto
Muut	2	Tasapoisto
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
<i>Maa- ja vesialueet</i>	Ei poistoa	
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>		
Hallinto- ja laitosrakennukset	25	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20	Tasapoisto
Talousrakennukset	10	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20	Tasapoisto
Kevyet varastot ja rakennelmat	10	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30	Tasapoisto
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>		
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	10	Tasapoisto
<i>Koneet ja kalusto</i>		
Henkilöautot, kevyet kulj. välineet	4	Tasapoisto
Kuorma-autot, raskaat kuljetusvälineet	10	Tasapoisto
Liikkuvat työkoneet	5	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5	Tasapoisto
Atk-laitteet	3	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3	Tasapoisto
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>		
Luonnonvarat	Käytön muk.	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hyödyke poistetaan kuitenkin enintään sen taloudellisena pitoaikana.

EU-hankkeissa voidaan noudattaa rahoittajan ilmoittamia poikkeavia poistoaikoja.

5.3 Tasetta koskevat liitetiedot

5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet									
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	155	155	4 715	121 098	6 162	230	5 878	138 238
Lisäykset tilikauden aikana	31	0	31	13	16 113	2 561	14	10 865	29 597
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	122	0	0	122
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	-22	-5	0	0	-27
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	0	-16 544	-16 544
Tilikauden poisto	0	-81	-81	0	-7 791	-2 622	0	0	-10 494
Poistamaton hankintameno 31.12.	31	74	106	4 728	129 398	6 218	244	199	140 893
Arvonkorotukset 1.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	31	74	106	4 728	129 398	6 218	244	199	140 893

Pysyvien vastaavien sijoitukset						
	Osakkeet ja osuudet				Muut saamiset	Yhteensä
	Osakkeet tytär- yhteisöt	Osakkeet osakkuus- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä		
Hankintameno 1.1.	60	189	321	570	0	570
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	123	123
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	60	189	321	570	123	693
Arvonlennukset	0	179	0	179	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	60	10	321	391	123	514

20)–22) Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytär- ja osakkuusyhtiöt					
Nimi	Kotipaikka	Kunta- yhtymän omistus- osuus	Kuntayhtymän laskennallinen osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhtiöt					
Gradia-koulutuspalvelut Oy	Jyväskylä	100,00 %	722 889,37	378 181,41	389 525,49
Yhteensä			722 889,37	378 181,41	389 525,49
Yhdistelemättömät osakkuusyhtiöt					
Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy	Viitasaari	24,00 %	146 525,72	6 121,17	-1 539,81
Jyväskylän Yritystehdas Oy	Jyväskylä	25,00 %	45 871,94	33 193,88	-1 753,81
Yhteensä			192 397,66	39 315,05	-3 293,62
Muut omistussuhteet					
Jyväskylän pienteollisuustalo Oy	Jyväskylä	5,77 %			
EduCluster Finland Oy	Jyväskylä	10,00 %			

23) Saamisten erittely tytäryhteisöltä ja osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Lyhytaikaiset saamiset		
	Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018
Saamiset tytäryhteisöltä		
Myyntisaamiset	258 063	244 000
Yhteensä	258 063	244 000
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	0	
Yhteensä	0	0
Saamiset yhteensä	258 063	244 000

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kuntayhtymä	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Hankkeiden tuet ja avustukset	493	480	493	480
Valtionosuussaaminen 2019	141	0	141	0
Työterveyshuollon korvausarvio 2019	299	204	299	204
Koulutuskorvausarvio 2019, TVR	36	38	36	38
Sosiaalivakuutusmenojen jaksotussaamiset	0	67	0	67
Lyhytaikaisen lainan lyhennyskirjaus	5 000		5 000	0
Muut jaksotusaamiset	13	30	13	30
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	5 981	819	5 981	819

5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2019
Peruspääoma 1.1.	13 671	13 671	13 671	13 671
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	13 671	13 671	13 671	13 671
Arvonkorotusrahasito 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Arvonkorotusrahasito 31.12.	0	0	0	0
Muut omat rahastot				
Rahastoidut pääomat 1.1.	2 243	2 243	2 243	2 243
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Rahastoidut pääomat 31.12.	2 243	2 243	2 243	2 243
Jyväskylän ammattiopiston kehittämisrahasito 1.1.	5 767	5 767	5 767	5 767
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Jyväskylän ammattiopiston kehittämisrahasito 31.12.	5 767	5 767	5 767	5 767
Jämsän ammattiopiston kehittämisrahasito 1.1.	1 200	1 200	1 200	1 200
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Jämsän ammattiopiston kehittämisrahasito 31.12.	1 200	1 200	1 200	1 200
Jyväskylän oppisopimuskeskuksen kehittämisrah. 1.1.	2 300	2 300	2 300	2 300
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Rahastoidut pääomat 31.12.	2 300	2 300	2 300	2 300
Ammatillisen koulut. kehittämisrahasito 1.1.	26 277	26 277	26 277	26 277
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Ammatillisen koulut. kehittämisrahasito 31.12.	26 277	26 277	26 277	26 277
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	52 776	51 845	29 385	27 143
Tilikauden yli-/alijäämä	-118	931	845	2 242
Ed. tilikauden korjauskoikaisu				
*Oma pääoma yhteensä (teur)	104 117	104 234	81 689	80 844

Peruspääoman jakautuminen jäsenkuntien kesken	%	€
Hankasalmi	1,6159	220 911
Joutsa	1,2675	173 290
Jyväskylä	59,1457	8 086 091
Jämsä	17,8807	2 444 555
Keuruu	3,3006	451 234
Kuhmoinen	1,2671	173 229
Laukaa	7,4677	1 020 939
Luhanka	0,2147	29 348
Muurame	3,5192	481 132
Petäjävesi	1,4377	196 550
Toivakka	1,0529	143 953
Uurainen	1,8304	250 248
Yhteensä	100	13 671 480

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua (1.1.2024 jälkeen)

Pitkäaikainen vieras pääoma (1 000 €)	Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 333	16 667
Yhteensä	15 333	16 667

30) Velat tytäryhteisölle ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille

Lyhytaikainen vieras pääoma	31.12.2019	31.12.2018
Velat tytäryhteisölle		
Siirtovelat	0	2 400
Yhteensä	0	2 400
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille		
Ostovelat	0	
Siirtovelat	0	
Yhteensä	0	
Yhteensä	0	2 400

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 €)	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	4 392	5 631	4 385	5 624
Oppisopimuskesk. koulutuskorvaukset	0	277	0	277
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotus	32	284	28	283
Hankkeiden etukäteen saamat tuet ja avustukset	881	3 327	881	3 327
Nuorten aikuisten osaamisohjelman valtionavustukset	0	303	0	303
Muut siirtovelat	5 188	3 424	5 125	3 369
Siirtovelat yhteensä	10 493	13 246	10 418	13 183

5.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

38) Vuokra- ja leasingvastuut

Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 €)	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Vuokravastuut				
Education Facilities Oy, Kankaan alue, 31.12.2025 asti	3 327	3 881	3 327	3 881
Konilannotko, 31.12.2024 asti	558	670	558	670
Jyväskylän ammattikorkeak. Pitkäk., 30.5.2036 asti	1 591	1 669	1 591	1 669
Laitevuokrat	3	0	3	0
Yhteensä (teur)	5 479	6 220	5 479	6 220
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	747	744	747	744
Leasingvastuut				
Koneiden leasingvastuut	49	1	49	1
IT-laitteiden leasingvastuut	1	10	1	10
Henkilöauto	25	0	25	0
Yhteensä (teur)	75	11	75	11
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	27	9	27	9
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	5 554	6 231	5 554	6 231

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Arvonlisäveron palautusvastuu, kiinteistöinvestoinnit

Investointien valmistumisvuosi	Tarkistusvastuun päättymisvuosi	Palautusvastuun määrä	
		2019	2018
2011	2020	233 634	467 268
2012	2021	429 088	643 632
2013	2022	1 322 352	1 763 136
2014	2023	1 454 016	1 817 520
2015	2024	1 918 080	2 301 696
2016	2025	2 504 935	2 922 424
2017	2026	2 300 671	2 629 338
2018	2027	1 661 513	1 869 202
2019	2028	2 251 159	
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä *)		14 075 448	14 414 216

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakentamisen ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (ALVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt, myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

5.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstön lukumäärää on esitelty tarkemmin toimintakertomuksen kohdassa 3 Henkilöstöraportti.

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

43) Henkilöstökulut

Henkilöstökulut on esitetty kohdassa 4.1 Tuloslaskelma.

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (1 000 €)	Kuntayhtymä	
	2019	2018
Kansallinen Kokoomus r.p.	2	0
Perussuomalaiset rp	1	1
Suomen Keskusta r.p.	3	4
Suomen Kristillisdemokraatit (Kd) r.p.	0	0
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	2	4
Vasemmistoliitto r.p.	0	1
Vihreä Liitto r.p.	2	2
Yhteensä	10	12

45) Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastusyhteisön palkkiot (1000 €)	Kuntayhtymä	
	2019	2018
Tilintarkastustehtävät	17	
Tarkastusltk:n sihteerin teht.	10	
BDO Auditor Oy		
Palkkiot yhteensä	27	21

46) Kuntayhtymän ja sen intressitahoihin kuuluvien välinen liiketoiminta

Kuntayhtymän johtajan kanssa on 1.6.2017 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu erokorvauksesta, joka vastaa suuruudeltaan kahdeksan kuukauden palkkaa ja johon sisällytetään myös kahdeksan kuukauden auto- ja puhelinetausta vastaavaa summa. Erokorvauksen rahallinen arvo on noin 88 000 euroa.

5.6 Muut liitetiedot

Lukiokoulutuksen yli-/alijäämä

Kuntayhtymän valtuusto 10.3.2016 V 8 päätti Jyväskylän lukiokoulutus- liikelaitoksen lakkauttamisesta 31.12.2016. Samalla valtuusto päätti, että lukiokoulutusta käsitellään 1.1.2017 alkaen Jyväskylän lukiokoulutus -tulosalueena ja että tulosalueen tuloja ja menoja sekä tilikauden ja edellisten tilikausien yli-/alijäämää seurataan erikseen kuntayhtymän taloudenpidossa.

Lukiokoulutuksen tilikauden alijäämä vuonna 2019 oli -791 236,52 euroa ja kumuloitunut alijäämä vuoden 2019 lopussa -13 964 305,26 euroa.

6. Eriytetty tilinpäätös

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
Gradia-kiinteistöt-liikelaitos
Tilinpäätös- ja toimintakertomus 2019

6.1 Johtajan katsaus

Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tulos vuonna 2019 oli budjetoitua parempi. Liikelaitokselle asetettu sitova tulostavoite, vuosikate, toteutui 0,692 milj. euroa talousarvion tavoitetta suurempana.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistamien rakennusten tekninen nykyarvo oli vuoden 2019 lopussa yhteensä noin 192 milj. euroa, josta Jyväskylässä käytössä olevien rakennusten osuus oli noin 153 milj. euroa ja Jämsän noin 39 milj. euroa. Kuntayhtymän omistamien tilojen laajuus on 142 000 huom2. Kiinteistöomaisuudesta on pidetty hyvää huolta ja kuntayhtymä on vienyt läpi mittavan kiinteistöinvestointiohjelman, jossa erityistä huomiota on kiinnitetty mm. Terve talo -kriteerien noudattamiseen ja kiinteistöjen elinkaaren hallintaan, energiatehokkuuteen sekä tilojen monikäyttöisyyteen ja muuntojoustavuuteen. Vuoden 2019 merkittävimpiä rakentamisinvestointeja olivat Kukkulan kampuksen A-rakennuksen peruskorjaus sekä uusi Tekniikan rakennus Jämsään.

Investointiohjelmaan kuuluvien hankkeiden yhteydessä on tähdätty tilatehokkuuteen ja tiloja on jäänyt tyhjilleen uusien tilojen valmistuttua. Tyhjistä tiloista aiheutuu kuluja liikelaitokselle. Tilankäytön tehostamista on tarkoitus jatkaa edelleen liikelaitoksella laaditun Kiinteistöjen kehittämisohjelman 2020-2030 mukaisesti. Kehittämisohjelmassa on huomioitu Jyväskylän koulutuskuntayhtymän strategia. Laatiminen aloitettiin määrittelemällä kiinteistöjen omistamiselle, tilojen käytölle ja kiinteistöjen ylläpidolle tavoitteita sekä visioimalla tulevaisuuden digitalisoitumisen mukanaan tuomia mahdollisuuksia sekä turvallisuusnäkökulmaa. Tulevaisuuden tilatarpeita ja toimintojen sijoittumista eri kampuksille visioitiin Skenaariotyöryhmässä, jossa olivat mukana Kiinteistöryhmän jäsenet sekä yksiköiden erikseen nimeämät henkilöt. Kehittämisohjelma sisältää kiinteistöjen käytön suunnitelman kymmenen vuoden aikajänteelle kiinteistöistä ja tiloista luopumisineen. Kehittämisohjelma hyväksyttiin liikelaitoksen johtokunnassa 19.11.2019.

Digitalisoinnin hyödyntäminen kiinteistötiedon hallinnassa on yksi keskeisistä tavoitteista. Kiinteistönhallinnan uusi ohjelmisto kilpailutettiin ja kilpailutuksen tuloksena uudeksi ohjelmistoksi valittiin Optimize-järjestelmä, jonka käyttöönotto aloitettiin syyskuussa 2019. Kiinteistöjen huoltokirjaohjelmisto päivitettiin vuoden 2019 lopulla ja samalla laadittiin rakennusten ja teknisten laitteistojen huolto-ohjelma vastaamaan paremmin nykytilannetta.

Liikelaitos on mukana kuntien energiasäästöohjelmassa ja on rakennuttanut aurinkopaneelijärjestelmiä jo usealle kampukselle. Peruskorjausten yhteydessä on parannettu rakennusten energiatehokkuutta valitsemalla uusia energiaa säästäviä teknisiä ratkaisuja. Lisäksi vuoden 2019 aikana aloitettiin energiayhtiö Alvan kanssa yhteistyönä kysyntäjoustopalvelu, jossa suurimpien kiinteistöjen lämmitysjärjestelmien huipputehoa rajoitetaan kaukolämpöverkon tarpeen mukaan. Palvelussa on mukana Harjun ja Viitaniemen kampukset. Hankkeen tavoitteena on saada aikaan kustannussäästöjä kaukolämmön huipputehomaksuissa.

Viitaniemen kampuksen C-rakennuksella otettiin käyttöön automaatiojärjestelmän ohjaama analytiikkaohjelmisto. Tarkoituksena on seurata jatkuvasti kiinteistön taloteknisten järjestelmien toimintaa ja ilmoittaa ennakoitusti huoltotarpeesta ja poikkeamista.

Kaikilla vuoden aikana tehdyillä toimenpiteillä on tähdätty toiminnan tehostamiseen, energiatehokkuuteen sekä tilatehokkuuteen ja näiden kautta kustannusten karsimiseen tukien koko kuntayhtymän taloudellisten tavoitteiden toteutumista, unohtamatta kuitenkin laadukasta asiakaspalvelua ja henkilöstön työhyvinvointia.

6.2 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen hallinto

6.2.1 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen johtokunta 2018 - 2021

Jäsen	Varajäsen
Jyri Ylönen, pj.	Marianne Lukkarila
Erja Laaksonen, vpj.	Katja Isomöttönen
Timo Taskinen	Emilia Lakka
Eija Aaltonen	Jari Blom
Harri Oksanen	Matti Vesa Volanen

Johtokunnan puheenjohtajana toimi oppilaanohjaaja, historian ja yhteiskuntaopin opettaja Jyri Ylönen ja varapuheenjohtajana yrittäjä Erja Laaksonen

Esittelijänä on toiminut Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen kiinteistöjohtaja Riikka Kaarnamo, pöytäkirjanpitäjänä kiinteistösihteeri Mervi Jyrinki.

Johtokunta kokoontui kahdeksan kertaa ja on käsitellyt yhteensä 49 asiaa.

Vuoden 2019 aikana kiinteistöliikelaitoksen johtokunta on käsitellyt/päätännyt mm. seuraavat asiat:

- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän kiinteistöliikelaitoksen vuoden 2018 tilinpäätös
- Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen johtajan päätökset
- Viranhaltijapäätöksiä koskevan otto-oikeuden käyttäminen Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen johtokunnassa
- Sitoutuminen Jyväskylän kaupungin järjestämään hygieniatuote- ja vaihtomattopalvelua koskevan hankinnan kilpailutukseen
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Kukkulan kampuksen A-rakennuksen oppilaitoskalusteiden hankinta
- Jyväskylän Pienteollisuustalo Oy:n osakassopimukseen liittyminen ja osakkeiden kauppa
- Kiinteistöhallintajärjestelmän hankinta
- Kiinteistönhoitopalveluiden hankinta
- Wilhelm Schildtin katu 2 kiinteistön myynti
- Kiinteistöjen kehittämissuunnitelma
- Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen vuoden 2020 talousarvion ja vuosien 2021-2022 taloussuunnitelmien hyväksyminen

6.2.2 Liikelaitoksen virkavastuut

Liikelaitoksen virkavastuullisena päätöksentekijänä toimii kiinteistöjohtaja Riikka Kaarnamo.

6.2.3 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen, arviointi ja kehittäminen

Valtuuston 17.12.2015 hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan sisäinen valvonta on osa kuntayhtymän johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Edelleen em. asiakirjassa todetaan, että kuntayhtymän tehtävät on järjestettävä siten, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta, josta vastaavat kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat sekä esimiehet.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Sisäinen valvonta käsittää (1) luottamushenkilöille kuuluvan seurannan, (2) esimiesten suorittaman, toimivaltansa piiriin kuuluvan toiminnan tarkkailun ja korjaavat toimenpiteet (sisäisen tarkkailun) sekä (3) sisäisen tarkastuksen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää kuntayhtymän lyhyen ja pitkän aikavälin strategiset, taloudelliset, toiminnalliset ja vahinkoriskit, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä. Riskienhallinnan tulee kohdistua koko kuntayhtymään sekä ulkoistettuihin palveluihin.

Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kuntayhtymän hallitus antaa selonteon merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä kuntayhtymän valvonnan järjestämisestä. Kuntayhtymän hallituksen selonteot perustuvat toimielinten ja tytäryhteisöjen toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Liikelaitoksen johtokunnan tietoon ei ole tullut sellaisia oikaisuvaatimuksia tai valituksia, joiden tekemisen perusteena olisi ollut selkeästi sisäisen valvonnan puutteellisuudesta aiheutunut lakien, ohjeiden, päätösten tai hyvän hallintotavan noudattamisen laiminlyönti.

Johtokunnan tietoon ei ole saatettu johtokunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevassa selonteossa sellaista säännöistä, ohjeista, sopimuksista tai päätöksistä poikkeavaa viranomaistoimintaa, jonka seurauksena liikelaitos ja kuntayhtymä olisivat joutuneet syytteen tai muutoin korvausvastuuseen.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty toimintakertomuksen muissa kohdissa. Keskeiset poikkeamat talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin sekä niiden johdosta mahdollisesti suoritettut toimenpiteet on esitetty kunkin tulosalueen kohdalla.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntayhtymässä ja myös liikelaitoksessa tehtiin laaja riskikartoitus marraskuussa 2018. Kartoituksessa pyrittiin johtoryhmätyöskentelyllä ja LähiTapiolan edustajan johdolla tunnistamaan toimintaa ja toimintaympäristöä uhkaavat tekijät, arvioimaan ja priorisoimaan tunnistetut riskit sekä keräämään toimenpiteitä riskien hallit-

semiseksi. Kartoituksessa kirjattiin yhteensä 37 erilais- ta kuntayhtymän toimintaan liittyvää riskiä, arvioitiin niiden toteutumisen todennäköisyys ja toteutumisen seuraukset. Toiminnan kannalta kriittisimmiksi riskeiksi arvioitiin tietojärjestelmien käytettävyyden ja jatkuvuuden ongelmat, kuntayhtymän strategian toteutumattomuus, johtamisinformaation puutteellisuus, väkivallan uhka ja kustannusten nousu.

Omaisuu- den hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Liikelaitoksen johtokunnalla ei ole tiedossa omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai muuta virheellistä menettelyä, josta saattaisi aiheutua liikelaitokselle tai kuntayhtymälle kor- vausvaade tai muu oikeudellinen vastuu.

Sopimustoiminta

Kuntayhtymällä ja sen liikelaitoksella ei ole kattavaa kes- kitettyä sopimuksenhallintajärjestelmää, minkä vuoksi sopimuseuranta on osin haasteellista. Vuonna 2019 on valmisteltu ja päätetty sopimushallintaohjelmiston han- kinta. Ohjelma on tarkoitus ottaa käyttöön 2020.

Liikelaitoksen talousarviossa riskiksi määritelty tyh- jien tilojen määrän kasvaminen toteutui. Jämsän tek- niikan rakennuksen valmistumisen yhteydessä Gradia Jyväskylän vuokrasopimus muuttui siten, että vanhaa

tilaa vapautui. Tämä vaikutti tyhjien tilojen määrän li- sääntymiseen edellisen vuoden 8,4 %:sta 13,4 %:iin. Rakennusurakkasopimuksiin liittyviä riskejä, kuten so- pimusrikkomukset ja sopimuskumppanien taloudelliset vaikeudet, ei toteutunut.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen tarkastus edistää sisäistä valvontaa ja riskien- hallintaa kuntayhtymän toimintaa arvioimalla ja tar- vittaessa konsultoimalla. Sisäinen tarkastus tuottaa johdolle riippumatonta ja objektiivista arviointitietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävydestä ja tehokkuudesta hallituksen hyväksymän sisäisen tarkas- tuksen toimintasuunnitelman mukaisesti vuosittain. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kun- tayhtymän johtajalle ja kuntayhtymän hallitukselle ja toimenpi- teitä varten tarkastuskohteiden johdolle.

Sisäinen tarkastus on ostettu vuonna 2019 tilintarkas- tusyhteisö KPMG Oy Ab:ltä. Vuonna 2019 tarkastuskoh- teena oli ostojen ja maksutapahtumien data-analyysit sekä maksukorttien käyttö.

Muut vahinko- ja turvallisuusriskit

Liikelaitoksen talousarviossa muiksi riskeiksi määritel- tiin rakennuksiin kohdistuvat vahinkoriskit. Näistä ris- keistä toteutui ainoastaan ilkivaltaan liittyvä riski, joka aiheutti pieniä kustannuksia. Liikelaitoksen henkilöstöä koskevat työturvallisuusriskit eivät toteutuneet.

6.2.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

6.2.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja käsittely

Tuloslaskelma (1 000 €)	2018	2019	Muutos	
			1 000 €	%
Toimintatuotot	20 995	20 488	-507	-2,4 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-12 338	-11 393	945	-7,7 %
Toimintakate	8 657	9 095	438	5,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korko- ja muut rahoitustuotot	0	0	0	0,0 %
Korko- ja muut rahoituskulut	-688	-666	22	-3,2 %
Vuosikate	7 969	8 430	461	5,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-10 030	-9 080	950	-9,5 %
Tilikauden tulos	-2 061	-651	1 410	-68,4 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	1 359	1 137	-222	-16,3 %
Varausten lisäys (-)/vähennys(+)	0	0	0	0,0 %
Rahastojen lisäys (-)/vähennys(+)	0	0	0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä	-702	487	1 189	-169,4 %
Tuloslaskelman tunnusluvut				
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	170 %	180 %		
Vuosikate/Poistot, %	79 %	93 %		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-2,3 %	-0,6 %		
Kuntayhtymän sijoittaman pääoman tuotto, %	-1,6 %	-0,3 %		
Voitto, %	-9,8 %	-3,2 %		

Toimintatuotot/Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 180 %. Vaikka toimintatuotot toteutuivat 2,4 % pienempänä kuin edellisenä vuonna, tunnusluvun arvo nousi, koska toimintakulujen muutos oli -7,7 %. Toimintakate parani 5,1 % (0,438 milj. euroa). Vuoden 2019 toimintatuotot olivat 20,488 milj. euroa ja toimintakulut 11,393 milj. euroa.

Vuosikate/Poistot, % = 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset 2019 vuoden toteutunut vuosikate oli 8,430 milj. euroa, joka on 5,8 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Vuosikate kattoi poistoista 93 %. Toteutuneet poistot olivat 9,080 milj. euroa poistosumman laskiessa 9,5 % edellisestä vuodesta.

Sijoitetun pääoman tuotto, % = 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset).

Kuntayhtymän sijoittaman pääoman tuotto, % = 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset).

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja kuntayhtymän sijoittaman pääoman tuottoprosentti kertovat sijoitetun pääoman tuoton eli mittaavat suhteellista kannattavuutta. Liikelaitoksen suhteellinen kannattavuus parani sijoitetun pääoman tuottoprosentilla mitattuna 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kuntayhtymän sijoitta-

man pääoman tuotto prosentti parani puolestaan edellisestä vuodesta 1,3 %. Tunnuslukujen parannukseen vaikutti mm. tilinpäätösvuoden ylijäämä, joka oli 1,189 milj. euroa parempi kuin 2018 vuonna.

Voitto, % = $100 \cdot (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja} / \text{Liikevaihto})$

Liikelaitoksen voittoprosentti parani 6,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tunnusluku kertoo kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta.

Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tilikauden tulos ennen poistoeron muutosta oli -650 672,61 euroa. Johtokunta esittää tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja 1 137 219,89 euroa

Edellä mainitun toimenpiteen jälkeen Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 486 547,28 euroa, joka esitetään siirrettäväksi edellisten vuosien yli-/alijäämätileille.

Toimintatuotot	2018	2019	Muutos	Muutos-%
Vuokratuotot, ulkoiset	1 613	1 520	-93	-5,8 %
Vuokratuotot, sisäiset	16 857	16 569	-288	-1,7 %
Siivouspalvelujen myynti, ulkoiset	47	55	8	17,0 %
Siivouspalvelujen myynti, sisäiset	1 870	1 823	-47	-2,5 %
Kiinteistöpalvelujen myynti, ulkoiset	112	94	-18	-16,1 %
Muu liikevaihto	478	398	-80	-16,7 %
Saadut tuet ja avustukset	18	0	-18	-100,0 %
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0	29	29	
Yhteensä	20 995	20 488	-507	-2,4 %

Toimintatuottojen lasku 0,507 milj. euroa johtui suurelta osin vuokratuottojen sekä muun liikevaihdon alenemisesta. Muuhun liikevaihtoon sisältyivät esimerkiksi erilaiset käyttökorvaukset sekä pysäköintimaksutuotot.

Toimintakulut	2018	2019	Muutos	Muutos-%
Palkat ja palkkiot	1 472	1 413	-59	-4,0 %
Eläkekulut	301	282	-19	-6,3 %
Henkilösivukulut	55	43	-12	-21,8 %
Palvelujen ostot	4 460	3 970	-490	-11,0 %
Aineet ja tarvikkeet	3 211	3 139	-72	-2,2 %
Varastojen muutos	0	0	0	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0,0 %
Muut toimintakulut	2 839	2 546	-293	-10,3 %
Yhteensä	12 338	11 393	-945	-7,7 %

Toimintakulujen 7,7 % lasku aiheutui palvelujen ostojen, muiden toimintakulujen (mm. ulkoiset vuokratulot ja kiinteistöverot), aineiden ja tarvikkeiden sekä palkkojen ja palkkioiden toteutumisesta pienempänä.

6.2.4.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1 000 €)	2018	2019	Muutos	
			1 000 €	%
Vuosikate	7 969	8 430	461	5,8 %
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0,0 %
Toiminnan rahavirta	7 969	8 430	461	5,8 %
Investointimenot	-9 731	-10 892	-1 161	11,9 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	860	21	-839	-97,6 %
Investointien rahavirta	-8 871	-10 871	-2 000	22,5 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-902	-2 441	-1 539	170,6 %
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 600	-2 600	0	0,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	5 000	5 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 502	39	-3 463	-98,9 %
Rahoituksen rahavirta	902	2 441	1 539	170,6 %
Rahavarojen muutos	0	0	0	0,0 %
Rahavarat 31.12.	0	0	0	0,0 %
Rahavarat 1.1.	0	0	0	0,0 %

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-34 308	-29 996
Investointien tulorahoitus, %	82 %	77 %
Lainanhoitokate	2,8	3,0

Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki rahan lähteet ja rahan käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta rahavaroihin eli rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö rahavarat tilikauden aikana. Liikelaitoksen toiminnan rahavirta oli 8,430 milj. euroa, joka muodostui vuosikatteesta. Investointien rahavirran summa oli 10,871 milj. euroa, joka koostui investointimenoista 10,892 milj. euroa sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloista 0,021 milj. euroa. Tilikaudella 2019 liikelaitos myi Jämsästä kaksi kasvihuonetta, joista toisesta (JMPOL kasvihuone) saatiin myyntivoittoa.

Rahoituksen rahavirta muodostui pitkäaikaisten lainojen lyhennyksestä 2,6 milj. eurolla, lyhytaikaisten lainojen lisäyksestä 5 milj. eurolla sekä Jämsän kasvihuoneiden luovutuksen tuloista.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta kertoo kuinka paljon rahavirrasta jää lainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen (positiivinen tunnusluku). Negatiivinen tunnusluku ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan esimerkiksi lisälainaa ottamalla. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Liikelaitoksen toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta parani 4,3 milj. eurolla, kun 2014 vuoden negatiivinen luku (-6,753 milj. euroa) jäi vertailusta pois ja tilalle tuli 2018 vuoden luku -0,902 milj. euroa.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 100, erotus on rahoitettava pääomarahoituksella (esimerkiksi lainoilla tai rahavaroja vähentämällä). Liikelaitoksen investointien tulorahoitusprosentti oli 2019 vuonna 77 %. Edellisen vuoden vastaava prosentti oli 82 %.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuositake} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on 1-2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja arvon ollessa yli 2, lainanhoitokyky on hyvä. Liikelaitoksen lainanhoitokyky oli hyvä sekä tilinpäätösvuonna että edeltävänä 2018 vuonna.

Liikelaitoksella ei ole omaa kassaa, vaan se on osa kuntayhtymän kassatoimintoa. Maksuvalmiussuunnittelu tapahtuu kuntayhtymätasoisesti.

6.2.4.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

T A S E

VASTAAVAA (1 000 €)	2018	2019	VASTATTAVAA (1 000 €)	2018	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	134 378	136 165	OMA PÄÄOMA	36 151	36 638
Aineettomat hyödykkeet	155	74	Peruspääoma	12 402	12 402
Aineettomat oikeudet	0	0	Arvonkorotusrahasto	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	155	74	Muut omat rahastot	0	0
Aineelliset hyödykkeet	133 780	135 828	Edellisten tilikausien ylijäämä	24 451	23 749
Maa- ja vesialueet	4 715	4 728	Tilikauden yli- /alijäämä	-702	487
Rakennukset	121 098	129 398	POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET	22 799	21 662
Kiint. rakenteet ja laitteet	0	0	Poistoero	22 799	21 662
Koneet ja kalusto	1 858	1 276	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	230	244	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0	0
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	5 879	182	Lahjoitusrahastojen pääomat	0	0
Sijoitukset	443	263	VIERAS PÄÄOMA	76 045	83 085
Osakkeet ja osuudet	320	140	Pitkäaikainen	27 067	24 467
Muut saamiset	123	123	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	27 067	24 467
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0	0	Muut velat	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0	0	Lyhytaikainen	48 978	58 618
VAIHTUVAT VASTAAVAT	617	5 219	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 600	7 600
Vaihto-omaisuus	0	0	Ostovelat	2 535	6 158
Aineet ja tarvikkeet	0	0	Muut velat	6	3
Saamiset	617	5 219	Korottomat velat kuntayhtymältä	43 440	44 467
Lyhytaikaiset saamiset	617	5 219	Siirtovelat	397	390
Myyntisaamiset	108	38	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	134 995	141 385
Muut saamiset	508	240	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Siirtosaamiset	1	4 941	Omavaraisuusaste, %	43,7 %	41,2 %
Rahoitusarvopaperit	0	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	362,2 %	405,5 %
Osakkeet ja osuudet	0	0	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	23 749	24 236
Rahat ja pankkisaamiset	0	0	Lainakanta 31.12., 1 000 €	29 667	32 067
VASTAAVAA YHTEENSÄ	134 995	141 385	Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 €	79 327	82 010

Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen taseen loppusumma oli 2019 vuonna 141,385 milj. euroa. Tämä on 6,39 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Taseen arvoa nostivat vastaavaa puolen aineellisiin hyödykkeisiin aktivoidut valmistuneet rakentamisinvestoinnit sekä siirtosaamiin kirjattu lyhytaikaisen 5 milj. euron lainan lyhennyksen oikaisu 2020 vuodelle. Taseen vastattavaa puolen arvoa nostivat puolestaan lyhytaikaisen 5 milj. euron lainan nostaminen ja ostovelat. Poistoeroa tuloutettiin 1,137 milj. euroa ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 2,6 milj. euroa.

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} + \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta.

Liikelaitoksen omavaraisuusastetta vähensi vuonna 2019 poistoeron pienempi määrä sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäys.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tilinpäätösvoiton koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista ja tuesta ja avustuksesta kuntayhtymältä.

Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen 2019 vuoden koko vieraan pääoman määrä oli 83,085 milj. euroa, josta koroton velka kuntayhtymältä oli 44,467 milj. euroa, lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 32,067 milj. euroa ja muut velat 6,551 milj. euroa. Toteutuneet käyttötulot vuodelta 2019 olivat 20,488 milj. euroa.

Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 € = Edellisten tilikausien yli-/alijäämä + Tilikauden yli-/alijäämä

Kertynyt yli-/alijäämä -tunnusluku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevinä vuosina. Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen kertynyt ylijäämä vuonna 2019 oli 24,236 milj. euroa.

Lainakanta 31.12., 1 000 € = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + Korotomat velat kuntayhtymältä)

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakanta oli 2019 vuoden lopussa 32,067 milj. euroa. Lainakanta kasvoi 2,4 milj. euroa vuodesta 2018.

Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 € = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Liikelaitoksen lainat ja vastuut olivat 2019 vuoden lopussa 82,01 milj. euroa. Tämä oli 2,683 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. 2019 vuokravastuut olivat 5,476 milj. euroa, joka oli 0,744 milj. euroa vähemmän kuin 2018 vuonna.

6.3 Talousarvion toteutumisvertailu

6.3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2019	Toteutumat 2019
ASIAKAS (kenelle)		
• Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	• Kiinteistöhuollon, vuosikorjaushankkeiden ja puhtauspalvelun laadun varmistukseen otetaan käyttöön mobiiliteknikkaan perustuva laadunseurantajärjestelmä.	• Huoltokirjaohjelmisto päivitettiin uuteen alustaan vuoden lopussa, joten mobiililaadunseurantaa ei ehditty ottaa käyttöön vuoden 2019 aikana.
• Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	• Toteutetaan rakennusprojektit sekä tilojen käytön suunnittelu tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten ja oppilaskuntien kanssa. Varmistetaan kaikkien osapuolten sitoutuminen toteutettaviin investointeihin ja kustannuksiin.	• Toteutettavista investoinneista on sovittu Kiinteistöryhmässä. • Kiinteistöjen kehittämisohjelmaa työstettiin yhdessä Kiinteistöryhmän sekä muiden yksiköiden nimeämien henkilöiden kanssa. • Nimetyt kiinteistöyhteyshenkilöt ovat toimineet linkkeinä kiinteistöasioissa liikelaitoksen henkilöstön suuntaan.
YHTEISÖ (me)		
• Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	• Tuetaan työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä mm. järjestämällä yhteisiä koulutus- ja työhyvinvointitilaisuuksia.	• Järjestettiin työhyvinvointipäivä koko liikelaitoksen henkilöstölle sekä työhyvinvointipäivät tiimeittäin.
• Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	• Hyödynnetään edelleen digitalisoinnin mukanaan tuomia mahdollisuuksia toiminnan tehostamisessa: mm. kilpailutetaan kiinteistöhallintaohjelmiston hankinta ja aloitetaan käyttöönottoprojekti. • Kilpailutetaan kiinteistöhuollon palvelusopimukset	• Kilpailutettiin kiinteistöhallintaohjelma ja tehtiin palvelusopimus. Aloitettiin ohjelmiston käyttöönottoprojekti. • Kilpailutettiin kiinteistöhuollon palvelusopimus. Sopimukseen sisältyy jo aikaisemminkin ulkoistetuilla palveluilla hoidetut Harjun ja Kukkulan kampukset.
• Ajantasainen organisaatio.	• Laaditaan Gradia-kiinteistöjen koulutussuunnitelma	• Aloitettiin koulutussuunnitelman laadinta.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.		

6.3.2 Tunnuslukujen toteutuminen

Tunnuslukujen tavoitteet 2019 ja toteutumat 2016 - 2019

Gradia-kiinteistöt-liikelaitos	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asiakas (kenelle)					
Asiakastyytyväisyyskysely *)					
Siivous (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,27	3,46	3,52	3,30	
Kiinteistöhoito (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,06	3,16	3,37	3,20	
Virastomestaripalvelut (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	3,62	3,60	3,60	3,60	
Yhteisö (me)					
Henkilöstön kehittäminen					
Koulutuspäivät / kalenterivuosi **)				100	66
Ammattitutkintojen suorittaneet vakituisesta henkilöstöstä (%)	100	98	98	100	100
Kiinteistöjen ylläpito					
Kiinteistöhuollon kulut: euroa / m ² / kk	3,84	3,84	3,84	3,86	3,63
Siivous: euroa / siivousneliö / kk	1,45	1,48	1,44	1,41	1,41
Vuosikorjauskulut: euroa / m ² / kk			0,81	0,59	0,55
Ominaiskulutuksen muutos, sähkö	-1,50 %	-4,00 %	-1,90 %	-1,00 %	-1,80 %
Ominaiskulutuksen muutos, lämpö	4,70 %	3,50 %	-0,70 %	-1,00 %	-0,30 %
Ominaiskulutuksen muutos, vesi	5,60 %	-5,30 %	-5,80 %	-1,00 %	-5,40 %
Kuntien energiatehokkuussopimuksen säästötavoite, 9 %:n kokonaistavoite kaudella 2009–2016 ja 10,5 %:n kokonaistavoite kaudella 2017-2025	10,50 %	2,90 %	4,00 %	4,59 %	4,90 %
Jätteiden kierrätysaste	48 %	49 %	58 %	55 %	57 %
Kuntoluokka, %	68,5	73,6	74,0	75,0	75,0
Tyhjät tilat, %			8,4	0	13,4
Tilankäytön tehokkuus, m ² /opiskelija			13,2	12,4	12,4
Rakentamisinvestointien kustannusarvion pitävyys: kustannusarvion ylitys %					
-Schildtin lukion tilat VN B			-2,0		
-Kukkulan A-rakennuksen peruskorjaus				0	-8,3

*) Ei toteutettu vuonna 2019

**) Tunnusluku ensimmäisen kerran käytössä talousarviossa 2019, korvaa tunnusluvun "koulutuskustannukset / henkilö"

Koulutuskuntayhtymä on mukana kuntien energiansäästöohjelmassa vuosille 2017-2025 (KETS-hanke), jossa tavoitteena on 10,5 % energiansäästö vuonna 2014 kulutetusta energiamäärästä vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena ollut 4,59 % taso saavutettiin vuoden 2019 lopussa. Merkittävimmät säästötoimenpiteet olivat Viitaniemen kampuksen valaisinuusinnat LED-tekniikalle ja Jämsän tekniikan rakennuksen katolle asennetut aurinkopaneelit. Myös Kukkulan peruskorjauksen yhteydessä tehtiin energiansäästöjä valitsemalla energiatehokkaita taloteknisiä ratkaisuja.

Vuonna 2019 sähkön ominaiskulutus laski edellisvuoteen verrattuna 1,8 %, vaikka Jämsän tekniikan uudisrakennuksen käyttöönotto vaikutti sähkönkulutukseen nostavasti. Vedenkulutus pieneni 5,4 %. Lämmön normeerattu ominaiskulutus pieneni 0,3 % vuonna 2019. Koko vuoden lämmitystarveluku oli noin 0,7 % pienempi kuin vuonna 2018, johtuen lämpimästä loppuvuodesta. Jätehuollossa jätteen kierrätysprosentti oli 57 %. Kehitettävää on vielä Jämsän seudun jätteenkäsittelyssä. Tavoitteena on päästä yli 60 % kierrätysasteeseen. Jätteiden kokonaismäärä pysyi vuoden 2018 tasolla, mutta jätteenkäsittelyn kokonaiskulut laskivat 13 %.

6.3.3 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

Kiinteistön ylläpidon kustannukset nousivat 2,1 prosenttia vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä vuoden 2018 vastaavasta ajanjaksosta. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksistä 2015=100. Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen keskimääräinen ylläpitokulu vuonna 2019 oli 3,63 euroa/m²/kk talousarviotavoitteen ollessa 3,86 euroa/m²/kk.

Vuoden 2019 vuosikatetavoite oli 7,738 milj. euroa. Toteutunut vuosikate 8,430 milj. euroa oli reilusti tavoitetta parempi. Myös toiminnan kokonaistulos oli talousarviota parempi toteutuen 0,487 milj. euroa ylijäämäisenä.

Toimintatuottojen (20,488 milj. euroa) suurin erä muodostui sisäisistä ja ulkoisista vuokratuotoista (18,089 milj. euroa), jotka toteutuivat 0,145 milj. euroa talousarviota suurempina. Ulkoisten vuokratuottojen ennakoitua parempi kokonaistoteuma muodostui pääosin Kukkulan tilojen vuokrauksesta, jossa Ammattiopisto Spesia Oy:n arvioidut vuokra-aluevähennykset eivät toteutuneetkaan niin laajoina. Sisäiset ja ulkoiset myyntituotot (2,184 milj. euroa) toteutuivat vain hieman talousarviota pienempinä. Pysäköintimaksutuottoja kirjattiin 91 000 euroa, käyttökorvauksia 94 000 euroa ja pysyvien vastaavien myyntivoittoja 29 000 euroa (mm. Jämsän JMPOL kasvihuoneen myynti).

Toimintakulujen (11,393 milj. euroa) suurin erä oli palveluiden ostot 3,970 milj. euroa, jotka toteutuivat hieman talousarviota suurempina. Palvelujen ostoista valtaosa eli noin 3,395 milj. euroa käytettiin puhtauspalveluiden, kiinteistöjen hoidon ja kunnossapidon palveluiden sekä piha-alueiden hoidon palveluiden hankintaan. Aineissa ja tarvikkeissa suurin toteumaerä muodostui aiempien vuosien tapaan energiakustannuksista, 2,606 milj. euroa. Aikaisempien vuosien ja vuonna 2019 toteutettujen ulkoisten palveluhankintojen kilpailutusten ja muiden kustannusten karsimiseen tähtäävien toimenpiteiden avulla kiinteistöjen ylläpidon ja kunnossapidon kustannustason kasvua saatiin edelleen hillittyä. Palveluiden ostojen ja aineiden ja tarvikkeiden yhteistoteuma oli vuoden 2018 toteumaan verrattuna noin 0,56 milj. euroa pienempi.

Ulkoiset vuokratulot (1,228 milj. euroa) toteutuivat talousarviota hieman pienempänä. Kiinteistöveroihin arvioitu 3 %:n korotus ei täysin toteutunut. Vuoden 2019 korkokulut toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Poistot toteutuivat 0,205 milj. euroa talousarviota suurempina. Poistojen määrää lisäsi pääasiassa Viitasaaren osakkeiden alas kirjaaminen (0,179 milj. euroa). Toiminta, jonka vuoksi Viitasaaren osakkeet oli hankittu, oli loppunut tiloissa, eikä omalle toiminnalle ollut tiedossa enää jatkoa, osakkeiden arvo kirjattiin alas tulonodotusten ollessa osakkeista nolla euroa.

Gradia-kiinteistöt

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	47	61	55	-6
Myyntituotot (sisäiset)	2 209	2 144	2 129	-15
Tuet ja avustukset, hankerah.	18	0	0	0
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 613	1 447	1 520	73
Vuokratuotot (sisäiset)	16 857	16 497	16 569	72
Muut toimintatuotot	252	182	215	33
*TOIMINTATUOTOT YHT.	20 995	20 331	20 488	157
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	0	0
Henkilöstökulut, muu työ	-1 828	-1 992	-1 739	253
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-4 383	-3 819	-3 912	-93
Palveluiden ostot (sisäiset)	-77	-35	-58	-23
Aineet ja tarvikkeet	-3 211	-3 504	-3 139	365
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	-1 320	-1 241	-1 228	13
Vuokrat (sisäiset)	0	0	-4	-4
Verot	-1 337	-1 336	-1 308	28
Muut toimintakulut	-181	0	-6	-6
*TOIMINTAKULUT YHT.	-12 338	-11 927	-11 393	534
*TOIMINTAKATE	8 657	8 404	9 095	691
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-688	-666	-666	0
*VUOSIKATE	7 969	7 738	8 430	692
Sumu-poistot	-10 030	-8 875	-9 080	-205
*TILIKAUDEN TULOS	-2 061	-1 137	-651	486
Poistoeron muutos	1 359	1 137	1 137	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-702	0	487	486

6.3.4 Investointi- ja rahoitusosan toteutuminen vuonna 2019

6.3.4.1 Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit 1.1. - 31.12.2019

Investointien toteutuminen

Vuoden 2019 talousarviossa varattiin rakentamisinvestoinneille 11,480 milj. euroa. Toteutuneiden rakentamisinvestointien loppusumma oli 10,434 milj. euroa. Irtaimistohankintoihin varattiin talousarviossa 0,75 milj. euroa ja toteuma oli 0,461 milj. euroa. Kokonaisuudessaan Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen investointeihin budjetoitu 12,23 milj. euroa riitti kattamaan toteuman 10,895 milj. euroa.

Kukkulan A-rakennuksen peruskorjaus valmistui urakkasopimuksessa mainitusta valmistumisajankohdasta vajaa kaksi kuukautta etuajassa vastaanoton ollessa 28.6.2019. Projektiin varattiin tavoitehinta-arvion mukaan 7,67 milj. euroa ja toteuma oli 7,032 milj. euroa sisältäen av-laite- ja irtokalustehankinnat. Talousarvioon budjetoitu 3,13 milj. euroa vuodelle 2019 ei ylittynyt toteuman ollessa 2,684 milj. euroa. Projektin kokonaiskustannukset jäivät alle tavoitehinta-arvion.

Jämsän yläkampuksen uudisrakennushanke valmistui urakkasopimuksen mukaisesti vastaanoton ollessa 1.11.2019. Projektin kokonaisbudjetti oli 5,65 milj. euroa ja vuoden 2019 toteuma oli 4,208 milj. euroa. Vuodelle 2020 on varattu loppulaskuihin 0,4 milj. euroa.

Harjun asuntolan muutostöiden 1.vaihe vastaanotettiin 20.9.2019. Hankkeelle oli varattu talousarviossa

0,4 milj. euroa. Suunnittelu, tilojen kuntotutkimukset ja suunnittelun aikana tehdyt pitkän aikavälin päätökset lisäsivät hankkeen kustannuksia reilusti lopullisen toteuman ollessa 0,7 milj. euroa.

Harjun A5-osaan rakennettujen Kasvun maisema -hankkeen tilat valmistuivat 22.2.2019. A5-osan rakentamiselle oli varattu vuodelle 2019 yhteensä 0,4 milj.euroa. ja toteuma oli 0,167 milj. euroa.

Viitaniemen pihahankkeelle oli varattu 2,1 milj. euroa. Suunnitteluhaasteiden takia hanke päätettiin jakaa kahdelle vuodelle. 2019 vuoden suunnittelu rajattiin koskemaan LPA-aluetta ja Wilhelm Schildtin kadun pihaa. 1.vaiheen toteuma oli 0,755 milj. euroa.

Lievestuoreen 3.vaiheen tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaihe käynnistettiin syksyn 2019 aikana. Hanke tulee koskemaan Lievestuoreen maanrakennushallia sekä viereistä varasto-/terminaalirakennusta. Hanke jatkuu vuonna 2020 hanke- ja rakennussuunnittelulla. Vuodelle 2019 ei ollut varauduttu talousarviossa toteuman ollessa 0,018 milj. euroa.

Aktivoitaviin vuosikorjauksiin varattiin 1,5 milj. euroa. Hankkeiden toteuma oli 1,884 milj. euroa. Vuosikorjauksissa toteutettiin talousarvion mukaisia hankkeita ja muita vuoden aikana eteen tulleita muutostöitä

Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit 1.1. - 31.12.2019

1 000 euroa			
	Toteuma	Talousarvio	Poikkeama
	2019	2019	
<i>Maa- ja vesialueet:</i>			
Viitaniemen määräala	13	0	13
<i>Rakennukset:</i>			
Aktivoitavat vuosikorjaukset	1 884	1 500	384
Viitaniementie 1 / piha-alue	755	2 100	-1 345
Kukkulan kampus / A-rakennuksen peruskorjaus	2 684	3 130	-446
Harju A5 Kasvun maiseman tilat	167	400	-233
Harjun asuntolan huoneet	705	400	305
Jämsän Myllymäen kampussaneeraukset	4 208	3 950	258
Lievestuore 3. vaihe	18	0	18
Investointimenot yhteensä	10 434	11 480	-1 046
Investointitulot yhteensä	0	0	0

3.4.2 Kiinteistöjen irtaimistohankinnat 1.1. - 31.12.2019

1000 euroa			
	Toteutunut 2019	Talousarvio 2019	Poikkeama
Koneet, laitteet, ajoneuvot, kalusteet, atk-laitteet ja ohjelmat	457	750	-293
Yhteensä	457	750	-293

Gradia-kiinteistöt-liikelaitos käytti vuonna 2019 kone-, laite- ja kalusteinvestointeihin yhteensä 456 754 euroa. Suurimpina erinä hankinnoissa olivat Kukkulan A-siiven muutostöiden taide-, irtokaluste- ja AV-kalustehankinnat 391 254 euroa sekä Myllymäen kampussaneerauksen irto- ja AV-kalusteet 33 923 euroa.

keiden arvo vuoden 2019 lopussa oli 0,182 milj. euroa (vuoden 2018 lopussa 5,9 milj. euroa). Keskeneräisten hankkeiden summa koostui suurelta osin Viitaniemen pihatöiden 2. vaiheen, Kukkulan piha-alueen, Harjun asuntolan 2. vaiheen muutostöiden ja Lievestuoreen 3. vaiheen kustannuksista.

6.3.4.3 Rahoituslaskelman toteutuminen

Liikelaitos ylitti vuosikatetavoitteen 0,692 milj. eurolla. Vuoden 2019 vuosikatteen toteuma oli 8,430 milj. euroa.

Liikelaitoksen investointien toteuma oli 10,892 milj. euroa vuonna 2019. Taseen keskeneräisten rakennushank-

GRADIA-KIINTEISTÖT-LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 2019

1 000 €									
	TP 2018		TA 2019		TP 2019		Poikkeama		
Toiminta ja investoinnit									
Toiminnan rahavirta									
Vuosikate	7 969		7 738		8 430		692		
Satunnaiset erät	0		0		0		0		
Tulorahoituksen korjauserät	0	7 969	0	7 738	-29	8 401	-29	663	
Investointien rahavirta									
Investointimenot	-9 745		-12 230		-10 892		1 338		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		0		0		0		
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	860	-8 885	0	-12 230	50	-10 842	50	1 388	
Toiminta ja investoinnit, netto		-916		-4 492		-2 441		2 051	
Rahoitustoiminta									
Antolainauksen muutokset									
Antolainasaamisten lisäykset	0		0		0		0		
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0	0	0	
Lainakannan muutokset									
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		7 500		0		-7 500		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 600		-2 600		-2 600		0		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-2 600	0	4 900	5 000	2 400	5 000	-2 500	
Oman pääoman muutokset		0		0		0		0	
Vaikutus maksuvalmiuteen		-3 516		408		-41		-449	
Lainakanta 31.12.		29 667		34 567		32 067		-2 500	

6.4 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Liikevaihto	20 488 094,59	20 977 413,25
Tuet ja avustukset		17 767,50
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Energia ja vesi	2 626 972,14	2 720 960,19
Muut aineet, tarvikkeet ja tavarat	512 464,94	489 879,08
Palveluiden ostot	3 970 034,36	4 460 604,72
	7 109 471,44	7 671 443,99
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 413 442,88	1 472 459,07
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	282 162,14	300 777,43
Muut henkilösivukulut	43 155,63	55 061,52
	1 738 760,65	1 828 298,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	9 080 222,83	10 029 756,37
Liiketoiminnan muut kulut		
Avustukset		100,00
Vuokrat	1 231 193,75	1 319 905,59
Verot	1 307 729,20	1 337 038,89
Liiketoiminnan muut kulut	5 548,92	181 206,00
	2 544 471,87	2 838 250,48
Liikeliiketty	15 167,80	-1 372 568,11
Rahoitustuotot ja kulut		
Muut rahoitustuotot	8,49	139,72
Muille maksetut korkokulut	-291 351,92	-316 029,02
Korvaus peruspääomasta	-372 073,62	-372 073,62
Muut rahoituskulut	-2 423,36	-490,37
	-665 840,41	-688 453,29
Ylijäämä ennen varauksia ja rahastojen muutoksia	-650 672,61	-2 061 021,40
Poistoerojen lisäys (-) / vähennys (+)	1 137 219,89	1 359 013,23
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0,00	0,00
Pakollisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä	486 547,28	-702 008,17

6.5 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tase

TASE

31.12.2019

31.12.2018

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet		74 250,00		155 250,00
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	4 728 262,95		4 715 312,95	
Rakennukset	129 398 299,58		121 098 030,29	
Koneet ja kalusto	1 275 678,93		1 858 488,94	
Muut aineelliset hyödykkeet	244 069,79		229 569,80	
Keskeneräiset hankinnat	<u>181 703,63</u>	135 828 014,88	<u>5 878 448,47</u>	133 779 850,45
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	140 403,51		319 421,51	
Liittymismaksut palautettavat	<u>123 264,00</u>	263 667,51	123 264	442 685,51

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	37 894,21		107 902,73	
Muut saamiset	239 652,96		508 165,35	
Siirtosaamiset	<u>4 941 161,30</u>	5 218 708,47	<u>1 022,26</u>	617 090,34
Rahat ja pankkisaamiset		<u>300,00</u>		<u>300,00</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>141 384 940,86</u>		<u>134 995 176,30</u>

TASE**31.12.2019****31.12.2018****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	12 402 454,12		12 402 454,12	
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	
Edellisten tilikausien ylijäämä	23 748 805,10		24 450 813,27	
Tilikauden ylijäämä	<u>486 547,28</u>	36 637 806,50	<u>-702 008,17</u>	36 151 259,22

**POISTOERO JA VAPAAEHTOISET
VARAUKSET**

Kertynyt poistoero	21 662 087,40		22 799 307,29	
Investointivaraus	<u>0,00</u>	21 662 087,40	<u>0,00</u>	22 799 307,29

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 466 674,00		27 066 672,00	
Ostovelat	<u>0,00</u>	24 466 674,00	<u>0,00</u>	27 066 672,00

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 599 998,00		2 599 998,00	
Ostovelat	6 158 113,65		2 534 796,83	
Muut velat	3 769,49		6 108,13	
Korottomat velat kuntayhtymältä	44 466 693,01		43 440 490,24	
Siirtovelat	<u>389 798,81</u>	<u>58 618 372,96</u>	<u>396 544,59</u>	<u>48 977 937,79</u>

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**141 384 940,86****134 995 176,30**

6.6 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

1.1. - 31.12.2019

1.1. - 31.12.2018

Liikelaitoksen toiminnan rahavirta

Liikeliikettä	15 167,80		-1 372 568,11	
Poistot ja arvonalennukset	9 082 599,41		10 029 756,37	
Rahoitustuotot ja -kulut	-665 840,41		-688 453,29	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-29 314,93</u>	8 402 611,87	<u>0,00</u>	7 968 734,97

Investointien rahavirta

Investointimenot	-10 891 735,16		-9 731 101,94	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>50 304,25</u>	-10 841 430,91	<u>860 000,00</u>	-8 871 101,94

Toiminnan ja investointien rahavirta

-2 438 819,04 **-902 366,97**

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset

Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 599 998,00		-2 599 998,00	
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen lisäys	7 599 998,00		2 599 998,00	
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen vähennys	<u>-2 599 998,00</u>	2 400 002,00	<u>-2 599 998,00</u>	-2 599 998,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Saamisten muutos kuntayhtymältä	1 026 202,77		2 988 726,54	
Saamisten muutos muilta	-4 601 618,13		-189 788,61	
Korottomien velkojen muutos muilta	3 614 232,40		703 427,04	
Korollisten velkojen muutos muilta	<u>0,00</u>	38 817,04	<u>0,00</u>	3 502 364,97

Rahoituksen rahavirta

2 438 819,04 **902 366,97**

Rahavarojen muutos

0,00 **0,00**

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

6.7 Tilinpäätöksen liitetiedot

6.7.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistä koskevat liitetiedot

6.7.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti (s. 119).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän valtuusto on muuttanut suunnitelman mukaisia poistoaikoja vuoden 2013 alusta alkaen vastaamaan Kirjanpitolautakunnan (Kilan) kuntajaoston antaman suosituksen alarajaa. Vuodesta 2013 alkaen tehtyihin investointeihin sovelletaan Kilan kuntajaoston mukaisia poistoaikojen alarajoja. Vuonna 2013 tai sen jälkeen valmistuvilla rakennuksilla poistoaika on 20 vuotta. Aikaisemmin valmistuneet rakennukset poistetaan vanhojen poistoaikojen mukaisesti eli poistoaika on tällöin 30 vuotta.

Sijoitukset tiliryhmässä (Muut osakkeet ja osuudet) tehtiin arvonalennus 179.018 euroa. Arvonalennus kohdistui Viitasaaren Koulutuskiinteistö Oy:n osakkeisiin, koska kiinteistölle ei ollut enää tulonodotuksia.

Pysyvien vastaavien arvonorotusperiaatteet

Pysyvien vastaavien eriin ei kohdistu arvonorotuksia.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Em. erät on merkitty taseeseen nimellisarvosta.

6.7.1.2 Tilinpäätöksen esittämistä koskevat liitetiedot

2) Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutokset

Kirjanpitoasetuksen 1 luvun 11 §:n mukaan nimikettä ei merkitä tuloslaskelmaan tai taseeseen, jos yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudelta ja edeltävältä tilikaudelta. Tällaiset nimikkeet ja rivit on poistettu laskelmista.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty.

4) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ollut.

6.7.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Erittely toimintatuotoista

Toimintatuotot

	31.12.2019	31.12.2018
Gradia-kiinteistöt-liikelaitos		
Vuokratuotot, ulkoiset	1 520	1 613
Vuokratuotot, sisäiset	16 569	16 857
Siivouspalvelujen myynti, ulkoiset	55	47
Siivouspalvelujen myynti, sisäiset	1 823	1 870
Kiinteistöpalvelujen myynti, ulkoiset	94	112
Muu liikevaihto	398	478
Saadut tuet ja avustukset	0	18
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	29	0
Toimintatuotot yhteensä (1 000 €)	20 488	20 995

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistosuunnitelma 1.1.2019 alkaen (yhtymävaltuusto 7.9.2018, V 19)**PYSYVÄT VASTAAVAT**

	Poistoaika	Poistomenetelmä
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
<i>Aineettomat oikeudet</i>		
Atk-ohjelmat	2	Tasapoisto
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		
Kehittämismenot	2	Tasapoisto
Muut	2	Tasapoisto
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
<i>Maa- ja vesialueet</i>	Ei poistoa	
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>		
Hallinto- ja laitosrakennukset	25	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20	Tasapoisto
Talousrakennukset	10	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20	Tasapoisto
Kevyet varastot ja rakennelmat	10	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30	Tasapoisto
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>		
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	10	Tasapoisto
<i>Koneet ja kalusto</i>		
Henkilöautot, kevyet kulj. välineet	4	Tasapoisto
Kuorma-autot, raskaat kuljetusvälineet	10	Tasapoisto
Liikkuvat työkoneet	5	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5	Tasapoisto
Atk-laitteet	3	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3	Tasapoisto
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>		
Luonnonvarat	Käytön muk.	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hyödyke poistetaan kuitenkin enintään sen taloudellisena pitoaikana.

EU-hankkeissa voidaan noudattaa rahoittajan ilmoittamia poikkeavia poistoaikoja.

6.7.3 Tasetta koskevat liitetiedot

6.7.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					
	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	155	155	4 715	121 098	1 859	230	5 878	135 217
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	13	16 113	446	14	10 847	27 433
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	-21	0	0	0	-21
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	-16 544	0
Tilikauden poisto	-81	-81	0	-7 791	-1 029	0	0	-8 901
Poistamaton hankintameno 31.12.	74	74	4 728	129 399	1 276	244	181	135 902
Arvonkorotukset 1.1.	0	0	0	0	0	0	0	0
Purettu arvonkorotuksia	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	74	74	4 728	129 399	1 276	244	181	135 902

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet		Muut saamiset	
	Osakkeet osakkuus- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Liittymismaksut palautus- kelpoiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	179	140	123	319
Lisäykset	0	0	0	123
Vähennykset	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	179	140	123	442
Arvonlennukset	179	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	140	123	442

6.7.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely

Oman pääoman muutokset:

	31.12.2019	31.12.2018
Peruspääoma 1.1.	12 402	12 402
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Peruspääoma 31.12.	12 402	12 402
Arvonkorotusrahas to 1.1.	0	0
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Arvonkorotusrahas to 31.12.	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	23 749	24 451
Tilikauden yli-/alijäämä	487	-702
*Oma pääoma yhteensä (1 000 €)	36 638	36 151

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät viiden vuoden kuluttua eli 1.1.2025 tai sen jälkeen:

	31.12.2019	31.12.2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (teur)	15 333	16 667

6.7.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

38) Vuokravastuut

	31.12.2019	31.12.2018
Vuokravastuut		
Education Facilities Oy, Kankaan alue, 31.12.2025 asti	3 327	3 881
Konilannotko, 31.12.2024 asti	558	670
*) Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Pitkäkatu 18-22, 30.5.2036 asti	1 591	1 669
Seuraavalla tilikaudella maksettavat yhteensä	744	744
Myöhemmin maksettavat yhteensä	4 732	5 476
Yhteensä (teur)	5 476	6 220

*) lisäys tilinpäätöksen 2017 yhteydessä

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Arvonlisäveron palautusvastuu, kiinteistöinvestoinnit

Investointien valmistumisvuosi	Tarkistusvastuun päättymisvuosi	Palautusvastuun määrä	
		2019	2018
2011	2020	233 634	467 268
2012	2021	429 088	643 632
2013	2022	1 322 352	1 763 136
2014	2023	1 454 016	1 817 520
2015	2024	1 918 080	2 301 696
2016	2025	2 504 935	2 922 424
2017	2026	2 300 671	2 629 338
2018	2027	1 661 513	1 869 202
2019	2028	2 251 159	
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä *)		14 075 448	14 414 216

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakentamisen ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (ALVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt, myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

6.7.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Gradia-kiinteistöt-liikelaitos	46	49	53
*Yhteensä (henkilöä)	46	49	53

6.8 Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilintarkastajan taselauseke

Jyväskylässä 10.3.2020

Jyri Ylönen
Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen
johtokunnan puheenjohtaja

Erja Laaksonen
Gradia -kiinteistöt-liikelaitoksen
varapuheenjohtaja

Timo Taskinen EMILIA LAKKA
johtokunnan jäsen

Eija Aaltonen
johtokunnan jäsen

Harri Oksanen
johtokunnan jäsen

Riikka Kaarnamo
Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen
johtaja

Olen tarkastanut tilinpäätöksen.

Jyväskylässä touko kuun 5 päivänä 2020

Nina Nieminen, JHT HT
BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

7. Kuntayhtymän allekirjoitukset ja merkinnät

Jyväskylässä 27.3.2020

Juha Suonperä
hallituksen puheenjohtaja

Timo Taskinen
hallituksen 1. varapuheenjohtaja

Jyri Ylönen
hallituksen 2. varapuheenjohtaja

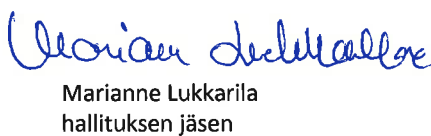
Eija Aaltonen
hallituksen jäsen

Merja Koivisto
hallituksen jäsen

Erja Laaksonen
hallituksen jäsen

Marianne Lukkarila
hallituksen jäsen

Harri Oksanen
hallituksen jäsen

Matti Vesa Volanen
hallituksen jäsen

Vesa Saarikoski
kuntayhtymän johtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Jyväskylässä 5 p:nä touko kuuta 2020

Nina Nieminen, JHT HT
BDO Auditor Oy
tilintarkastusyhteisö

LIITE 1

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Käytetyt kirjanpitokirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Ostoreskontraluettelo
Myyntireskontraluettelo
Palkkakirjanpito
TEM -matkalaskukirjanpito
Pysyvien vastaavien kirjanpito
Tuloslaskelma
Tase

Käytetyt tositelajit

Tositelaji Nimi

10 Ostolaskut
11 Ostolaskut, Gradia Jyväskylän Työelämä- ja yrityspalvelut/opintososiaaliset maksut
12 Ostolaskut, Gradia Jyväskylän Työelämä- ja yrityspalvelut/teoriamaksut
13 Ostolaskut, Gradia Jyväskylän Työelämä- ja yrityspalvelut/koulutuskorvaukset
14 Pankkitositteet, muut/Op
15 Pankkitositteet, lahjoitusrahastot/Op
16 Pankkitositteet, maksujen keräily (Gradia Jyväskylä ja Jämsä)/Op
17 Pankkitositteet, lahjoitusrahastot (lukiot)/Op
18 Pankkitositteet, maksujen keräily (lukiot)/Op
19 Pankkitositteet, maksujen keräily (entinen aikuisopisto)/Op
20 Ostoreskontramaksut
21 Ostolaskut, stipendit
25 Poistotositteet, käyttöomaisuus
40 Kassatositteet, sisäinen myynti, CPU Ceepos
42 Kassatositteet, CPU Ceepos
49 Arvonlisäverojakotositteet
50 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä
51 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä
52 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä
53 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä ja Jämsä
55 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä
56 Myyntilaskut, Gradia Jyväskylä
57 Myyntilaskut, Gradia Jämsä, Gradian sisäiset palvelut, Gradia-ravintolat, Gradia-lukiot
60 Myyntilaskut, Gradia-kiinteistöt
66 Myyntireskontrasuoritukset / Op

70 Palkkatositteet
71 Matkalaskutositteet
72 Matkaennakkotositteet
78 Excel-tositteet, Gradia Jyväskylä ja Jämsä
79 Excel-tositteet, Kehittämispalvelut
80 Excel-tositteet, Kirjanpito
81 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä Palvelut
82 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä Teknologia
83 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä Palvelut
84 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä Palvelut
86 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä Työelämä- ja yrityspalvelut
87 Excel -tositteet, Kirjanpito
88 Excel -tositteet, Gradia-kiinteistöt
89 Excel -tositteet, Gradia-ravintolat
90 Excel -tositteet, Kehittämispalvelut
91 Excel -tositteet, Gradia Jyväskylä
92 Kirjanpidon tuloksen kirjaus
93 Kirjanpidon laskennallisen tuloksen kirjaus
94 Sisäisen laskennan tulos
95 Sisäisen laskennan laskennallinen tulos
97 Sisäisen laskennan tositteet
98 Sisäinen laskennan laskennalliset kirjaukset
99 Vyörytystositteet

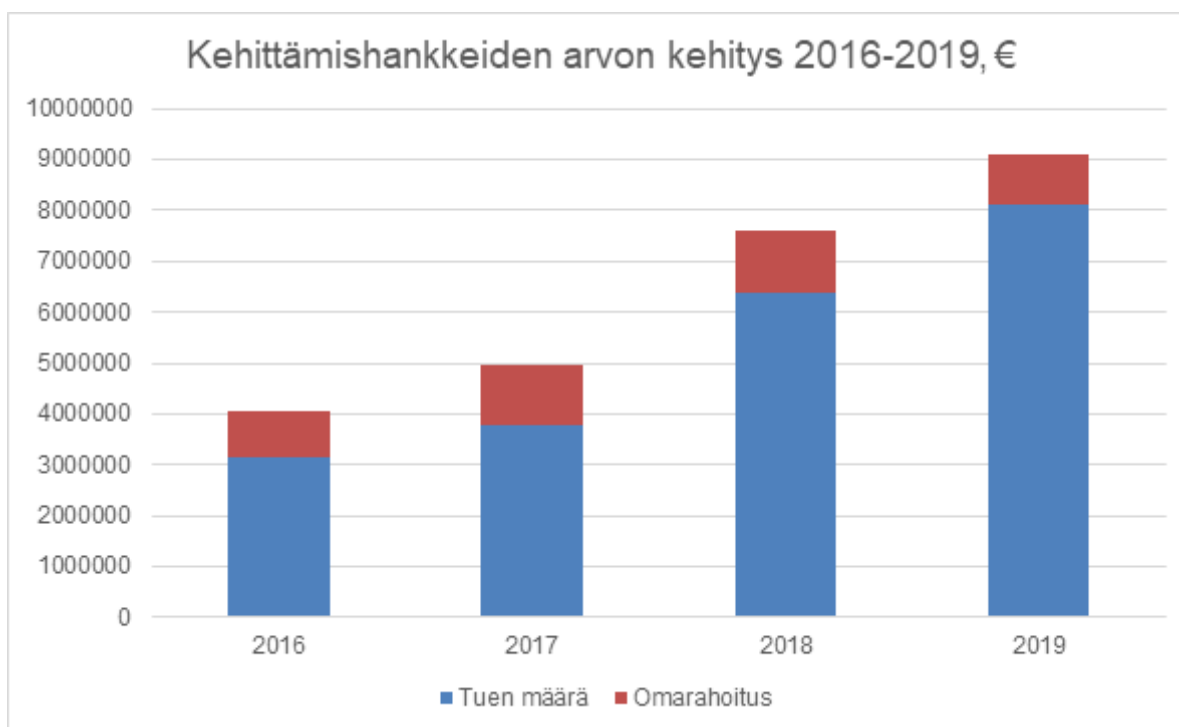
Kassatositelajin 40 (CPU Ceepos -kassan kautta kulkeva sisäinen myynti) tositenumerointi on yhteinen tositelajin 42 (CPU Ceepos -kassatositteet) kanssa. Tositelajille 40 ei tositteita muodostu samassa tahdissa kuin tositelajille 42 ja tämän vuoksi tositelajiin 40 muodostuu tyhjiä välejä. Numerointi kulkee samaa tahtia ja siksi tositelajin 40 numerointi ei ole juokseva.

LIITE 2

Arvoltaan yli 100 000 euron hankkeet 31.12.2019

Gradiassa oli vuoden 2019 lopussa käynnissä **18 hanketta, joiden toimintatuotot ylittävät 100 000 euroa**. Hankkeista kymmenen alkoi vuoden 2019 aikana. Raportoitavien hankkeiden **kokonaisarvo oli 8,1 miljoonaa euroa**. Raportointirajan alittavia pienempiä hank-

keita oli vuoden lopussa käynnissä yhteensä 29. Näiden hankkeiden kokonaisarvo oli noin 1,1 miljoonaa euroa. Näin ollen hankesalkun kokonaisarvo oli 9,1 miljoonaa euroa.

Kasvua vuoden 2018 tilinpäätöksen tilanteeseen oli 1,5 miljoonaa euroa (+20,0 %). Koko hankesalkun arvosta 71 % suuntautuu ammatillisen koulutuksen kehittämiseen, 12 % lukiokoulutuksen kehittämiseen ja 17 % koko Gradian yhteiseen kehittämiseen. Yhteisten, sekä ammatillista että lukiokoulutusta kehittävien, hankkeiden osuus on kasvanut. Hankesalkun arvosta 11 % oli Gradian omarahoitusta, jonka osuus kokonaisuudesta on laskenut kahden vuoden aikana 13 prosenttiyksikköä. Näin ollen suhteessa pienemmällä omarahoituksella on saatu hankittua enemmän täydentävää ulkoista rahoitusta.

Raportoitavista hankkeista viittä toteutettiin Euroopan unionin sosiaalirahaston (ESR) tuella. Näistä neljä oli ELY-keskuksen rahoittamia alueellisia ESR-hankkeita ja yksi ESR-hankkeista (Vahvistu verkossa) sai rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallisesta ESR-kehiksestä. **ESR-hankkeiden kokonaisarvo**

oli noin 1,6 miljoonaa euroa. ESR-hankkeiden omarahoitusosuus oli keskimäärin 25 %. Suurin hankkeista on yhdessä Jyväskylän kaupungin kanssa toteutettava Kasvun maisema-hanke, jonka tavoitteena on kehittää monimuotoisia työpajatoimintoja keskeyttämisvaarassa oleville opiskelijoille toisen asteen koulutuksen sisälle sekä työllistymispolkujen alkuun. Hankkeista kolme on ammatillisen ja lukiokoulutuksen yhteisiä hankkeita (TAKKU - nuorten opinto- ja työelämäpolut sujuviksi, Kasvun maisema ja Vahvistu verkossa). Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) tuella rahoitettiin Biopakkau-sinnovaatioilla-hankekokonaisuutta. Hankkeen aikana rakennetaan innovaatioympäristö, jossa testataan ja valmistetaan yhdessä VTT:n ja yritysten kanssa pakkausten prototyyppisiä biomateriaaleista. Kehitystyössä on mukana kaikkiaan 15 keskusomalaista yritystä. **EAKR-hankekokonaisuuden arvo on 0,6 miljoonaa euroa**.

Kansallisella valtionavustusrahoituksella toteutettiin kolmea opetushallituksen sekä neljää opetus- ja kulttuuriministeriön hanketta, joiden arvo oli yli 100 000 euroa. **Raportoitavien valtionavustushankkeiden kokonaisarvo oli noin 5,0 miljoonaa euroa.** Suurimman osuuden kokonaisuudesta muodostaa 2,5 miljoonan euron valtionavustus Taitaja2020-tapahtumaan, jonka jälkeen suurimmat hankkeet olivat ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksella toteutettavat kehittämiss Hankkeet. Vuonna 2018 alkaneen hankkeen arvo on 843 000 euroa ja vuonna 2019 alkaneen hankkeen arvo on 669 000 euroa. Hankkeilla edistetään ammatillisen koulutuksen henkilökohtaisia, joustavia opintopolkua, urheilijoiden ja liikunnan koulutusta, työelämäyhteistä sekä henkilöstön osaamista. Näiden hankkeiden rahoitus ei edellytä omaraahoitusta. Lukiokoulutuksen valtionavustushankkeista suurimmat olivat Gradia-lukiot varsin askelin uudistukseen sekä Astetta korkeammalle! –hanke, joissa tavoitteena on Gradia-lukioiden toiminnan kehittäminen uudistuneen lukiolain mukaisesti lisäämällä vetovoimaa, laatua sekä sujuvoittamalla siirtymistä toisen asteen opinnoista korkeasteelle. Näiden hankkeiden lisäksi toteutuksessa on useita pienempiä valtionavustushankkeita.

Kansainvälisellä EU-rahoituksella toteuttavia raportointirajan ylittäviä hankkeita oli kolme, joista Erasmus+-rahoituksella kehitetään ammatillisen koulutuksen kansainvälistymistä mahdollistamalla henkilöstön ja opiskelijoiden liikkuvuusjaksoja Euroopan maiden kumppaneiden kanssa. Euroopan komission rahoittamassa kansainvälisessä ComLeap-hankkeessa kehitetään digitaalisia ratkaisuja osaamisen kysynnän ja tarjonnan parantamiseen ja mm. osaamisen kartoittamiseen, koulutustarjonnan vertailuun ja koulutukseen hakeutumiseen. Raportointirajan ylittävien kansainvälisten hankkeiden kokonaisarvo on noin 0,8 miljoonaa euroa.

Aluehallintoviraston rahoituksella Gradiassa toteutetaan toisen asteen Liikkuva opiskelu -toimintaa. Liikkuva opiskelu kattaa Gradian kaikki ammatillisen oppilaitokset ja lukiot. Hankkeen toiminta-ajatukseksi on kehittää oppilaitosten toimintakulttuuria sekä oppimisympäristöjä tukemaan aktiivisempaa oppimista sekä edistää opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia. Liikkuva opiskelu-rahoituksen arvo lukuvuodelle 2019-2020 on 120 000 euroa.

Hankkeiden kesto on 1-3 vuotta, joten hankesalkun tuotot jakautuvat useammalle tilikaudelle. Tilikaudella 2019 hanketoimintaa toteutettiin 3,3 miljoonalla eurolla (+36 %), johon ulkoisia hanketuottoja saatiin 2,5 miljoonaa euroa (+56 %). Hanketoiminnan omarahoitus oli 0,6 miljoonaa euroa eli noin 18 %. Hanketoiminnan kuluista 73 % oli vakituisten henkilöstön palkkakuluja, 21 % ulkoisia ostopalveluita, 2 % aineita ja tarvikkeita sekä 4 % sisäisiä palveluiden ostoja tai vuokria.

Raportoitavien hankkeiden taloudelliset tiedot on koottu seuraavaan taulukkoon.

Ajalla 1.1.-31.8.2019 päättyneiden hankkeiden taloudellinen toteuma ja kehittämisen tulokset on raportoitu hallitusraportissa 8/2019. Raportointisuunnitelman mukaisesti tilinpäätöksessä raportoidaan loppuvuoden toteuma. 31.8.2019 jälkeen on päättynyt 15 hanketta. Päättynyiden hankkeiden perustiedot, keskeiset tulokset ja pysyvät vaikutukset on koottu taulukkoon liitteessä 3.

Rahoittaja: ELY-keskus (ESR)		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä					
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti	Kuluva tilikausi/ toteuma 31.12.2019 asti
Kasvun maisema	5/2017 - 4/2020	osatoteuttaja	619 670 €	464 753 €	154 917 €	440 419 €	192 268 €
Luova kiertotalous: Luovalla osaamisella	9/2017 - 2/2020	päätoteuttaja	307 000 €	212 900 €	94 100 €	95 699 €	209 257 €
rakennemuutoksesta resurssiinsauteen							
TAKKU-nuorten opinto- ja työelämäpolut	4/2019-3/2021	päätoteuttaja	167 479 €	125 609 €	41 870 €	19 496 €	19 496 €
sujuviksi							
Vahvistu verkossa (OKM/ESR)	3/2018 - 12/2020	päätoteuttaja	288 958 €	231 166 €	57 792 €	86 511 €	61 084 €
Ohjatusti kohti tulevaisuuden työelämää	8/2019-9/2021	päätoteuttaja	236 200 €	177 150 €	59 050 €	22 674 €	22 674 €
Yhteensä 5 hanketta			1 619 307 €	1 211 578 €	407 729 €	664 799 €	504 779 €

Rahoittaja: Pirkanmaan liitto (EAKR)		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä					
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti	Kuluva tilikausi/ toteuma 31.12.2019 asti
Biopakkauksinnovaatioilla kasvua - Media- alan yhteistyöllä keski-suomalaiset tuotteet esille	2/2019-2/2021	päätoteuttaja	266 228 €	197 460 €	68 768 €	72 863 €	72 863 €
Biopakkauksinnovaatioilla kasvua - Media- alan yhteistyöllä keski-suomalaiset tuotteet esille, investoinnit	2/2019-2/2021	päätoteuttaja	309 000 €	154 500 €	154 500 €	295 321 €	295 321 €
Yhteensä 2 hanketta			575 228 €	351 960 €	223 268 €	368 184 €	368 184 €

Rahoittaja: Opetushallitus (valtionavustus)		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä					
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti	Kuluva tilikausi/ toteuma 31.12.2019 asti
Astetta korkeammalle! - Edufutura - yhteistyöllä kohti uutta lukiota	6/2018 - 6/2020	päätoteuttaja	240 000 €	192 000 €	48 000 €	93 994 €	71 946 €
Parasta johtamista	1/2019 - 12/2020	osatoteuttaja	109 436 €	82 077 €	27 359 €	20 945 €	20 945 €
Gradia-lukiot varmin askelin uudistukseen	8/2019 - 12/2020	päätoteuttaja	285 000 €	256 500 €	28 500 €	63 363 €	63 363 €
Työelämä ja teknologia	10/2019-12/2021	päätoteuttaja	132 857 €	119 571 €	13 286 €	0 €	0 €
Yhteensä 4 hanketta			767 293 €	650 148 €	117 145 €	178 302 €	156 254 €

Rahoittaja: Opetushallitus (Erasmus+)		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä					
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.8.2019 asti	Kuluva tilikausi/ toteuma 31.8.2019 asti
Promo 9	6/2018 - 5/2020	päätoteuttaja	239 044 €	239 044 €	-	218 183 €	207 677 €
Promo 10	6/2019 - 5/2021	päätoteuttaja	235 912 €	235 912 €		24 347 €	24 347 €
Yhteensä 2 hanketta			474 956 €	474 956 €	0 €	242 530 €	232 024 €

Rahoittaja: Euroopan komissio		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä					
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti	Kuluva tilikausi/ toteuma 31.12.2019 asti
ComLeap	11/2017 - 11/2019	osatoteuttaja	269 105 €	188 374 €	80 731 €	146 430 €	109 942 €
Yhteensä 1 hanke			269 105 €	188 374 €	80 731 €	146 430 €	109 942 €

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö (valtionavustus)		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä				
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti
Parasta Palvelua Länsi-Suomi	11/2017 - 4/2020	päätoteuttaja	242 423 €	242 423 €	-	93 324 €
Strategiarahoitus 2018	6/2018 - 12/2020	päätoteuttaja	843 000 €	843 000 €	-	382 035 €
Strategiarahoitus 2019	5/2019 - 12/2020	päätoteuttaja	3 169 000 €	3 169 000 €	-	50 540 €
Yhteensä 3 hanketta			4 254 423 €	4 254 423 €	0 €	525 899 €
						173 367 €
						351 613 €
						50 540 €
						575 520 €

Rahoittaja: Aluehallintovirasto		Jyväskylän koulutuskuntayhtymä				
Hankkeen nimi	Hankkeen kesto	Status hankkeessa	Kokonais- budjetti	Hankerahoitus	Omarahoitus	Toteuma hankkeen alusta 31.12.2019 asti
Liikkuva opiskelu - Aktiivista hyvinvointia	6/2019 - 6/2020	päätoteuttaja	120 000 €	60 000 €	60 000 €	39 290 €
Yhteensä 1 hanketta			120 000 €	60 000 €	60 000 €	39 290 €
Yhteensä kaikki 18 hanketta			8 080 312 €	7 191 439 €	888 873 €	2 165 434 €
			9 162 423 €	8 080 312 €		1 985 993 €

LIITE 3

Kaudella 1.9.-31.12.2019 päättyneiden hankkeiden taloudellinen toteuma ja kehittämisen tulokset

Ajalla 1.1.-31.8.2019 päättyneiden hankkeiden taloudellinen toteuma ja kehittämisen tulokset on raportoitu hallitusraportissa 8/2019. Raportointisuunnitelman mukaisesti tilinpäätöksessä raportoidaan loppuvuoden toteuma.

1. Hanke: Lukioiden valtakunnallinen CERN-tiedeopetusverkosto (CERN7) (Opetushallitus)

Hankeaika:	1.7.2018-30.6.2019
Gradian kokonaisbudjetti:	56 250 €
Toteuma:	7 027 €
Päätoteuttaja:	Gradia
Osatoteuttajat:	Fysiikan tutkimuskeskus HIP, Helsinki
Projektipäällikkö:	Lasse Ikäläinen

Keskeiset tulokset:

- Seminaari 24.8.2018 Jyväskylän yliopiston fysiikan laitoksella, johon osallistui 20 opettajaa ja 61 opiskelijaa ympäri Suomen.
- 16 leirikoulua CERNissä, joilla yhteensä noin 320 opiskelijaa ja 50 opettajaa. Avustettiin matkaan lähteneitä opiskelijaryhmiä taloudellisesti.
- Opinto-ohjaajille ja rehtoreille suunnattu tutustumisvierailu CERNissä 20.-21.5.2019.
- Saatiin 30 hakemusta leirikouluihin lukuvuodelle 2019-20, joista valittiin 17.
- Opettajien koulutus avoimen datan käyttöön on alkanut ja sitä jatketaan.
- Osallistuttiin Suomen lukioihin suunnatun HSSIP-ohjelman valmisteluihin, ohjelma järjestettiin CERNissä syksyllä 2019.

2. Hanke: Enterprise is VITAL (Erasmus+ (British Council))

Hankeaika:	1.9.2016 – 31.8.2019
Gradian kokonaisbudjetti:	25 690 €
Toteuma:	26 397 €
Päätoteuttaja:	Northern Regional College UK
Osatoteuttajat:	IES La Senia ES, APIP ES, AEVA PT, Ballymena Business UK ja Gradia
Projektipäällikkö:	Niina Helin

Keskeiset tulokset:

Enterprise is VITAL hankkeen tavoitteena oli kehittää uutta, innovatiivista ja luovaa yrittäjyysvalmennusta. Hankkeessa kehitettiin yrittäjyysosaamista neljän kv-oppilaitoskumppanin ja kahden kansainvälisen työelämäkumppanin verkostona. Pohjoisirlantilaisen (Ballymena Business Center) ja espanjalaisen yrityspuiston (Asociación De Poligonos Industriales De Paiporta) edustajat toimivat hankkeen yritysasiantuntijoina järjestäen kumppanimaisissa itsenäisesti kansainvälisen yrityskilpailun, johon Enterprise is Vital -klubin opiskelijajäsenet osallistuivat.

Konkreettisina tavoitteina oli kehittää myös hankkeeseen osallistuvan henkilöstön osaamista sekä opiskelijoiden yrittäjyystaitoja kansainvälisen liiketoiminnan viitekehityksessä. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla oli mahdollisuus oppia todellisista aloittavista yrityksistä ja saada tietoa siitä, miksi ja miten ne kasvavat. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen VITAL tarjosi henkilökunnalle mahdollisuuden vastata yhdestä hankkeen opettajien valmennusjaksoista ja jakaa siten Gradian osaamista hankkeen muille kumppaneille.

Hankkeen tuloksena syntyi parhaiden käytänteiden opas yrittäjyysvalmentajille sekä testattu toimintamalli opiskelijajaworkshopien toteuttamiseen jatkossa. Hankkeen tuloksena koostettiin VITAL-resurssipaketti ammatillisen koulutuksen organisaatioille yrittäjyys ekosysteemin toteuttamiseksi (strateginen tarkoitus, ohjelman koordinointi, opiskelijoiden rekrytointi, toimittamismenetelmät, ohjelman sisältö, ohjelman rikastaminen, yrityssuunnittelukilpailut ja menestyksen juhliminen). Sen tarkoitus on edistää työelämän ja oppilaitosten välisen yhteistyön kehittämistä. Hankkeessa toteutettiin kaksi henkilökunnan ja kolme opiskelijoiden workshopia, joihin osallistui Gradiasta 3 + 12 henkilöä sekä Suomessa toteutettuihin tapaamisisiin yhteistyöyritysten edustajina yhteensä 10 henkilöä. Hankkeen kokonaistoteutus oli onnistunut ja se tuki osaltaan Gradian oman yrittäjyyden ekosysteemin pitkäjänteistä kehittämistä.

3. Hanke: Building resilience (Erasmus +, Opetushallitus)

Hankeaika: 1.10.2017 – 30.9.2019
 Gradian kokonaisbudjetti: 11 400 €
 Toteuma: 12 029€
 Pää toteuttaja: Vision West Nottinghamshire UK
 Osatoteuttajat: BBS Osnabruck DE ja Gradia
 Projektipäällikkö: Rea Tuominen

Keskeiset tulokset:

Sitkeys, joustavuus ja sinnikkyys ovat ominaisuuksia, joita jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvitaan. Hankkeessa kolme oppilaitosta Vision West Nottinghamshire Britannista, BBS Osnabruck Saksasta ja Gradia Suomesta jakoi ja kokeili hyviä käytäntöjään menetelmistä, joilla opiskelijat voivat paremmin mm. lievittää koestressiä, suunnitella ajankäyttöään sekä tunnistaa ja hyödyntää omia tukiverkostojaan. Hankkeen lopputuotoksena on valmistunut opas em. kokeiluiden parhaista käytännöistä. Opas on ladattavissa täältä: <https://blogit.gradia.fi/kansainvalisyys/2019/12/20/building-resilience-resource-package-published/>

4. Hanke: CompLeap - New digital solutions for lifelong learners (EU-komissio)

Hankeaika: 1.12.2017– 30.11.2019 (24 kk)
 Gradian kokonaisbudjetti: 269 105 €, josta omarahoitusosuus 80 732 € (30 %)
 Toteutuneet kulut JKKY: 156 709 €
 Hankkeen kokonaisbudjetti: 1 824 550 €
 Pää toteuttaja: CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy
 Osatoteuttajat: Opetushallitus, Oulun yliopisto, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ja Dienst Uietvoering Onderwijs (DUO), Alankomaat
 Projektipäällikkö: Tarja Puura

Keskeiset tulokset:

RATKAISUJA OSAAMISEN KYSYNNÄN JA TARJONNAN KOHTAAMISEEN

Hankkeessa on hankkeen toiminta-aikana:

- Mallinnettu digitaalisten palvelujen viitearkkitehtuuri, joka antaa kokonaiskuvan elinikäisen oppimisen tueksi kansalaisille tarjolla olevista digitaalisten palveluiden kokonaisuudesta (ns. oppijalähtöinen digitaalinen ekosysteemi).
- Kehitetty prototyyppi digitaalisesta ohjauspalvelusta, jossa luotava henkilökohtainen osaamisprofiili linkittyy aiemmin hankittuun osaamiseen sekä koulutustarjontaan (opintopolku.fi, opintopolku.fi/koski, eperusteet.opintopolku.fi).
- Hyödynnetty analytiikkaa ohjaamaan käyttäjää palvelussa.
- Pilotoitu kansallisesti viitearkkitehtuurimallia sekä prototyypin (proof of concept) avulla tapoja, joilla henkilö voisi kerätä ja/tai kuvata omaa osaamistaan, erityistaitoja sekä kiinnostuksen kohteitaan henkilökohtaiseen osaamisprofiiliin.
- Pilotoitu kansainvälisesti viitearkkitehtuurimallia ja sen soveltuvuutta muiden maiden tarpeisiin sekä järjestelmiin.
- Arvioitu hankkeen toimintaa ja tuotoksia (Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen ulkoinen arviointi).
- Todettu hankkeen keskeisiksi tuloksiksi EU-komission arvioinnissa 23.1.2020 - Viitearkkitehtuuri
 - Prototyypin kehittämistyö, aineistot hyödynnettävissä GitHub-palvelussa
 - Teknisten palvelupilottien kautta saatujen kokemusten hyödynnettävyys kansallisesti Opintopolku.fi-palvelun sekä kansainvälisesti Europass-palvelun kehittämistyössä

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia vastasi hankkeessa työpaketin 4 Deployment and evaluation koordinoinnista ja toteutuksesta yhteistyössä hankepartnerien kanssa.

Lisätietoja: <https://www.compleap.eu/>

Hankkeen wikialusta: <https://wiki.eduuni.fi/display/csccompleap/CompLeap+Home>

5. Hanke: Arborists: Urban Tree Care for Sustainable Cities in the Baltic Sea Region (Erasmus+ KA2)

Hankeaika:	1.9.2017-31.10.2019
Gradian kokonaisbudjetti:	77 480 €
Toteuma:	74 136 €
Päätoteuttaja:	Public Organisation Vilnius Jeruzales Labour Market Training Centre, VJLMTC (Liettua)
Osatoteuttajat:	European Arboricultural Council (Saksa), IPC Groene ruimte bv (Alankomaat), Priekule tehnikums (Latvia), Luua Metsanduskool (Viro) ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
Projektipäällikkö:	Markus Seppänen

Keskeiset tulokset:

Hankkeen yhteisenä tavoitteena oli kehittää arboristikoulutusta Itämeren alueen maissa, puiden ja taajamametsien hoitoa sekä lisätä ja yhtenäistää kouluttajien osaamista. Hankkeen tavoitteena oli myös puunhoitajien tutkinnon ja standardien yhdenmukaistaminen, arboristien liikkuvuuden parantaminen sekä toimijoiden verkostoituminen Euroopassa.

Hankkeen aikana kehitettiin European Tree worker (Eurooppalainen puunhoitaja) -tutkintoa niin, että se soveltuu tehtäväksi myös Baltian alueella. Hankkeen aikana muokattiin tutkintoa niin, että se soveltuu myös Suomen olosuhteisiin ja suomen kielelle. Ensimmäinen suomalainen suoritti menestyksekkäästi tutkinnon ja sai European Tree Worker -sertifi- kaatin.

Hankkeen aikana käännettiin European Tree Care, käytännön opas istutukseen, hoitoleikkauksiin ja turvallisiin työtapoihin kirja suomeksi.

Hankkeen aikana lisättiin hankeverkoston kouluttajien puunhoitoon liittyvää osaamista seuraavista keskeisistä aihealu- eista:

- puiden istutus, istutusmateriaali, puulajituntemus
- puiden hoitoleikkaus
- puukiipeily eri menetelmillä
- kiipeilyvarusteet ja niiden tarkastaminen
- työturvallisuus eri työvaiheissa
- loukkaantuneen pelastaminen puusta

Hankkeen tuloksena Gradialla syntyi paikallisesti tarjottava tutkinnon osa Puiden poisto erityistekniikoilla (ammattitaito- vaatimukset, näytön kriteerit ja opiskelijan ja opettajan materiaalit Moodlessa). Tutkinnonosa tarjoaa opiskelijoille mah- dollisuuden laajentaa osaamistaan vaativiin puunpoistoihin kiipeilymenetelmiä käyttämällä. Sen suoritettuaan opiskelija on saanut monipuolista osaamista kiipeilytekniikoista, kiipeilykaadosta ja puiden kuntokartoituksesta. Tutkinnonosan suorittaminen parantaa opiskelijan mahdollisuuksia toimia itsenäisenä yrittäjänä tai työntekijänä kohteissa, joissa pui- den poistaminen ei tavanomaisin menetelmin ole mahdollista. Metsuri-metsäpalvelutuottajan työtehtävät ovat entis- tä enemmän suuntautuneet erityiskohteissa toimimiseen. Tutkinnonosa antaa hyvät valmiudet myös jatko-opintoihin. Hankkeen aikana opiskelijoista muodostettu pilottiryhmä testasi koulutuksen ja koulutusmateriaalin.

6. Hanke: Parasta osaamista -verkostohanke (Opetushallitus)

Hankeaika: 1.1.2017 – 31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 553 158 €

Toteuma: 571 467 €

Päätoteuttaja: Pääkoordinaattori Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia

Osatoteuttajat: Ammatilliset koulutuksen järjestäjät: Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia, Länsirannikon koulutus Oy WinNova, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria, Koulutuskeskus Salpaus, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu, Tampereen seudun ammattiopisto Tredu (Tampereen kaupunki), Ammattiopisto Spesia Oy, Yrkesakademin i Österbotten

Ammatilliset opettajakorkeakoulut:

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu

Projektipäällikkö: Pia Tolonen

Keskeiset tulokset:

Miten perehdytän työpaikkaohjaajan? Mitä työelämässä oppimisessa tulisi muistaa? Miten arviointi toteutuu? Miten työelämäyhteistyötä voisi edistää ja syventää? Keneltä saan tukea työssäni ja miten voin kehittää tai ylläpitää osaamistani vaikkapa digitaalisin välinein? Ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstölle kysymysten ratkaisuun on tarjolla monia eri työkaluja ja malleja. Niiden avulla jokaisella on mahdollisuus tehdä ja toteuttaa uudistunutta ammatillista koulutusta omassa työssään ja eri vaiheissa työuraa. Menetelmät ja työkalut tukevat myös esimiestyötä ja johtamista saavuttamaan paremmin ammatilliselle koulutukselle asetettuja tavoitteita. Menetelmiä, työkaluja sekä tukimateriaaleja on tehty yhdessä ympäri Suomea Parasta osaamista -verkostohankkeessa (2017–2019). blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/

Vuoden 2017 aikana kartoitettiin, millaista osaamista opetus- ja ohjaushenkilöstö tarvitsee toimiakseen uudistuneessa ammatillisessa koulutuksessa. Niiden tulosten pohjalta on luotu Rohkeasti uudistamaan osaamiskokonaisuus. Rohkeasti uudistamaan sivuston materiaalit on tehty aikavälillä 2018- 2019. rohkeasti uudistamaan.fi/

7. Hanke: Parasta DigiOhjausta (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Hankeaika: 1.1.2018-31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 129 400 €

Toteuma: 104 370 €

Päätoteuttaja: Gradia

Osatoteuttajat:

Oulun seudun ammattiopisto, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä, Raahen koulutuskuntayhtymä, Etelä-Savon Koulutus Oy, Kouvolan seudun ammattiopisto, Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Ammattiopisto Luovi, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä, Tampereen seudun ammattiopisto, Turun kaupunki, Vantaan ammattiopisto, Länsirannikon Koulutus Oy, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä

Projektipäällikkö: Kirsi Salonen

Keskeiset tulokset:

Kehittämishjelman tavoitteena oli kehittää malleja työpaikalla järjestettävän koulutuksen ohjaukseen ja yhteydenpitoon digitaalisin välinein. Työpaikoille, joilla ei ole valmiuksia digivälineiden käyttöön kehitettiin Digitutor-malli, missä työelämässä oppimassa oleva opiskelija toimii työpaikkaohjaajien tukena ja ohjaajana digivälineiden ja sovellusten käyttämisessä. Työpaikkaohjaaja valmennuksissa testattiin erilaisia digitaalisia välineitä ja niistä koottiin idea-lista. Työpaikkaohjaajien motivoimiseksi valmennuksiin ja digivälineiden käyttöön kehitettiin malli työpaikkaohjaajan osaamismerkkiin. Opiskelijoiden osaamisen kehittymisen seurantaan, ohjaukseen ja arviointiin työelämässä oppimisen aikana pilotoitiin ja otettiin käyttöön erilaisia digitaalisia sovelluksia ja järjestelmiä. Kokemukset on jaettu blogissa: <http://bit.ly/digiohjaajat>. Mukana olleet opettajat tekivät lisäksi videoita sovellusten käytöstä: <http://bit.ly/digiohjaaja-youtube>. Kehittämishjelmassa kehitettiin työelämässä oppimisen digiohjauksen työkalu. Työkalussa on määritelty ohjauksen ja yhteydenpidon pisteet Parasta Palvelua kehittämishjelman kriittisten pisteiden kautta ja niiden pohjalta mallinnettiin ohjauksen prosessia. Koulutuksen järjestäjä voi lisätä työkaluun omat sovelluksensa ja ohjeistuksensa, mutta prosessi pysyy samanlaisena. Kehittämishjelmassa luotiin myös malli ja kysymyspatteristo opetushenkilöstön osaamisen kartoittamiseen.

8. Hanke: Parasta DigiTukea (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Hankeaika: 1.1.2018-31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 98 300 €

Toteuma: 88 181 €

Päätoteuttaja: Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Osatoteuttajat:

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Kotkan – Haminan seudun koulutuskuntayhtymä, Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Gradia - Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur skn, Helsingin kaupunki, Koulutuskeskus Salpaus

Projektipäällikkö: Kirsi Salonen

Keskeiset tulokset:

Kehittämisohjelman päätavoitteena oli luoda yhteentoimivuuden kuvaukset työpaikalla järjestettävään koulutukseen ja kytkeä ne koulutussopimus- ja oppisopimusprosesseihin. Kehittämisohjelmassa luotiin ammatillisen koulutuksen järjestäjille työpaikalla järjestettävän koulutuksen sanasto, jota tarvitaan tietojärjestelmien yhteentoimivuuden tueksi. Työpaikalla järjestettävän koulutuksen tietomalli rakennettiin VRK:n yhteentoimivuusalustalle <https://tietomallit.suomi.fi/model/dt>. Tietomalli on tehty soveltamisprofiiliksi. Kehittämisohjelmassa tehtiin lisäksi kokonaisarkkitehtuurikuvauksia arkkitehtuuripankkiin sekä yhteentoimivuuden kypsyystasomalli. Parasta DigiTukea -kehittämishankkeessa luodun kypsyystasomallin tavoitteena on toimia koulutuksen järjestäjien välineenä, jonka avulla he voivat itsearvioida ja mitata yhteentoimivuuden kehittämiseen tarvittavia kyvykkyyksiään sekä käynnistää siihen liittyvää kehitystyötä. Lisätietoa ja koonti tuloksista <http://parastadigitukea.blogspot.com/p/hankkeen-materiaalit.html>. Gradiassa kehittämisohjelman avulla tehtiin arkkitehtuurikuva käytössä olevista järjestelmistä ja tiedon liikkumisesta järjestelmien välillä. Lisäksi kehitettiin semanttista tiedon siirtoa eri järjestelmien välillä sekä Hoks ja eHoks yhteentoimivuutta.

9. Hanke: Voin hyvin! (Opetushallitus)

Hanke aika: 1.1.2018. - 31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 59 561 €

Toteuma: 45 027 €

Osatoteuttajat: Jyväskylän Kristillinen opisto, Jyväskylän Palveluala, Ammattiopisto Spesia, Kpedu

Projektipäällikkö: Mira Huotari

Keskeiset tulokset:

Hankkeella oli vaikutuksia Gradian rakenteisiin. Jokaiselle toimipisteelle uudelleen organisoitiin Hyvinvointiryhmät, jotka vastaavat jokaisen toimipisteen hyvinvoinnin ja yhteisön kehittämisestä. Lisäksi uuden ammatillisen koulutuksen lain ja organisaation uudistuksen myötä Gradian 4 opiskeluhoitosuunnitelmaa tiivistettiin yksiin kansiin ja muokattiin sen mukaan, että se tukisi henkilöstön toimintaa epäselvissä tilanteissa.

Osallisuutta vahvistettiin opinnollistamalla opiskelijajyhdistys Jamon toiminta. Hankkeen myötä käynnistettiin Jyväskylässä toisen asteen opiskeluhoollon välelle suunnattu opiskeluhooltoverkoston kehittämispäivä, jonka organisoijana Gradia toimi kahtena vuotena ja joka jatkuu kiertävällä systeemillä oppilaitoksesta toiseen. Tässä päivässä opiskeluhoollon väki ja muut toimihenkilöt pääsevät jakamaan ideoita ja asioita, jotka omasta työstä nousee, saman pöydän ääreen. Kampus rauhaa hankkeen kanssa tehdystä yhteistyöstä syntyi Gradia app ajatus, joka valmisteilla oleva puhelin sovellus, josta opiskelija saa kaiken tiedon, mitä opiskeluissaan tarvitsee, mukaan lukien opiskeluhoollon palveluiden numerot, ruokalistat, kampuskartat.

Hankkeessa toteutettiin opiskelijoiden palautekanava, johon opiskelijat voivat jättää päivittäistä palautetta koskien opin-
toja ja oppimisympäristöä. Kanava löytyy Gradian nettisivuilta.

Harjun asuntolaan perustettiin yhteistyössä seurakunnan kanssa Moottoripaja, jossa asuntolan asukkaat pääsevät vetäjän johdolla rassailemaan mopoja ja polkupyöriä. Pajan tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä ja tuoda asukkaita entistä enemmän yhteen. Kaiken kaikkiaan hankkeella saatiin vaikutettua Gradian hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen.

10. Hanke: Oodi - Opiskelijat, ohjaajat ja opettajat digitutoreina yhdessä! (Opetushallitus)

Hankeaika: 1.12.2017-31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 70 000 €

Toteuma: 67 264 €

Päätoteuttaja: Koordinointi: Gradia

Osatoteuttajat:

Hankkeen yhteistyöverkostossa oli viisi oppilaitosta: Saimaan ammattiopisto Sampo, Satakunnan koulutuskuntayhtymä Sataedu, Sasky koulutuskuntayhtymä, Lapin koulutuskeskus Redu ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia.

Projektipäällikkö: Merja Hakanen (Tuomas Heinonen, Jaana Virtanen)

Keskeiset tulokset:

Oodi-hankkeessa kehitettiin työelämän digitutor-malli. Hankkeessa kartoitettiin työelämän digiosaamisen tarpeet ja määriteltiin periaatteet mm. digitutorin vaihtoehtoisille opinpoluille, työelämäyhteistyölle ja yhteisille toimintatavoille. Hanke oli käynnissä 1.12.2017 - 31.12.2019 ja hankkeen yhteistyöverkostossa oli viisi oppilaitosta: Saimaan ammattiopisto Sampo, Satakunnan koulutuskuntayhtymä Sataedu, Sasky koulutuskuntayhtymä, Lapin koulutuskeskus Redu ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia (koordinaattori). Verkosto kokoontui verkossa säännöllisesti sekä kahdessa verkostotapaamisessa (JKL). Digitutor-mallin lisäksi hankkeessa pilotoitiin opiskelijoiden digitutor-toimintaa asiakasprojekteilla, esim. Gradiassa hierojien yrittäjyysopinnoissa sekä datanomien moodle-pajoissa. Hanketta esiteltiin useissa eri tilaisuuksissa, mm. Digiareenalla. Hanke kehitti osallistuneiden digiosaamista sekä sen avulla otettiin käyttöön uusia välineitä opetukseen ja ohjaukseen. Tuloksena oli kuvattu toimintamalli digitutor-toiminnasta sekä muuta materiaalia, esim. todistus pohja. Hankkeessa saavutettua toimintamallia kehitetään uudessa Työelämä ja teknologia -hankkeessa.

11. Hanke: Johtajat yhdessä muutoksen ytimessä (JYMY) (Opetushallitus)

Hankeaika: 1.1.2018 – 31.12.2019

Gradian kokonaisbudjetti: 46 780 €

Toteuma: 50 423 €

Päätoteuttaja: Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä, Ekami

Osatoteuttajat: JKKY Gradia, Tredun, Keuda, Winnova, Sataedu, Hyria, Kankaanpään opisto, Point College (myöhemmin Careeria), Esedu, Ksao, Sampo

Projektipäällikkö: Merja Salminen

Keskeiset tulokset:

Hankkeeseen nimettiin neljä koulutuspäällikköä kehittäjäesimiehiksi. Kehittäjäesimiesten osaamisen kehittymisen avulla pyrittiin edistämään laaja-alaista toimintakulttuurin ja toimintatapojen muutosta, erityisesti edistää tiimimäistä toimintatapaa koulutuspäällikön työn tukena. Hanketyöskentely perustui vertaistyöskentelyyn Tredun kehittäjäesimiesten kanssa. Kehittäjäesimiesten tapaamisissa oli osallistavaa valmennusta ja myös välitehtäviä omassa työyhteisössä toteutettavaksi ja reflektoitavaksi. Kehittäjäesimiehet ovat ottaneet johtamisessaan käyttöön uusia, osallistavia fasilitointinetoelmia ja jakaneet tätä osaamistaan myös kollegoilleen. He ovat omaksuneet valmentavan johtamisen periaatteita perustamalla koulutusaloilleen tiimit ja asettamalla niille tavoitteet. Kehittäjäesimiehet ovat saaneet tukea ja sparrausta tiimimäisen toiminnan aloittamiseen ja tiimien valmentavaan johtamiseen. Kehittäjäesimiesten tiimivastaavat ovat myös saaneet hankkeen toimesta valmennusta omaan uuteen rooliinsa ja vastuusiinsa. JYMYssä saadun mallin mukaisesti tavoitteellinen tiimimäinen toimintatapa on linjattu koko Gradiaa koskeväksi uudeksi tavaksi toimia. Kehittäjäesimiesten vertaistapaamisten teemoista on kirjoitettu julkaisusarjaa JYMY-Pohjoinen -blogiin, tämä kokonaisuus on nimetty ”Ajatusten ja toiminnan JYMYttämöksi”: <https://jymypohjoinen.blogspot.com/> Koko verkoston työkalupakki löytyy osoitteesta: <https://jymyhankeentuookset.blogspot.com/>

12. Hanke: Kattavasti kieliä! – Kohti monipuolista kielitaitoa ja työelämävalmiuksia (Opetushallitus)

Hankeaika: 1.8.2018 – 31.12.2019
 Gradian kokonaisbudjetti: 17 500 €
 Toteuma: 15 447 €
 Pää toteuttaja: Gradia lukiot: Lyseon lukio ja Schildtin lukio
 Osatoteuttajat: -
 Projektipäällikkö: Mervi Kapanen, Schildtin lukio

Keskeiset tulokset:

Kattavasti kieliä! – Kohti monipuolista kielitaitoa ja työelämävalmiuksia -hankkeen tavoitteina oli luoda ja tarjota lukio-olaisille yksilöllisiä kielen oppimisen polkuja sekä kehittää pilottimalleja kieltenopiskelun lisäämiseksi, tukemiseksi ja henkilökohtaistamiseksi. Tavoitteena oli lisäksi korostaa lukioaikaisen kieltenopiskelun merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Kehittämistyön tuloksena syntyi opintokokonaisuus, joka toimii johdantona kielipainotteista intensiivijaksoa suorittavan opiskelijan opinnoille sekä valmennuksena ulkomaanopintojaksolle. Tämä Kommunikoi kansainvälisesti -opintokokonaisuus sisältää mm. tutustumista kulttuurienväliseen viestintään, kommunikoinnin perusteet kaikilla KKY:n lukiokoulutuksessa tarjottavilla kielillä sekä samalla tutustumista näihin kielisiin, kielialueisiin ja kulttuureihin. Opintokokonaisuudessa hyödynnetään yhteistyöverkostoja yritysmaailmaan ja Jkl:n yliopiston Erasmus-opiskelijoita kieltenopiskelun ja kansainvälisyyskasvatuksen tukemiseksi.

Lisäksi hankkeessa kehitettiin pilotointimalli, ns. Fast track -opintokokonaisuus, joka mahdollistaa nopeamman etenemisen englannin opinnoissa lisähaasteita kaipaaville opiskelijoille. Mallissa opiskelija suorittaa kahden ensimmäisen lukiovuotensa aikana kaikki englannin kielen pakolliset ja syventävät kurssit, jolloin kolmantena vuonna tarjoutuu mahdollisuus syventää englannin osaamista soveltavilla kursseilla, joista osa suoritetaan englannin kielellä.

Kehittämistyön tuloksena ideoitiin pilottimalli lukiolaisten kieliopinnojen tukemiseksi. Pilotointimallissa ns. preppaajat, eli yliopiston kieliaineiden opiskelijat, tapaavat säännöllisesti halukkaita lukiolaisia, jotka tarvitsevat esim. kertausta kieltenopiskelun perusasioissa, haluavat kehittää opiskelutekniikoita, valmistautua yo-kirjoituksiin tai harjoitella suullista vieraiden kielten taitoa. Tapaamiset palvelevat paitsi heikompia kieltenopiskelijoita, mutta myös pidemmälle edenneitä. Jälkimmäisille tarjoutuu mahdollisuus syventää kielitaitoaan ja hioa luku- ja kirjoitustaitojaan preppaajien ohjauksessa. Lähtökohtana on kunkin opiskelijan omat tarpeet ja toiveet opiskeltavien kielten osa-alueiden suhteen.

13. Hanke: Ammatillisen koulutuksen KV-päivät (Opetushallitus)

Hankeaika: 11.12.2018 – 31.12.2019
 Gradian kokonaisbudjetti: 59 612 €
 Toteuma: 58 980 €
 Pää toteuttaja: Gradia
 Osatoteuttajat: -
 Projektipäällikkö: Aino Malin

Keskeiset tulokset:

Tilaisuuden onnistumisen mittareina olivat:

- osallistujien määrä -> tavoite oli 150 osallistujaa, joka ylitettiin: 158, joista esiintyjiä oli 9
- osallistujien ammattinimike ja työtehtävät -> päätoimisesti kansainvälisten asioiden parissa toimivia oli 50, kv-yhteysopettajia 39, samoin hallinnon edustajia 39 (ml. järjestäjät), johdon edustajia oli paikalla 17 ja opinto-ohjaajia 4
- osallistujien sitoutuneisuus kansainvälisiin hankkeisiin ja kansainvälisten verkostojen luomiseen, ylläpitoon ja kehittämiseen -> suurin osa toimijoista on mukana kv. hanketoiminnassa tavalla tai toisella, mukana oli myös suunnittelijoita sekä kehittämis- ja projektipäälliköitä
- vuorovaikutteisuus -> osa työskentelystä toteutettiin workshopin ja/tai ryhmäkeskustelujen muodossa, käytössä oli myös viestiseinä, jota arvostettiin palautteiden perusteella

Huomionarvoista on, että tilaisuuteen osallistui runsaasti ensikertalaisia myös organisaatioista, joista ei ole aiemmin oltu mukana kansainvälisyyspäivillä. Osa heistä toivoi saavansa tilaisuudesta käytännön neuvoja kansainvälisyystyöhön. ”Aloittelijan infoa” voisi mahdollisesti harkita osaksi ohjelmaa tulevaisuudessa?

Osallistujille lähetettiin linkki palautekyselyyn tapahtuman jälkeen, mutta vastauksia saatiin vain noin 20 %. Pääpiirteis-
sään saatu palaute oli positiivista, ja prosentuaalisesti lähes kaikkiin kysymyksiin vastattiin joko arvosanalla 4 tai 5.

14. Nimi: Samassa veneessä 6 – Ankkurit alas (Opetushallitus)

Toteutusaika: 1.1.2019–31.12.2019
 Gradian kokonaisbudjetti: 32 207 €
 Toteuma: 33 436 €
 Pää toteuttaja: Gradia
 Osatoteuttajat: Jyväskylän kristillinen opisto, Jyväskylän palvelualan opisto, Karstulan Evankelinen
 Opisto, Palvelualan Opisto Kuopio ja Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto
 Projektipäällikkö: Taina Saarikko

Keskeiset tulokset:

Ammatillisen koulutuksen keskeisten laatu prosessien tueksi on laadittu päivitetty ohjeet Hoks:n ja ammatillisiin opintoi-
hin tehtävän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kirjaamisesta Wilmaan. Henkilöstöä on perehdytetty toiminta-
tapoihin: toteutettu 22 työpajaa, joihin osallistui yhteensä 348 henkilöä.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden Amispalautteen kerääminen on automatisoitu. Tiedotettu palautteista ja niiden
tuloksista henkilöstöä ja esimiehiä. Laadittu ja otettu käyttöön työpaikkaohjaajapalaute. Gradian oma työpaikkaohjaaja-
palaute on käytössä siihen saakka, kunnes valtakunnallinen työelämäpalaute otetaan käyttöön.

Laadittu Gradian toiminta- ja laatu järjestelmän kokonaisuutta kuvaavan Astetta parempi arki -käsikirjan ensimmäinen
versio. Käsikirjan käsittely henkilöstön kanssa, edelleen muokkaaminen ja sen visualisointi sekä käyttöönotto toteutuu
vuoden 2020 aikana.

15. Hanke: Aikuiskoulutuksen aluetiedotus 2019 (Opetushallitus)

Hanke aika: 1.1.2019 – 31.12.2019
 Gradian kokonaisbudjetti: 2 860 €
 Toteuma: 3 184 €
 Pää toteuttaja: Gradia
 Osatoteuttajat: -
 Projektipäällikkö: Aino Malin

Keskeiset tulokset:

Keski-Suomen ja Etelä-Savon alueilla toteutettiin 7 tiedotustilaisuutta, joissa oli osallistujia yhteensä 65 henkilöä. Sähkö-
postitiedotteet lähetettiin em. alueiden vapaan sivistystyön toimijoille syys- ja lokakuussa 2019, yhteensä 235 henkilöä/
organisaatiota. Kohderyhmään kuuluvien organisaatioiden edustajille annettiin puhelinneuvontaa ja -tiedotusta Eras-
mus+ ja Nordplus-hakuihin liittyen. Tuettiin hankehakemusten laatijoita (mm. Jyväskylän kaupunginkirjasto ja Suomen
monikkoperheet ry).

LIITE 4**Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen tunnuslukujen mittariseloste**

MITTARI	SELITE
Asiakas (kenelle)	
Opiskelijamäärä	Opiskeluoikeuksien määrä kalenterivuonna = vuoden aikana oppilaitoksissa kirjoilla olleet opiskelijat (lukiokoulutuksessa vain tutkintotavoitteiset opiskelijat)
Laskennallinen (sis. lask. aineopisk.)	Lukiokoulutuksen laskentapäivien (20.1. painotus 7/12 ja 20.9. painotus 5/12) laskennallinen opiskelijamäärä. Luvussa on mukana myös laskennallinen aineopiskelijoiden määrä lukiokoulutuksen laskentapäivinä.
Opiskelijavirrat	
Ensisijaiset hakijat / aloituspaikat	Lukiokoulutuksen ensisijaisten hakijoiden määrä suhteessa yhteishaussa avoimena olleisiin aloituspaikkoihin.
Eronneet (negat., päivälukiot)	Kalenterivuoden aikana päivälukiossa opiskelunsa kesken jättänyt opiskelija, joka ei ole siirtynyt toiseen oppilaitokseen tai työelämään.
Läpäisyaste (%)	3 / 3,5 vuodessa valmistuneiden opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista (lukiot: perusjoukko on syksyllä 2016 aloittaneet päivälukioiden opiskelijat, jotka olivat läsnä tilastointipäivänä 20.9.; valmistuneet = 31.7. / 31.12.2019 mennessä päivälukion päättötodistuksen tai ib-diploman/sertifikaatin saaneet).
Opiskelijavuodet	Ammatillisen koulutuksen laskennallinen luku, joka kuvaa sitä, kuinka suuri osa opiskelijoista on täysipäiväisiä opiskelijoita vailla ylimääräisiä keskeytyksiä.
Opiskelijapalaute	Ammatillisen koulutuksen opiskelijoilta valmistumisvaiheessa kysyttävä valtakunnallinen palaute opetuksen kokonaislaadusta
Yhteisö (me)	
Henkilöstön kehittäminen	
Koulutuspäivät / henkilö	Henkilöstölle kalenterivuonna tarjottujen koulutusten määrä päivinä
Opetuksen henkilöstökulut (euroa / opiskelija)	Lukiokoulutus Opetuksen henkilöstökustannukset/opiskelija (laskennallinen opiskelijamäärä, laskentapäivien 20.1. painotus 7/12 ja 20.9 painotus 5/12)
Kaikki henkilöstökulut (euroa / opiskelija)	Lukiokoulutus Opetuksen ja muun työn henkilöstökustannukset/opiskelija (laskennallinen opiskelijamäärä, laskentapäivien 20.1. painotus 7/12 ja 20.9 painotus 5/12)
Kansainvälisyys	
Työntekijät ulkomailla, alle 5 vrk	Ammatillinen koulutus
Työntekijät ulkomailla, 5 vrk tai enemmän	Ammatillinen koulutus

Pedagogiikka (miten)	
Päivälukion kurssia / opiskelija / vuosi	Vuoden aikana päivälukioissa opetetut kurssit (opetusryhmät) / päivälukioiden laskennallinen opiskelijamäärä (laskentapäivien 20.1. painotus 7/12 ja 20.9 painotus 5/12)
Suoritetut tutkinnot	Kalenterivuonna suoritettujen kokotutkintojen määrä (lukio: yo-tutkinnot eivät sisällä KT-opiskelijoiden suorittamia yo-tutkintoja)
- yo-tutkintoja / opettaja	Lukiokoulutus
Suoritetut tutkinnon osat (määrä)	Kalenterivuonna suoritettujen tutkinnon osien määrä
Yrittäjyys	
NY- ja osuuskuntayrittäjät	Kuinka monta opiskelijaa on kalenterivuonna ollut mukana NY- ja osuuskuntayritystoiminnassa.
Työpaikalla tapahtuva oppiminen	
Solmitut koulutussopimukset	Ammatillinen koulutus
Solmitut oppisopimukset	Ammatillinen koulutus
Koulutetut työpaikkaohjaajat vuoden aikana	Ammatillinen koulutus
Työelämäkontaktit	Lukiokoulutus
eGradia	
Vuoden aikana tarjotut verkkokurssit	
Kansainvälisyys	
Opiskelijat ulkomailla, henkilöä	
Ulkomailla suoritettut viikot	
Kansainvälisen toiminnan osuus työpäivinä	Lukiokoulutus
Vuokrakustannukset (euroa / opiskelija)	Lukiokoulutus Sisäisten ja ulkoisten vuokrien kustannukset/opiskelija (laskennallinen opiskelijamäärä, laskentapäivien 20.1. painotus 7/12 ja 20.9 painotus 5/12)
Ulkoisten ja sisäisten palvelujen ostot (euroa / opiskelija)	Lukiokoulutus Kaikki palveluiden ostot/opiskelija (laskennallinen opiskelijamäärä, laskentapäivien 20.1. painotus 7/12 ja 20.9 painotus 5/12)

LIITE 5

Gradia-kiinteistöjen tunnuslukujen mittariseloste

MITTARI	SELITE
Asiakas (kenelle)	
Asiakastyytyväisyyskysely	
Siivous (pisteytys 1 - 4, keskiarvo) Kiinteistöhoito (pisteytys 1 - 4, keskiarvo) Vahtimestaripalvelut (pisteytys 1 - 4, keskiarvo)	Arvosanat, jotka saadaan vuosittaisissa asiakastyytyväisyyskyselyissä kohdasta kokonaisvaikutelma palveluista.
Yhteisö (me)	
Henkilöstön kehittäminen	
Koulutuspäivät / kalenterivuosi	Henkilöstön kehittämiseen kalenterivuonna käytetyt eurot (palvelujen ostot + palkkakulut).
Ammattitutkintojen suorittaneet vakituisesta henkilöstöstä (%)	Ammattitutkinnon suorittaneiden osuus koko kiinteistöhoito-, siivous ja vahtimestaripalveluiden henkilöstöstä.
Kiinteistöjen ylläpito	
Kiinteistöhuollon kulut: euroa / m ² / kk	Omien rakennusten ja piha-alueiden hoidon ja huollon budjetoidut vuosikustannukset ml. kiinteistövero / 12 kk / kuntayhtymän omistamien kiinteistöjenkokonaisneliöt (hum2).
Siivous: euroa / siivousneliö / kk	Siivouspalvelun tammikuun budjetoidut tuotot / tammikuun siivottavat neliöt.
Vuosikorjauskulut: euroa / m ² / kk	Kiinteistöjen kunnossapidon budjetoidut vuosikustannukset / 12 kk / kuntayhtymän omistamien kiinteistöjen kokonaisneliöt (hum2).
Ominaiskulutuksen muutos, sähkö	Rakennustilavuutta kohti laskettu sähköenergian kulutuksen prosentuaalinen muutos verrattuna edelliseen vuoteen.
Ominaiskulutuksen muutos, lämpö	Rakennustilavuutta kohti laskettu lämpöenergian kulutuksen prosentuaalinen muutos verrattuna edelliseen vuoteen.
Ominaiskulutuksen muutos, vesi	Rakennustilavuutta kohti laskettu vedenkulutuksen prosentuaalinen muutos verrattuna edelliseen vuoteen.
Kuntien energiatehokkuussopimuksen säästötavoite, 9 %:n kokonaistavoite kaudella 2009–2016 ja 10,5 %:n kokonaistavoite kaudella 2017-2025	Sopimuksen sisältämä säästövelvoitteen tavoitearvo.
Jätteiden kierrätysaste	Kierrätysaste kuvaa, kuinka hyvin jätteet saadaan uusiokäyttöön raaka-aineena tai materiaalina.
Kuntoluokka, %	Omien kiinteistöjen nykyhinnan ja uudishinnan välinen suhde. Tunnusluku kuvaa rakennusten nykykuntoa suhteessa uuteen vastaavaan. rakennukseen. Tavoitetaso on 75 %.
Tyhjät tilat, %	Koulutuskuntayhtymän tyhjillään olevien neliöiden määrä (hum2) suhteessa kaikkiin koulutuskuntayhtymän omassa omistuksessa olevien kiinteistöjen neliöihin (hum2).

Tilankäytön tehokkuus, m ² /opiskelija	Oppilaitoksilla vuokralla olevien tilojen määrä (hum2) / opiskelijamäärä. Opiskelijamäärässä huomioidaan ammatillisen koulutuksen tutkinto-opiskelijat ja lukion opiskelijat.
Rakentamisinvestointien kustannusarvion pitävyys, %	Rakentamisinvestointien toteutuneiden kustannusten ja talousarviokustannusten välinen erotus. Tavoitetasona erotus +/- 0.